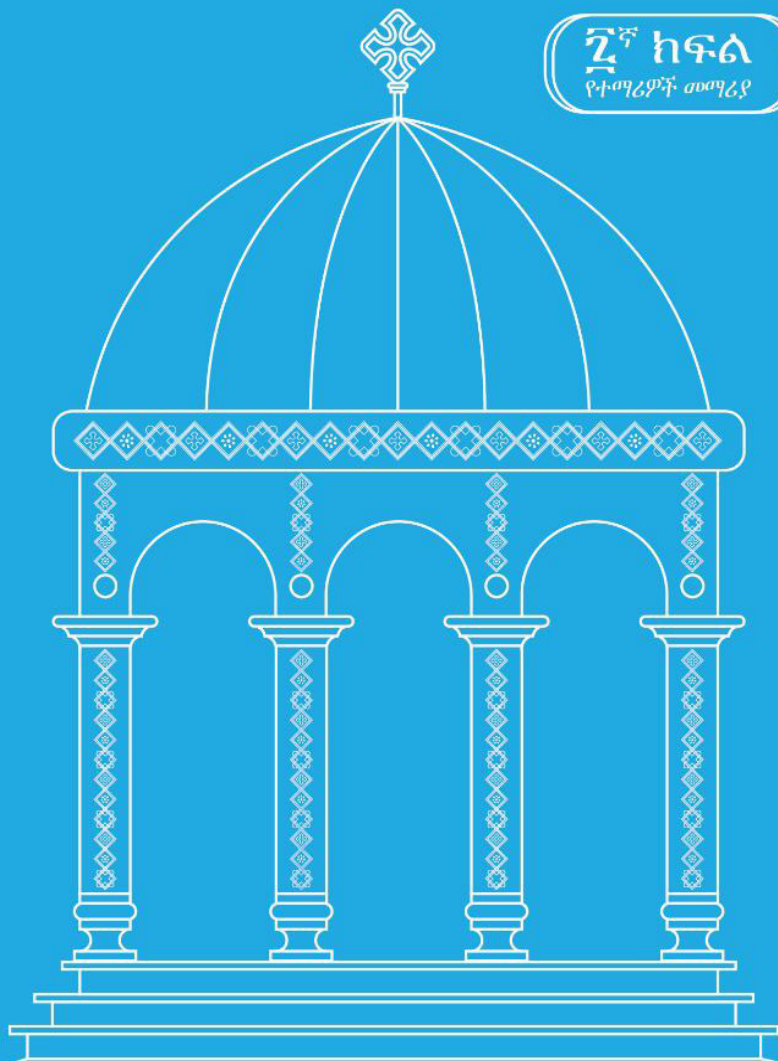

መሠረተ ሃይማኖት

ጊኛ ክፍል
የተማሪዎች መመሪያ

መሠረተ ሃይማኖት ሰባተኛ ክፍል

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሰንበት
ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ የመንበረ ፓትርያርክ (ዓለም አቀፍ)
የሰንበት ት/ቤቶች አንድነት የተዘጋጀ ፳፻፭ ዓ.ም

ያግኙን

Email

office@eotc-gssu.org

YouTube

[https://www.youtube.com/channel/
UC83LE1vp0FBsV2TEfcpSmUg](https://www.youtube.com/channel/UC83LE1vp0FBsV2TEfcpSmUg)

Facebook

<http://facebook.com/EOTC.GSSU>

Telegram

<https://t.me/EOTCNSSU>

Website

<https://eotc-gssu.org/a/>

Twitter

https://twitter.com/tibeb_felege

Copyright ©

ጽሕፈት

ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ማትያስ ቀዳማዊ
ፓትርያርክ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት
ዘኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳስ ዘአክሱም
ወእጩጌ ዘመንበረ ተክለሃይማኖት

**ብፁዕ ኣቡነ ኣብርሃም የጠቅላይ ቤተክህነት ዋና ሥራ
ኣስኪያጅ እና የባህርዳር ሁገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ**

**ብፁዕ ኣቡነ ቀለሜንጦስ በሰንበት ትምህርት ቤቶች
ማደራጃ መምርያ የበላይ ሊቀጳጳስና የሰሜን ሸዋ ሀገረ
ስብከት ሊቀ ጳጳስ የቅዱስ ሲኖዶስ ኣባል**

ማውጫ

ምዕራፍ አንድ	
የሃይማኖት ምንነትና የት መጣ	
፩.፩ የሃይማኖት ትርጉም.....	፬

ምዕራፍ ሁለት፡	
ነገረ እግዚአብሔር.....	፲፩

፪.፩ ሀልዎተ ፈጣሪ	፲፪
፪.፪. አስማተ አምላክ	፲፰
፪.፫ የእግዚአብሔር ባሕርያት	፲፭

ምዕራፍ ሦስት	
ሥነ ፍጥረት.....	፳
፫.፩ ሥነ ፍጥረትን መማር ለምን ያስፈልጋል.....	፳፪
፫.፫ የፍጥረት አስገኝ ማነው?.....	፳፬
፫.፬ እግዚአብሔር ፍጥረታትን ለምን ፈጠረ?.....	፳፬
፫.፭. የዕለተ እሁድ ፍጥረታት.....	፳፯

፫.፮ የዕለተ ሰኞ ፍጥረታት.....	፴፬
፫.፯ የዕለተ ማክሰኞ ፍጥረታት.....	፴፮

፫.፰. የዕለተ ረቡዕ ፍጥረታት	፵
፫.፰ የዕለተ የሐሙስ ፍጥረታት.....	፵፩

፫.፲ የዕለተ አርብ ፍጥረታት.....	፵፬
፫.፲፩ ዕለተ ቅዳሜ.....	፶፩
፫.፲፪ ሃያው ዓለማት	፶፪

ምዕራፍ አራት

አምስቱ አዕማደ ምስጢራት..... ፶፮

ምዕራፍ አምስት

ምስጢረ ሥላሴ..... ፳፪

ምዕራፍ ስድስት

ምስጢረ ሥጋዊ..... ፴፰

ምዕራፍ ሰባት

ነገረ ማርያም..... ፸፰.

ምዕራፍ ስምንት

ምስጢረ ጥምቀት..... ፺፬

ምዕራፍ ዘጠኝ

ምስጢረ ቁርባን..... ፻፲፰

ምዕራፍ አስር

ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን..... ፻፵፬

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ምዕራፍ አንድ ትምህርተ ሃይማኖት

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

- ፩. የሃይማኖትን ምንነት የት መጣ ይገነዘባሉ
- ፪. ሃህልዎተ እግዚአብሔርን ያውቃሉ
- ፫. የእግዚአብሔርን ቅዱስ ስሙንና ሀልዎቱን ይገነዘባሉ
- ፬. የስድስቱን ቀን ሥነ ፍጥረታት እና ከእነርሱም የምንማረውን ማብራራት ይችላሉ
- ፭. አዕማደ ምሥጢራት አዕማድ ስለመባላቸው ያብራራሉ
- ፮. አምስቱ አዕማደ ምሥጢራትን ተምረው ሃይማኖታቸውን ይጠብቃሉ

የመክፈቻ ጥያቄዎች

- ፩. ስለ ሃይማኖት ምንነት የምታውቁትን ተወያዩ

መግቢያ

«ያለ እምነት እግዚአብሔርን ማስደሰት አይቻልም» ዕብ ፲፩፥፮

በአርአያ እግዚአብሔር የተፈጠረው የሰው ልጅ ከፈጣሪው ጋር ያለው ግንኙነት የአባትና የልጅ ያህል ወይም ከዚህ በላይ ቅርበት ያለው ስለሆነ በዚህ ዓይነት ወይም በዚህ ቅርበት ከእግዚአብሔር ጋር ለመኖር እግዚአብሔርን ለማስደሰት የሚችል ነዋሪ ፍጥረት መሆን ይኖርበታል፡ ፡ እግዚአብሔርን ደስ ማሰኘት የሚቻለው በእምነት እንደሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል፡፡ከዚያም በምን ዓይነት እምነት እግዚአብሔርን ማስደሰት እንደሚቻል ከራሱ ከቅዱስ መጽሐፍ ቃልና እንዲሁም ከዘመነ ብሉይና ከዘመነ ሐዲስ ቅዱሳን ሰዎች ህይወት ሁሉንም ዓይነት ትምህርት ማግኘት ይቻላል፡፡ የክርስትና እምነት ትክክለኛ ሃይማኖት ስለሆነ በእምነትና በምግባር አብርሃምን መስሎና አህሎ በመኖር እግዚአብሔርን ደስ ማሰኘት የሚቻለው በዚህ እምነት ሲኖሩ ነው፡፡ ለክርስቲያን ሁሉ ከምንም ነገር አስቀድሞ የቀና ሃይማኖትን መማር ይገባዋል፡፡ ምሳሌ ፩፥፯

፩.፩ የሃይማኖት ትርጉም

ሃይማኖት የሚለው ቃል “ሃይመነ” እና “አመነ” ከሚሉት የግእዝ ግሶች የተገኘ ሲሆን በዐረብ “ሀይመነ” በሱርስት ደግሞ “ሃይማኑታ” ከሚሉት ቃላት ጋር ይገናዘባል፡፡ ትርጓሜውም 1ማመን መታመን፣ እምነት፣ጽኑዕ ተስፋ የአምልኮት ባህል በልብ ፣ በረቂቅ ሃሳብ የሚሳል ማለት ነው፡፡

ማመን፦ የማይታየውን አምላክ የእግዚአብሔርን ህልውና (መኖር)፣ አምላክነቱን፣ ሁሉን ቻይነቱን፣ መግቦቱን (ጥበቃውን) እና አንድነት ሦስትነቱን፣ በርቀት (በረቂቅነት) እና በርኅቀት (በመራቀቅ) ሊታዩ የማይችሉትን መናፍስትና የማይታዩትን ሁሉ ይኖራሉ፣ ይደረጋሉ ብሎ ማመን ነው፡፡ ዕብ፩፥፩ ይህ እምነትም በሙሉ ልብ ማመንን፣

በአንደበትም መመስከርን ይጨምራል። እንደ ይሁዳ በልብ እየካደ በአፍ ማመን፤ እንደ ቅዱስ ጴጥሮስ በአፍ እየካደ በልብ ማመን ተቀባይነት የለውም። ሃይማኖት ምሉዕ የሚሆነው በአንደበትም በልቡናም ሲገለጥ ነው። ማቴ ፳፮÷፵፱፣ ፸፬ ምሳ ፳፮÷፳፫

መታመን (ምግባር)፦ ሲባል ደግሞ ህልውናውንና አምላክነቱን ለሚያምኑት አምላክ በምግባር መታመን፣ ትዕዛዙንም መፈፀም ነው።
: ለምሳሌ፦ ምስጢረ ሥላሴንና ምስጢረ ሥጋዊን አምኖ ለፈጣሪ መገዛት፤ ምስጢረ ጥምቀትን አምኖ መጠመቅ፤ ምስጢረ ቁርባንን አምኖ ሥጋ ወደሙን መቀበል፤ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታንን አምኖ ተስፋ ማድረግና ተዘጋጅቶ መጠበቅ ከማመን የተገኙ የመታመን መገለጫዎች ናቸው። ያለ መታመን (ያለ ምግባር) ሃይማኖት ሊቆም አይችልም።

ሃይማኖት መሠረት ሲሆን ምግባር ደግሞ ሕንፃ ነው። ፩ቆሮ ፫÷፲ መሠረቱ ያልፀና ቤት ከቀን ወራሪ ከሌሊት ሰባሪ አያድንም። የቀና ሃይማኖት የሌለበት በጎ ምግባርም ከገሃነመ እሳት አያድንም። “ያላመነ ያልተጠመቀ ይፈረድበታል” ተብሏልና። ማር ፲፮÷፲፮ ሕንፃው ያልፀና ቤት ከቀን ሐሩር ከሌሊት ቍር አያድንም። በጎ ምግባር የሌለውም ሃይማኖት ከጸብአ አጋንንት ከሥጋዊ ጠላት ከገሃነመ እሳት አያድንም።
: ሃይማኖት ያለ ምግባር ምግባር ያለ ሃይማኖት አያድንም። ምግባር የሌለው ሃይማኖት የማያድን አጋንንትም አላቸው። ሃይማኖትና ምግባር እንደ ነፍስና ሥጋ ናቸው። ቢለያዩ ሙት ይሰኛሉ። ያዕ ፬÷፲፬ ዕብ ፲፩÷፮ ሐዋ ፲፱÷፲፭

እግዚአብሔር ከፍጥረት ሁሉ ሰውን ለይቶና አክብሮ በአርአያውና በአምሳሉ ፈጠረው። ዘፍ ፩፥፳፮ የህይወትንም እስትንፋስ እፍ ብሎ ሕያውነትን፣ ነባቢነትን፣ ለባዊነትን፣ ልጅነትን፣ ዕውቀትን አሳደረበት።
: ዘፍ ፪፥፯ አዳምን በምድር ካሉ ፍጥረታት ሁሉ በላይ ሾመው። ዘፍ

፩፡፳፰ ነገር ግን አዳም አምላኩን እንዳይዘነጋና የእጁ ስራም እንደሆነ ያውቅ ዘንድ አንዲት ትዕዛዝ ሰጠው።ዕፀ በለስን እንዳይበላ አዘዘው። ዘፍ ፪፡፲፯ አዳም ግን የተሰጠውን ትዕዛዝ ስለሻረ ከገነት ተባረረ።ሞተ ሥጋ ሞተ ነፍስ ተፈረደበት። ዘፍ ፫፡፲፮ በዚህን ጊዜ የምሕረት አምላክ እግዚአብሔር «አዳም ሆይ ወዴት ነህ?» በማለት የማዳኑን የጥሪ ደወል ድምጽ አሰማው። ዘፍ ፫፡፲ አዳም ድምጹን ሰምቶ መበደሉን አውቆ ቢጸጸት እግዚአብሔር እንደሚያድነውና ከአምስት ሺህ አምስት መቶ ዘመን በኋላ ከልጅ ልጅህ ተወልጄ በመስቀል ላይ ተሰቅዬ አድንገለሁ ሲል ወደቀድሞ ክብሩ እንደሚመልሰው ቃል ኪዳን ገባለት ሲራክ ፳፬፡፭-፲፩

የተናገረውን ቃል የማያስቀር መሐሪው አምላክ አስቀድሞ ለአዳም በሰጠው ተስፋ መሠረት ከቅድስተ ቅዱሳን ከእናታችን ከድንግል ማርያም በመልአኩ በቅዱስ ገብርኤል ብስራት ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነስቶ ተወለደ። ሉቃ ፪፡፯ በሠላሳ ዘመኑ በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሐንስ እጅ ተጠመቀ። ማቴ ፫፡፲፫ ሠላሳ ሦስት ዓመት ከሦስት ወር በዚህ ምድር ተመላልሶ ሲያስተምር ቆይቶ የሰውን ልጅ ለማዳን በቀራንዮ ላይ ተሰቀለ። ፡ ማቴ ፳፯፡፴፪፣ማር ፲፭፡፪ ሞቶ በሦስተኛው ቀን ተነስቷል። አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ወደ እኔ ኑ በእኔም እመኑ፤ በአባቴም እመኑ» ብሎ ራሱን ገልጾልናል። ዮሐ ፲፱፡፩ አምላክ ራሱን ገልጾ ያደረገው ይህ ሁሉ ገዝ (ፍኖተ እግዚአብሔር) ሃይማኖት ይባላል።

የክርስትና ሃይማኖት እግዚአብሔር ለሰው ልጆች በመገለጡ የተገኘ አምላካዊ ስጦታ ነው።የሃይማኖት ምንጩና ባለቤቱ እግዚአብሔር ነው። ስለዚህ የሰው ልጆችም ከዕውቀት ማነስ፣ከፍርሃትና ከድንጋጤ ያመጡት አይደለም። ሃይማኖት በትህትና ወደ እግዚአብሔር ለቀረበ ሰው ዕውቀትን የምትሰጥ ስለሆነች ጥበብ ተብላ ትጠራለች። ምሳሌ ፱፡፲፯-፲፰ የሃይማኖት ምንጭና ባለቤት ከምድራዊ ሰው የተገኘች ሳትሆን

ዘመን ከማይቆጠርለት ከፍጡራን ሁሉ በላይ ከሆነ ከዕውቀት መገኛ ከልዑል እግዚአብሔር የተገኘች ናት።

† ሃይማኖት ለዓለም ፈጣሪ አለው ብሎ ማመን ነው

† ሃይማኖት ለሚቀበሉት የድል ወይም የድኅነት መሣሪያ ነች

† ሃይማኖት አንዲት ናት። ኤፌ ፬፥፭ ኤር ፮፥፲፮ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ያለው የእውነት ግንኙነት አንድ ነውና።

በአጠቃላይ ሃይማኖት በዓይን የማይታይ፤ በእጅ የማይዳሰስ፤ በጆሮ ብቻ ሰምቶ ይህ እንዴት ሊደረግ ይችላል? ሳይሉ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለም ብለው በእምነት ሕሊና አምነው የሚቀበሉት ረቂቅ ምስጢር ነው። ሉቃ ፩፥፳፯-፴፯፤ ዘፍ፲፰፥፲፬፤ ዕብ፲፩፥፩-፫፤ ሮሜ፬፥፫

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ-ክርስቲያንም እመናንን የምትመራባቸው ሦስት የትምህርት መመሪያዎች አሏት። እነርሱም፡

- ሀ) ዶግማ

ለ) ቀኖና

ሐ) ትውፊት ናቸው

ሀ) ዶግማ፡- ቃሉ የግሪክ ሲሆን ትርጉሙም የማይለወጥ፤ የማይቀየር፤ ማይሻሻል፤ የማያረጅ ማለት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው የእግዚአብሔር ቃል ሁሉ ዶግማ ነው።

ምሳሌ፡- አሥርቱ ትእዛዛት፤ ስድስቱ ቃላተ ወንጌል፤ አምስቱ አዕማደ ምስጢራት። ዶግማ የእግዚአብሔር ቃል ስለሆነ ማንም ሰው እንደፍላጎቱ እንደምኞቱ ሊጨምርበት፤ ሊቀንስበት ወይም ሊያሻሽለው አይችልም። ፪ኛ ጴጥ፩፥፳-፳፩፤ ዕብ ፩፥፩-፫፤ ማቴ ፳፬፥፴፭

ለ) ቀኖና፡- እግዚአብሔር ሁሉን በሥርዓት ያደርጋል። የእጁ ፍጥረታት የሆኑት መላእክትና የሠው ልጆች በሥርዓት እንዲያመልኩት ሕግና ሥርዓቱን እንዲጠብቁ ይፈልጋል። ፩ኛ ቆሮ ፲፩፥፴፬፤ ፩ኛ ቆሮ ፲፬፥፵፤ ቆላ

፪፥፭፣ የሐዋ ሥራ፲፮፥፬ ፪ኛተሰ ፫፥፮-፯ ፩ኛ ቆሮ ፲፩፥፪ ቀኖና እንደ ዶግማ የግሪክ ጽርዕ ቃል ነው። የቃሉ አመጣጥ «ሽንብቆ» ከሚለው ነው። ፡የጥንት አባቶች ሽንብቆን ርዝመት መለኪያ አድርገው ይጠቀሙበት ነበር።እንደዚህም ሁሉ የክርስቲያኖች ሥርዓታዊ ህይወት መለኪያ ሆኖ እዲያገለግል የቤተ-ክርስቲያን አባቶችና ሊቃውንት በጉባዔ ወይም በሲኖዶስ የሚወስኑት ውሳኔ ቀኖና ይባላል።በሌላ አገላለጽ ቀኖና የዶግማውን ቃል በተግባር ለመተርጎም እንዲያመች የሚወጣ ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያ እንደሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል።ቀኖና እንደወቅቱና እንደ ጊዜው በሲኖዶስ ሊለወጥ ወይም ሊሻሻል ይችላል።

የቀኖና ምሳሌዎች፡- ጾም ዶግማ ሲሆን የጾም ጊዜ ቀኖና ነው፤ቅዳሴ ዶግማ ሲሆን የቅዳሴ ጊዜ ቀኖና ነው።

ሐ) ትውፊት፡- ትውፊት «አወፈያ» ከሚለው የግእዝ ግስ የወጣ ሲሆን ትርጉሙም ውርስ፣ውርርስ፣ ርክክብ፣ ቅብብል ማለት ነው። ይኸውም አንድ ትውልድ ከእርሱ በፊት ከነበሩት የሚወርሰው የሚቀበለው ነገር ነው።ሂደቱም በዚህ የሚያበቃ ሳይሆን እርሱም በተራው ለተተኪው ያስተላልፋል። ትውፊት ቅዱሳት መጻሕፍት ከመጻፋቸው በፊት የነበረ ነው። ምሳሌ፡- የአቤልና የቃየል መስዋዕት ማቅረብ።

ትውፊት ቀዳሚ የሃይማኖት መመሪያ ከመሆኑም በላይ ያለ ትውፊት ብሉይን ከሐዲስ ማቀናጀት ምሥጢርን ከምሥጢር ማመሳጠር፤ ታሪክን ከመጻሕፍት ማዋደድ አይቻልም።፩ኛ ነገ ፲፩፡፵፩ የቅፍርናሆም ትምህርት ማር ፩፥፳፩፣ ዮሐ ፳፥፴, ፳፩፥፳፭፣ፊል. ፱፥፰-፱ ፪ኛ ተሰ፪፡፲፭ 2፪ኛ ጢሞ ፫፥፲፮-፲፯፣ዘጸ፯፥፲፩ ኢያኔስና ኢያንበሬስ የተባሉ የፈርዖን ጠንቋዮች በ፪ኛ ጢሞ ፫፥፰ ቅዱስ ጳውሎስ በትውፊት ያገኘውን ስማቸውን ጽፏል። የትውፊት የአዋልድ መጻሕፍት ከሚባሉት ድርሳን፣ ተአምር፣ ገድል፣ መጽሐፈ ስንክሳር፣ የትርጓሜ መጻሕፍት ወዘተ... ናቸው። እነዚህን መጻሕፍት ጻድቃን፣ ሰማዕታትና ሊቃውንት ከብሉይና ከሀዲስ ጥቅስ

በታላቅ ጥንቃቄና መንፈሳዊ ምርምር በመጸም፤ በጸሎትና በሱባዔ ጌታ ለቤተ-ክርስቲያን በሰጠው ሥልጣንና ነጻነት መሠረት ጽፈዋቸዋል፡
፡ የአዋልድ መጻሕፍት ንባብ ያሳጠረውን አስረዝመው፤ በቅዱሳት መጻሕፍት የተመሰለውን ምሳሌ ተርጉመው ያስረዳሉ፡፡ እንዲሁም ለህግና ለሥርዓት (ፍትሐ ነገሥት) ለምስጋና ለጸሎት (ድን፤ ጸመ ድን) አሥራ አራቱ መጻሕፍተ ቅዱስ መጽሐፈ ሰዓታት ያገለግላሉ፡፡

የመልመጃ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሠረት እውነት ወይም ሐሰት በሉ

፩ ትውፊት ቅዱሳት መጻሕፍት ከመጻፋቸው በፊት የነበረ ነው፡፡

፪ ሃይማኖት ያለ ምግባር ምግባር ያለ ሃይማኖት አያድንም፡፡

፫ ዶግማ የእግዚአብሔር ቃል ስለሆነ ማንም ሰው እንደ ፍላጎቱ እንደምኞቱ ሊጨምርበት፤ ሊቀንስበት ወይም ሊያሻሽለው አይችልም፡፡

በተማራችሁት መሠረት መልሱ

፬ ሃይማኖት ማለት ምን ማለት ነው?

፭ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ-ክርስቲያን ምእመናንን የምትመራባቸው ሦስት የትምህርት መመሪያዎች ምን ምን ይባላሉ?

ምዕራፍ ኹለት ሀልዎተ እግዚአብሔር

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ ሀልዎተ እግዚአብሔርን ያውቃሉ ይመሰክራሉ

፪ ባሕርያት እግዚአብሔርን ያውቃሉ ይመሰክራሉ

የመክፈቻ ጥያቄዎች

፩ እግዚአብሔር ህልው ነው ስንል ምን ግለታችን ነው?

፪ የእግዚአብሔርን ሕልውና በምን በምን እናውቃለን?

ክርስቲያን የሚያምነውንና የሚያመልከውን እግዚአብሔርን ሊያውቅ በሚያምነውም ሊኖርበት ስለሚያምነውም ሊያሳውቅ ይገባል፡
: መዝ ቁ፻፲፰ እግዚአብሔርንም ማወቅ የዘለአለም ሕይወት ነው፡
: ዮሐ.፲፯፥፫ እንዲሁ አለማወቅ ይገድላል፡፡ /ሆሴ ፬፥፮ በዚህ መሠረት ቀጥለን የእግዚአብሔርን (የፈጣሪን) ህልውና (አኗኗር) ጠባዮችና ስሞች እንመለከታለን፡፡

† እግዚአብሔር

እግዚአብሔር የማይመረመር ረቂቅ፣ በዚህ ጊዜ ተገኘ የማይሉት ቀዳማዊ፣ በዚህ ጊዜ ያልፋል የማይሉት ደኃራዊ፤ ይህንን ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ የፈጠረ ዳግመኛም ዓለምን ከመኖር ወደ አለመኖር አሳልፎ የሚኖር ኃያል ፈጥሮ የሚገዛ ጌታ ነው፡፡ ሰውን ጻድቅ ቢሉት ሐሰት፣ ሀብታም ቢሉት ድህነት፣ ኃያል ቢሉት ድካም ይሰማዋል፡፡ እሱ ግን ሐሰት የሌለበት ጻድቅ፣ ድህነት የሌለበት ባለጸጋ፣ ድካም የሌለበት ኃያል ነው፡፡

፪.፩ ሀልዎተ እግዚአብሔር /የእግዚአብሔር መኖር/

የሃይማኖትና የሰው ልጆች ጥያቄዎች ሁሉ መልስ መሠረቱ የእግዚአብሔር የፈጣሪ መኖር ነው፡፡ እግዚአብሔር በባህርዩ ህልው (ኗሪ) የሆነ፤ የነበረ ያለና የሚኖር፤ ለአኗኗሩ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው፤ ሁሉን የፈጠረ ያደረገ የሠራ ለሁሉ የህይወት መሠረት የሆነ ያለውን የሚኖረውን ያለፈውን የሚያልፈውን በጊዜው ያሳለፈ የሚያሳልፍ፤ የሚመጣውንም የሚያመጣ ለአኗኗሩ ምክንያት የሌለው ህልው አምላክ ነው፡፡

የእግዚአብሔርን መኖር ለማያምኑት የምናሳምንባቸው ለሚያምኑት ደግሞ የምናስተምርባቸው መንገዶች አሉ፡፡ እሊህም ለሀልዎተ እግዚአብሔር አስረጅናቸው፡፡ እነርሱም፡-

፩. ሥነ ፍጥረት

፪. የሕሊና ምስክርነት

፫. የሰው ልጅ የተፈጥሮ ዝንባሌ

፬. የቃለ እግዚአብሔርና የታሪክ ምስክርነት

፭. የእግዚአብሔር መግባት

ሥነ ፍጥረት

አስተዋይ ሰው አዕምሮውን ተጠቅሞ ሥነ ፍጥረትን ብቻ ቢያስተውል የሚነግሩት ነገር አለ፤ ይህም ፍጥረት ሁሉ ከአንድ አካል (ፈጣሪ) ጋር የማይቋረጥ ግንኙነት እንዳለው ማስተዋል የሚያስችል ነው። በራሱ የተፈጠረና ለተፈጠረበትም የራሱ ዓላማ ብቻውን ስልጣን ያለው ፍጥረት ማግኘት አይቻልም። ይህም አንድ ያልተፈጠረና የሁሉ ፈጣሪ የሆነ አምላክ እንዳለ ያረጋግጥልናል። በሌላ በኩል የፍጥረትን አኗኗር እንኳ ብንመለከት ብዙ የምንማረው ነገር አለ። ምሳሌ፡- አራዊት በቀን ሰዎች በሌሊት ለምን አልሰለጠኑም፤ ፀሐይ በምስራቅ ወጥታ በምዕራብ እንድትጠልቅ የሚያደርጋትን ማን ነው፤ ፀሐይን በቀን ሌሎችን ብርሃናትን በጨለማ እንዲሰለጥኑ ማን አደረገ፤ በሳይንሱ እንደሚታመነው ሰውና አትክልት (ዕፅዋት) ምንም ስምምነት ሳይፈራረሙ የሰውን የተቃጠለ አየር ዕፅዋት የዕፅዋትን ደግሞ ሰው እንዴት መጠቀም ቻለ ስንል ይህን ሁሉ በሥርዓት የዘረጋና በኪዳን ያጸና አንድ አምላክ መኖሩን እንመለከታለን፡

: አያ ፲፪፥፮-፲፯፤ መዝ. ፲፰፥፩ ሥነ ፍጥረት ለፈጣሪ መኖር አስረጅ ነው ማለት እግዚአብሔር በሥነ ፍጥረት መኖር የኖረ ነው ማለት አይደለም፡

: በሽክላ ሰሪ መኖር ሽክላ ይኖራል እንጂ በተሰሩ ሽክላዎች ሽክላ ሰሪ እንደማትኖር።

ህገ ልቡና (የህሊና ምስክርነት)

ሰው አዋቂ እንደመሆኑ መጠን በህሊናው የተቀረጸለት ህግ አለ። እንደእውነቱ ከሆነ በዕለት ከተወለደ ህጻን ጀምሮ ብንመለከት ዐይኑን በጣቱ አይጠነቁልም ይልቁንም በመዳፉ ያሻል እንጂ። እንደዚሁ ሁሉ

ህግጋት በሰው ልጅ በህሊናው ተቀርጸው (ተጽፈው) አሉ። ማንም ሰው መግደል፣ መስረቅን... የመሳሰሉትን ምግባራት መጥፎ እንደሆኑና ቢፈጽማቸውም እንደተሳሳተ ያውቃል። ምሳሌ፡- አንጥያኮስ ፩ኛ መቃ. ፮፥፲-፲፫፣ ሮሜ. ፪፥፲፬-፲፭

የሰው ልጅ የተፈጥሮ ዝንባሌ

ሰው በተፈጥሮው ረዳት ፈላጊ ነው። እነዚህ ነገሮች ቢኖሩኝ ብሎ የተመኛቸውን ሁሉ ቢያገኝ ሌላ የሚመኘው አያጣም ይህም ጎደሎና ረዳት የሚያስፈልገው ጉድለቱንም የሚሞላለት ሌላ ረዳት ፈላጊ መሆኑን ያረጋግጥልናል። ምንም እግዚአብሔርን ባያውቅና ባያምንም በኑሮው ግን ሁልጊዜ ይህን የማይደክም የማይሸነፍና የፈለጉትን ሊሰጥ የሚችል ረዳት (አምላክ) ይፈልጋል። ለዚህም ነው የአቴና ሰዎች አምላክ እንደሚያስፈልጋቸው ተፈጥሯቸው አስገድዷቸው ማምለክ ሲፈልጉና አምላክን በትክክል ማወቅ ሲከብዳቸው ለማይታወቅ አምላክ የሚል ጽሑፍ ጽፈው ማምለክ የጀመሩት። ቅዱስ ጳውሎስም ይህን ከተመለከተ በኋላ የማይታወቅ ያሉትን አምላክ አስታወቃቸው። ሐዋ. ፲፯፥፳፪-፴፬

የቃለ እግዚአብሔርና የታሪክ ምስክርነት

ቅዱስ መጽሐፍ ሥራውን የሚጀምረው ፈጣሪን በፈጣሪነቱ በማስረዳት ነው። ዘፍ. ፩፥፩ እስከ ፍጻሜው ድረስ ይህንኑ ያስረዳል፤ ይልቁንም ፈጣሪ ራሱን ለሰው እንዴት እንደገለጠ የሚያስረዳም በመሆኑ ሙሉ በሙሉ መመልከቱ የተሻለ ነው። በሌላ በኩል በታሪክ ያለ አማልክት የሚኖር ህዝብ አለመኖሩም ልብ ማለት ያሻል።

የእግዚአብሔር መግባት

ለእጁ ሥራ ለሆነው ሁሉ አስተካክሎ ፈቃዳችንን በመፈጸሙ ይህም ለፍጥረት ሁሉ ሥራውን በማከናወኑ የቀንና የሌት መፈራረቅ፣ የወቅቶች መቀያየር፣ አንድ መጋቢ መሪ አስተዳዳሪ እንዳላቸው ያመለክተልና እግዚአብሔር ፍጥረትን ሁሉ በመግባት መኖሩ ይታወቃል።

፪፪ ባህርያቱ ለእግዚአብሔር (የእግዚአብሔር ጠባዮች)

፩ እግዚአብሔር መንፈስ ነው፡

እግዚአብሔር መንፈስ ነው ሲባል ሊዘነጉ የማይገባቸው ነጥቦች የሚከተሉት ናቸው፡፡

† ምልዓቱ /በሁሉ ቦታ የሞላ፤ በቦታ የማይወሰን/ መዝ. ፻፴፰፡፯፤ ኤር ፳፫፡፳፫-፳፬፤ ኢሳ. ፷፯፡፩፤

† ርቀቱ (ይጠብቃል)፡- ሊቃውንቱ ከመታሰብ በላይ መሆኑን ለማስረዳት ረቂቃን ፍጥረታትን በማነጻጸር እንዲህ በማለት ያስረዳሉ፡፡ ነፋስ ረቂቅ ነው፤ ከነፋስም የሰው ነፍስ ትረቃለች፤ ከሰው ነፍስም መላእክት ይረቃሉ ከመላእክት ደግሞ ህሊናቸው ትረቃለች፤ ይህች የመላእክት ሕሊና ርቀት በሥላሴ ዘንድ እንደአንባተራራ የገዘፈች ናት፡፡

† የማይመረመር ስውር መሆኑ፤

† ራሱን የሚገልጥ ክሱት መሆኑ፡፡ /ሉቃ. ፲፡፳፪

† በአካላት መደበላለቅ መለያየት የሌለበት መሆኑ

† እግዚአብሔር እንደአቅማችን በቋንቋችን ልክ እንጂ እንደ እግዚአብሔርነቱ ሊነገር የማይቻል መሆኑ ሊዘነጋ አይገባም፡፡

† መንፈስነቱ ዝርው (ብትን) አይደለም አካላዊ ነው እንጂ፡፡ መዝ. ፻፩፡፳፭፤ ፩ኛነገ፱፤ ዮሐ፱፡፳፬

፪) ቅዱስ ነው፡

ቅዱስ ማለት ልዩ ሲሆን ለእግዚአብሔር ሲቀጸል ፍጹም ልዩ የሚል ትርጉም ይኖረዋል፡፡ እግዚአብሔር ፍጹም ልዩ የሚሆነው ከህጻጽ ነጻ በመሆኑና ከክፋትና ከርኩሰት የተለየ በመሆኑ ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም የሚቀድሳቸው እርሱ (ቅድስናው የባህርዩ) ስለሆነ ነው፡፡ ለዚህም ነው አቤቱ በቅድስና የከበረ እንደ አንተ ያለ ማን ነው ተብሎ የማይነጻጸር ቅድስናው የተመሰከረለት፡፡ /መዝ. ፺፰፡፭፤ ኢሳ. ፮፡፫፤ ዘሌ. ፲፱፡፪

፫)ከሀሌ ኩሉ (ሁሉን ቻይ)፦

እግዚአብሔር በባህርዩ የሚሳነው የሌለ የወደደውን ሁሉ ያደርግ ዘንድ የሚቻለው የሚሳነው የሌለ አምላክ ነው። ኢዮ.፵፪፥፪፣ ሉቃ.፩፥፴፯, ፲፰፥፳፯ የማንም እርዳታ አያስፈልገውም።

፬) ዘለዓለማዊ ነው፦

እግዚአብሔር የነበረ ያለና የሚኖር አምላክ ነው። ይህም ማለት ጥንት የሌለው፣ ዘመን የማይቆጠርለት መካከለኛ፣ ፍጻሜ መጨረሻ የሌለው ፍጻሜ ነው። /ራዕ.፬፥፰፣ መዝ.፻፩(፻፪)፥፳፯-፳፰ እግዚአብሔር በቦታ እንደማይወሰን ሁሉ በጊዜ የማይወሰን ፍጹም ከዘመን በላይ ነው። እርሱ ዓለምን ሲፈጥር ዘመን ተጀመረ። ስለዚህም እግዚአብሔር የጊዜዎች የዘመናት ንጉሥ ነው።/መዝ.፺፥፮-፯,፻፪(፻፫)፥፪፣፻፳(፻፳፩)፥፳፭-፳፮

፭)እርዥናና መለወጥ የለበትም፦

ሚል.፫፥፯፣ ያዕ.፩፥፲፯ በመንግሥቱ ሽረት የለበትም። መዝ.፻፵፬፥፲፫

፮)ሁሉን አዋቂ ነው፦

ኤር.፲፯፥፲,፳፫፥፳፬፣ ዕብ.፬፥፲፫፣ መዝ.፳፬፥፲ እግዚአብሔር ያለፈውንና የሚመጣውን ሁሉ በአሁን ጊዜ እንዳለ ነገር በግልጽ ያውቀዋል። የእግዚአብሔር አስቀድሞ ማወቅ ደግሞ እርሱ ወደሚፈልገው አቅጣጫ ይመራዋል ማለት አይደለም ወይም ሰው ሁሉ እግዚአብሔር የወሰነለትን እንጂ ሌላ ለማድረግ ነጻነት የለውም ማለት አይደለም።

፯) እግዚአብሔር አይለወጥም

፰)እግዚአብሔር በውሳኔው የሚጸና፣ ያለውን ሚያደርግ፣ የተናገረውን የሚፈጽም፣ በውሳኔውም እንደሰው የማይጸጸት አምላክ ነው። ቃል ኪዳንን የሚጠብቅ ጻድቅ የባህርይ አምላክ ነው። ዘኁ.፳፫፥፲፱ ፣ ማቴ.፫፥፯፣ ማቴ.፳፬፥፴፭፣ ሮሜ.፲፩፥፲፱

፱)እግዚአብሔር በሁሉ ሙሉ (ምሉዕ በኩለሄ) ነው

ከዚህ አለ፤ ከዚያ የለም ወይም ከዚያ አለ፤ ከዚህ የለም አይባልም። በሰማይ ይኖራል በመባሉም ስለ ክብሩና ልዕልናው ነው። ኤርጃ፤ጃ፤ጃ፤ መዝ፪፤፱፤ ማቴ፭፤፴፬፤ ዮሐ፫፤፲፫ እርሱ በቦታ አይወሰንም። መዝ፪፴፭፤፭፤ ፲፤ መዝ ፫፯፤፲፰፤፳፩

፲)መለኮታዊ ጥበቃው (መግቦቱ) በእርሱ ፈቃድ፣ ከእርሱ ትዕዛዝ ወይም በእርሱ ጥበቃ ካልሆነ በስተቀር የሚሆን የሚደረግ የሚደርስ ነገር የለም።

ሁሉ በእርሱ ጥበብ ይሆናል፤ ይደረጋል። በአጋጣሚ፣ በዕድል፣ በስምምነት ወይም በግምት የሚሆን ነገር የለም። ማቴ፲፡፴

፲፩) ጸድቅ ነው፡- ፩ኛሳሙ.፪፥፪፣፪ኛጢሞ፬፥፰፣ ራዕ.፲፯፥፯

፲፪) ጥበበኛ ነው፡- መዝ.፻፫፥፳፬፣ ሮሜ.፲፩፥፴፫፣ ምሳ.፪፥፯

፲፫) ቸር መሐሪ ይቅር ባይ ነው፡- ሲ.ኤር..፪፥፳፪፣ መዝ.፻፪፥፰፣ ሮሜ.፪፥፱፣ መዝ.፶፫፥፭

፲፬) ፈታሔ በጽድቅ ኮናኔ በርትዕ፡- መዝ.፱፥፰፣ ኤር.፴፯፥፴፰፣ ኢሳ.፱፥፭-፭፣ ኤር.፲፰፥፰-፲፪፣ መዝ.፯፥፲፩

፲፭) እውነት ነው፡- ዮሐ.፫፥፲፫፣ መዝ.፳፭፥፲፣ ዘፍ.፳፫፥፲፱

፲፮) ፍጹም ደግ ነው፡-

እግዚአብሔር ደግነቱ፣ ቅዱስነቱ፣ ፍቅሩ፣ ርኅራኄው፣ ትክክለኛ ፍርዱ፣ ጸጋውና እንዲሁም ለፍጥረቱ የሚደርገው ጥበቃ ነው።ይህን ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ የፈጠረው ከደግነቱ የተነሳ ነው፡ ፡ በተለይም የሰውን ልጅ በአርአያውና በአምሳሉ ፈጥሮ ፍጹም ነጻነት ያላት ለባዊት፣ነባቢት፣ ሕያዊት ነፍስን በመስጠት ጸጋውን አደለው። ዳግመኛ በሰው ልጅ የወደቀበትን የሞትና እርግማን ፍርድ በልጁ ቤዛነት አስወግዶ ያለፈውን ባህርይውን ማደሱ የእግዚአብሔርን ደግነት ያሳያል፡ ፡ ዮሐ.፫፥፯፣ ፪ኛጴጥ፫፥፱፣ መዝ.፴፥፲፱፣ መዝ፻፵፬፥፱

፲፯) የእግዚአብሔር የማንም እርዳታ አያስፈልገውም

ፍጥረታት የተፈጠሩት በእግዚአብሔር ቃል ሲሆን እርሱ የማንም እርዳታና ድጋፍ አያስፈልገውም። በመለኮታዊ ክብሩ ቅድመ ዓለም የነበረ በማዕከለ ዓለም ያለ፤ ድኅረ ዓለም ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ነው።
ዘፍ፩፡፫፣ ሮሜ፲፩፡፴፬ ኢሳጳ፡፲፫ የሐዋሥራ፲፯፡፳፬

፪.፫. አስማተ አምላክ (የአምላክ ስሞች)

ስም በቁሙ ከባህሪ ከግብር የሚወጣ ቦታና አካልነት ህላዌና ህይወት ያለው ማናቸውም ሁሉም በየክፍሉና በየአካሉ በየራሱ ቅሉ በየዓይነቱና በየመልኩ በየነገዱ በዘሩና በየዘመዱ ተለይቶ የሚጠራበት ነው።
፡ የአምላካችን የእግዚአብሔር ስሙ የከበረ በመሆኑ እንደተገኘ የሚጠሩት እንዳጋጣሚ የሚናገሩት አይደለም። ይልቁንም በመፍራትና በመንቀጥቀጥ በትህትና ሁነው ሊጠሩት የሚገባ ክቡር ስም ነው።
ሚል.፪፡፪፣ ሕዝ.፴፱፡፯፣ መዝ.፻፴፬፡፩፣ ፊል.፪፡፲ ይሁን እንጂ አንዳንድ ሰዎች የእግዚአብሔርን ስም ያለአግባብ በነገራቸው ሁሉ ውስጥ ሲያስገቡት ስፍራም ጊዜም ሳይመርጡለት እንደፈለጉት ሲጠሩት ይስተዋል እንደነዚህ ዓይነት ሰዎች እምነትና ፈሪህ እግዚአብሔር አላቸው ለማለት አያስደፍርም። በተለያየ መልኩ ስሙ በከንቱ የሚጠሩባቸው ሁኔታዎች አሉ። ለምሳሌ መሐላ፣ ስሙን ከስድብ ከእርግማን ከቀልድና ከጨዋታዎች ጋር አስተባብሮ ማንሳት፣ ኑፋቂ፣ ጥንቆላና መስሎቹ፣ ማስታወቂያዎች፣ መጠሪያ ስም፣ ፍልስፍናና ስነጽሑፍ ወዘተ

የእግዚአብሔርን ስም በከንቱ መጥራት ቅጣት አለው። ዘጸ.፳፡፯ ሰማይ ዙፋኑ ምድርም የእግሩ መረገጫ በመሆናቸው በሰማይም በምድርም እንዳንምል የታዘዘን ከሆነ በእግዚአብሔር ስም መማል ደግሞ የበለጠ በመሆኑ የማይገባና ቅጣትን የሚያስከትል ነው። በፍጥረቱ እንዳይማል የተከለከለ ሆኖ ሳለ በፈጣሪው በእግዚአብሔር ስም የሚምል ሰው የሚቀጣ መሆኑን መጸሕፍት ይናገራሉ። ማቴ.፭፡፴፬-፴፱ በነቢዩ በሕዝቅኤል

እግዚአብሔር ስለ ቅዱስ ስሙ ይቀናል የተባለውም የፈጣሪያችንን ስሙን በከንቱ እንዳንጠራ የሚያስተምር ነው። ሕዝቢታችን፤ ሕዝቢታችን በነቢዩ በዘካርያስም በሐሰት የሚምል ሁሉ ይጠፋል እኔ አስወጣዋለሁ ያለው የእግዚአብሔርን ስም በከንቱ የሚጠሩ ሁሉ የሚቀጡ ቅጣቱም ከገጸ ምድር የሚያጠፋ መሆኑን የሚያስረዳ ነው። ዘካርያስ እንዲህ ከሆነ ደግሞ እኛ ይህንን ስም እንዴት እንደምንጠራው ራሳችንን ልንመረምርና የእግዚአብሔርን ስም በተገቢው ክብር መጥራትን ልንለማመድ ያስፈልጋል፡ ስለዚህ ስሙ የሚጠራው በጸሎት፤ በልመና፤ በምስጋና፤ በትምህርት፤ በሰላምታ ጊዜ ነው። የእግዚአብሔርን ስም ቀርቶ እርሱ ያከበራቸውን የቅዱሳን መላዕክትንና የቅዱሳንን ስም እንኳ በከንቱ መጥራት ተገቢ አይደለም። በመጽሐፍ በቅዱስ ከተጠቀሱት የእግዚአብሔር ስሞች መካከል ጥቂቶቹን ቀጥለን እናያለን።

† እግዚአብሔር- የግእዝ ቃል ሆኖ እግዚአ- ጌታ፤ ብሔር-ዓለም ማለት ሲሆን በአንድ አጠራር ሰማይና ምድር የሚታየውንና የማይታየውን ዓለም የፈጠረ የሁሉ ፈጣሪ ጌታ ማለት ነው። አንድም እግዚአ- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፤ አብ- እግዚአብሔር አብ፤ ሔር- ለሰው ልጆች ጸጋን የሚያድል መንፈስ ቅዱስ ይሆናል።

† ያህዌ- ቃሉ የእብራይስጥ ሲሆን ያለና የሚኖር ማለት ነው

† ኤል- ቃሉ የእብራይስጥ ሲሆን ኃይል ልዑል አምላክ ማለት ነው

† አዶናይ- ጌታ

† ኤልሻዳይ- ሁሉን ቻይ

† ኤሎሄ- አምላክ በተጨማሪም በመዝ.፪፻፳ እና በሲ.ኤር ፩ ላይ የተጠቀሱት የእብራይስጥ ፊደላት (አሌፋት) የእግዚአብሔር ስሞች ናቸው።

የመልመጃ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሰረት ትክክለኛውን መልስ መልሱ

፩ ሥነ ፍጥረት የእግዚአብሔርን ሕልውና ያሳውቀናል ስንል እንዴት ነው?

፪ በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሱ የእግዚአብሔር ስሞች ጥቂቶቹን ከነትርጉማቸው ጻፉ?

፫ እግዚአብሔር መንፈስ ነው ስንል ምን ማለታችን ነው?

እውነት ሐሰት በሉ

፬ እግዚአብሔር በውሳኔው የሚጸና፣ ያለውን ሚያደርግ፣ የተናገረውን የሚፈጽም፣ በውሳኔውም እንደሰው የማይጸጸት አምላክ ነው።

፭ የእግዚአብሔር አዋቂነት የሰውን ልጆች ነጻ ፈቃድ ይጋፋል

ምዕራፍ ሦስት ሥነ ፍጥረት

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ እግዚአብሔር ፍጥረታትን በምን አይነት መልኩ እንደፈጠረ ይረዳሉ
፪ እግዚአብሔር ፍጥረታትን የፈጠረበትን ዓላማ ያውቃሉ ይመሰክራሉ
፫ የስድስቱን ቀናት ሥነፍጥረት ምንነት አፈጣጠር ያውቃሉ ይመሰክራሉ

የማስጀመሪያ ጥያቄ

፩ የሥነፍጥረት ትምህርትን ለምን መማር የሚያስፈልግ ይመስላቸዋል

መግቢያ

«የሰው መሠረታዊ ሕይወቱ ሃይማኖቱ ነው፡፡»

ከምድር ላይ ከሚገኙ ማናቸውም ነገሮች ሃይማኖት ትበልጣለች ትቀድማለች እንደ ቅድስት ቤተክርስቲያን አስተምህሮ የሰው ልጅ ከተግባረ ሥጋ (ማረስ፤ መቆፈር ፤ ማግባት መጋባት መውለድ መዋለድ የሥጋን ፤ ትምህርት ከመማር ከማስተማር) ከተግባረ ነፍስ (ከመፆም ከመጸለይ.... ወዘተ) ከመፈፀሞ አስቀድሞ ሥነ ፍጥረት ነገረ ሃይማኖትን ሊማር እንዲገባ ታስተምራለች፡፡ ስለምን ቢሉ የሰው መሠረታዊ ሕይወቱ ሃይማኖቱ ነውና፡፡

እንደ ቅድስት ቤተክርስቲያን ሥርዓትና ደንብ መሠረት እነዚህን የሃይማኖታችን መሠረት የሆኑ የሥነ ፍጥረትና ነገረ ሃይማኖት ትምህርቶችን ሳይማሩ ክርስቲያን ነኝ ማለቱ እጅግ ከባድ ነው፡፡ መሠረት ያሰኛቸውም ለዚህ ነው፡፡ አንድ ቤት ያለ መሠረት እንደማይቆም ቤት የተባለ ሰውነታችንም መሠረት የተባሉ እኒህን ትምህርቶች ሳይማር ሳያውቅ እንደ ግድግዳ እንደ ጣሪያ ፆምጸሎት መልካም ትሩፊትን ቢፈፅም እንደማይጠቅመው ይገልጻል፡፡ ትምህርቱ ክርስቲያናዊ ሥነ ፍጥረት መሰኘቱ ዓለም ፍጥረት እንዴት እንደተገኘ የምትናገርበት የራሷ የሆነ ፍልስፍናዊ ትምህርት አላትና ይህ ትምህርት ግን በሃይማኖት ሆነን የምንማረው በእምነት የምንቀበለው ከዓለም ትምህርት የተለየ ነውና ክርስቲያናዊ ሥነፍጥረት ተሰኝቷል፡፡

ትርጉም፦ ሥነ-ፍጥረት የሁለት የግእዝ ቃል ጥምረት ሲሆን “ሥነ” እና “ፍጥረት” ሥነ ማለት ሰናይ ከሚለው የግእዝ ግስ የተገኘ ሲሆን ትርጉሙም ያማረ፤ የተዋበ ማለት ነው፡፡ እግዚአብሔር የፈጠራቸው ፍጥረታት ሁሉ ፍጥረት ይባላሉ፡፡ በተጨማሪም የፍጥረት መበጀት የፍጥረታት መስማማት (ስንዓ) ተስንክ ማለት ተስማማ ማለት ነው፡፡

: ይህም ሲባል ፍጥረታት የጊዜ ዑደታቸውን ጨርሰው ምንም ሳያዛቡ ሳያዛንፉ በተስፈረላቸው የጊዜ ልክ በታሰበላቸው ቦታ ሲሰፍሩ፤ ሲያርፉ ለምሳሌ ያህል ፀሐይ የጊዜ ዑደቷን ጨርሳ በምስራቅ ወጥታ በምዕራብ እንደምትጠልቅ ይህ ለምሳሌ እንደ ሌሎች የተፈጥሮ ሁነቶች ለዚህ ለፍጥረታት መስማማት ዓይነተኛ ምሳሌ ሊሆኑ ይችላሉ፡- ኢሳ ፶፰፡፲፫ ዮሐ ፩፡፱ ፍጥረታት የተፈጠሩባቸው አራት ባሕርያት አሉ (እሳት፣ ውሃ፣ መሬት፣ ነፋስ) እነዚህ ባህርያቸው የማይስማሙ ሲሆኑ ነገር ግን በእግዚአብሔር ጥበብና ኃይል ተስማምተው ስለሚኖሩ ነው። በአጠቃላይ ሥነ ፍጥረት ማለት ያማረ፣ የተዋበ፣ የተስማማ፣ የተበጀ ፍጥረት ማለት ነው።

“እግዚአብሔርም የፈጠረው ሁሉ መልካም እንደሆነ አየ” ዘፍ ፩፡፱፩ የሥነ ፍጥረት ታሪክ አበው ቅዱሳን ሊቃውንት ቤተክርስቲያን ከአስራው መጽሐፍ አውጣጥተው ጽፈው ያቆዩልን የቤተክርስቲያን ትምህርት ነው። እግዚአብሔር ባወቀው ሰማይና ምድር እንዲሁም በእነርሱ ውስጥ የሚገኙትን ሁሉ ከምንም (ካለመኖር) ወደ መኖር አምጥቶ ፍጥረትን የፈጠረበት ሁኔታ እና ሥርዓት የምንማርበት ትምህርት ነው።

ሥነ ፍጥረት መግር ለምን ያስፈልጋል?

የሕይወትን ዓላማ እንድንረዳ

ፈጣሪ ዓለማት እግዚአብሔር ፍጥረታትን የፈጠረበት ዓላማ (ለምግብ ሥጋ፣ ለምግብ ነፍስ፣ ነው፤ እርሱ በፈጠረው ፍጥረት አንዳች የሚጠቀመውና የሚያገኘው ነገር የለም። ሥራ ሠሪ የሚያገኘው ነገር የለም ነገር ግን ፍጥረትን የመፍጠሩ ዋነኛ ዓላማ የሕይወት ዓላማ የተባለውን ፍቅሩን እንድንረዳ ነው፤ ፍጥረት ሁሉ የእግዚአብሔር ፍቅር ውጤት ናቸውና፤ መጽሐፍ ቅዱስ «በእኔ ላይ ያለው ዓላማውም ፍቅር ነው። በማለት እንድንረዳ መ.ኃ.፪፡፱ ስለዚህ የሥነ ፍጥረት ትምህርት

በመማር የፍጥረታትን የተፈጥሮ ሁኔታ በመመልከት የእግዚብሔርን ፍቅር እንረዳለን፤

እግዚአብሔርን እንድናውቅ

የሥነ ፍጥረትን ትምህርት ስንማር የፈጣሪን መኖር ብቻ ሳይሆን ባሕርይውንም ያሳውቀናል፤ የትምህርቱ ዋና ዓላማም ፍጥረታትን በዝርዝር ለማጥናት ሳይሆን በሥነ ፍጥረቱ ፈጣሪን ለማወቅ ነው፤ ቅዱስ ባስልዮስ የተባለ ‹‹የቤተክርስቲያናችን ዓላማ የፍጥረታትን ባሕርይት ማጥናት አይደለም ነገር ግን ጠቀሜታቸውን በማለት እንደተናገረ ለሥጋዊ ፍልስፍና መንገድ ትምህርቱን አንማርም /አናጠናም/ ምክንያቱም የሥነ ፍጥረት ትምህርት ፈጣሪን የምናውቅበት ትምህርት ነውና በተጨማሪም አንድ ሥራ ሠራ ሥራውን ሲያደንቁለት ደስ እንደሚሰኝ በሰራውም ሥራ እንዲደነቅ ሁሉ የአለማትን ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ የፈጠረው ጌታም የፈጠረውን ፍጥረታት አውቀን እንደፈጣሪነቱ እንድንገዛለት ነው፡፡

የሥነ ፍጥረት መገኛ

እግዚአብሔር የሚታየውንና የማይታየውን የሚዳሰሰውንና የማይዳሰሰውን ዓለም (ፍጥረት) ያስገኘው የፈጠረው ከሁለት ወገንነው፡፡

፩.እምብስ አለቦ ብስ ቡካለመኖር ወደ መኖር፡- ምሳሌ፡- ብርሃን፣ መሬት፣ እሳት፣ ውኃ፣ ነፋስን፣ መላእክትን፣ ጨለማን ፈጠረ፡፡ እነዚህ ፍጥረታት በእግዚአብሔር ሥልጣን የተገኙ ናቸው እንጂ ሌላ መገኛ የሆነ ምክንያት የላቸውም፡፡/ዕብ.፲፩፥፫ ፤ሮሜ.፱፥፲፯

፪.ግብር እምግብር- ከተፈጠረ የተፈጠረ፡-እነዚህ ደግሞ አራቱ ባሕርያት ሥጋ ከተባለት ከመሬት ከውኃ ከነፋስና ከእሳት የተገኙ ናቸው፡፡ምሳሌ፡ ከምድር የተገኘ፡-በእጅ የሚለቀሙ በማጭድ የሚታጨዱ ፣በመጥረቢያ የሚቆረጡ አዝርዕት አትክልትና ዕፅዋትን፡፡ ዘፍ.፲፥፲፩-፲፪ ከባሕር ውኃ አደር ፍጥረታት፤ከመሬት የብስ አደር እንስሳትና የሰው ልጅ ተፈጥረዋል፡፡ዘፍ.፩፥፲፬-፳፯

የፍጥረት አስገኝ ማነው?

በተጨማሪም እግዚአብሔር ፈጣሪ እንደሆነ ከሚጠቅሱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች መካከል

፩ “በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን ፈጠረ” ዘፍ ፩፥፩

፪ “አቤቱ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ ሰማያትም የእጅህ ሥራዎች ናቸው” መዝ ፻፩፥፳፭

፫ “በእግዚአብሔር ቃል ሰማዮች ፀኑ” መዝ ፴፪

አሁን ደግሞ እግዚአብሔር ግዙፋንና ረቂቁን ዓለም በመጀመሪያ የፈጠረው ከምንም ተነስቶ የሚያገናኘው የሚያዋህደው ነገር ሳይኖር ነው።

“ዓለማት በእግዚአብሔር ቃል እንደ ተዘጋጁ ስለዚህም የሚታየው ነገር ከሚታዩት እንደሆነ በዕምነት እናስተውላለን” ዕብ.፲፩፥፫ እንዲል፤ እግዚአብሔር ፍጥረታትን ከመፍጠሩ በፊት እርሱ አስቀድሞ እንደነበረ ከሚነግሩን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች መካከል

“እግዚአብሔር ግን አስቀድሞ ንጉሥ ነው” መዝ ፸፫፥፲፪

“ተራሮች ሳይወለዱ ምድር ዓለምም ሳይሰሩ ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ አንተ ነህ” መዝ ፹፰፥፪

“አባት ሆይ ዓለም ሳይፈጠር በአንተ ዘንድ በነበረኝ ክብር አንተ በራስህ ዘንድ አክብረኝ” ዮሐ.፲፯፥፭ ምሳ.፰፥፳፬

እግዚአብሔር ፍጥረታትን ለምን ፈጠረ?

እንኳን እግዚአብሔር ይቅርና የሰው ልጅ አንድ ነገር ሲያዘጋጅ በዓላማ ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር ፍጥረታትን የፈጠረው ያለ አንዳች ዓላማ አይደለም። ይህም የመፈጠራቸው ዓላማ፦

፩ ሕልውናው ይታወቅ ዘንድ

ሕልውና ማለት (የእግዚአብሔር መኖር) በሥነ ፍጥረቱ ይታወቃል። የእግዚአብሔር መኖር በሥነ ፍጥረቱ ግልፅ ሆኖ ይኖራል። ይኸውም

አበ ብዙኀንን አብርሃም ሥነ ፍጥረትን ተመራምሮ አምላኩን እንዳወቀ እንዲሁም አባ ሙሴ ፀሊም በሥነ ፍጥረት ተመራምሮ እግዚአብሔርን እንዳገኘ፤ «ዓለማት በእግዚአብሔር ቃል እንደተዘጋጁ ስለዚህ የሚታየው ነገር ከማይታዩት እንደሆነ በእምነት እናስተውላለን» ዕብ.፲፩፥፫ «አሁን ግን እንስሶችን ጠይቆ ያስተምሩህማል ....የእግዚአብሔር እጅ ይህን እንዳደረገ የማያውቅ ማነው/ ኢዮ.፲፪፥፯

ከዓለም ፍጥረት ጀምሮ ታውቆ ግልጥ ሆኖ ይኖራል» ሮሜ.፩፥፳ እግዚአብሔር እርሱ አምላክ እንደሆነ ዕወቁ እርሱ ሠራን እኛም አይደለንም መዝ.፪፥፫

፪ ታውቆ ይመስገን ዘንድ

ይህም ሲባል በሥነ ፍጥረቱ መኖሩን ያረጋገጥነውን እግዚአብሔር ለማመስገን ነው። ማቴ.፲፩፥፳፭ ኢዮ.፲፪፥፯ ኤፌ. ፪፥፲ ኢሳ.፶፫፥፯

፫ ለአንክሮ ለተዘክሮ ለተደምጥ

የእግዚአብሔርን ፍጥረት ለማድነቅ እና ሥራውን አይቶ እግዚአብሔርን ግሩም ለማለት “በልዎ ለእግዚአብሔር ግሩም ግብርክ” (እግዚአብሔር እንዲህ በሉት ሥራህ ግሩም ነው።መዝ ፳፭፥፫

፬ ለመፈቅደ ሕያዋን

(ለመብል ለመጠጥ) ይኸውም እንስሳት አርደህ ብላን አልበህ ጠጣን እያሉ ይለምኑት እንደነበር በአዳምና ሔዋን ታውቋል መዝ.፲፫፥፲፫ ዮሐ ፲፭፥፩ መዝ ፲፫፥፲፭

፭ ለተምህርትና ለተግላፅ

እግዚአብሔር በሥነ ፍጥረት ብዙ ቦታ አስተምሯል ይኸውም ለገበሬ በዘር ለሴቶች (ለእናቶች) በእርሾ መስሎ አስተምሯል። “እንደ ርግብ የዋህ እንደ እባብ ብልህ” ሁኑ ብሎ ተናግሯል ጌታችን በሌላም በኩል

ማቴ.፲፭፡፲፮ ላይ “ከበለስ ተማሩ ብሏል” ሰዎች በቀላሉ ይማሩ ዘንድ ስነፍጥረትን እየጠቀሰ ያስተምር ነበር።

፮ ስሙን ለመቀደስ ክብሩን ለመውረስ፡-

ለዚህ ታላቅ ክብር የተፈጠሩት ቅዱሳን መላእክትና የሰው ልጆች ናቸው ፡‹‹እኛ ፍጥረቱ ነንና መልካምን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን›› ኤፌ.፪፡፲

.ወንዶች ልጆቹ ከእሩቅ ሴቶች ልጆቹንም ከምድር ዳርቻ ለስሜ የተጠራውን ለክብራም የፈጠሩትንና ያደረግሁትን ሁሉ አምጣ እለዋለሁ። ኢሳ.፵፫፡፭ እግዚአብሔር ከላይ እንደጠቀሰነው በ፮ ቀናት ውስጥ ፳፪ ፍጥረታትን ፈጥሮ በ፯ኛው ቀን ከሥራው ሁሉ ዐረፈ በአንዴ መፍጠር ተስኖት ሳይሆን ለእኛ አብነት ሊሆን ብሎ ይህን የመሰለ ድንቅ ስራን ሰራ ዘጸ.፳፡፱

አፈጣጠራቸውም በሦስት ወገን ነው

፩ በኃልዮ /በአርምሞ(በዝምታ) ፯ ፍጥረታትን ፈጥሮዋል

፪ በነቢብ /በመናገር/ ፲፬ ፍጥረታትን ፈጥሮዋል

፫ በገቢር (በመስራት) ፩ ፍጥረትን ፈጠረ

እዚህ ጋር እንደምንረዳው የሰውን ልጅ ብቻ ነው በገቢር (በመስራት የፈጠረው ይኸውም እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ያለውን ፍቅር መረዳት እንችላለን። በአርምሞ የተፈጠሩት መላእክትን ጨምሮ ከመላዕክት በፊት ያልተፈጠሩትን ያጠቃልላል ለምን በመናገር አልፈጠራቸውም ቢባል ከመላእክት አስቀድሞ የነበሩት ግዑዝ/የማይሰሙ ስለነበሩ/ ሰሚ በሌለበት መናገር አግባብ አይደለምና ነው።

እነዚህ ፍጥረታት እያንዳንዳቸው ቢቆጠሩ ፍጡር ተናግሮ አይፈፅመውም ነበር ነገር ግን በባህርያቸው በአኗኗራቸው በጿ፪ ተመደቡ እንጂ

የዕለተ እሁድ ፍጥረታት

እሁድ “አሀደ” ከሚል የግእዝ ቃል የወጣ ሲሆን “አሀደ” ማለት አንድ አደረገ ማለት ሲሆን እሁድ ደግሞ አንደኛ፣ መጀመሪያ ማለት ነው። ይህም ለፍጥረታት የመጀመሪያ ዕለት መሆኗን ያስረዳል። በዚህ ዕለት የተፈጠሩ ፍጥረታት ሰባትም ስምንትም ናቸው ይባላል። መጽሐፈ ኩፋሌ በዚህ ቀን ሰባት ፍጥረታት ተፈጥረዋል የሚል ሲሆን እነዚህም ነፋስ፣ እሳት፣ መሬት፣ ውኃ፣ ብርሃን፣ ሰማያትና፣ መላእክት ናቸው ብሎ ጨለማን በመቀነስ መጽሐፈ ኩፋሌ ይናገራል።

በሌላም በኩል ደግሞ ጨለማን በመደመር በዚህ ዕለት የተፈጠረውን ፍጥረታት ወደ ስምንት ከፍ ያደርጉታል። ይህም መጽሐፈ ኩፋሌ ሰባት ፍጥረት ነው ያለበት ምክንያት ጨለማንና ብርሃንን አንድ አድርጎ ስለሚቆጥር ነው። አራቱ ባህርያት ሥጋ የሚባሉት ከላይ እንደዘረዘርናቸው ውኃ፣ መሬት፣ ነፋስ፣ እሳት ናቸው። እነዚህም አራቱ ባህርያት እያንዳንዳቸው የእግዚአብሔርን ባህርይ ያሣያሉ። ይኸውም መሬት ታጋሽነቱን፣ ውኃ ርኅራኄውን እና ቸርነቱን፣ እሳት ከሃሊነቱን እና ነፋስ ፈታሄነቱን ያሳያሉ ይህም ሲባል ቅዱስ እግዚአብሔር ነገሮችን ሲያከናውን ያለምክንያት አይደለም በመጀመሪያ አራቱን ባህርያት ሥጋ ለምን ፈጠረ ቢሉ ለእያንዳንዱ በቂ የሆነ ምክንያት አለው።

፩ እሳት፡- ኃያል ነው በተነሳ ጊዜ እርጥቡን ደረቁን ሁሉ ያቃጥላል ውኃ ካልከለከለው በስተቀር ገደል ካላጋጠመው በቀር ማቃጠሉን አያቆምም እግዚአብሔርም ቸርነቱና ምሕረቱ ካልገደበው በቀር ሁሉን ያሻውን መሥራት የሚችል አምላክ መሆኑን እንረዳበታለን።

፪ ነፋስ፡- ፍሬን ከገለባ ይለያል እንዲሁም ጌታችን ባድቃንን ከኃጥአን

ይለያል ማቴ ፫፡፲፪ ላይ እንደተጻፈ “አውድማውን ፈፅሞ ያጣራል ስንዴዎንም በጎተራ ይከታል ገለባውን ግን ያቃጥላል” በሌላም ቦታ “አህዛብንም ሁሉ ከፊቱ ይሰበስባል እረኛ በጎቹን ከፍየሎቹ እንደሚለይ ሁሉ እርስ በእርሳቸው ይለያያቸዋል” ማቴ ፳፭፡፴፪

፫ ውኃ:- ያደፈውን የቆሸሸውን ሁሉ ቢያጥቡበት ያነጣል እግዚአብሔርም በክፉ ሥራ ያደፈውን የሰውን ነፍስ ይቅር በለኝ ቢሉት በንስሐ ሣሙና ያነሳልና ነው። በተጨማሪም ጌታችንም ራሱ በውሃ ይመሰላል “ማንም የተጠማ ቢኖር ወደ እኔ ይምጣና ይጠጣ” በማለት ራሱን በውኃ መስሏል፡ ፡ በሌላ በኩል ውሃ የሚጠጣውን ያረካል “እግዚአብሔርም በኔ ብታምኑ ነፍስ እርካታን ታገኛላችሁ” ሲል ተናግሮዋል። ዮሐ.፬፡፲፬ ዮሐ ፯፡፴፯

፬ መሬት:- ባዕለ ጸጋ ናት ሁሉን የሚያስገኝ ጸ”ጋ ሀብት ያለው መሆኑን ለማጠየቅ አንድም መሬት ለሰው ልጅ ያሻውን አብቅላ ምግቡን ልብሱን እንደምትሰጠው ሁሉ እግዚአብሔርም ልክ እንደመሬት ለሁሉ የሚበቃ ሀብት ያለው ለሰው ልጅ ምግብ ሥጋና ምግብ ነፍስ የሚመግብ ባለጠጋ ነው። መዝ ፹፬፡፲፪ “እግዚአብሔር በጎ ነገርን ይሰጣል ምድራችንም ፍሬዋን ትሰጣለን” በተጨማሪም መሬት የፈለጉትን ቢያደርጓት ቢያርሷት ቢቆፍሯት ምንም የማትል ታጋሽ እንደሆነች እንዲሁ እግዚአብሔርም ዕለት ዕለት የበደልነውን አይቶ እንዳላየ ሁሉን ቻይ ታጋሽ ጌታ ነው።

እነዚህ አራቱ ባሕርያት ሥጋ የየራሳቸው የሆነ ባሕርያት አለዋቸው እነዚህም:-

- የእሳት ባሕርያት   ውዑይነት (ሙቀት)
- ብሩህነት (ብርሃን)   መደቡ ከብርሃንነት ነው
- ይቡስነት (ድርቀት)
- የነፋስ ባሕርያት   ዕልመት (ጨለማነት)
- ውዕይነት (ሙቀት)   መደቡ ከጨለማነት ነው

ርጡብነት (እርጥበት)

የውኃ ባሕርይት

ብርህነት (ብርሃን)

ርጡብነት (እርጥበት) መደቡ ብርሃንነት ነው ቁረርነት (ቅዝቀዜ)

የመሬት ባሕርትያ

ይቡስነት (ድርቀት)

ፅሉምነት (ጨለማነት) መደቡ ከጨለማነት ነው ቆሪርነት (ቅዝቃዜ)

እግዚአብሔር አራቱን ባሕርያት ሥጋን ሲፈጥር በአንድ ጊዜ በምልዐት በስፍህት የፈጠረ አይደለም በተራ በተራ እንጂ ይኸም በመጀመሪያ ጥቂት እሳት፤ ጥቂት ውኃ፤ ጥቂት ነፍስ፤ ጥቂት መሬት አድርጎ ፈጥሮአቸዋል፡ ፡ በጥቂቱ የፈጠራቸው እነርሱን ብዙ ተባዙ ስፉ ተስፋፉ ብሉ በኃልዮ ቢያዛቸው ስፉ ተስፋፉ ሕልውና እግዚአብሔር የመጠነውን ያህል ደርሰው ቆሙ በከኃሊነቱ ፀኑ ራሳቸውን ቻሉ፡፡

፩ ጨለማ:- በዕለተ እሁድ ስምንት ፍጥረታት ከሚሉት አምስተኛ ደረጃ ላይ የሚገኝ /ፍጥረት ነው (ዘፍ ፩፥፪ ጨለማን ለምን ፈጠረው ቢሉ ባትሹኝ ባትመረምሩኝ አልገኝም ሲል ነው፡፡ ጨለማ አይዳሰስም በእርሱ ውስጥ ያለን ነገር ማወቅ እንደሚከብድ ሁሉ የእግዚአብሔርንም ባሕርይ መለኮት የማይመረመር መሆኑን ያስገነዝበናል፡፡ ለዚህም ማስረጃ መዝሙረኛው ቅዱስ ዳዊት «መሰውሪያውን ጨለማ አደረገ በማለት እንደተናገረው መዝ፤፯፥፲፩ እግዚአብሔር አምላክ ለምን ጨለማን አስቀድሞ ፈጠረ ቢሉ ተስፋ እሰጣችኋለሁ ሲል መንግሥተ ሰማያትን አወርሳችኋለሁ ሲል አንድም ብትፈልጉኝ ብትመረምሩኝ እገኛለው ሲል ነው ጨለማ የተፈጠረው በእርምጃ (በዝምታ) ነው፡፡

፪ ሰባቱ ሰማያት:- ከጨለማ ቀጥሎ በዕለተ እሁድ የተፈጠሩ ሲሆን ሰባቱ ሰማያት ከላይ ወደታች (በቅድም ተከተል ሲባሉ)

፫ ጽርሐ አርያም:- ከሰማይ ሁሉ በላይ ናት ለመንበረ መንግሥት እንደ

አዳራሽ ጠፈር የምታገለግል ናት ከሥላሴ በቀር የሚያውቃት የለም፡
: አበው በቅዳሴያቸው (ዙፋኑን በእሳት የተቀረጸ ማደሪያውም በውሃ
የተታታ ነው በቤቱም ዙሪያ የውኃ ሻኩራ መርገፍ አለ)። በማለት
ተናግረዋል። ቅዳሴ ሠልስቱ ምእት

፪ መንበረ መንግሥት /መንበረ ፀባአት/- ይህች ሰማይ አሰራራ
እንደ ቤተመቅደስ አራትማዕዘን ቅርፅ ያላት ናት መጠኖም ከዳር እስከ
ዳር የማይደረስ መጠነኛና ይህችን የምንኖርባትን ዓለም ታህላለች፡
: እግዚአብሔር በወደደው ምሳሌ ለፍጡራን የሚታይበት ሰማይ ናት
ለኢሳያስ፤ ለሕዝቅኤልና ለወንጌላዊው ዮሐንስ ንጉሥ መስሎ ታይቷቸዋል
ኢሳ፯፥፩ ሕዝ ፩፥፳፯ ራዕ ፬፥፪ መዝ ፻፩፥፱

፫ ሰማይ ውዳድ:- የተወደደ ሰማይ ማለት ሲሆን ለሰማያት ሁሉ እንደ
መሠረት ነው። በኪራቤል ላይ ተዘግቶ ለመንበረ መንግስት እንደ አዳራሽ
ወለል ሆኖ የሚያገለግል ነው ሕዝ ፩፥፳፪-፳፮

፬ ኢየሩሳሌም ሰማያዊት:- በፊት ሳጥናኤል የተፈጠረበት በኋላም
በዕለተ ምዕአት በኃ የሰሩ ሰዎች ርስት ናት ገላ ፬፥፳፮፤ ዕብ ፲፪፥፳፪ ዮሐ
፲፬፥፩ አሥራ ሁለት ደጅ አላት የደጃቿን ብርሃን ለዐይን እጅግ የሚስቡ
ናቸው። የብርሃን አዕማድም በየቦታው አለበት በዚህችም ሰማይ በ፪ኛው
ረድፍ በከዋክብት አንፃር ብርሃን አርከፍክፎበታል የብርሃን መጋረጃም
አላት የ፲፪ቱ ሐዋርያትም ስም በጉበኖቹም ላይ ተጽፎ ይገኛል።

፭ ኢዮር:- የመላእክት ከተማ ነው ሰባት የእሳት መጋረጃዎች ቅፅጮች
ሰርቶላታል

፮ ራማ:- ሲፈጥር የኢዮርን ድንበር እርሱ ባወቀ ገደባት ሰባት የብርሃን
መጋረጃና ሰባት ቅፅጮች ሰርቶላታል

፯ ኤረር:- ሰባት የብርሃን መጋረጃ የአሳት ቅፅር ቅፅጮች ድበሯን

እርሱ ባወቀ ገድቦታል። (እነዚህ ሦስቱ ዓለመ መላእክት ናቸው)

፯ መላእክት

የመላእክት አፈጣጥር

መላእክት “እምሀበ አልቦ ሀበቦ” (ካለመኖር ወደ መኖር) ከአምላካዊ ብርሃን ተፈጥረዋል መጽሐፈ “አክሲማሮስ” መላእክት ከእሳትና ከነፋስ ተፈጥረዋል ይለናል። ነገር ግን ከእሳትና ከነፋስ ተፈጥረዋል የሚለን ባሕርያቸውን ለመግለፅ እንደሆነ ብዙ ሊቃውንት ይተረጉሙታል ከእሳትና ከነፋስ ተፈጥረው ቢሆንማ እንደ እኛ በበለጠውና በፈረሱ ነበር ከነፋስ ተፈጠሩ ለምን አለ ቢሉ መላእክት እንደ ነፋስ ረቂቃን ናቸው አይታዩም እንደነፋስ አይዳሰሱም ከእሳት ተፈጠሩ ለምን አለ ቢሉ እሳት ብርሃናዊ ነው መላእክትም እንዲሁ ብርሃናዊናቸውን ናቸው ስለዚህ ግብራቸውን በማየት ተናግሮዋል አንድም እሳት የማይጨበጥ እንደሆነ መላእክትም ረቂቅ መሆናቸውን እሳት እንደሚያቃጥል መላእክትም የእግዚአብሔርን ክብር በሚጋፉ ሰዎች ላይ ቅጣት እንደሚያደርሱ ሲያመለክት ነፋስ ደግሞ ፈጣን ነው መላእክትም ለተልዕኮ ፈጣን መሆናቸውን ሲያሳይ ነው። ዕብ ፩፥፲፬

መላእክት ለምን ተፈጠሩ ቢባል እግዚአብሔርን ለማወደስ /ለማመስገን/ ክብሩንም ለመውረስ ነው ይህ ማለት ግን እግዚአብሔር አምላክ ከዛ በፊት አይመስገንም ማለት አይደለም። እርሱ ፍጥረታትን ከመፍጠሩ በፊት በባሕርዩ ምስጉን ነበር። ከተፈጠሩ መላእክት ውስጥ ሳጥናኤል አንዱ ነበር ሳጥናኤል የስሙ ትርጓሜ “አኃዜ መንጦላዕት” (የሥላሴን መጋረጃ) የሚከፍት የሚዘጋ ማለት ነው። አለቃም ነበር አምላካችንም ከፈጠራቸው በኋላ ተሰውሮባቸዋል አዋቂ አድርጌ ፈጥራዊነታቸውን ይሹ ይመርምሩ ሲል ነው። በዚህ ጊዜ ሳጥናኤል የኃጢአት መሠረት የሆነውን ሀሰት እኔ አምላካችሁ ነኝ በማለት ተናገረ ይህንም ከሱ በላይ መላእክት እንደሌሉ ካረጋገጠ በኋላ ነበር። አምላካችንን እስክናውቅ እንጠብቅ ሲሉ

እነቅዱስ ገብርኤል አንዳንዶቹ ደግሞ አዎ እውነት አምላካችን አንተ ነህ ያሉት አብረው ከሠ ጋር ተጥለዋል። መጽሐፈ ሄኖክ ፲፩፥፬

መላእክት በመጀመሪያ ያልተፈጠሩበት ምክንያት እንደ ሳጥናኤል ያሉ መላእክት እንደሚኖሩ ሁሉን የሚያውቅ እግዚአብሔር አስቀድሞ ቢፈጥራቸው ኖሮ ሌሎች ከነርሱ በኋላ የተፈጠሩትን እኛ ፈጠርን ብለው እንዳያስቱ ከእነርሱ ትምክህትን ለማራቅ ሲል ነው። ወይም አብረን ፈጠርን በማለት እንዳይሰናከሉ ነው። መላእክትን በ፲ ከተማ በ፪ ነገድ አድርጎ ፈጥሮአቸዋል። ነገድ ስንል ቁጥር ኖሮአቸው አይደለም ለመላእክት ስፍር ቁጥር የላቸውም።

በመጀመሪያ በኢየር በ፬ክፍሎ ፵ ነገድ አደረገ ፩ኛው አጋእዝት

፪ኛው ኪሩቤል

፫ኛው ሱራፌል

፬ኛው ኃይላት

በኢየር የሚኖሩ

በመቀጠል ራማን በ፫ ከተማ ክፍሎ ፱ ነገድ

፩ኛው አርባብ

፪ኛው መናብርት

፫ኛው ስልጣናት

በራማ የሚኖሩ

በመቀጠልም ኤረርን በ፫ ከተማ ክፍሎ በ፱ ነገድ

፩ኛው መኳንንት

፪ኛው ሊቃናት

፫ኛው መላእክት

በጎህ የሚኖሩ

በኢየር ፵ ነገድ + በራማ ፱ ነገድ + በኤረር ፱ ነገድ = በድምሩ ፻ነገድ መዝ ፻፭፥፬ ዕብ ፩፥፯

የመላእክትን ባሕርይ

መላእክት ጾታ የላቸውም አያገቡም፤ አይጋቡም ማቴ ፳፪፥፱

መላእክት ረቂቃን ስለሆኑ አጥንት የላቸውም አይበሉም አይጠጡም

አይወልዱም አይወለዱም ሉቃ ፳፬፥፴

ሰይጣናት፡

- ቅዱሳን መላእክት እንዳሉ ሁሉ ርኩሳን መላእክት አሉ እነዚህም ቀድሞ ቅዱሳን ሁነው የተፈጠሩ ኋላ ግን በሥራቸው ውዱቃን የሆኑ ሠራዊተ አጋንንት ናቸው። ሳጥናኤል፣ ዲያብሎስ፣ ሰይጣን፣ ጋኔን ...

- ሳጥናኤል በትዕቢቱ ከክብሩ የተዋረደ የትዕቢት አባቷ ነው።/ኢሳ ፲፬፥፲፪-፲፭

- የሐሰት አባቷ እሱ ነው።/ዮሐ ፰፥፵፬

- እሱ ከመጀመሪያው ጀምሮ ነፍሰ ገዳይነው።/ዮሐ.፰፥፵፬

- የሰው ልጆችን ይፈትናል ይቃወማል።/ሉቃ፳፪፥፫ ፤ የሐዋጅ፤ ፪ኛቆሮ፲፩፥፲፬፤ ፩ኛጴጥ.፭፥፳

- ሰውን ያስታል እግዚአብሔርን እንኳ ለመፈታተን ይቃጣል። / ራዕ.፲፪፥፯፤ ማቴ.፱፥፫-፲፪

- ጌታችን ጠላት ወይም ፀራዊ ብሎታል።/ማቴ.፲፫፥፳፭

- በጾም በጸሎት ከሰው ልቡና ይወጣል።/ማቴ.፲፯፥፳-፳፬

- ዲያብሎስ አምስት ሺህ አምስት መቶዘመን አዳምንና ሔዋንን ከገዛቸው በኋላ በክርስቶስ መስቀል ድል ተመቷል።ቆላ.፪፥፩

- ሰይጣናት ለእግዚአብሔር ስለማይታዘዙና በንስሐ ለመመለስ ስለማይፈቅዱ በዘላለማዊ ፍርድ ወደ እንጦሮጦስ ተጥለዋል። ይሁዳ ፩፥፯

፳ ብርሃን፡- የዕለተ እሁድ የመጨረሻው ስምንተኛው ፍጥረት ነው ብርሃን የተፈጠረው ከመላእክት ውድቀት በኋላ ነው የተፈጠረውም በነቢብ /በመናገር/ ነው “ለይኩን ብርሃን” (ብርሃን ይሁን) በማለት አምላካችን ብርሃንን ከጨለማ በኋላ ፈጥሮታል ለምን ቢሉ ብትሹኝ ብትመረምሩኝ እገኛሁ ሲል አንድም ጨለማ የኦሪት ብርሃን የወንጌል ምሳሌ ነውና ኦሪት ከወንጌል እንደምትቀድም ጨለማን ከብርሃን አስቀደመ ምንም

እንኳን ጨለማ ቀድሞ ቢፈጠርም ብርሃንን ግን አያክልም አራትም አስቀድሞ ብትሰጥም ብርሃን ወንጌል ግን በልጣለች። ቅዱስ ጳውሎስም አራትን በሌሊት ወንጌልን በመዓልት መስሎ አስተምሯል ሮሜ ፲፫፡፲፪ “በጨለማ ለሚኖር ሕዝብ ታላቅ ብርሃን ወጣለት” እንዲል መጽሐፍ ጌታ ፲፪ቱን ሰዓተ ሌሊት ፲፪ቱን ሰዓተ መዓልት ሥራ ሰርቶበታል ስለምን ነው ቢሉ በጊዜው ፈቃዱ ቢሆን ፍፃሜውን ግን በኋላ የሚነሱ ቅዱሳን በጳጳስ ሰዓት ውስጥ ቅዱስ፣ ቅዱስ፣ ቅዱስ እያሉ እግዚአብሔርን የማመስገናቸው ምሳሌ ነው። መዝ ፴፫፡፩

በተጨማሪም በዕለቱ ብርሃን ቀድሞ ለምን አልተፈጠረም ቢሉ በኋላ ዘመን “ግኖስቲከኝ” ከሐዲዎች ስለነበሩ ቀኑን በመጀመሪያ የፈጠረው ደጉ አምላክ ነው ከዛ በኋላ በብርሃን ላይ ክፉ አምላክ ጨለማን ከለሰበት ይሉ ነበርና ነው አስቀድሞ ጨለማን የፈጠረው።ስለ ምን ብርሃንን በመናገር ፈጠረ ቢሉ የሚሰሙ መላክክት አሉና ከነርሱ አስቀድሞ በነቢብ ፍጥረትን ቢፈጥር ኑሮ ሰሚ የሌለበት ከንቱ ንግግር ይሆን ነበርና አንድም ለእኛ ነገርን የሚሰማ የሚያይም የሚከታተል ሳይኖር በከንቱ መናገር እንዳይገባን ያስተምረናል።

የዕለተ ሰኞ ፍጥረት

ሰኞ በግእዝ “ሰኑይ” ሲባል ይህም ሁለተኛው ዕለት ነው በዕለተ ሰኞ አዲስ ፍጥረት አልተፈጠረም። በዕለተ እሁድ የፈጠረውን ከሰማይ እስከ ምድር የነበረውን ውሃ ለሶስት ከፈለው ዘፍ ፩፡፮-፳

በሁለተኛው ቀን ውሃን ወደታችና ወደላይ ለየ በመካከሉም ጠፈርን አደረገ በዚህ ቀን ጠፈርን ብቻ ፈጠረ ኩፋሌ ፪፡፱ ከጠፈር በላይ የቀረው ውሃ ሐኖስ ሲባል ከጠፈር በታች የቀረውን ደግሞ ውቅያኖስ ይባላል፡ ፡ ጠፈር ከመፈጠሩ በፊት ከምድር እስከ ኤረር ድረስ ውሀ ሞልቶ ነበር ሰኞ በአንደኛው ሰዓተ ሌሊት በውሃና በውሀ መካከል ይለይ ዘንድ ጠፈር

ይሁን ብሎ ቢያዝ በዓለም ሞልቶ የነበረው ውኃ ለሦስት ከፈለው፡-

፩ ሐኖስ

፪ ጠፈር

፫ ውቅያኖስ ናቸው።

እግዚአብሔር ከጠፈር በላይ ያወጣው ውሃ ሐኖስ የተባለውን ጠፈርን እንደይጫነው ባቢል የሚባል ነፋስ ወደ ላይ አውጥቶ ሐኖስን አሸከመው ባቢልም የረጋ ነፋስ ነው ጠፈርን ከታች ባቢልን (የረጋ ነፈስ) ከላይ አድርጎ ሁሉን በየቦታው አፀናቸው። ሐኖስ የተባለው ውኃ ከላይ ጠፈርን ባያቀዘቅዘው ኖሮ የፀሐይ ትኩሳት ይሰብረው (ይበሳው) ነበር።

ሐኖስ፣ ጠፈር፣ ውቅያኖስ የእያዳንዳቸው ምሳሌ

ሐኖስ፡- በአብይመሰላል ምክንያቱም እግዚአብሔር አብን አላየነውም አልዳሰስነውም እንዲሁ ሐኖስም አይታይም አይዳሰስምና ነው።

ጠፈር፡- በመንፈስ ቅዱስ ይመስላል ይህ በተለምዶ ሰማይምንለው ነው፡ ፡ በመንፈስ ቅዱስ መመሠሉም መንፈስ ቅዱስ በሰው አድሮ ይታያል ነገር ግን አይዳሰስም ጠፈርንም እናየዋለን እንጂ መዳሰስ አይቻልም እግዚአብሔር ጠፈርን ማለትም በተለምዶ ሰማይ የምንለውን ፈፅሞ ነጭ ወይም ቀይ አላደርገውም ይህም ነጭ ቢሆን የሰውን ዓይን ይበዘብዛል ቀይ ደግሞ ቢሆን ዓይንን ያሳውር ስለነበር የሚሰማማ ቀለም አድርጎታል።

ውቅያኖስ፡- ሲሆን መሬት ላይ እንደመገኘቱ ምሳሌነቱ የወልድ ነው። ወልድ ሥጋ ለብሶ በምድር አይተነዋልና በዚህ ይመስላል ሦስቱም አንድ ውሃ መሆናቸው ደግሞ “ሥላሴ” ምንም እንኳን በአካል በስም በግብር ሦስት ቢሆኑም በመለኮት አንድ መሆናቸውን ያሳየናል እንዲሁም ውሃ በሁሉም ቦታ እንደሚገኝ ሥላሴም በሁሉ ስፍራ የመገኘታቸው ምሳሌ ነው።

ዕለተ ሰኞ የተፈጠረው የጠፈር ጥቅም

፩ እግዚአብሔር አምላክ በዕለተ ረቡዕ “ዘይኩኑ ብርሃናት ውስጠ ጠፈር ሰማይ ወያብርሁ ዲበ ምድር” በሰማይ ጠፈር ብርሃናት ያበሩ ዘንድ ይሁኑ እንዲል ብርሃን ይሁን ባለ ጊዜ ፀሐይ፣ ጨረቃ፣ ከዋክብት የሚፈጠሩ ናቸውና ለነዚያ ማመላለሻ ሊሆን አስቀድሞ ፈጠረው ፪ ቅርፁ ጎበብ ያለ በመሆኑ ከመጠን ያለፈ የፀሐይ ሙቀት መፋጀት እንዲያቀዝቅዝ

፫ የሰው ልጅ ሰማይን እያየ ሰማያዊ ርስቱን ተስፋ እንዲያደርግ ነው።

የዕለተ ማክሰኞ ፍጥረታት

ማክሰኞ በግእዝ ሠሉስ ማለት ሲሆን ሠሉስ ማለት ፫ኛ ቀን ማለት ነው በዚህች ዕለት ፫ ፍጥረታት ተፈጥረዋል። እነርሱም
፩) አትክልት - በእጅ የሚነቀሉ (የሚለቀሙ)

፪) አዝርእት - በማጭድ የሚታጨዱ

፫) ዕዕዋት - የሚቆረጡና የሚላጡ

እዚህ ጋር ሳናነሳው ማለፍ የሌለብን የዕለተ ሠሉስ ፍጥረታት አራት ናቸው ይላል መጽሐፈ ኩፋሌ። በዕለተ ሠሉስ ሦስት ፍጥረታት ተፈጠሩ የሚሉ ሊቃውንት በዕለተ እሁድ ፰ ፍጥረታት ተፈጠሩ ይላሉና ጨለማን በመደመር መጽሐፈ ኩፋሌ ግን በዕለተ እሁድ ፯ ፍጥረታት ተፈጠሩ ስለሚል ጨለማን በመቀነስ የዕለተ ሠሉስ ፍጥረታት ደግሞ ፬ ፍጥረታት ስለሚል በጠቅላላው ፍጥረታት ፳፪ ናቸው በማለት ይስማማሉ የዕለተ ሠሉስ ፍጥረታት ፬ የሚሆኑት እንዴት ነው ቢባል ፩) አዝርእት ፪) አትክልት) እዕዋት ፬ በገነት ያሉ አትክልት ናቸው በማለት የዕለተ ማክሰኞ ፍጥረታትን አራት ያደርገዋል።ነግር ግን የገነት እዕዋትም እዕዋት ናቸውና ለብቻቸው ተነጥለው አይቆጠሩም።

እነዚህ የማክሰኞ ፍጥረቶች ለሰው ልጆች መገልገያ ይሆኑ ዘንድ ተፈጥረዋል።

- መጠለያ ሠርተን ከቀን ሐሩር ከሌሊት ቁር እንከለልባቸዋለን

- ታንኳ/መርከብ/ በመሥራት ባሕር ከመስጠም እንድንባቸዋለን
- ቢበርደን አቃጥለን እንሞቃቸዋለን፤ ዕቃ ቢጠፋብን አብርተን እንፈልግባቸዋለን
- ምግብ ሥጋ እናዳርጋቸዋለን
- ልብስ ሰርተን እንጠቀምባቸዋለን

ከአራቱ ባሕርያት ተፈጥረዋል መፈጠራቸው በምን ይታወቃል ቢሉ በግብራቸው

- ከእሳት፡- እንደ ተፈጠሩ እንጨት ለእንጨት ባሳበቁዋቸው ጊዜ እሳት ይወጣቸዋል
- ከውኃ፡- እንደ ሆኑ ደግሞ ሲቆርጡዋቸው ደም የሚመስል ይፈሳቸዋል ሌላ እንደ ወተት እንደ ውኃ ያለ ነገር ይወጣቸዋልና
- ከነፋስ፡- በነፋስ ያድጋሉ ይንቀሳቀሳሉና
- ከመሬት፡- ቆርጠው በጣሏቸው ጊዜ ፈርሰው በስብስው አፈር ሆነው ይቀራሉ

የማክለኞ ፍጥረታት ምሳሌነታቸው

ከነዚህ ከአፈጣጠራቸው አንፃር ምሳሌነታቸው ስንመለከት

፩) በሥራቸው ፪) በጎድናቸው ፫ በጫፋቸው የሚያፈሩ

- በሥራቸው የሚያፈሩ፡- ሥር የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ሲሆን ፍሬው ልደቱን፤ ጥምቀቱን አምነው ክብር የሚያገኙ የምእመናን ምሳሌ ነው “አነ ውእቱ ጉንደ ወይን” ዮሐ 1፮፥፭ እኔ የወይን ግንድ ነኝ እናንተም ቅርንጫፎች ናችሁ እንዲል አንድም በሥራቸው አፍርተው ፍሬያቸውን ከወፍ ከጠላት ሸሽገው የሚያስቀሩ በዚህ ዓለም ሲኖሩ ብዙ ትሩፋት ብዙ ምግባር ሰርተው አብልተው አላበላንም አጠጥተው አላጠጣንም፤ አልብስው አላለበስንም እያሉ ክብራቸውን ሰውረው በወዲያኛው ዓለም የሚጠቀሙት የባለሙያ ክብር አምሳል ናቸው። ማቴ ፳፮፥፴፬-፵

- በጎድናቸው የሚያፈሩ፡- የሐዋርያት ምሳሌ ናቸው። ፍሬው ሐዋርያት

ያስተማሩትን ትምህርት፣ ያደረጉትን ተአምራት አምነው ክብር የሚያገኙ በውሀ ተጠምቀው በመስቀሉ የፀኑ ፍሬአቸውን ከአዕዋፍ ሰውረው የሚኖሩ ናቸው ማቴ ፭፥፲፮

• በጫፋቸው የሚያፈሩ፡- የጌታ ምሳሌ ናቸው ፍሬው ጌታ ያስተማረውን ትምህርት ያደረገውን ተአምራት አምነው ክብር የሚያገኙ የምዕመናን ምሳሌ ናቸው። አንድም በጫፋቸው አፍርተው ፍሬያቸውን ወፍ ጠርጥሮት ጠላት ለቅሞት የሚቀሩ በዚህ ዓለም ብዙ ትሩፋት ብዙ ምግባር ሠርው ይታይልኝ፣ ይሰማልኝ፣ ይታወቅልኝ ብለው በከንቱ ውዳሴ ተነድተው በወዲያኛው ዓለም ሳይጠቀሙ የሚቀሩ አምሳል ናቸው ከአንድ መሬት ወይንና ሙዝ ሬትና መርዝ ይበቅላሉና እንዲሁም ከአንድ አዳም ኃጥእ እና ዓድቅ ተገኝተዋል። እነዚህም ታላላቅ ፍሬን፣ መካከለኛ ፍሬን፣ ጥቃቅን ፍሬን ያፈራሉ ጌታችንም በጎልማሳነቱ፣ በወጣትነቱ፣ በህፃንነቱ ዘመን ለሥራቸው ትሩፋቶች ምሳሌ ናቸው።

በሚያፈሩበት ወቅት አንፃር ምሳሌነታቸው

- ክረምት ለምልመው በጋ የሚደርቁ በዚህ ዓለም በልተው ጠጥተው በወዲያኛው ዓለም የማይጠቀሙ የእነ ነዌ አምሳል ናቸው ሉቃ ፲፮፥፲፱
- ክረምት ደርቀው በጋ የሚለመልሙ በዚህ ዓለም ተርበው። ታርዘው መከራውን ተቀብለው በወዲያኛው ዓለም የሚጠቀሙ ሰዎች አምሳል ናቸው።፤ የእነ አልዓዛር ዓይነቱ ሉቃ ፲፮
- ቅጠል ኖሯቸው ፍሬ የማያፈሩ ደግሞ ሃይማኖት እያላቸው ምግባር ያልያዙ ናቸው “ወንድሞቼ ሆይ እምነት አለኝ የሚል ሥራ ግን የሌለው ቢኖር ምን ይጠቅመዋል እምነቱስ ሊያድነው ይችላል” እንዳለ ያዕ ፪፥፲፬
- እንዲሁም ቅጠል ኖሯቸው ፍሬ ያፈሩ ሃይማኖት ከምግባር አጣምረው የያዙ ቅዱሳንን ሲመሰሉ በሌላ በኩል ፍሬም ሆነ ቅጠል ያላፈሩ ደግሞ ምግባር በሌላቸው አሕዛብ ይመሰላሉ

ተዘርተው በሚያፈሩበት ጊዜ ስናያቸው

• በጥቂት ጊዜ ተዘርተው የሚያፈሩት ግንቦት ተዘርተው በሰኔ የሚበቅሉ በትንሽ ዝናብ ፍሬ የሚሰጡ ሲሆን ይህ ባጭር ጊዜ መከራ የጌታን መንግሥት የሚወርሱ ሰማዕታትን ያመለክታል እዚህ ጋር በላኤሰብእን እና ፈያታዊ ዘየማንን አብነት እናደርጋለን።

በግንቦት ተዘርተው በሌላኛው ዓመት ሐምሌ የሚያፈሩ ደግሞ የጌታችንን መንግሥት ለመውረስ ብዙ ፈተናን መከራን የሚያዩ ቅዱሳን ምሳሌ ናቸው እንደ ቅዱስ ጊዮርጊስ፣ እንደ ኢዮብ ብዙ ደዌ ብዙ ስቃይ ያዩ የቅዱሳን ሰማዕታት ምሳሌ ናቸው።

ምነው ጌታችን ሰውን በክብር አበላለጠው ቢሉ ይኸስ እንደልቡናው ዕናት እንደ አእምሮው ስፋት ነው ጌታ የሚችሉትን መከራ ይስጣል እንጂ የማይችሉትን አይሰጥምና ነው።

• እነዚህን ሁሉ ያስገኘች ምድር ሰውን ትመስላለች ሰው በሦስት ነገር ፀንቶ ይኖራል ፩) በአጥንት ፪) በጅማት ፫) በደም እንዲሁም ምድር እንደ አጥንታችን ድንጋይ እንደጅማታችን ሥር እንደ ደማችን ውኃ ይመሰላሉ።

የማክሰኞ ዕለት ፍጥረታት በእመቤታችንም ይመሰላል አምላካችን ደግሞ በዘር የማክሰኞ ፍጥረትን ምድር ምግብ የሚሆኑ አዝርዕት፣ አትክልት፣ ዕፅዋትን እንዳስገኘች እመቤታችንም ለሰው ልጅ ሥጋውን ደሙን ምግብ ነፍስ አድርጎ የሰጠንን ክርስቶስን “እንበል ዘር” (ያለ ወንድ ዘር) አስገኝታለች “ዘር ያልዘሩበት እርሻ አንቺ ነሽ የሕይወት ፍሬ ካንቺ ወጣ /ውዳሴ ማርያም ዘማክሰኞ/

• ምድር የእመቤታችን ምሳሌናት በሦስት ነገሮች እንደፀናች ሁሉ በድንጋይ፣ በሥር፣ በውሃ እመቤታችንም በሦስቱ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ለመፅናቷ ምሳሌ ነው።

ወልድ አደረብሽ መንፈስ ቅዱስ ፀለሰብሽ አነፃሽ (አንቀጽ ብርሃን) ምድር ሶስት ስሞች አሏት።

፩) ከውኃ ሳትለይ ጸብር/ጭቃ/ ትባላለች።

፪)) ከውኃ ከተለዩች በኋላ ምድር/ማህደር/ ተብላለች።

፫)) ደርቃ ከተፍታታች በኋላ መሬት ተብላለች።

የዕለተ ረቡዕ ፍጥረታት

ረቡዕ ረብዕ ከሚል የግእዝ ቃል የተገኘ ሲሆን አራተኛ ቀን ማለት ነው። በዚህ ዕለትም ልክ እንደማክሰኞ ሦስት ፍጥረታት ተፈጥረዋል። እነርሱም

፩. ፀሐይ

፪. ጨረቃ

፫. ከዋክብት ናቸው

ተፈጥሮአቸውስ ከምን ነው ቢሉ የፀሐይ ተፈጥሮ ከእሳት እና ከነፋስ ነው ጥቂት እሳት ከኮሬብ ጥቂት ነፋስ ከአዜብ ከፍሎ ፀሐይም ከእሳትና ከነፋስ እንደተፈጠረች በእሳትነቷ ትተኩሳለች በነፋስነቷ ደግሞ ከቦታ ወደ ቦታ ትንቀሳቅሳለች። ጨረቃ እና ከዋክብትን ከነፋስ እና ከውኃ ፈጠራቸው ጥቂት ውኃ ከናጌብ ጥቂት ነፋስ ከአዜብ ከፍሎ ጨረቃንና ከዋክብትን ፈጠረ ሁለቱም ከውሃ እንደመፈጠራቸው ይቀዘቅዛሉ ከነፋስ እንደመፈጠራቸው ደግሞ ልክ እንደ ፀሐይ ከቦታ ወደ ቦታ ይንቀሳቅሳሉ።

ከመቶ ነገድ ለአሥሩ አለቃ መላእክት ከሃሊነቱን ሊያሳያቸው ከታችኛው ከተማ አውጥቶ በላይኛው ከተማ አቆማቸው ከዚያም ለይኩን ካለው ብርሃን የስንዴ ፍሬ ታህል ከፍሎ ለፀሐይ ቀብቶ ለመላእክት ቢያሳያቸው አስፈራቻቸው። ጌታም ለመላእክት ያልተቻለ ለሰው አትቻልም ብሎ ብርሃኗን ከሰባት እጅ ከፍሎ ሁለት እጅ ለጨረቃ ቀባት አምስት እጅ ለፀሐይ ቀረ ዳግመኛም ከአምስት እጅ ብርሃን አንድ እጅ ነስቶ ለከዋክብት ሰጠ ክብራቸውን አበላልጦ ቀባቸው። “፩ቆሮ ፲፭፡፵፩ “በክብር አንዱ ኮከብ ከሌላው ኮከብ ይለያል” አራት እጅ ለፀሐይ ቀረ ዳግመኛም እግዚአብሔር አንድ እጅ ብርሃን ነስቶ ለሰማያት ለደመናት ቀባቸው ሦስት እጅ ደግሞ ለፀሐይ ተሰጣት ፀሐይም ዛሬ እንደምናያት ሆና ቀረች።

ፀሐይ ቀንና ሌሊቱን ብታበራ ከዋዕዩ ዕናት የተነሳ ፍጥረት ሁሉ በተቃጠለ

ነበር ጨረቃና ከዋክብትም ቀንና ሌሊቱን ቢያበሩ ከቁር /ከቀዝቃዛ/ ብዛት ከውርጭ ጽናት የተነሳ ፍጥረት ሁሉ በተኮማተረ ነበር ስለዚህ ፀሐይ ቀን ያቃጠለቻትን ምድር ጨረቃና ከዋክብት በለሊት ያበርዷታል ጨረቃና ከዋክብት ለሊቱን ምድርን ያቀዘቅዟታል ፀሐይም በቀን በመውጣት ምድርን ታሞቃቃለች። ፀሐይን፣ ጨረቃን፣ ከዋክብትን መፍጠሩስ እጠቀምባቸው ብሎ ነውን ቢሉ አይደለም ለሰው ልጆችና በዚህ ዓለም ለሚገኙ ፍጡሮች እንዲያበሩላቸው ብሎ እንጂ እግዚአብሔር አንድ ጊዜ ብርሃን ፈጥሮ ዓለም በዚያ ብርሃን ብቻ እንድትገለገል ማድረግ ይቻለው ነበር ነገር ግን ለዘመን መታወቂያና መለያ ይሆን ዘንድ ፀሐይን፣ ጨረቃን፣ ከዋክብትን በቀን እና በለሊት አስለጠናቸው ዘፍ ፩፡፲፬

እነዚህ ፍጥታት እያንዳንዳቸው ምሳሌነት አላቸው ይህም

ፀሐይ፦ ሁል ጊዜ ሙሉ ሆና እንደምትኖር ጻድቃንም በምግባር በሃይማኖት ምሉአን ናቸውና ኃጥአንን በፀሐይ ይመሰላሉ። እንዴት ቢሉ ፀሐይ ብርሃኗ ሳይለወጥ በምልአት እንደምትኖር ኃጥአንም በክህደት ምሉአን ናቸውና። “ሀጥእ ልቡ እንደ ጨረቃ ይጎድላል”

ጨረቃ፦ ደግሞ አንድ ጊዜ ሙሉ አንዴ ግማሽ ስለምትሆን ባልፀኑ ሰዎች በኃጥአን ትመሰላላች አንድም በጻድቃን ጨረቃ ትመሰላላች ጨረቃ አንድ ጊዜ ስትሞላ አንድ ጊዜ ስትጎድል እንደምትኖር ጻድቃንም ፍጹማን ከሆኑ በኋላ በኃጢአት ቢሰናከሉ በንስሐ ይታደሳሉ “ምሳሌ ፳፬፡፲፮ “ጻድቅ ሰባት ጊዜ ይወድቃልና ይነሳማል” ተብሎ እንደተፃፈ

የዕለተ የሐሙስ ፍጥረታት

ሐሙስ፦ የሚለው የዕለቱ ስም ሀምሰ ከሚለው የግእዝ ቃል የተገኘ ነው አምስተኛ ማለት ነው። አምስተኛነቱም እግዚአብሔር ፍጥረታትን መፍጠር ከጀመረበት ከዕለተ እሑድ ጀምሮ ያለው ቀን ማለት ነው። ፡ እግዚአብሔር ሐሙስ በቀዳማይ ሰዓተ ለሊት “ውኃ ሕያው ነፍስ

ያላቸው ተንቀሳቃሾች ታስገኝ” ብሎ በማዘዝ ሦስት ዓይነት ፍጥረታትን ፈጠረ። ዘፍ ፩፥፳ በዕለተ ሐሙስ የተፈጠሩት ሦስት ፍጥረታት ዘመደ እንስሳት የሚባሉት አሣዎች፤ ዘመደ አራዊት የተባሉት ኣዞ፤ ጉማሬ፤ አሳነባሪ፤ ዘመደ አዕዋፍ የሚባሉት ደግሞ ዳክዬዎች ናቸው።

በዕለተ ሐሙስ የተፈጠሩት ፍጥረታት ተፈጥሮአቸው ከአራቱ ባሕርያት ሥጋ /መሬት፣ ውሃ ፣ ነፋስና፣ እሳት/ ነው። አካላቸው ሥጋና ደም፣ አዕምና ጅማት ሲሆን በደመ ነፍስ ይንቀሳቀሳሉ የደመ ነፍስ እውቀት አላቸው ደመነፍስ ማለትም በደም ነፍስነት፤ ኃይልነት የሚንቀሳቀሱ፤ የደም ነፍስ ያላቸው፤ ደማቸው ሲቆም እንቅስቃሴያቸውም የሚቆም ማለት ነው።

የሐሙስ ፍጥረታት በአካሄዳቸው በአኗኗራቸው አንፃር በሦስት ይከፈላሉ በአካሄዳቸው በልብ የሚሳቡ፤ በእግር የሚሸከረከሩ፤ /የሚሄዱ/፤ በክንፍ የሚበሩ ይባላሉ። በአኗኗራቸውም አንጻር በባህር ውስጥ ተፈጥረው በረው ወደ የብስ፣ ወደ ደረቁ መሬት የወጡ፤ በዚያው በተፈጠሩበት በባህር ውስጥ የቀሩ፤ ወጣ ገባ እያሉ ማለት ከባህር ወደ የብስ፣ ከየብስ ወደ ባሕር ወጣ ገባ እያሉ የሚኖሩ ይባላሉ። ከእነዚህም ፍጥረታት የሚበሉና የማይበሉ ለሰው የሚገዙና፣ የማይገዙም አሉ።

የሐሙስ ፍጥረታት ምሳሌነት

በባሕር ውስጥ የሚኖሩት ምሳሌነታቸው፡-

- ባህር የጥምቀት ምሳሌ ሲሆን በእግዚአብሔር አምነው በስሙ ተጠምቀው በዚያው ፀንተው የሚኖሩ ሰዎች፤
- በሕገ እግዚአብሔር ፀንተው በትዳር ተወስነው በሀብት በንብረታቸው መልካም ሥራ እየሠሩ ዓሥራት በኩራት አውጥተው፤ በዓላትን አክብረው የሚኖሩ የሕጋውያ ሰዎች፤
- ባህር የተባለች ዓለም ስትሆን በዚያ መፅናታቸው የዓለም ግብረ

ኃጢአት ነውና ግብራችንን አንተውም ብለው ሲሰርቁ ሲቀሙ፤ ሲሞሉና ሲገዙቱ የሚኖሩ የኃጥአን ምሳሌ ናቸው።

ወጣ ገባ እያሉ የሚኖሩት ምሳሌነታቸው

- አንድ ጊዜ ወደ ዓለም አንድ ጊዜ ወደ ገዳም ሲመላለሱ የሚኖሩ መነኮሳት፤
- አንድ ጊዜ ወደ ሃይማኖት አንድ ጊዜ ወደ ክህደት የሚወላውሉ ሰዎች፤

በባሕር ተፈጥረው በረው ወደ የብስ የሄዱት፡-

- ከዘመድ አዝማድ ተለይተው ርቀው ከበረሃ ወድቀው ድምፀ አራዊቱን ፀብአ አጋንንቱን ግርማ ለሊቱን ታግለው የሚኖሩ የመናንያን ምሳሌ ናቸው።
- አንድም በባሕር ተፈጥረው በረው ወደ የብስ የሚኖሩት የክህዲዎች ምሳሌ ነው በሃይማኖት ኖረው በኋላ ይክዳሉና

አካሄዳቸውም

በልብ የሚሳቡ፡- የመንግሥት ምሳሌ ናቸው እነዚህ በልብ (በደረት) ተሰበው ሥራቸውን ፈቃዳቸውን እንዲፈፅሙ መንግሥትም በልቡ ያሰበውን ይሠራል ይፈፅማል።

በእግር የሚሸከረከሩ፡ “ያላችሁን ትታችሁ ተከተሉኝ” ባለው አምላካዊ ቃል መሠረት ሁሉን ትተው ከሴት ከወንድ እርቀው ድንግልናቸውን ጠብቀው ከትሩፋት ወደ ትሩፋት እየተሸጋገሩ የሚኖሩ የመናንያን ምሳሌ።

ሰው የሚበላቸውና ለሰው የሚገዙት

ለእግዚአብሔርና ለሰው በፍቅር በትሕትና የሚገዙ፤ የእግዚአብሔርን ፍቃድ የሚፈፅሙ የፃድቃን ምሳሌ ናቸው።

በክንፋቸው የሚበሩት

ሥጋችሁን እንጂ ነፍሳችሁን ለመግደል የማይችሉትን አትፍሩ ባለው አምላካዊ ቃል ተመርተው ሳይፈሩ ዓላውያን ነገሥታት ካሉበት ገብተው ሃይማኖታቸውን በመመስከር ሰማዕትነታቸውን የሚፈፅሙ ሰማዕታት ምሳሌ ናቸው።

ሰው የማይበላቸው ለሰው የማይገዙት

ለእግዚአብሔርም ለሰውም የማይገዙ፤ አንገዛም አንታዘዝም ብለው በትዕቢት በዓመፅ የሚኖሩ የኃጥአን ምሳሌ ናቸው። እግዚአብሔር ከአንድ ባሕር ሦስት ወገን የሆኑ ፍጥረታትን ፈጠረ። ከአንድ ማየገቦ ሦስት ትውልድ፡- ትውልደ ሴም፣ ትውልደ ያፌት፣ ትውልደ ካም ይጠመቁ ዘንድ መስጠቱን ያሳያል። ከዚህም በተጨማሪ ልጅነት በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠምቀው ለመስጠቷም ምሳሌ ነው። በዕለተ ሐሙስና በዕለተ ዓርብ የተፈጠሩት ፍጥረታት “እንስሳት” በመባል አንድ ቢሆኑም በአኗኗራቸውና በግብራቸው ይለያያሉ። የሐሙስ ፍጥረታት ከባሕር ተለይው በየብስ /በምድር/ መኖር አይችሉም የፀሐይ ሙቀት ሲነካቸው ይሞታሉ።

የዕለተ አርብ ፍጥረታት

በዚህ እለት አራት ፍጥረታት ተፈጠሩ ፩) እንስሳት ፪) አራዊት ፫) አዕዋፍ ፬) ሰው

ዓርብ፡- ዓርብ ካለው የግእዝ ግስ ሲወጣ ትርጉሙም መካተቻ፣ መፈፀሚያ የሚል ትርጉም ይኖረዋል ይኸውም የፍጥረታት መፈፀሚያ መሆኑን ያመለክተናል ስድስተኛው ቀን ነው። ዓርብ ዕለት በቀዳማይ ሰዓተ ሌሊት ልዑል እግዚአብሔር “ምድር ሕያዋን ፍጥረት እንደ ወገኑ እንስሳትና ተንቀሳቃሽ አራዊትንም እንደ ወገኑ ታውጣ” ብሎ አዘዘ ዘፍ ፩፥፶፬ እንዲሁም ሆነ በቃሉ መሠረት ሦስት ዓይነት ፍጥረታት ተፈጠሩ

፩) እንስሳት፡- ሣር ነጭተው ውሃ ተጎንጭተው የሚኖሩ

፪) አራዊት፡- ሥጋ በጭቀው ደም ተጎንጭተው ውሃ ጠጥተው የሚኖሩ

፫) አዕዋፍ፡- የዛፍ የእህል ፍሬ ለቅመው፤ ሥጋ በልተው ውሃ ጠጥተው የሚኖሩ ናቸው

የዕለተ ዓርብ ፍጥረታት የደመነፍስ ሕይወት ያላቸው ከአራቱ ባሕርያት ሥጋ የተፈጠሩ በልብ የሚሳቡ፤ በእግር የሚሸከረከሩ፤ እና በክንፍ የሚበሩ ናቸው፡፡

እግዚአብሔር ሁሉንም የፈጠረው ወንድና ሴት አድርጎ ነው በዕለተ ሐሙስና በዕለተ ዓርብ የተፈጠሩ ፍጥረታት እንስሳት በሚል ቢታወቁም የሐሙስና የዓርብ መሆናቸው በምን ይታወቃል ቢሉ በአኗኗራቸው ይታወቃል የሐሙስ ፍጥረታት በየብስ የዓርብ ፍጥረታት በባሕር ማደር አይሆንላቸውም ስለምን በየብስና በባሕር አድርጎ ፈጠራቸው ቢባል የባሕርም የየብስም ፈጣሪ እኔ ነኝ ሲል አንድም የዓርብን ፍጥረታት በየብስ የፈጠራቸው በሐሙስ ፍጥረታት ምሥጢረ ጥምቀትን እንደ አስተማረ ሁሉ በዓርብ ፍጥረታት ምሥጢረ ትንሣኤ መታንን ሊያስተምር ነው እንጂ መሸቶበት አይደለም፡፡

አስቀድሞ እንደተገለፀው የደመነፍስ ሕይወት ያላቸው ስንል እስትንፋስ ያለው በደም ያለ እስትንፋስ ማለት ነው፡፡ የደመነፍስ ፍጥረታት ዕውቀትና ድምጽ አላቸው መዝ ፻፲፡፳-፳፪ የደመነፍስ ፍጥረታት የሰው ያህል ዕውቀት የላቸውም መዝ ፴፩፡፱ ፩ኛ ጴጥ ፩፡፲፪ ይሁ ፩፡፲

የዓርብ ፍጥረታት በሁለት ይከፈላሉ

፩ የቤት

፪ የበረሃ (የዱር)

፩ የቤት፡- ሀ) የቤት እንስሳ ሰው ለእርሻ፤ ለመጓጓዣ፤ ለምግብነት፤ የሚጠቀምባቸው ናቸው፡፡ ለምሳሌ ላም፤ በሬ፤ ፈረስ፤ በቅሎ፤ ፍየል፤ በግ .... ወዘተ ናቸው፡፡

ለ) የቤት አራዊት፡- ቤት በመጠበቅ፤ ካውሬ በመከላከል፤ ለሰው ጥቅም

የሚሰጡ ናቸው ምሳሌ፡ ውሻ ፣ ድመት... ወዘተ

ሐ) የቤት አዕዋፍ የምንላቸው በቤት ታዛ ተጠልለው በጓሮ ዛፍ ተንጠልጥለው የሚኖሩ ናቸው። ምሳሌ ዶሮ፣ ርግብ፣ ድንቢጥ... ወዘተ

፪ የበረሀ /የዱር/- ሀ) የበረሃ እንስሳት፡- ሰው ሲያዩ የሚሸሹ በዱር በበረሀ የሚኖሩ ናቸው ምሳሌ አጋዘን፣ ሚዳቆ፣ ዝሆን፣ ዋልያ... ወዘተ
ለ) የበረሀ አራዊት ሰው በቀጥታ የማይገለገልባቸው ነው።

ምሳሌ ነብር፣ አንበሳ፣ ጅብ... ወዘተ

ሐ) የበረሀ አዕዋፍ፡- በዋሻ፣ በፍርክታ ተሸጉጠው በዱር በዛፍ ሰፍረው በተራራ ተጠግተው የሚያድሩ ናቸው። ምሳሌ ጉጉት፣ እርኩም ...ወዘተ
በሌላ በኩል የዓርብ ፍጥረታት የሚበሉ ንጹሐን የማይበሉት ርኩሳን ተብለው በሁለት ይከፈላሉ።

ርኩሳን የሚባሉ በባሕርያቸው ነው እንጂ ሲፈጠሩ ርኩሳን ሆነው አይደለም ምክንያቱም እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ “ያመልካም እንደሆነ አየ ስለሚል” ዘፍ ፩፡፳፭

፩ ንጹሐን /የሚባሉት/ የቤት ወይም የበረሀ ሆነው ሰው አርዶ ሥጋቸውን የሚመገባቸው ወተታቸውን አልቦ የሚጠጧቸው እንስሳዎች ናቸው።
ምሳሌ በግ፣ ፍየል፣ ሚዳቆ፣ አጋዘን.... ወዘተ

ንጹሐን አእዋፍ የምንላቸው ደግሞ ምሳሌ ዶሮ፣ ቆቅ፣ ጅግራ ...ወዘተ
፪ ርኩሳን /የማበይሉ/ የምንላቸው እንስሳት ሰው በቀጥታ ወተታቸውን አልቦ የማይጠጣቸው ሥጋቸው አርዶ የማይበላቸው ናቸው።

ምሳሌ ፈረስ፣ በቅሎ፣ አህያ፣ ጥንቸል፣ አሳማ... ወዘተ

የማይበሉት ርኩሳን አዕዋፍ ደግሞ ምሳሌ፡- እርኩም፣ ጉጉት... ወዘተ

የእነዚህ ዕለተ ዓርብ ፍጥረታት እንቅስቃሴያቸውም

፩)በእግር የሚሸከረከሩ ፪) በደረታቸው የሚሳቡ ፫) በክንፋቸው የሚበሩ እነዚህ ሦስት ዓይነት ፍጥረታት ከእሁድ እስከ አርብ ያሉት ሲደመሩ ሀያ አንድ ይሆናሉ

የሰው አፈጣጠር

ሰው ማለት ሰብእ ከሚለው የግእዝ ቃል የወጣ ሲሆን ትርጓሜውም ፤/ ሰባት/ ማለት ነው። ይኸው ከሦስት ባሕርያት ነፍስ ከአራቱ ባሕርያት ሥጋ አገናኝቶ ስለፈጠረው ሰውን ሰባት ባሕር አለው ሲል ሰብእ አለው ይህ የሰው ዘር ሁሉ የሚጠራበት የባሕርይ ስም ሲሆን የተለየ ስሙን ግን አዳም ብሎ ጠራው አዳም ማለት በጣም ሳይረዝም እንደ ድንክ ሳያጥር ይህ ቀረው የማይባል መልክ መልካም ማለት ነው አንድም ከመሬት የተፈጠረ ሰው ማለት ነው።

ሦስት ባሕርያት ነፍስ ፩) ለባዊነት

፪) ነባቢነት

፫) ሕያውነት

አራቱ ባሕርያት ሥጋ ፩) መሬት ፪) እሳት ፫) ነፋስ ፬) ውኃ ናቸው እስከ አሁን ያየናቸውን ጽፈዱ ፍጥረታትን እግዚአብሔር የፈጠራቸው በኃልዮ፣ በነቢብ ነው (በማሰብና በመናገር) ነው ሰውን ግን በገቢር (በመስራት) ነው የፈጠረው እግዚአብሔር አምላክም አዳምን በራሱ አርአያና አምሳል ፈጠረው። ለእግዚአብሔር ግዙፍ መልክ ባይኖረውም ሥላሴ የሰውን የሚመስል መልክ አላቸውና ነው መዝ ፳፯፥፳- መዝ ፴፪፥፲፰ መዝ ፻፲፰፥፸፫ ኢሳ ፳፯፥፩ መዝ ፴፫፥፲፭-፲

ቅድስት ሥላሴ አዳምን በአርአያቸው በምሳሌያቸው ፈጠሩት ሲባልም መመሳሰላቸው፡-

† በመልክ ነው፡

ሥላሴ በዓይን የሚታይ በእጅ የሚዳሰስ ግዙፍ አካል ባይኖራቸውም በሰው ላይ ያለ መልክ ነገርግን ረቂቅ የሆነ መልክ አላቸው።/መዝ.፴፪፥፲፰፣ ፴፫፥፲፭፣ ኢሳ.፵፰፥፲፫፣ ፶፱፥፩።

† በአንድነት በሦስትነት ነው

ሥላሴ ለባውያን ፣ ነባብያን፣ ሕያዋን ናቸው። አንድ አምላክ ይባላሉ እንጂ

ሶስት አማልክት አይባሉም። እንዲሁ አዳምም አንድሰው ሲሆን ለባዊ ነባቢ ሕያው ነው።

† በሕያውነት ነው

ሥላሴ ሞት የለባቸውም፤ ለዘለዓለም ሕያዋን ናቸው። አዳም (ሰው) በሞት ፈርሶ በስብሶ መቅረት የለበትም።

† በገዢነት ነው

ሥላሴ ሁሉን ይገዛሉ፤ አዳምም ሁሉን ይገዛ ዘንድ ከእግዚአብሔር ተስጥቶታል። በተጨማሪ በእግዚአብሔር አምሳል ተፈጠረ ሲል በአዋቂነቱ፣ በንጽሕና፣ በቅዱስናው በነጻ ፈቃዱ ነው።

የሰው ልጅ ነፍስም በእግዚአብሔር ይመሰላል የሰው ልጅ ልብ፣ ቃል፣ እስትንፋስ እንዳለው ሁሉ ሥላሴም ልብነት፣ ቃልነት፣ እስትንፋስ አላቸው።

እግዚአብሔር አምላክ ቀደም ሲል የፈጠራቸው ፍጥረታት በሠርክ / በቀዳማይ ሰዓተሌሊት/ ፈጥሮ አዳምን በነግህ ፈጠረው ሠርክ ጨለማ ይከተለዋል እንስሳቱ አራዊት፣ አዕዋፍ ጨለማ በሚከተለው ሠርክ መፈጠራቸው

- ዕውቀት የሌላቸው መሆኑን
  - መዋቲ ናቸው ሲላቸው ነው በምድር በስብሳችሁ ትቀራላችሁ ሲል ነው።
- † አዳምን ግን በነግህ የፈጠረው ብሩህ አዕምሮ ያለህ ነህና በሃይማኖት በምግባር በትጋት ብሩህ መንግሥቴን ትወርሳለህ ሲል ነው።

እግዚአብሔር ፍጥረታትን ፈጥሮ ካከናወነ በኋላ አዳምን ጽፎ አድርጎ ፈጠረው ይህም ደግ አባት የወለደውን ልጅ ከመወለዱ በፊት የሚያስፈልገውን ሁሉ እንደሚያሟላለት ሁሉ ጌታ እግዚአብሔርም አስቀድሞ የሚኖርበትን ዓለም አመቻቸለት።

† እግዚአብሔር ሌሎቹን አጎንብሶ አዳምን ቀና አድርጎ መፍጠሩ አዳም ገዥ እናንተ ተገዥ አዳም ተንሳኤ እናንተ መዋቲ (ሚች) ሲላቸው ነው ሌላው ደግሞ መቆም፣ መቀመጥ፣ መተኛት፣ መነሣት እንዲችል

አድርጎታል

- በመቆሙ ሰማያዊነቱን . በመተኛቱ መሞቱን
- በመቀመጡ ምድራዊነቱን . በመነሳቱ ትንሣኤውን ያመለክተል

† ሰው ረቂቅ ነፍስ ብትኖረውም መልአክ አይደለም ግዙፍ አካል ቢኖረውም እንስሳ አይደለም ሥጋዊና ሚች በመሆኑ ከመልአክ ይለያል፡
 ፡ እግዚአብሔር አምላክ እንስሳትን፣ አራዊትንና አእዋፍን የፈጠረው ወንድና ሴት አድርጎ ነው ነጠላ ፍጥረት ሆኖ የተፈጠረው አዳም ብቻ ነበር እግዚአብሔርም የአዳምን ብቸኝነት ተመልክቶ ረዳት እንደሚያስፈልገው በማጤን በስምንተኛው ቀን “ ሰው ብቻውን ይሆን ዘንድ መልካም አይደለም የምትመቸውን ረዳት እንፍጠርለት” ዘፍ ፪ በማለት በዚህም መሠረት ረዳት ይፈጥርለት ዘንድ ዕንቅልፍ ጣለበት “በማዕከለ ነቂህ ወነዊም” (መካከለኛ ዕንቅልፍ እና ንቃት) በሁለቱም መካከል ሔዋንን ከግራ ጎኑ ፈጠራት

† ለምንድን ነው እጅግም ሳያንቀላፋ እጅግም ሳይነቃ ፈጠራት ቢሉ ፈፅሞ ተኝቶ ቢሆን ኖሮ አዳም ምትአት መስሎት ከየት መጣች ብሎ በፈራት ነበር ፈጽሞ ነቅቶ ቢሆን ኖሮ ከአካሉ አካል ሲነካ ሳያመው አይቀርምና በዚህ የተነሳ እንዳይጠላት ሔዋን የ፲፭ ዓመት ጉብል አድርጎ ፈጠራት ይህም ሲባል እንግዳ ፍጥረት ማስገኘት ሳይሆን በአዳም አካል የነበረችውን ሔዋንን በሕልውና እንድትገኝ አደረጋት ማለት ነው።

† ለምን ከጎኑ ፈጠራት ብንል ከፍ አድርጎ ከግንባሩ ፈጥሯት ቢሆን ኖሮ የባለይነኝ እንዳትል ዝቅ አድርጎ ከእግሩ ፈጥሯት ቢሆን ኖሮ የበታችነት እንዳይሰማት ነው አንድም ከጎኑ የፈጠረበት ምክንያት ጎን ያለው አካል በልብስ ስለሚሸፈን ሴትም መሸፋፈን እንደሚገባት ሲያጠይቅ ነው ፩ኛ ቆሮ ፲፩

አዳም ከጎኑ አጥንት ተተካክላ የተፈጠራቸውን ፍጥረት ባያት ጊዜ ከአጥንቱ የተገኘች አጥንት ከሥጋዬ የተገኘች ስጋ ናት ሲል ሴት ትባል

አላት ዘፍ ፪

ሴት ለተባለችው ሔዋን ብሎ ስም አወጣላት ሔዋን ማለት የሕያዋን እናት ማለት ነው ዘፍ ፫ ትንቢቱ ግን እመቤታችንን የሕያዋን ሁሉ እናት ሲላት ነው።

ሔዋን ለአዳም ረዳት ሆና ተፈጥራለች

፩) ልጅ ለመውለድ

፪) ለፍትወት

፫) ከብቸኝነት ስለምትረዳው

እግዚአብሔር ገነት ካሰገባቸው በኋላ ገነትን ጠብቃት ተንከባክባት ብሎ አስረከበው ዘፍ ፪ አዳም እንዲጠብቃት በተሰጠቸው ገነት ውስጥ ሦስት ዓይነት እፅዋት ነበሩበት እነዚህም

- ብላ ያለው
- አትብላ ያለው
- ብላም አትብላም ያለው ዕፀ ሕይወት ናቸው ዘፍ ፪፡፲፮-፲፯

አዳም አትብላ የተባለበት ምክንያት

፩ አዳም ለእግዚአብሔር ያለውን ፍቅር የሚገልፅበት ስለሆነ

፪ ፍጡርነቱ የሚታውቅበት

፫ ነፃ ፍቃዱ የሚታውቅባት ናት

፬ ያምን ሊያስተምረው/ራስን መግዛት/ ፈልጉ

፭ እፀበለስ በገነት ከሚኖሩ እፆች መካከል ውብ (ልዕልት) ነበረችና ልዕልት የሆነችውን መንግሥቱን አትመኝ ሲለው ነው።

አዳምና ሔዋን በገነት ሰባት ዓመት ከኖሩ በኋላ በሰባተኛው ዓመት “በምክረ ከይሲ” በዲያቢሎስ ተታለው የፈጣርያቸውን ትዕዛዝ በመተላለፋቸው ከገነት ተባረሩ አምስት ሺ አምስት መቶ ዘመን ሲፈፀም ጌታችን በክፈለው ካሳ በሠርክ በዕለተ ዓርብ ከነልጅ ልጆቻቸው ተመልሰው ወደ ገነት ገብቶዋል።

የሰው ነፃ ፈቃድ

አንድን ድርጊት የማድረግ ወይም ያለማድረግ ማንም ሳያስገድደው በፍላጎቱ ተመስርቶ የሚያደርግ ከሆነ ያ የተጠቀመበት መብት ነፃ ፈቃድ ይባላል። በነፃ ፈቃድ ውጤቱም እንደምርጫው ነው።

- ሕይወት ሊሆን ይችላል
- ሞት ሊሆን ይችላል

ማቴ ፲፱፡፲፮-፲፱ ማቴ ፳፫፡፴፯ ሲራክ ፲፭፡፲፭-፲፮ የሰው ልጅን እግዚአብሔር ሲፈጥረው በውስጡ ነፃ ፈቃድን አድርጎ ነው ገነት ለአዳም እንደ ቤተ መንግሥት ተሰጥታው የነበረች ቦታናት ባጠፋ ጊዜ ግን እንስሳት ወደ ሚኖሩበት ምድር ተሰደደ

- አዳምና ሔዋን ተራቆቹ ሲባል ጸጋቸውን ተገፈፈ ማለት ነው።

እግዚአብሔር አዳምን በልጅነት ማዕረግ በፍቅር በእግዚአብሔር ቤት ይኖር ዘንድ እንጂ ለባርነት የፈጠረው አለመሆኑን ዳግም እግዚአብሔር በገለፀው ፍቅሩ ታውቋል። ምንም እንኳን አዳም በነፃ ፈቃዱ ተጠቅሞ ሞትን የመረጠ ቢሆንም።

ዕለተ ቅዳሜ

ቀዳሚት ሰንበት ዕለተ ሳብዕ ትባላለች ሰባተኛ ዕለት ማለት ነው። ይህችውም በተለምዶ ቅዳሜ የምንላት ናት። ቅዳሜ፡-ቀደመ ከሚለው የግእዝ ግስ የተገኘ ሲሆን ቅዳሜ ጀመረ፤መጀመሪያ፤ቀዳሚት መጀመሪያይቱ ማለት ነው።መጀመሪያነቱም ለሰንበት ክርስቲያን ነው።

ይኸውም ፈጣሪ ዓለማት እግዚአብሔር ፍጥረትን ፈጥሮ ያረፈበት በመሆኑ ቀዳሚት ተብላለች።

«በሰባተኛይቱ ቀን ከሥራው ሁሉ ዐረፈ ። እግዚአብሔርም ሰባተኛው ቀን ባረከው ቀደሰውም እግዚአብሔር ሊያደርገው ከፈጠረው ሥራ ሁሉ አርፎአልና»ዘፍ፪፡፪-፫

-«ከሥራው ሁሉ አረፈ »መባሉ ለእግዚአብሔር ድካም ዝለት ኖሮበት

ሳይሆን ፈጣሪው በራሱ ፍቃድ መፍጠር ተወ ሲል ነው።

-«ሰባተኛውንም ቀን ባረከው ቀደሰውም አርፎበታልና»መባሉ መናፍቃን ፍጥረትስ ነበረው ቀን አጠረው (አለቀበት) እንጂ እንዳይሉ አንድ ቀን አተረፈ።

-ይህች ዕለት ፍጥረት ስላልተፈጠረባት የሥራ ፍታት ዕለተ ፅርአት ፤ጥቅም የለሽ ዕለት ተብላ አትናቅም አትቃለልም አታንስም እግዚአብሔር አክብሮ አርፎባታልና። የክብሯንም መጠን የምንረዳው እግዚአብሔር እንዳረፈባት እንዳከበራት ስናጤን ነው።

“እግዚአብሔር የዘለዓለም አምላክ የምድር ዳርቻ ፈጣሪ ነው አይደክምም አይታክትም” ማስተዋሉም አይመረመርም»ኢሳ 43፡26

ሀያው ዓለማት

እንደ ቅድስት ቤተክርስቲያን አስተምህሮ እግዚአብሔር አምላክ ከአራቱ ባሕርያት ሥጋ ያበጃቸው (የፈጠራቸው) ፳ ዓለማት እንዳሉ ታስተምራለች፡ ፡ እነዚህም በ፳፪ቱ ሥነ ፍጥረት ዓይነት ውስጥ የሚካተቱ ናቸው።

ሀ.ዓለማት እሳት፡-

የእሳት ግብር ጠባይ ከሆኑት (ውዑየት፤ብሩህነት፤ይቡስነት) የተፈጠሩ ናቸው። እነዚህም በቁጥር ዘጠኝ ናቸው። እነዚህም ከ፩-፮ ሰባቱ ሰማያት የምንላቸው ሰማያት ሲሆኑ ፳ኛ ምዕንዓተ ሰማይ ፱ኛ ገሀነመ እሳት ናቸው።

ለ.ዓለማት ነፋስ፡-

ነፈስ የመላበት በነፈስ የፀና ፤የረጋ፤ዓለም ማለት ነው። ዓለማተ ነፈስ የሚባሉት ሁለት ናቸው።

እነዚህም ፩ ሐኖስን የተሸከመው ባቢል የተባለው የረጋ ነፋስ ፪ኛ.ይኸን ዓለም የተሸከመው የምድር ንጣፍ ናቸው

ሐ.ዓለማት ማይ(ውኃ)፡-

ከውሃ የተፈጠረ ውሃ የመላበት ዓለም ነው እነዚህም ፬ ሲሆኑ
 ፩.ሐኖስ
 ፪.ጠፈር
 ፫.ውቅያኖስ
 ፬.ከምድር በታች ያለ ውሃ ናቸው።

መ.ዓለማተ መሬት፡-

የመሬት አካል የሆኑ ከመሬት (ከአፈር)የተፈጠሩ ናቸው በቁጥር ፭ ሲሆኑ እስከ ሕልፈተ ዓለም ድረስ የተለያዩ አገልግሎቶችን ለሰው ልጆች ያበረክታሉ።

፩.የምንኖርባት ዓለም፡- ለአዳም ውድቀት በኃላ ለሰው መኖሪያነት የተሰጠች ናት

፪.ብሔረ ብጽዓን፡- የመሬት አካል ስትሆን ራሳቸውን ከዚህ ዓለም ግብር (ኃጢአት) ለጠበቁ በፍቃድ እግዚአብሔር ለፀኑ ብፁአን የተዘጋጀች ናት እርሱ ባወቀም ይኸችን ምድር በኃጥአን ከመታወቅና መኖሪያ ከመሆን ሰውሯታል። በውሰጧ ያሉ ቅዱሳንም ከገቢረ ኃጢአት በቀር በቅዱስ ጋብቻ ይዳሩባታል።(ገድለ ቅዱስ ዞሊማስ)

፫.ብሔረ ሕያዋን፡- ይህች ምድር ለሕያው እግዚአብሔር የተገዙ ከዚህ ዓለም ግብር የራቁ የጠበቁ ቅዱሳን መኖሪያ ናት። ከብሔረ ብፁአን የሚለየው ነገር ቢኖር በዚህ ምድር የሚገቡ ቅዱሳን ያላገቡ ደናግላን ሕያዋን የተሰኙ ቅዱሳን መኖሪያ መሆኖ ነው። እስከ ምዕአት ድረስም ከምንኖርባት ምድር ሞትን ያልቀመሱ ቅዱሳን አበውን ይዛ ትኖራለች፡ : በዚህ ምድር ከሚኖሩ ቅዱሳን መካከል ሄኖክ አካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር በማድረጉ ዘፍጅ፡፳፬ ነብዩ ኤልያስም ለእግዚአብሔር በመቅናቱ ፪ነገ፪፡፲፩ በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ወደ ዚህች ስፍራ ወስዶአቸዋል።

፬.ገነት፡- አበው ሊቃውንት እንደሚናገሩት ከምንኖርባት ምድር

በስተምስራቅ በኩል ያለች ሲሆን ዓለመ ጸድቃን አዳምና ሄዋን የነበሩበት የዕረፍት የሕይወት የተድላ የደስታ ቦታ ናት ከብሔረ ብፁዓን እና ከብሔረ ሕያዋን የሚለያት ከነርሱ በተለየ ሃድቃን በአፀደ ነፍስ የሚኖሩባትና በምድር ሳሉ የሰሩትን የፅድቅ ዋጋቸውን እየተቀበሉ የሚኖሩባት ጊዜያዊ የጸድቃን የቅዱሳን ቦታ ናት።

፩.ሲኦል:- ድቅድቅ ጨለማ የሞላባት ከምድር በታች የሆነች መካነ ኃጢአት ናት። ይህም እስከ ዕለተ ምፅአት ድረስ በአካለ ነፍስ መከራን እየተቀበሉ የሚቆዩባት ቦታ ናት።

የመልመጃ ጥያቄ

በተማራችሁት መሰረት መልሱ

፩ እግዚአብሔር ፍጥረታትን የፈጠረበትን አላማ ዘርዝሩ?

፪ እግዚአብሔር ፍጥረታትን በስንት መንገድ ፈጠረ?

፫ በእለተ ሰኞ ስንት ፍጥረት ተፈጠረ?

፬ ከሃያው ዓለማት ዓለማተ መሬት የሚባሉት ምን ምን ናቸው?

፭ እግዚአብሔር አዳምን ስለምን በስተመጨረሻ ፈጠረው?

ምዕራፍ አራት

አምስቱ አዕማደ ምስጢራት

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩የአዕማደ ምስጢራትን ዝርዝር ማንነት ማሳወቅ
፪ለምን አዕማድ ምስጢር ተባሉ የሚለውን በማወቅ ይዘረዝራሉ
፫እነዚህ ምስጢራት አምስት የመሆናቸውንም ነገር ይረዳሉ

የመክፈቻ ጥያቄዎች

፩አዕማደ ምስጢራት ለምን አምስት የሆኑ ይመስላቸዋል? እነማንስ
ናቸው?

አምስቱ አዕማደ ምስጢር የምንላቸው ከሦስቱበመጀመሪያው (በዶግማ)

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሰ/ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ
የመንበረ ፓትርያርክ (ዓለም አቀፍ) የሰ/ት/ቤቶች አንድነት

ውስጥ የሚመደቡ መሠረታዊያን ትምህርቶች ሲሆኑ ምስጢረ ሥላሴ፣ ምስጢረ ሥጋዊ፣ ምስጢረ ጥምቀት፣ ምስጢረ ቁርባን፣ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን በመባል ይታወቃሉ። እነዚህ አምስት ምስጢራትም ከይዘታቸው አንፃር እንደሚከተለው በሦስት ይከፈላሉ፡-

፩ ነገራት መለኮት (ስለ መለኮት የሚናገሩ)፡- ምስጢረ ሥላሴ እና ምስጢረ ሥጋዊ

፪ ሀብታተ ቤተ ክርስቲያን (የቤተክርስቲያን ሀብቶች)፡- ምስጢረ ጥምቀት እና ምስጢረ ቁርባን

፫ ነገረ ሕይወት ዘለዓለም፡- ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን

አዕማደ ምስጢራት በቁጥር “አምስት” መሆናቸው ምንን ያመለክታል? እነዚህ ምስጢራት አምስት መሆናቸው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምሳሌ ያለው ነው።

• ዘጸ ፳፱፡፲፰ ሊቀ ነቢያት ሙሴ በሲና ተራራ ላይ አርባ ቀናትና አርባ ሌሊቶች ከቆየ በኋላ አምስቱን የኦሪት መጻሕፍትን ጽፏል።

ሙሴ፡- የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ

የሲና ተራራ፡- የገዳመ ቆሮንቶስ ምሳሌ

የሙሴ አርባ ቀንና ሌሊት መቆየት፡- ጌታችን ሿ መዓልት ሿ ሌሊት የመጸሙ ምሳሌ

አምስቱ የኦሪት መጻሕፍት፡- ጌታ በወንጌሉ ያስተማራቸው የአምስቱ አዕማደ ምስጢር ምሳሌ

• በጆሳሙ ፲፯፡፱ ላይ ዳዊት እስራኤላውያንን ሊያጠፋ የመጣውን ፍልስጤማዊውን ጎልያድን ከወንዝ ዳር አምስት ድንጋዮችን ለቅሞ በኮሮጀው ይዞ በአንዲት ጠጠር ድል አድርጎታል። እስራኤላውያንንም ነፃ አድርጓቸዋል።

ይህም ምሳሌ በሁለት መንገድ ትርጓሜ ያለው ሲሆን፡-

ዳዊት፡- የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ

እስራኤላውያን:- የአዳም ልጆች ምሣሌ

ጎልያድ:- የዲያቢሎስ ምሣሌ

ፍልስጤማውያን:- የሠራዊተ አጋንንት ምሣሌ

አምስቱ ድንጋዮች:- የፎቱ ምስጢራት ምሣሌ

ጎልያድ የተመታባት ድንጋይ:- የምስጢረ ሥጋዊ ምሣሌ

:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ጎልያድና ሠራዊቱ ሊያጠፉን የነበሩትን ዲያቢሎስና መላእክቱን በምስጢረ ሥጋዊው (ሰው በመሆኑ) ድል ነሥቶ ነፃ አውጥቶናልና።

አንድም ዳዊት:- የቅዱስ አትናቴዎስ፣ የቅዱስ ቂርሎስ፣ የሊቃውንት ምሣሌ

እስራኤላውያን:- የምዕመናን ምሣሌ

ጎልያድ:- የአርዮስ፣ የንስጥሮስ፣ የመቅዶንዮስ የመናፍቃን አለቆች ሁሉ ምሣሌ

ፍልስጤማውያን:- የመናፍቃን ምሣሌ

የተመታባት ድንጋይ:- የምስጢረ ሥጋዊ ምሣሌ

:- እነ ቅዱስ አትናቴዎስና ቅዱስ ቂርሎስ እንደ አርዮስና ንስጥሮስ ያሉትን መናፍቃን ምስጢረ ሥጋዊውንም ሆነ ሌሎቹን ምስጢራት ጠቅሰው አሳፍረዋልና ነው።

• ዮሐ ፭፥፪ ቤተ ሳይዳ ተብላ የምትጠራ መጠመቂያ የነበረች ሲሆን አምስት መመላለሻዎች ነበሩባት። በአምስቱም መመላለሻዎች ልዩ ልዩ ደዌያት የነበሩባቸው ሰዎች ተቀምጠው ነበር

ቤተ ሳይዳ:- የምሕረት ቤት የሆነች የቤተክርስቲያን ምሣሌ

አምስቱ መመላለሻዎች:- የአምስቱ አዕማደ ምስጢር ምሣሌ

በመመላለሻዎቹ ላይ የተቀመጡት :- የአምስቱ ፆታ ምዕመናን (የምዕመናን ወገኖች) /የካህናት የመነኮሳት፣ የወራዙት (ወጣቶች)፣ የአረጋዊያን (ሽማግሌዎች)፡- በምዕመናን ወገኖች ላይ የሚመጡ ጾሮች (ፈተናዎች) ምሣሌ /የካህናት ትዕቢት፣ የመነኮሳት ፍቅረ ነዋይ፣ የወጣቶች ዝመት፣

የአረጋጂያን ስስት፣ የአንስት ትውዝፍት/የምንዝር ጌጥ/ /

:- በቤተ ሳይዳ መመላለሻዎች የተቀመጡት ሰዎች በውሃው ከበሽታቸው እንደተፈወሱ በቤተክርስቲያን አምስቱን አእማደ ምሥጢር አምነው የሚኖሩ ምዕመናንም በጥምቀት ባገኙት ጸጋ የሚመጣባቸውን ፈተና ድል ይነሡታልና ነው።

• ማቴ 18፥12:- ጌታችን ሲያስተምረው የዋለውን ሕዝብ መራብና መጠማት ተመልክቶ ለደቀመዛሙርቱ የሚበሉት ስጧቸው ቢል ከአምስት እንጀራና ከሁለት አሣ በቀር ምንም የለንም አሉት ። ጌታም አምጧቸው ብሎ ባርኮ አበርክቶ ሴቶችና ሕፃናት ሳይቆጠሩ አምስት ሺህ ወንዶች ተመግበው አሥራ ሁለት መሶብ እንጀራ ተረፈ።

የተሰበሰቡት ሕዝብ:- የምዕመናን

አምስቱ እንጀራ:- የአምስቱ አዕማደ ምሥጢር

ሁለቱ አሣዎች :- የብሉይ ኪዳንና የሐዲስ ኪዳን፣ የፍቅረ እግዚአብሔር እና የፍቅረ ቢጽ

እነዚህ አምስት እንጀራዎች ከሁለቱ አሣ ጋር እንደተበሉ አምስቱ አዕማደ ምሥጢራትም ከብሉይና ከሐዲስ ኪዳን ጋር በአንድነት እንማራቸዋለን፤ አምስቱ እንጀራ ተበልቶ እንዳላለቀ አምስቱም ምሥጢራት ቢማሯቸው አያልቁም፤ አስራ ሁለት መሶብ እንደተረፈ ከአምስቱ ምሥጢራት ተርፈው የወጡ ብዙ ትምህርቶች በቤተክርስቲያን አሉ። በዚያች ሥፍራ የነበሩት ከአምስቱ እንጀራ በልተው እንደጠገቡ እኛም በአምስቱ ምሥጢራት ከነፍስ ረሃብ እንድናለን።

• ፩ቆሮ 10፥10:- ነገር ግን ሌሎችን አስተምር ዘንድ በማኅበር እልፍ ቃላት በልሳን ከመናገር ይልቅ አምስት ቃላት በአእምሮዬ ልናገር እወዳለሁ።

ማኅበር የተባሉት ምዕመናንአምስት ቃላት የተባሉት አምስቱ አእማደ ምሥጢር ናቸው። ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ያለው ሰዎች ሊረዱት

በማይችሉት ቋንቋ አሥር ሺህ ቃላትን ከመናገር ይልቅ አምስቱን ምሥጢራት በአውቀት /በማወቅ/ መናገር ይሻለኛል ሲል ነው።

አምስቱ ምሥጢራት ለምን <አዕማድ> ተባሉ?

አዕማድ የሚለው ቃል ዐምድ የሚለው ቃል ብዙ ቁጥር ሲሆን ትርጓሜው <ምስሶ> ማለት ነው። አዕማድ ሲሆን ምስሶዎች ማለት ይሆናል። ገላ ፪፥፱ በዚህ አተረጓጎም አምስቱ ምሥጢራት አዕማድ የተሰኙት ፦

- ፩) ምስሶ የሌለው ቤት ይፈርሳል፤ ይወድቃል፤ ይደቅቃል አምስቱን ምሥጢራት ያልተማረና ያላመነ ሰውም በክህደት ይወድቃልና ነው።
- ፪) ምስሶ ቤትን እንደሚያፀና የልቡናን ቤት ከጥርጥር አፅንተው የሚጠብቁ ናቸውና ነው።

በሌላ በኩል ዐምድ ተብሎ የሚጠራው <የመጻሕፍት ገፅ መክፈያ የሆነው ክፍት ቦታ> ነው። ይህ የመጻሕፍት ገፅ መክፈያ ፊደልን ገደቦ የሚይዝ ነው። አምስቱ ምሥጢራትም ሰው ማሰብ ከሚገባው አልፎ ባሕርየ እግዚአብሔርን ልመርምር እንዳይል የሰውን ሕሊና የሚወስኑ ናቸው።

፩ኛ አምስቱ አዕማድ ለምን <ምሥጢር> ተባሉ ?

ምሥጢር የሚለው ቃል <ሰጢር> ከሚለው የግእዝ ግሥ የተገኘ ሲሆን <ነቡዕ፣ ሽሽግ ነገር ሐሳብና ምክር፣ አምላካዊ ግብር፣ መንፈሳዊ ረቂቅ፣ የማይታይ የማይታወቅ፣ የሚታመንና የሚደንቅ ብቻ> ማለት ነው። (ኪ.ወ.ክ) ምሥጢር የፍጡራን ምሥጢርና የፈጣሪ ምሥጢር ተብሎ ሊከፈል ይችላል። የፍጡራን ምሥጢር የመላእክት ምሥጢር ዕዝሱቱ ፪፥፳፩ የሰዎች ምሥጢር ማቴ ፲፥፳፯ ተብለው ሲተነተኑ፣ የፈጣሪ ምሥጢር ደግሞ ከሰዎች አዕምሮ በላይ የሆነ ነው። አምስቱ አዕማድ ምሥጢርም በዚህ ሥር ይመደባሉ።

፩፦ በሥጋዊ በደማዊ አአምሮ ሊገለጡና በምርምር ሊደረስባቸው የማይችሉ ረቂቃን ስለሆኑ ፩ጢሞ ፫፥፲፯፣ ፩ቆሮ ፲፭፥፲፮

፪፦ ራሱ እግዚአብሔር ፈቅዶ ካልገለጠልን በቀር ልናውቃቸው ስለማንችል፡
፡ ዘዳ ፳፱፥፳፱፣ ሉቃ ፲፥፳፬

፫፡ ለምዕመናን ብቻ ስለሚነገሩ ሰምተው ስለሚረዱት ማቴ ፲፫፡፲፫፤ ፩ቆሮ ፪፥፮ እግዚአብሔር በምስጢረ ሥላሴ ልዕልናውን /ከፍ ያለ መሆኑን/፤ በምስጢረ ሥጋዊ ጥበቡን በምስጢረ ጥምቀት ትሕትናውን፤ በምስጢረ ቁርባን ፍቅሩን፤ በምስጢረ ትንሣኤ መታን ኃይሉን ገልጧል።

የምዕራፉ ማጠቃለያ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሠረት ትክክለኛውን መልስ መልሱ

፩ አዕማደ ምስጢራት አዕማድ የተባሉበትን ምክንያት ተናገሩ?

፪ አዕማደ ምስጢራት ስለምን ምስጢር ተሰኙ?

፫ አምስቱ አዕማደ ምስጢራት ከይዘታቸው አንጻር በስንት ይከፈላሉ?
ምን ምን?

ምዕራፍ አምስት ምስጢረ ሥላሴ

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ ምስጢረ ሥላሴን ያውቃሉ

፪ የሥላሴን የአንድነትና ሦስትነት ምስጢር አውቀው ይመሰክራሉ

የመክፈቻ ጥያቄዎች

፩ የሥላሴን አንድነትና ሦስትነት የምታውቁትን ተናገሩ

ሥላሴ:- የሚለው ቃል ሠለስ (ሦስት አደረገ) ከሚለው ግሥ የተገኘ ቃል ሲሆን ትርጓሜው «የሦስትነት ምሥጢር» የሚል ትርጓሜን ይሰጣል። ይሁንና በምሥጢረ ሥላሴ የምንማረው «የሦስትነትን» ብቻ ሳይሆን «የአንድነት ምሥጢርን»ም ጭምር በመሆኑ ከትምህርቱ ጠቅላላ ይዘት አንፃር ምሥጢረ ሥላሴ «አንድነትንና ሦስትነትን» የምንማርበት ምሥጢር ማለት ነው።

«ሥላሴ» የሚለው ቃል ሲፃፍ መልክዓ ፊደሉ በንጉሡ /በሠራተኛው/ «ሠ» ተጀምሮ በእሳቱ «ሰ» ይፈጸማል። የዚህም ምክንያቱ በንጉሡ «ሠ» እግዚአብሔርን የነገሥታት ንጉሥነት፤ ሠራተኛው «ሠ»ም ቢሉት ሥላሴ «ሠራዴ ዓለማት» (ዓለማትን የሠራ) መሆኑን ፤ በእሳቱ «ሰ» ደግሞ እሳታዊ ባሕርይውን ለመግለጥ ነው። አስቀድሞ ንግሥናውን ለማጠየቅ በንጉሡ «ሠ» መጀመር ያስፈለገው «እግዚአብሔር ግን ከዓለም አስቀድሞ ንጉሥ ነው። ከሚለው የመጽሐፍ ሚስጢር ጋር ለማገናዘብ ነው። መዝ ፸፬፥፲፪ ስለ እሳትነቱም «አምላካችን በእውነት የሚያጠፋ እሳት ነው» ተብሎ ተፅፏል። ዕብ ፲፪፥፳፱

«ሥላሴ» በሚለው ቃል የመጀመሪያና የመጨረሻ ፊደላት የሰ/ሠ ቤት በመሆናቸው ተመሳሳይ ሲሆኑ የመካከለኛው «ላ» ፊደል ግን ከሁለቱ ፊደላት የተለየ ነው። ይህም ከሦስቱ አካላት አንዱ ወልድ ሥጋን በመልበሱ ልዩ መሆኑን የሚያጠይቅ ነው።

፩.፩.፩. ቅድስት ሥላሴ ማለት ምን ማለት ነው?

በዘወትር ጸሎታችን ላይ «በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ በቅድስት ሥላሴ እንዘ አአምን ወእትመኃፀን» ብለን ጸሎታችንን የምንጀምር ሲሆን ቅዱስ ኤፍሬምም በውዳሴ ማርያም ድርሰቱ «እስመ ኮነት ታቦተ ለአሐዱ ዘእም ቅድስት ሥላሴ» (ከቅድስት ሥላሴ አንዱ ወልድ መዋረዳችንን አይቶ...) በማለት ተናግሯል። (ውዳሴ ማርያም ዘረቡዕ፣ ወዘሐሙስ) ቅድስት ሥላሴ ማለት ምን ማለት ነው?

«ቅዱስ» ማለት «ልዩ፣ ክቡር፣ ጽኑ፣ ንጹሕ» ማለት ሲሆን ቅድስት የሚለው በሴት አንቀፅ ነው። በዚህም ትርጓሜ መሠረት «ቅድስት ሥላሴ» ማለት «ንጹሕ፣ ልዩ፣ ክቡር፣ ፅኑ የሆነች ሦስትነት» ማለት ነው። (የዘወትር ጸሎት አማርኛውን ይመልከቱ) «ንጹሕ የሆነ ሦስትነት» ማለታችን «የሥላሴ ባሕርይ ጽድቅ እንጂ ኃጢአት ስለማይስማማው ነው፡፡» «ልዩ የሆነች ሦስትነት» መባሉ «ሦስት የሆኑ ነገሮች ሁሉ አንድነት የላቸውም ይህ ሦስትነት ግን አንድነትን አስተባብሮ የያዘ ነውና ልዩ የሆነ ነው፡፡» «ክቡር የሆነ ሦስትነት» ማለታችን «የሥላሴ ክብር ከሌላ ያልተገኘ የባሕርይ ስለሆነ ነው፡፡» «ጽኑ የሆነ ሦስትነት» ማለታችን ድካም የማይስማማው በሕማም በሞት የማይለወጥ በመሆኑ ነው፡፡»

ሥላሴን በወንድ አንቀፅ ስንጠራ «ሥሉስ ቅዱስ» በሴት አንቀፅ ስንጠራ «ቅድስት ሥላሴ» እንላለን። ሥላሴ ሴት ወላጇት እንደሆነች ወላጄ ዓለማት (የዓለማት ወላጅ) በመሆናቸው፤ ሴት መጋቤ ቤተ ሰብእ እንደሆነች መጋቤ ፍጥረታት በመሆናቸው፤ ሴት ብዙኃተ ምሕረት እንደሆነች ብዙኃ ምሕረት በመሆናቸው በሴት አንቀፅ ይጠራሉ። (ኢሳጢፉ፩)

ሥላሴ ሦስትነታቸው በስም፣ በአካል፣ በግብር፣ በኩነት ሲሆን አንድነታቸው ደግሞ በሕልውና፣ በባሕርይ፣ በፈቃድ፣ በምክር፣ በመፍጠር፣ በእግዚአብሔርነት፣ በአምላክነት፣ በአገዛዝ በመሳሰለው ሁሉ ነው።

፩.፩.፩. የሥላሴ ሦስትነት

፩. በስም፡- ይህ ሦስትነታቸው አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ በመባል ሲሆን በግብር ስማቸው ደግሞ “ወላጁ” ፣ “ተወላጁ”፣ “ሠራዊ” ተብለው ይጠራሉ። ይህንን ስም ጌታችን “ሒዱና አሕዛብን ሁሉ በአብና በወልድ

በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ....ደቀ መዛሙርቴ አድርጓቸው፡
:” ባለበት ትዕዛዝና በሌላም ሥፍራዎች በግልጥ ተቀምጧል። ማቴ
፳፰፡፲፱፣ ራዕ ፲፬፡፩ እግዚአብሔር የሚለው ስም ለሥላሴ በአንድነትም
በሦስትነትም ይነገራል። እግዚአብሔር የሚለው ስም ሦስትነትን
ሲያመለክት እግዚእ (ጌታ) - አብ (አባት) -ሔር (ቸር) ተብሎ የሚተረጎም
ሲሆን፣ አንድነትን ለማስረዳት ደግሞ እግዚአ - ብሔር (የዓለም ጌታ)
ተብሎ ይተረጎማል። ይህ ስም ሥላሴን በአንድነት እንጠራበታለን፡
፡ ቅዱስ አትናቴዎስ “አንሰ ሶበ እቤ እግዚአብሔር እብል በእንተ አብ
ወልድ ወመንፈስ ቅዱስ” “እግዚአብሔር ባልኩኝ ጊዜ ስለ አብ ስለ
ወልድ ስለ መንፈስ ቅዱስ እላለሁ።” ብሏል።

ለምሳሌ <በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ> በሚለው
ዓረፍተ ነገር ላይ እግዚአብሔር የሚለው ስም የሚያመለክተው አብንም
ወልድንም መንፈስ ቅዱስንም በአንድነት ነው። ዘፍ ፩፡፩

በሌላ በኩል በሦስትነታቸው አብ እግዚአብሔር ተብሎ ይጠራል መዝ፪፡፯
ኢሳ.፵፰፡፲፮ መዝ ፴፪፡፯ ወልድ እግዚአብሔር ተብሎ ይጠራል መዝ ፵፮፡፭፣
፸፯፡፹፭ መንፈስ ቅዱስ እግዚአብሔር ተብሎ ይጠራል ዮሐ ፬፡፳፬ እንዲሁም
በአንድነትና በሦስትነት የሚጠሩባቸው ሌሎች ብዙ አስማት (ስሞች) አሉ
ለምሳሌ ኤልሻዳይ፣ አዶናይ፣ ያህዌ፣ ኤል፣ ኤሎሂም፣ እግዚአ ጸባዖት
(የሠራዊት ጌታ) የመሳሰሉት አስማት በአንድነታቸው የሚጠሩባቸው
ናቸው። በሦስትነታቸው ደግሞ ኢየሱስ፣ ክርስቶስ፣ አማኑኤል፣
መድኃኒዓለም የሚሉት ለእግዚአብሔር ወልድ ብቻ፣ ጳራቅሊጦስ
(አፅናኝ) የሚለው ስም ደግሞ ለመንፈስ ቅዱስ ብቻ የሚነገር ነው።

፪፡ በአካል፡ ለአብ ፍፁም አካል ፍፁም መልክ ፍፁም ገፅ አለው ለወልድ
ፍፁም አካል፣ ፍፁም መልክ፣ ፍፁም ገፅ አለው፣ ለመንፈስ ቅዱስ ፍፁም
አካል፣ ፍፁም መልክ፣ ፍፁም ገፅ አለው ማለት ነው። አካል የሚለውን

ስንናገር ሰዎች እደመሆናችን ቀድሞ እንደሚታሰበን ያለ ሥጋዊ አካል አይደለም፤ የእግዚአብሔር አካል የተለየ ነው። ሥላሴ አካል እንዳላቸው መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። መዝ ፴፫፡፲፭ መዝ ፻፲፰፡፸፫ ኢሳ ፹፮፡፩ የአካል ሦስትነታቸው ጌታችን በተጠመቀበት ጊዜ ተገልጧል። ማቴ ፫፡፲፭

የሰው አካል	የሥላሴ አካል
ግዙፍ (የሚታይ፣ የሚዳሰስ)	ረቂቅ እም ረቂቃን (ከማይታዩት ከማይዳሰሱት ይልቅ የማይታይና የማይዳሰስ) /በመለኮታዊ ባሕርይው/ ፩ጢሞ ፮፡፲፮
ውሱን፣ ጠባብ (በዚህ አለ በዚህ የለም የሚባልለት)	ምሉዕ፣ ስፉሕ (በሰማይ በምድር በአየር በዕመቅ የሞላ) መዝ ፻፴፰፡፯ ፩ነገ ፰፡፳፪
ፈራሽ በስባሽ	ሕያው ባሕርይ ዕብ ፲፫፡፰

፫- በግብር፡- ይህ ሦስትነታቸው ደግሞ የአብ ግብሩ መውለድ ማሥረፅ /ማውጣት/ ፣ የወልድ ግብሩ መወለድ፣ የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ መሥረጽ /መውጣት/ ነው። (መዝ ፻፯፣ ዮሐ ፲፭፡፳፮ በግብር (በሥራ) ሦስት ናቸው ስንል ውስጣዊ ግብር ማለታችን ነው እንጂ ሥላሴ ከእነርሱ ውጪ በሆነው ሁሉ በሥራ፣ በፈቃድ አንድ ናቸው።

፬- በኩነት /በሁኔታ፡- ይህ ሦስትነታቸው ደግሞ የአብ ከዊነ ልብ (ልብ መሆን /ልብነት)፣ ወልድ ከዊነ ቃል (ቃል መሆን /ቃልነት)፣ የመንፈስ ቅዱስ ከዊነ እስትንፋስ (እስትንፋስ መሆን/ እስትንፋስነት) ነው። ይህም አብ ለራሱ ለባዊ (አዋቂ) ሆኖ ለወልድና ለመንፈስ ቅዱስ ዕውቀት መሆን ፤ ወልድ በአብ መሠረትነት ለራሱ ነባቢ /ተናጋሪ/ ሆኖ ለአብና ለመንፈስ ቅዱስ ቃል /ንባብ/ መሆን ፤ መንፈስ ቅዱስ በአብ መሠረትነት ለራሱ ሕያው ሆኖ ለአብና ለወልድ ሕይወት መሆን ናቸው።

ስለ አብ ልብነትም በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ እናገኛለን። ለምሳሌ “ኅስዓ ልብዩ ቃለ ሠናዩ ልቤ መልካምን ነገር (ቃል) አፈለቀ” ሲል ልቤ ያለው አብን ቃል ያለው ወልድን ሆኖ ይተረጎማል። መዝ ፵፬፥፩

ስለ ወልድ ቃልነትም ለምሳሌ ጥቂቶቹን ብቻ ብንጠቅስ “በመጀመሪያ ቃል ነበረ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፤ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ፡ : ይህ በመጀመሪያ በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ... ቃል ሥጋ ሆነ በእኛም አደረ።” “በደምም የተረጨ ልብስ ተጎናጽፏል፤ ስሙም የእግዚአብሔር ቃል ተብሏል።” የሚሉት ጥቅሶችና ሌሎችም የወልድን ቃልነት ያስረዳሉ፡ : (ዮሐ ፩፥፩-፲፬፤ ራዕ ፲፱፥፲፫፤ መዝ ፳፰፥፫፤ መዝ ፻፯፥፳

ስለ መንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነትም “በእግዚአብሔር ቃል ሰማዮች ጸኑ፤ ሠራዊታቸውም በአፉ እስትንፋስ” መዝ ፪፥፮ “የእግዚአብሔር መንፈስ ፈጠረኝ፤ ሁሉን የሚችል የአምላክ እስትንፋስ ሕይወትን ሰጠኝ።” ኢዮ ፫፥፬ ተብሎ ተነግሯል።

፩.፩.፫ የሥላሴ አንድነት

፩ በሕልውና (መኖር)፡- በሕልውና አንድ ናቸው ማለት አንዱ በአንዱ መኖርና በኩነታት መገናዘብ (አብ በወልድ ቃልነት መናገር፤ በመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነት መኖር፤ ወልድ በአብ ልብነት ማሰብ በመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነት ሕያው መሆን፤ መንፈስ ቅዱስም በአብ ልብነት ማሰብ በወልድ ቃልነት መናገር) ማለት ነው። ስለ ሕልውና አንድነታቸው ጌታችን “አብ በእኔ እንደሆ እኔም በአብ እንደሆንሁ ታውቁና ታስተውሉ ዘንድ ሥራውን እመኑ።” ዮሐ ፲፡፱፮ ብሏል። ሦስቱም አካላት በሕልውና አንድ ስለመሆናቸው የሚያስረዳ ደግሞ ከላይ የጠቀስነው ኃይለ ቃል ነው። በዮሐንስ ወንጌል መጀመሪያ ላይ “በመጀመሪያ ቃል ነበረ፤ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ” ተብሎ በተፃፈበት ሥፍራ “ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ” ሲል ወልድ በእግዚአብሔር አብ ዘንድ በሕልውና አንድነት መኖሩን የሚያስረዳ ሲሆን በድጋሚ “ይህ በመጀመሪያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ” ማለቱ

ደግሞ ወልድ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ዘንድ በሕልውና መኖሩን የሚያስረዳ ነው።

፩ በባሕርይ፡- እግዚአብሔር በባሕርይው ሕያው፤ ረቂቅ፤ የማይበላ፤ የማይደክም፤ የማይተኛ፤ ምሉዕ፤ ብሩሕ ወ.ዘ.ተ ነው። ይህ ባሕርይ የሦስቱም አካላት አንድ የሆነ ባሕርይ ነው (ሃይ.አበ.ዘቅ.አትናቴ.)

፫ በመለኮት፣በሥልጣን በመፍጠር፡- መለኮት የሚለው ቃል እንደየአገባቡ “አገዛዝ፣ ጌትነት፣ አምላክነት፣ ክብር” የሚሉ ትርጓሜያት አሉት። በጸሎታችን “ይሄለሉ በአካላት ወይትወሐዱ በመለኮት” (በአካል ሦስት ሊሆኑ በመለኮት አንድ ናቸው) እንላለን።

አብ የባሕርይ አምላክና ፈጣሪ ነው (ዮሐ ፲፯፥፫ ፩ቆሮ ፰፥፮ ዕብ ፩፥፪ ወልድ የባሕርይ አምላክና ፈጣሪ ነው (ዕብ ፩፥፰ ኢሳ.፱፥፮ ፩ዮሐ ፭፥፳ ኤፌ. ፪፥፲ ዕብ ፩፥፲ መንፈስ ቅዱስ የባሕርይ አምላክና ፈጣሪ ነው (ሐዋ ፭፥፫-፬ ኢዮ ፴፫፥፬ መዝ ፻፫፥፴

፭.፩.፬. ምሥጢረ ሥላሴ በመጽሐፍ ቅዱስ

፭.፩.፬.፩ በመጻሕፍተ ብሉያት /በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት/

እግዚአብሔር ቅድመ ዓለም (ከዓለም አስቀድሞ) በአንድነት በሦስትነቱ ሲመሰገን የነበረ አምላክ ቢሆንም ዘመነ ብሉይ ምሥጢረ ሥላሴ በግልጽና በጉልሕ የተገለጠበት ዘመን አልነበረም። ይህም እግዚአብሔር ከሚያውቀው ምክንያት ሌላ እስራኤላውያን ስሑታን (የሚሳሳቱ) ነበሩና ሦስት አምላክ ወደሚል የተሳሳተ አምልኮ እንዳይገቡም ሲል ሦስትነቱን በግልጽ አሳስረዳም። ይሁንና ለመረጣቸው ለቅዱሳኑ አንድነትና ሦስትነቱን በብዙ መንገድ ገልጦላቸዋል፤ እነርሱም ትንቢት ተናግረዋል ምሳሌ መስለዋል። ነገረ እግዚአብሔርን የተረዱ የሐዲስ ኪዳን ሊቃውንት

አባቶቻችንም በቀደመው ዘመን በብዙ ምሳሌና ትንቢት የተነገረውን ሁሉ እንደሚከተለው አመሥጥረው ተርጉመው አስቀምጠውልናል።

፩፡- ዘፍ ፩፡፮-፯፡- “እግዚአብሔርም በውኆች መካከል ጠፈር ይሁን በውኃና በውኃ መካከልም ይክፈል አለ። እግዚአብሔርም ጠፈርን አደረገ ከጠፈር በታችና ከጠፈር በላይ ያሉትንም ውኆች ለየ።” በእለተ ሰኑይ እግዚአብሔር ለሦስት የከፈላቸው እነዚህ ውኆች ሐኖስ፣ ጠፈር፣ ውቅያኖስ ተብለው ይጠራ። ከላይ ያለው ሐኖስ የእግዚአብሔር አብ ምሳሌ ነው። (ሐኖስ ድምጹ ብቻ እንዲሰማ “የምወደው ልጄ ይህ ነው” ሲል ተሰምቷልና)፤ ከታች ያለው ውቅያኖስ የእግዚአብሔር ወልድ ምሳሌ ነው። (ከሦስቱ አካል ወልድ ከሰማየ ሰማያት ወርዶ ሥጋን ተዋህዷልና) ጠፈር የእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው

፪፡- ዘፍ ፩፡፳፮፡- “እግዚአብሔርም አለ ሰውን እንደ መልካችን እንደ ምሳሌያችን እንፍጠር” እግዚአብሔር “እንደመልካችን እንደምሳሌያችን” ብሎ አንድ አዳምን መፍጠሩ አንድነትን “እንፍጠር” ሲል ደግሞ ሦስትነትን ያስረዳል። እንደ ስጉታን ነገሥታት ራሳቸውን በብዙ ቁጥር ስለሚጠሩ እግዚአብሔር በዚያ ልማድ “እንፍጠር” አለ እንጂ ሦስትነቱን የሚያመለክት አይደለም ይላሉ። ይሁንና በመጽሐፍ ቅዱስ ከተጠቀሱት ነገሥታት ራሱን “እኛ” ብሎ የጠራ ንጉሥ የለም። ዘፍ ፵፪፡፴፱ ዳን ፬፡፬ ዕዝ ፮፡፩-፲፪

፫፡- ዘፍ ፪፡፲፰፡- “እግዚአብሔር አምላክም አለ፡- ሰው ብቻውን ይሆን ዘንድ መልካም አይደለም የምትመቸውን ረዳት እንፍጠርለት” በዚህ ዓረፍተ ነገር “እግዚአብሔርም አለ” የሚለው አንድነቱን “እንፍጠርለት” የሚለው ሦስትነቱን የሚያስረዳ ነው።

፬፡- ዘፍ ፫፡፳፪፡- “እግዚአብሔርም አለ፡- እነሆ አዳም መልካሙንና ክፉውን ለማወቅ ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ።” በዚህም “እግዚአብሔርም አለ” ሲል አንድነቱን “ከእኛ” ሲል ደግሞ ሦስትነቱን ያስረዳል።

፩:- ዘፍ ፲፩፥፮-፯:- “እግዚአብሔርም አለ ኑ እንውረድ አንዱ የአንዱን ነገር እንዳይሰማው ቋንቋቸውን በዚያ እንደባልቀው” እግዚአብሔር ስለ ከለዳዊያን በተናገረው የቁጣ ቃል ላይ “ኑ እንውረድ” ሲል ሦስትነቱን ያመለክታል። ከላይ የጠቀስናቸው በብዙ ቁጥር የተነገሩት ጥቅሶች ከአንድ በላይ መሆንን እንጂ ሦስትነትን የሚያስረዱ አይደሉም። “ኑ እንውረድ” ለማለት ግን የግድ ከሁለት በላይ አካላት ስለሚያስፈልጉ ይህ ኃይለ ቃል ለሦስትነት የቀረበ ነው። እንዳንዶች ይህን ቃል ለመላእክት የተነገረ ነው ይላሉ ይሁንና እግዚአብሔር መላዕክቱን “ሂዱ ውረዱ” ይላል እንጂ እንደ ባልንጀራ “ኑ እንውረድ” አይላቸውም።

፪:- ዘፍ ፲፰፥፩-፲፯:- ሥላሴ በአብርሃም ቤት በሦስት ሰዎች አምላል መገለጣቸውን ያስረዳል። በዚህ ታሪክ ላይ የሥላሴ አንድነትና ሦስትነት በሚከተለው መልኩ ተገልጧል።

ሦስትነታቸው	አንድነታቸው
“ሦስት ሰዎች በፊቱ ቆመው አዋ”	“እግዚአብሔር በመምሬ አድባር ዛፍ ተገለጠለት”
“ሊቀበላቸው ከድንኳኑ ደጃፍ ተነሥቶ ሮጠ ወደ ምድርም ሰገደ እንዲህም አለ...”	“...አቤቱ በፊትህ ሞገስ አግኝቼ እንደሆነ ባሪያህን አትለፈኝ ብዬ እለምናለሁ...”
“...ጥቂት ውኃ ይምጣላችሁ ልባችሁን ደግፉ ከዚያም በኋላ ትሔዳላችሁ”	
ወደ ሣራ ዘንድ ፈጥኖ ገባና “ሦስት መስፈሪያ የተሰለቀ ዱቂት ፈጥነሽ አዘጋጂ....”	“...ለውሺውም እንጎቻም አድርጌ አላት።”

• ሠለስቱ አበው /ሦስቱ አባቶች/- አብርሃም፣ ይስሐቅ፣ ያዕቆብ ከታሪካቸው የተነሣ የሥላሴ ምሳሌዎች ናቸው። አብርሃም ልጁን ይስሐቅን ለመሠዋት

በመፍቀዱ አንድያ ልጁን ለዓለም የሰጠ የእግዚአብሔር አብ ምሳሌ ነው። ዕብ ፲፩፥፲፱ ዮሐ ፫፥፲፯ ይስሐቅ በፈቃዱ ሊሠዋ በመሄዱ ፣ የሚሰዋበትን ርብራብ ተሸክሞ ተራራ በመውጣቱና በአብርሃም ኅሊና (ሃሳብ) ሦስት ቀንና ሌሊት አድሮ የተነሣ የእግዚአብሔር ወልድ ምሳሌ ነው። ዘፍ ፳፪፥፮-፱ ፣ ዮሐ ፲፥፲፰ ያዕቆብ የእስራኤል ዘሥጋ አባቶች የሆኑ አስራ ሁለት ልጆችን እንደወለደ የእስራኤል ዘነፍስ /የክርስቲያኖች/ አባቶች የሆኑትን አሥራ ሁለቱ ሐዋርያትን ባስገኘ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ይመሰላል። ዘፍ ፴፭፥፳፪ ፣ ሉቃ ፮፥፲፫

. አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የሚሉት አስማት (ስሞች) በብሉይ ኪዳን በአንድነት ባይነገሩም በተለያየ ሥፍራ ግን ተጠቅለው እናገኛቸዋለን፡ ፡ በዘዳ ፴፪፥፮ ላይ ሙሴ “ደንቆሮ ብልሃተኛም ያልሆንክህ ሕዝብ ሆይ ለእግዚአብሔር ይህንን ትመልሳለህ? የገዛህ አባትህ አይደለምን?” ብሎ እግዚአብሔር አብን፤ ናቡከደነፆር የተባለው ንጉሥም ሳያውቅ በእግዚአብሔር መንፈስ ተመርቶ “በእሳቱም መካከል የሚመላለሱ አራት ሰዎችን አያለሁ ምንም አላቆሰላቸውም ፣ የአራተኛው መልክ የአማልክትን ልጅ ይመስላል።” ብሎ ንግግሩ ስኅተት ቦኖርበትም እግዚአብሔር ወልድን ዳን ፫፥፳፭ ሙሴም በመጽሐፈ ኩፋሌ “ያን ጊዜም መንፈስ ቅዱስ ወርዶ ርብቃን አናገራት” በማለት መንፈስ ቅዱስን ጠቅሰዋል። ኩፋሌ ፲፱፥፲፩

. ዘጸ ፫፥፮፡- “እግዚአብሔርም ለሙሴ እንዲህ አለው፡- እኔ የአብርሃም አምላክ የይስሐቅም አምላክ የያዕቆብም አምላክ ነኝ” ተብሎ ተጽፏል፡ ፡ “እኔ” ማለቱ አንድነቱን “አምላክ፣ አምላክ፣ አምላክ” ብሎ ሦስት ጊዜ መናገሩ ሦስትነቱን ያስረዳል።

. ዘጉ ፮፥፳፱-፳፮፡- “እግዚአብሔር ይባርክህ ይጠብቅህም፤ እግዚአብሔር ፊቱን ያብራልህ ይራርልህም፤ እግዚአብሔር ፊቱን ወደ አንተ ያንሣ ሰላምንም ይስጥህ” ብሎ የአሮን ልጆች ስለሚሰጡት ቡራኬ አስረድቷል፡

: ሦስት ጊዜ “እግዚአብሔር” መባሉ የሦስትነቱ ቃሉ አለመለወጡ (አንድ ዓይነት ቃል መሆኑ) የአንድነቱ ምሳሌ ነው።

. መዝ ፳፮፥፳-፱:- “ፊትህን ፈለግሁ፣ አቤቱ ፊትህን እሻለሁ፣ ፊትህን ከእኔ አትመልስ” ሲልም ሦስት ጊዜ “ፊትህን፣ ፊትህን፣ ፊትህን” ማለቱ የሥላሴን የአካል /የገፅ/ ሦስትነት ፊትህ ብሎ በነጠላ ቁጥር መናገሩ ደግሞ አንድነትን የሚያስረዳ ነው።

. መዝ ፴፪፥፭ “የእግዚአብሔር ቸርነት ምድርን ሞላች፣ በእግዚአብሔር ቃል ሰማዮች ጸኑ ሠራዊቶቻቸውም በአፉ እስትንፋስ።” ይላል “የእግዚአብሔር ቸርነት” ብሎ “አብን” “በእግዚአብሔር ቃል” ብሎ “ወልድን” “በአፉ እስትንፋስ” ብሎ መንፈስ ቅዱስን አንሥቷል።

. መዝ ፻፯፥፲፭:- “የእግዚአብሔር ቀኝ ኃይልን አደረገች፣ የእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ አደረገችኝ፣ የእግዚአብሔር ቀኝ ኃይልን አደረገች” ይላል። የእግዚአብሔር ቀኝ ሲል “የእግዚአብሔር ሥልጣን” ማለቱ ነው። ሦስቱ መሆኑ የሦስትነት ቃሉ አለመለወጡ የአንድነት ምሳሌ ነው።

. መዝ ፻፵፯፥፭:- እግዚአብሔር ታላቅ ነው፣ ኃይሉም ታላቅ ነው ለጥበቡም ቁጥር የለውም” ይላል። “እግዚአብሔር” ያለው “አብን” ፤ “ኃይሉ” ያለው ኃይሉን የገለጠበት “ወልድን” “ጥበቡ” ያለው “መንፈስ ቅዱስን” ነው።

. መክ ፬፥፲፪:- “በሦስትም የተገመደ ገመድ ፈጥኖ አይበጠስም” ይላል፡ ሦስቱ ገመድ የሦስትነት፣ በአንድ መገመዱ “የአንድነት” “ፈጥኖ አለመበጠሱ” በአሚነ ሥላሴ (ሥላሴን በማመን) የሚኖር ሰው ቶሎ እንደማይክድ ያጠይቃል።

. ኢሳ.፯፥፫:- “አንዱም ለአንዱ ፡- ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ የሠራዊት ጌታ

እግዚአብሔር ምድር ሁሉ ከክብሩ ተሞልታለች እያለ ይጮኽ ነበር።” ይላል። ቅዱስ የሚለው ሦስት ጊዜ መሆኑ የሦስትነት ቃሉ አለመለወጡና “የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር” መባሉ የአንድነት ምሳሌ ነው።

. ኢሳ.፮፥፳፭:- “የጌታም ድምጽ ፦ ማንን እልካለሁ? ማንስ ይሄድልናል? ሲል ሰማሁ።” በዚህ ኃይለ ቃል “ማንን እልካለሁ?” ሲል አንድነቱን “ማንስ ይሄድልናል?” ሲል ሦስትነቱን ያስረዳል።

. ኢሳ.፶፰፥፲፯:- “እኔ ከጥንት ጀምሮ በስውር አልተናገርሁም፤ ከሆነበት ዘመን ጀምሮ እኔ በዚያ ነበርሁ አሁንም ጌታ እግዚአብሔርና መንፈሱ ልከውኛል፡” ተናጋሪው እግዚአብሔር ወልድ ሲሆን “ጌታ እግዚአብሔር” ያለው “እግዚአብሔር አብን” “መንፈሱ” ያለው “እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን” ነው።

፩.፩.፬.፪ በመጻሕፍተ ሐዲሳተ /በሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት/

. ሉቃ ፩፥፴፭:- “መልአኩም መልሶ እንዲህ አላት፡- መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል የልዑልም ኃይል ይፀልልሻል።” ይላል። “ልዑል” ብሎ አብን ፤ “ኃይል” ብሎ “ወልድን”፤ “መንፈስ ቅዱስ” ብሎ “መንፈስ ቅዱስን” አነሣ።

. ማቴ ፫፥፲፯-፲፰:- “እነሆም ሰማያት ተከፈቱ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንደ ርግብ ሲወርድ በእርሱ ላይም ሲመጣ አየ፤ እነሆም ድምፅ ከሰማያት መጥቶ፡- በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው አለ።” በዚህ ምሥጢረ ሥላሴ በጎላ በተረዳ ነገር የተገለጠ ሲሆን አብ በደመና ሆኖ ሲናገር፤ ወልድ ሲጠመቅ፤ መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳል ሲወርድ በግልጥ የአካል ሦስትነታቸው ተነግሯል።

. ዮሐ ፩፥፩ “በመጀመሪያ ቃል ነበረ፤ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ። ይህ በመጀመሪያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ።” “ቃልም በእግዚአብሔር ነበረ” ብሎ “አብን”፤ “ቃል” ብሎ “ወልድን”

“ይህ በመጀመሪያ በእግዚአብሔር ነበረ” ብሎ መንፈስ ቅዱስን አነሣ።
. ዮሐ ፫፡፭ “እውነት እውነት እልሃለሁ ሰው ዳግመኛ ከውኃና ከመንፈስ
ካልተወለደ በቀር የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊወርስ አይችልም።”
“የእግዚአብሔር መንግሥት” ብሎ “አብን” ፤ “ውኃ” ብሎ “የሕይወት
ውኃ እኔ ነኝ” ያለ “ወልድን”፤ መንፈስ ብሎ “መንፈስ ቅዱስን” ጠቅሷል።

. ዮሐ ፲፭፡፳፮፡- “ዳሩ ግን እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ እርሱም
ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል”
ሲል “አብን” “እኔ” ብሎ ራሱን (ወልድን)፤ “የእውነት መንፈስ” ብሎ
መንፈስ ቅዱስን አመልክቷል።

. ማቴ ፳፰፡፲፱፡- “ሂዱና አሕዛብን በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም
እያጠመቃችኋቸው ደቀ መዛሙርቴ አድርጓቸው።”

. ፪ቆሮ ፲፫፡፲፬፡- “የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ የእግዚአብሔርም
ፍቅር የመንፈስ ቅዱስም አንድነት ከሁላችን ጋር ይሁን።”

. ራዕ ፲፬፡፩፡- “አየሁም እነሆም በጉ በጽዮን ተራራ ቆሞ ነበር፤
ከእርሱም ጋር ስሙና የአባቱ ስም የመንፈስ ቅዱስም ስም በግንባራቸው
የተጻፈላቸው.....” “አባቱ” ያለው “አብን”፤ “በጉ” ያለው “ወልድን” ዮሐ
፩፡፱ መንፈስ ቅዱስን ጠቅሷል።

፩.፩.፭ የምስጢረ ሥላሴ ምሳሌዎች

እግዚአብሔር “እንዲህ እተካከለው ዘንድ በማን መሰላችሁኝ?” ብሎ በቃሉ
እንደተናገረው እርሱን የሚመጥን ምሳሌ ሊነገርለት የሚቻል አይደለም፡፡
፡ ኢሳጳ፡፳፭ ይሁንና ምስጢረ ሥላሴ የረቀቀ በመሆኑ ለሰው ኅሊና
በሚረዱ ነገሮች እየተመሰለ ይብራራል። እርሱ እግዚአብሔር “በምሳሌ

አፌን እከፍታለሁ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ የተሰወረውንም እናገራለሁ የተባለው ይፈጸም ዘንድ ያለ ምሳሌ አልተናገራቸውም።” ማቴ ፲፫፡፴፬ ብሎ ተናግሯልና። ከዚህ በማስከተል የተዘረዘሩት የሥላሴ ምሳሌዎችም ሕፃን /ጉድለት/ ያለባቸው መሆናቸውን መረዳት ያስፈልጋል።

የሰው ነፍስ፡- እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥር “ሰውን እንደ መልካችን እንደ ምሳሌያችን እንፍጠር” ብሎ ነበረ። ዘፍ ፩፡፳፮ እንደ ምሳሌያችን ሲል ሰው ለሥላሴ በሦስቱ ባሕርያት ምሳሌ የሆነች ነፍስ እንዳለቸው የሚያስረዳ ነው። ነፍስ ሦስት ባሕርያት /ኩነታት/ አሏት። እነርሱም ልብነት (ለባዊነት)፤ ቃልነት (ነባቢነት) ፤ እስትንፋስነት (ሕያውነት) ናቸው። ነፍስ እነዚህ ሦስት ኩነታት ስላሏት ሦስት ነፍስ እንደማትባል በሥላሴ ያለ ሦስት ከዊንም ባሕርያ ሥላሴን መለኮተ ሥላሴን ከሦስት አይከፍለውም።

ፀሐይ፡- ቅዱስ ዳዊት “ወውስተ ፀሐይ ሴመ ጽላሎቶ” “በፀሐይ ውስጥ ድንኳኑን አደረገ” ብሎ ፀሐይ የእግዚአብሔር ምሳሌ መሆኑን ተናግሯል፡ ፡ መዝ ፲፰፡፭፤ ሚል ፬፡፪ አባ ሕርያቆስም “አብ ፀሐይ ነው፤ ወልድ ፀሐይ ነው፤ መንፈስ ቅዱስም ፀሐይ ነው። ለሁሉ የሚያበራ አንድ የእውነት ፀሐይ ነው” ብሏል። ይሁንና ምሳሌው ጉድለት ያለበት መሆኑን ሲያስረዳ “ለመለኮት እንደ ፀሐይና እንደ ጨረቃ ክብብ እንደ ሰውም መጠን ያለው አይደለም” ብሏል። (ቅዱማርያም ፵፰) ፀሐይ ክብቧ በአብ፤ ብርሃኗ በወልድ፤ ሙቀቷ በመንፈስ ቅዱስ ይመሰላል። ሦስት ፀሐይ እንደማትባል ሥላሴም ሦስት አምላክ አይባሉም። ብርሃኑና ሙቀቱ መቀዳደም እንደሌለ በሥላሴም ዘንድ መቀዳደም የለም። ፀሐይ ስታበራ ክብቧ ብቻ፤ ብርሃኗ ብቻ ወይም ሙቀቷ ብቻ አበራ እንደማይባል በሥላሴም ዘንድ በፈቃድ በመፍጠር በመሳሰሉት ሁሉ መለያየት የለም።

እሳት፡- በመጽሐፍ “አምላካችን በእውነት የሚያጠፋ እሳት ነው” ተብሎ ተጽፏል። ዘዳ ፬፡፳፬፤ ሚል ፫፡፪ አባ ሕርያቆስም በቅዱሴ ማርያም “አብ

እሳት ነው፤ ወልድ እሳት ነው፤ መንፈስ ቅዱስ እሳት ነው በልዕልና ያለ አንድ የሕይወት እሳት ነው” ብሏል። ምሳሌው ጉድለት እንዳለበት ሲያስረዳ ደግሞ “መጠንና መመርመር የሌለበት እሳተ መለኮት በሆድሽ አደረ በምድራዊ እሳት እንመስለው ዘንድ አይገባም ለእሳትስ መጠን አለው ልክም አለው መለኮት ግን ይህ ያህላል ይህን ይመስላል ሊባል አይቻልም።” ብሏል። (ቅዱ. ማርያም ፵፯ እሳት ሦስት ነገር አለው፡- ፍሕሙ (ነበልባሉ) በአብ፤ ብርሃኑ በወልድ፤ ዋዕዩ (ሙቀቱ) በመንፈስ ቅዱስ ይመሰላል።

ባሕር (ቀላይ)፡- ለባሕር ሦስት ነገሮች አሉት፡- ስፍሐቱ በአብ፤ ርጥበቱ በወልድ፤ ሐከቱ /ሐሰቱ/ /ማዕበሉ/ በመንፈስ ቅዱስ ይመሰላል። ሦስት ባሕር እንደማያሰኘው ሥላሴም ሦስት አማልክት አይባሉም።

የሰው ልጅ ጣት፡- ጣታችን አንድ ሲሆን በላዩ ላይ ሦስት አንጓዎች አሉ። ሦስቱ አንጓዎች የሦስትነት፤ በአንድ ጣት መገኘታቸው የአንድነት ምሳሌ ነው። መሠረት የሆነው የታችኛው እንጂ ወልድን የወለደ፤ መንፈስ ቅዱስን ያሰረፀ የእግዚአብሔር አብ ምሳሌ ፤ ከሁለቱም የተገናኘው የመካከለኛው አንጓ የአብና የወልድ ሕይወታቸው የሆነ የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ፤ ከጀርባው ጥፍር በመልበሱ የተለየ የሆነው የላይኛው አንጓ ሥጋን የለበሰ የእግዚአብሔር ወልድ ምሳሌ ነው።እነዚህ ሦስት አንጓዎች አይበላሰጡም፤ አንዱ ከአንዱ አይቀድምም፤ ሦስት ጣት አያስብሉም። በሥላሴ ዘንድም መበላለጥ፤ መቀዳደም፤ ሦስት መለኮት መሰኘት የለም።

የወይን ግንድ፡- ጌታችን “እኔ የወይን ግንድ ነኝ” በማለት እንደተናገረ ወይን የሥላሴ ምሳሌ ነው። (ዮሐ ፲፭፥፩) ወይን ሦስት ነገሮች አሉት፡ - ግንዱ በአብ ፤ ቅጠሉ በወልድ፤ ፍሬው በመንፈስ ቅዱስ ይመሰላል። እንዲህ ነው ተብሎ ሦስት ወይን እንደማይባል ሥላሴም በስም በአካል በግብር ሦስት ቢሆኑ በመለኮት በህልውና በባሕርይ ሦስት አይባሉም።

ሦስት ሻማዎች፡- ሦስት ሻማዎች በአንድ ቤት ውስጥ ብናበራ በቤቱ ውስጥ የበራውን ብርሃን ይህ የዚህኛው ሻማ ነው ብለን መናገር አንችልም። ሥላሴም በህልውና ፣ በመለኮት፣ በአገዛዝ አንድ ናቸው እንጂ መለያየት በእነርሱ ዘንድ የለም።

የምዕራፍ ማጠቃለያ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሠረት ትክክለኛውን መልስ መልሱ

፩ የሥላሴ አንድነትና ሦስትነት በጻድቁ አብርሃም ቤት እንዴት እንደተገለጸ አስረዱ?

፪ ቅድስት ሥላሴ በኩነት ሦስት ናቸው ሲባል እንዴት ነው? እውነት ሐሰት በሉ

፫ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የሚሉት አስማት (ስሞች) በብሉይ ኪዳን በአንድነት ባይነገሩም በተለያየ ሥፍራ ግን ተጠቅሰው እናገኛቸዋለን።

፬ ሥላሴ በስም በአካል በግብር አንድሲሆኑ በመለኮት በህልውና በባሕርይ ሦስት ናቸው።

፭ የአብ ግብሩ መውለድ ማሥረፅ /ማውጣት/ ፣ የወልድ ግብሩ መወለድ ፣ የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ መሥረጽ /መውጣት/ ነው።

ምዕራፍ ስድስት

፩.፩ ምስጢረ ሥጋዊ

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ የአዳምን ውድቀት እና ምስጢረ ሥጋዊን ይረዳሉ ይመስክራሉ
፪ አምላክ ለምን ሰው ሆነ የሚለውን ያውቃሉ ይመስክራሉ
፫ ስለ ተዋህዶ ምስጢር ያውቃሉ ይመስክራሉ

የመክፈቻ ጥያቄ

፩ እግዚአብሔር ወልድ ለምን ሰው ሆነ?

የቃሉ ትርጉም

ሥጋዊ የሚለው ቃል «ተሠገው» ከሚለው የግእዝ ግስ የተገኘ ሲሆን ትርጉሙም «ሰው ሆነ፤ ሥጋ ለበሰ» ማለት ነው።

፩.፩.፩. የአዳም ተፈጥሮና ውድቀት

እግዚአብሔር ከእለተ እሁድ እስከ እለተ ሐሙስ ድረስ ለሰው ልጅ ምግብ ነፍስ ምግብ ሥጋ የሚጠቅሙ ለአንክሮ ለተዘክሮ የሚሆኑ ፍጥረታትን ከፈጠረ በኋላ በእለተ አርብ የፍጥረታት ሁሉ መካተቻ እና መደምደሚያ የሆነውን የሰውን ልጅ ፈጠረው። ሌሎች ፍጥረታትን በጎልዮና (በማሰብ) በነቢብ (በመናገር) ሲፈጥር ሰውን ግን በእጁ ከምድር አፈር አበጃጀው። ከአራቱ ባሕርያት ፈጥሮ ከእንስሳት ከአራዊት ለይቶ በነባቢት ነፍስ አከበረው። ረዳት የምትሆነውንም ሔዋንን ከጎኑ ፈጠራት። ዘፍ ፪፥፩

በምድር ፍጥረታት ላይ አዳምን አንግሦት ስለነበር የአዳም ፍጡርነትና የእግዚአብሔር ፈጣሪነት ይታወቅ ዘንድ አንድም ዓቂብ ሕግን ያስተምረው ዘንድ በገነት ካሉ ዛፎች ሁሉ ለይቶ አንዲቱን ዕፅ በለስን እንዳይበላ አዘዘው። በበላም ጊዜ ሞተ ሥጋ ሞተ ነፍስ እንደሚያገኘው ነገረው «እስመ አመ ይበልዑ እምኔሃ ሞተ ይመውቱ» «ከዚያች በበሉ ጊዜ ሞትን ይሞታሉ» እንዲል መቅድመ ወንጌል። አዳምም ትዕዛዝ እግዚአብሔርን በማክበር በተድላ በደስታ ሰባት ዓመት በገነት ከኖረ በኋላ የሰው ልጆች ጠላት የሆነ ዲያብሎስ በእባብ ገላ ተሰውሮ አዳምና ሔዋንን አሳተ። አዳምና ሔዋንም በምክረ ከይሲ (በሰይጣን ምክር) ተመርተው እጸ በለስን ቀጠፉ ትዕዛዝ አምላክን አፈረሱ። ስለዚህም እግዚአብሔር በአዳምና በሔዋን ላይ የሞት ሞትን ፈረደባቸው ሔዋንን «በፀነስሽ ጊዜ ጭንቅሽን እጅግ አበዛለሁ በጭንቅ ትወልጃለሽ ፈቃድሽም ወደ ባልሽ ይሆናል፤ እርሱም ገዥሽ ይሆናል» ብሎ ሲረግማት አዳምንም «የሚስትህን ቃል ለምተሃልና፤ ከእርሱ እንዳትበላ ካዘዝሁህ ዛፍም በልተሃልና ምድር ከአንተ የተነሣ የተረገመች ትሁን በሕይወት ዘመንህም ሁሉ በድካም

ከእርስዎ ትበላለህ እሾህና አሜክላን ታበቅልብሃለች የምድርንም ቡቃያ ትበላለህ ወደ ወጣህበት መሬት እስክትመለስ ድረስ በፊትህ ወዝ እንጀራን ትበላለህ አፈር ነህናወደ አፈርም ትመለሳለህና ብሎ ረግሞ ከገነት አሳዶ አሰጣቸው ዘፍቿ። ከዕፀ ሕይወትም እንዳይበሉ ጠባቂ መልአክ ኪሩብን በዚያ አኖረ። በአዳም ላይ የፈረደበት ፍርድ የበቀለኝነት ፍርድ አይደለም፡ ፍርዱ የአዳም የሥራው ውጤት ነው እንጂ። መልአክ እግዚአብሔርም አዳምን በገነት አፃር ባለች በደብር ቅዱስ አኖረው።ይህንም ያደረገበት ምክንያት አዳምተነሳሒ ልብ (ንስሐ የሚገባ) እንዲኖረው ገነትን ባየ ቁጥር ከዚያ መሰደዱ ትዕዛዝ እግዚአብሔርን በማፍረሱ ምክንያት እንደሆነ አስቦ <እግዚአብሔርን ያህል ጌታ ገነትን ያህል ቦታ አጣሁ> ብሎ በሥራው እንዲጸጸት አምላኩም ንስሐ የሚገባን ይወዳልና ንስሐ ገብቶ ከአምላኩ ይታረቅ ዘንድ ነው ። አዳምም ቢሆን ከእግዚአብሔር አንድነት ከተለየ ጀምሮ በኃጢአቱ ከማዘን በቀር ሌላ ሀሳብ የለውም ነበር <ወአልቦቱ ካልእ ኅሊና ለአዳም ዘእንበለ ብካይ ላዕለ ኃጢአቱ> እንዲል።

እግዚአብሔርም የአዳምን ንስሐ ተመልክቶ አንድም በእግረ አጋንንት መጠቅጠቱን ሰይጣን በእርሱ ላይ ጸዋትወ መከራ ማብዛቱን አይቶ ፍጠረኝ ሳይለኝ ፈጥሬዋለሁ ላድነው ይገባኛል ብሎ ለአዳም አዘነለት።

በኋላም ለአዳም የሚድንበትን ቃል ኪዳን ገባለት።አዳም ከአምላኩ <ብሐሙስ እለት ወበመንፈቃ ለእለት እትወለድ እምወለተ ወለትከ> <ከአምስት ቀን ተኩል በኋላ ከልጅ ልጅህ ተወልጄ አድንሃለሁ> የሚል የድኅነት ቃል ኪዳንን ተቀበለ።በዚህም የምሥጢረ ሥጋዊ ትምህርት የምንማረው አምላካችን እንዴት ሰው ሆኖ ደቂቀ አዳምን (አዳምን) እንዳዳነ ነው። ዘፍ ፫፡፪፣ገላ ፬፡፬

፩.፩.፪. አዳምን ያዳነው እግዚአብሔር ብቻ!!!

አዳም ፈጣሪውን ካሳዘነ በኋላ አንድ ጊዜ ራሱን በውኃ በማቆየት አንድ ጊዜም ደሙን በማፍሰስ ራሱን ለበደለው ኃጢአት ቤዛ አድርጎ አቅርቦ ነበር። ነገር ግን የበደለው አዳም በመሆኑ በእርሱ ደም ሥርየተ ኃጢአትን ሊያገኝ አልቻለም። ከእርሱ በኋላም የተነሱት ቅዱሳን አበው እነ ሙሴ ባሕር ቢከፍሉ ውኃን ከጭንጫ ቢያፈልቁ እነ ኤልያስ እሳት ከሰማይ ቢያዘንቡ ሰማይን ቢለጉሙ ምንም የጽድቅ ሥራ ቢኖራቸውም በጊዜው ከሚከሰተው ኃጢአት ሕዝቡን ከመቤኸ በቀር የአዳምን ኃጢአት ሊያርቁ አልተቻላቸውም። እንኳንስ ሕዝቡን ማዳን ቀርቶ ራሳቸውም መዳን አልቻሉም። ለዚህም ነው ነቢየ እግዚአብሔር ቅዱስ ኢሳይያስ ሁላችን እንደርኩስ ሰው ሆነናል፤ ጽድቃችንም ሁሉ እንደመርገም ጨርቅ ነው ሁላችንም እንደ ቅጠል ረግፈናል፤ በደላችንም እንደነፋስ ወስደናል፤ በማለት የተናገረው ኢሳ.፱፥፮። ስለዚህም ፈኑ እዴከ እም አርያም፤ ብለው ወደ አምላካቸው ከመጮኽ በቀር ምንም ፋይዳ አላመጡም መዝ ፱፥፭። በአሪት የነበሩት ሌዋውያን ካህናት ነቢያትና ቅዱሳን አበው አለማዳናቸውን በወንጌል በምስጢር ተመዝግቦ እናገኛለን።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሕግ አዋቂነኝ ብሎ ራሱን የሚያመጸድቅ ሰው ሊፈትነው ወደ እርሱ ቀርቦ በጠየቀው ጊዜ የመሰለለት ምሳሌ አንዱ ሲሆን ምሳሌውም ፈኑ እዴከ እም አርያም፤ ብለው ወደ አምላካቸው ከመጮኽ በቀር ምንም ፋይዳ አላመጡም መዝ ፱፥፭። በአሪት የነበሩት ሌዋውያን ካህናት ነቢያትና ቅዱሳን አበው አለማዳናቸውን በወንጌል በምስጢር ተመዝግቦ እናገኛለን።

እንግዶች ማደርያ ወሰደው ጠበቀውም። በማግሥቱም ሁለት ዲናር አውጥቶ ለባለቤቱ ሰጠና። ጠብቀው፥ ከዚህም በላይ የምትከስረውን ሁሉ እኔ ስመለስ እከፍልሃለሁ አለው። ሉቃ ፲፥፴-፴፮ እንግዲህ ከነዚህ ከሦስቱ በወንበዴዎች እጅ ለወደቀው ባልንጀራ የሆነው ማንኛው ይመስልሃል? ምሥጢራዊ ፍቺውም

. አንድ ሰው የተባለ አዳም ሲሆን ከኢየሩሳሌም ወደ ኢያሪኮ ወረደ ሲባልም አዳም ከልዕልና በኃጢአቱ የተነሳ ወደ ትሕትና (መዋረድ) መውረዱን የሚያመለክት ነው።

. ወንበዴዎች፡- የተባሉት አጋንንት ናቸው። ያ ሰውም በእጃቸው መውደቁ አዳምም ትዕዛዝ እግዚአብሔርን በመተላለፉ ከአምላኩ ቢጣላበ እነርሱ (በአጋንንት) እጅ መውደቁን ያመለክታል። ድብደባውና ግፍፊያውም አጋንንት አዳምን የማሳታቸው የልጅነቱን ጸጋ ከእርሱ የማስወሰዳቸው ምሳሌ ነው።

. ሌዋዊ፣ ካህን የተባሉት ካህኑ መልክ ጼዴቅ፣ ካህኑ አሮን ሲሆኑ እነዚህም ጸሎትን ቢጸልዩ መስዋዕትን ቢያቀርቡ አዳምን አለማዳኑን ያመለክታል።

. ሳምራዊ የተባለ ወልደ እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ሳምራዊ ዓቃቤ ሀገር (ሀገርን የሚጠብቅ) እንደሆነ ጌታችንም አቃቤ ልቡና (የልቡናችን ጠባቂ) ነው። አንድም ሳምራዊ ትውልዱ ከሕዝብ ከአሕዛብ እንደሆነ ጌታም ትውልዱ ከሕዝብ ከአሕዛብ ነው። ሳምራዊው በወንበዴዎች የቆሰለውን ማየቱ ጌታ አዳምን በዓይነ ምሕረቱ መመልከቱን የሚያሳይ ሲሆን ሊረዳውም እንደቀረበ አዳምም ቀርቦም ዘይትና የወይን ጠጅበ ቊስሎቹ ላይ አፍስሶ ማሰሩ ጌታችን አዳምን ለማዳን የእርሱን ባሕርይ መንሳቱን እንዲሁም በዕፀ መስቀል ላይ መሰቀሉን የሚያሳይ ነው። ሉቃ፲ትርጓሜ

አፈ በረከት የተባለ ቅዱስ ኤፍሬምም በውዳሴ ማርያም ድርሰቱ ሕመ ያግብዖ ለአዳም ቀዳሚ ብእሲ እምድር ውስተ ገነት ይሥዓር ፍትሐ ሞት ኦ አዳም መሬት አንተ ወትገብዕ ውስተ መሬት፤ ትርጉሙም ሕዳም ሆይ መሬት ነበርክና ወደ መሬት ትመለሳለህ ብሎ የፈረደበትን የሞት ፍርድ ያጠፋለት ዘንድ፤ በማለት የተናገረውን አበው ሊቃውንት ሲፈቱት በዝሆን መስለው ነው። ይኸውም ዐቢይ ነጌ (ትልቅ ዝሆን) ውርዝው ነጌ (ወጣት ዝሆን) የሚባሉ አሉ። ይህ ዐቢይ ነጌ (ትልቅ ዝሆን) ወርቹ የጠነከረ ነው። አይታጠፍለትም። ዕረፍት ሲሻ ከገደል ከዛፍ ሥር እየተጠጋ ያርፋል፤ አዳኞች የተጠጋበትን ዛፍ አይተው ከርክረው እንዳይጠራጠር ጭቃ ቀብተው ይሄዳሉ፤ እንደ ልማዱ ሊያርፍ ይመጣል፤ ይጠጋዋል ይዞት ይወድቃል። ወርቹ የጠነከረ ነውና መነሳት ይሳነዋል። ይጮኻል፤ ጨኸቱን ሰምተው ዐበይት ነጌያት (ታላላቅ ዝሆኖች) ይመጣሉ።እንደርሱ ወርቻቸው የጠነከረ ነውና ማስነሳት ቢሳናቸው አንድ ሆነው ይጮኻሉ። ጨኸታቸውን ሰምቶ ውርዝው ነጌ ይመጣል። ወርቹ ያልጠነከረ ነውና በኩምቢው ገፍቶ ያስነሳዋል። ይህም ምሳሌነት አለው።

- . ዐቢይ ነጌ (ትልቅ ዝሆን) የተባለ አዳም ነው።
- . አዳኞች የተባሉት ሰይጣናት ናቸው።
- . ዝሆኑ በዕፀ (በዛፉ) ምክንያት እንደወደቀ አዳምም በዕፀ በለስ ምክንያት ከገነት ወጥቷል፤ከክብሩ ተዋርዷል።
- . ዝሆኑ እንደጮኸ አዳም ንስሐ ገብቷል።
- . ጨኸቱን ሰምተው ዐበይ ነጌያት እንደመምጣታቸው ነቢያት ካህናት መነሳታቸውን መናገር ነው።
- . እንደርሱ ወርቻቸው ጠንክሯልና ማስነሳት እንደተሳናቸው ነቢያት ካህናትም እንደ አዳም ንጽሐ ጠባይ አድፎባቸዋልና በግዝረታቸው በመሥዋዕታቸው ማዳን ተስኟቸዋል። ማንሳት ቢሳናቸው አንድ ሆነው እንደጮኹ ነቢያት ካህናትም ማዳን ቢሳናቸው ሕንጻውን ኃይልከ፤ ፈኑ እዴከ፤ ኃይንህን አንሳ፤ እጅህን ስደድልን፤ እያሉ በአንድነት ለምነዋል መዝ፴፤፯

. ጨኸታቸውን ሰምቶ ውርዘው ነጌ (ወጣቱ ዝሆን) እንደመጣ ጌታ የነቢያት ልመና ሰምቶ ሰው ሆነ።

. ወርቹ ያልጠነከረ ነውና ዐቢይ ነጌን በኩንቢው ገፍቶ ከወደቀበት እንዲያነሳው ጥንተ አብሶ (የቀደመ ኃጢአት) የሌለበት ንጽሐ ባሕርይ ጌታችንም የአዳምን ባሕርይ ባሕርይ አድርጎ በአዳም የተፈረደውን መከራ ተቀብሎ ማዳኑን መናገር ነው። (፩ኛቆሮ፭፥፪)

በአሪት ያለ ፈቃዳቸው ይሰው የነበሩት እንስሳት ለአዳም በደል ሥርየትን ሊሰጡ አልቻሉም። በአምሳለ እግዚአብሔር ለተፈጠረ የሰው ልጅ እንስሳት ዋጋ ሊሆኑ አልቻሉምና። በመሆኑም ብዙኃን አበው ለድኅነታቸው ደም ቢያፈሱ ስብ ቢያጤሱ በጊዜው የነበረውን መከራ ችግር ከማራቅ በቀር መፍትሔ አልሆናቸውም። ዕብ .፱፥፪-፰

ቅሩባን እግዚአብሔር የሆኑ መላእክት ለማዳን ይችሉ ነበር ወይ? ቢባል አይችሉም።ምክንያቱ መላእክት ምንም ንጽሐን ቢሆኑም አዳም ከእግዚአብሔር ጋር ሲጣላ ከሥነ ፍጥረቱም ጋር አብሮ ስለተጣላ እንኳ ሊቤገፍት ይቅርና በመካከላቸው ታላቅ የጸብ ግድግዳ ነበረ። ለዚህም ነው ‘አኮ በመልአክ ወአኮ በተንባል አላ ለሊሁ ይመጽእ ወያድኅኖሙ’ ‘በመልአክ አይደለም፤ በአማላጅ አይደለም። ራሱ ጌታ መጥቶ ያድናቸዋል እንጂ’ ተብሎ በትንቢት መጽሐፍ የሰፈረው።

፩.፩.፫ ዕፀ በለስ ለምን ተፈጠረች?

፩.አዳም ለእግዚአብሔር ያለው ፍቅር እንዲገለጥ ነው።

አንዳንድ የዋሐን ዕፀ በለስ ባትፈጠር ኖሮ አዳም ባልተሳሳተም ነበር። እያሉ የሞኝ ቁጭት ይቆጫሉ። እግዚአብሔር ለአዳም ያለው ፍቅር ከመፍጠር እስከ መግባት ባለው ተገልጧል። የአዳምስ; የአዳም ፍቅር የሚታወቀው ደግሞ የፈጣሪውን ህግና ትዕዛዝ በማክበር ነው። ጌታችን መድኃኒታችን

ኢየሱስ ክርስቶስ “ ትዕዛዜ በእርሱ ዘንድ ያለችው የሚጠብቃትም የሚወደኝ እርሱ ነው።” ዮሐ 1፬፥፳፩ በማለት እንዳስተማረን። የእግዚአብሔር ወዳጅ ለመባል ሁለት ነገሮች ያስፈልጋሉ።

- ፩. “ትዕዛዜ በእርሱ ዘንድ ያለችው” የእግዚአብሔር ትዕዛዝ ያለው
- ፪. “የሚጠብቃትም” የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ የሚጠብቅ

እግዚአብሔርም የአዳም ፍቅር ይታወቅ ዘንድ ትእዛዝ መስጠት፤ አዳምም መጠበቅ ነበረበት። በመሆኑም ዕፀ በለስ የህግ ዛፍ ሆኖ ተሰጠችው። “ከገነት ዛፍ ሁሉ ትበላለህ ነገር ግን መልካምንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትብላ፤ ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህና” ዘፍ.፪፥፲፯ ይህን ትዕዛዝ በማክበር አዳም ከክብሩ ሳይጎድልበት ከጸጋው ሳይቀንስበት ለሰባት ዓመታት መኖሩን ሊቃውንት ያስተምሩናል። “ ትዕዛዙን የሚጠብቅ በእርሱ ይኖራል ፤ እርሱም ይኖርበታል ” ጆዮሐ.፫፥፳፬ እንደተባለ አዳም በእግዚአብሔር ቤት እግዚአብሔርም በአዳም ልቡና ኖሩ።

፪. ፍጡርነቱ ይታወቅ ዘንድ

ዲያብሎስ ፍጡርነቱን ረስቶ ፈጥሬያለሁ በማለቱ በትዕቢቱ ወደቀ። ስለዚህም እግዚአብሔር ለአዳም ፍጡር መሆኑንና ፈጣሪ እንዳለው የምታሳውቅ ምልክት/የተገኘነት/ ሰጠው። ትዕዛዝ ሰጭ እንዳለው ትእዛዝ ተቀባይ በመሆኑ ታወቀ ሁሉን ግዛ ቢባልም ሁሉን ካስገዛለት ከእግዚአብሔር በታች መሆኑ አድርግ አታድርግ በሚለው ህግ ታወቀ።

፫. ነጻ ፈቃዱ ይገለጥ ዘንድ

የአንድ ሰው ነፃ ፈቃዱ የሚታወቀው የመምረጥ መብት ሲኖረው ነው ያለበለዚያ ግን መመሪያ እንጂ ነጻፈቃድ አይሆንም። እግዚአብሔርም ለአዳም “ከገነት ዛፍ ሁሉ ትበላለህ ነገር ግን መልካሙንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትብላ ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህ”

ዘፍ.፪፥፲፮ አዳም ሁለት ምርጫ ተሰጠው የሚበላቸው ሌሎች ዛፎችና የማይበላት ዕፀ በለስ። ሌሎቹን ዛፎች ቢበላ በህይወት ይኖራል። ዕፀ በለስን ቢበላ ግን ይሞታል እሳትና ውኃ ከፊቱ ቀርቦለታል ወደ ወደደው እጁን መዘርጋት የአዳም ድርሻ ነው። “ተመልከት ዛሬ በፊትህ ህይወትንና መልካምነትን ፤ ሞትንና ክፋትን አኑራለሁ። በህይወትም እንድትኖር እንድትበዛም፤ አምላክህም እግዚአብሔር ልትወርሳት በምትገባባት ምድር እንዲባርክህ ፤ አምላክህን እግዚአብሔርን ትወድ ዘንድ በመንገዱም ትሔድ ዘንድ ትዕዛዙንም ሥርዓቱንም ፍርዱንም ትጠብቅ ዘንድ ዛሬ እኔ አዝዝሃለሁ። ልብህ ግን ቢስት አንተም ባትሰማ፤ ብትታለልም ለሌሎች አማልክት ብትሰግድ ብታመልካቸውም ፈጽማችሁ እንድትጠፉ እኔ ዛሬ እነግራችኋለሁ።” ዘዳ.፴፥፲፭-፲፰። «በፊታችሁ ህይወትንና ሞትን በረከትንና መርገምን እንዳስቀመጥሁ እኔ ዛሬ ሰማይና ምድርን በአንተ ላይ አስመሰክራለሁ።...እርሱ ህይወትን የዘመንህም ርዝመት ነውና አምላክህን እግዚአብሔርን ትወድደው ፤ ቃሉንም ትሰማ ዘንድ ምረጥ።» ዘዳ.፴፥፲፱-፳

በመሆኑም ዕፀ በለስ የተፈጠረችው በእነዚህ ሦስት ምክንያቶች እንጂ አዳምን ለማሳሳት አይደለም። እግዚአብሔር አዳምን ይሳሳት ዘንድ አሳልፎ አይሰጠውም፤ አስተማረው መከረው እንጂ ። የዕፀ በለስን የመፈጠሯ ምክንያት ባይነግረው ኖሮ አዳም ባለማወቅ ተሳሳተ ባልን ነበር። ለምሳሌ አንድ አባት ልጆቹን ሥጋ ብቻ እንዲበሉለት ይፈልጋል። ጠንካራ ሁነው ማየት ስለሚፈልግ። ከሁለት ልጆቹ አንደኛው የሆድ በሽታ ስለያዘው ከሥጋ በቀር ሌላ ሊስማማው ባለመቻሉ ሥጋ ይበላ ነበር። ሁለተኛው ልጁ ግን የአትክልት ምግብ በጣም ይወድ ነበር። ሥጋ በመብላቱ አባቱ እንደሚደሰት ስላወቀ ሥጋ መብላት ጀመረ። ከሁለቱ አባቱን ያስደሰተው ማን ነው? የመጀመሪያው ልጅ ሥጋ የሚበላው አማረጭ ስላጣ ነው። ሁለተኛው ልጅ ግን ከራሱ ፍላጎት የአባቱን፣ ከራሱ ፈቃድ የአባቱን መርጦ ፈቃዱን ትቶ ነው። አዳምም እንዲሁ ነው ዕፀ በለስ ባትኖር ኖሮ በፈቃዱ የእግዚአብሔርን ፈቃድ መፈጸሙ ባልታወቀ ነበር።

፩.፩.፩. ለአዳም መሳሳት ተጠያቂው ማነው?

፩. የዕፀ በለስ መኖር ነውን?

ዕፀ በለስ በራስዋ ማድረግ የምትችል ፍጥረት አይደለችም፡፡ ወደ አዳም ተጉዛ ብላኝ አላለችም፡፡ ደግሞም ዕፀ በለስ በአዳም ላይ ሞት ያመጣችው መርዛማ በመሆንዋ አይደለም፡፡ ዕፀ በለስ ከላይ እንዳየነው የምልክት ዛፍ ናት፡፡ መታዘዝና አለመታዘዝን የምትገልጥ፡፡ አዳም «ዕፀ በለስን ከበላህ ሞት ይመጣብሃል ካልበላህ በሕይወት ትኖራለህ» ተብሏልና፡፡ ከሕይወትና ሞት እንዲመርጥ ምርጫ ተሰጥቶታል፡፡ አዳም ሞትን መርጦ ዕፀ በለስን ቀጠረ፡፡ «ልሙት» ብሎ ወሰነ እንጂ ማንም አልወሰነበትም፡፡ እናም ዕፀ በለስ ተጠያቂ አይደለችም፡፡

፪. ዲያብሎስ ነውን?

«አንተ የጋጋት ልጅ አጥቢያ ኮከብ ሆይ ፤እንዴት ከሰማይ ወደቅህ? አንተም በልብህ ወደ ሰማይ ዐርጋለሁ፡፡ ዙፋኔንም ከእግዚአብሔር ድንኳኖች በላይ ከፍ ከፍ አደርጋለሁ፡፡ ከደመናዎችም ከፍታ በላይ ዐርጋለሁ፡፡በልዑልም እመሰላለሁ አልህ?» ኢሳ. ፲፬፥፲፪-፲፬፡ «በሰማይም ሰልፍ ሆነ ሚካኤልና መላእክቱ ዘንዶውን ተዋጉት፡፡ ዘንዶውም ከመላእክቱ ጋር ተዋጋ አልቻላቸውም፡፡ ከዚያም ወዲያ በሰማይ ሥፍራ አልተገኘላቸውም፡፡ ዲያብሎስና ሰይጣን የሚባለው ታላቁ ዘንዶ እርሱ የቀደመው እባብ ወደ ምድርተጣለ፡፡» ራዕ. ፲፪፥፳-፲ ሰይጣን ራሱን ከክብር አዋርዶ ለሰይጣንነት የበቃነው፡፡ እንጨት እና እንጨት ተፋጭቶ እሳት እንዲያመነጭ ሰይጣንም ትዕቢትንና ሐሰትን በራሱ አፍልቆ ራሱን አጠፋ፡፡ ዲያብሎስ እርሱ ያጣውን ክብር እኛም እንድናጣ ፈለገ፡፡ ስለሆነም ወደ ሔዋን መጣ፡፡ ክፉ ምክርንም መከራት፡፡እግዚአብሔርን ውሸተኛ አድርጎ አቀረበላት፡፡ ሔዋንም ዕፀበለስን ቀጠረችና በላችታዲያ ዋናው ተጠያቂው ዲያብሎስ ነው? አይደለም

ዲያብሎስ ሔዋንን ክፉ ምክር መከራት። «ዕፀ በለስን ብትበሉ አምላክ ትሆናላችሁ» ብሎ። ሔዋን ዕፀ በለስን በተመለከተ ይህ ሁለተኛ ትምህርትነው። የመጀመሪያው ዕፀ በለስን ብትበሉ ትሞታላችሁ (እግዚአብሔር) ሁለተኛ ዕፀ በለስን ብትበሉ አምላክ ትሆናላችሁ (ሰይጣን)። እግዚአብሔር የታመነ አምላክ መሆኑን የሰው ልጅ ፈትኖ ለማወቅ ችሏል። ለሰባት ዓመታት ሞትን ሳይይ በመኖሩ። ነገር ግን የዲያብሎስን ቃል ሰሙ እርሱ እግዚአብሔርን ውሸተኛ አድርጎ ሲያቀርብላቸው ተቀበሉት። አዳምና ሔዋን ወሰነው ፈቅደው ሕገ እግዚአብሔርን ጥሰው በዲያብሎስ ምክር ተመሩ። ዲያብሎስ እጃቸውን ይዞ አላስቆረጣቸውም። ቆርጦም አላገቡላቸውም። መከራቸው እንጂ አመዛዝኖ መወሰን የአዳምና የሔዋን ድርሻነው። ዲያብሎስ ምክንያተ ስህተት እንጂ ስህተት እንድናደርግ የማስገደድ መብት የለውም። ቅዱስ ያዕቆብ በመልእክቱ «ለእግዚአብሔር ተገዙ ዲያብሎስን ግን ተቃወሙ ከእናንተም ይሸሻል። ወደ እግዚአብሔር ቅረቡ ወደ እናንተም ይቀርባል። » ያዕ ፪፡፳። እንዳለን ዲያብሎስን የመቃወም መብቱም ሥልጣኑም ነበራቸው። እነርሱ ግን መብታቸውንና ሥልጣናቸውን አሳልፈው ሰጡት። በመሆኑም ለአዳምና ለሔዋን መሳሳት ዲያብሎስ ተጠያቂ አይደለም። ዋና ተጠያቂው ራሱ የሰው ልጅ ነው። ለዚህም ነው ሔዋን በእባብ ያመካኘችውን ምክንያት እግዚአብሔር ያልተቀበላት።

፩.፩.፭ የአዳም ውድቀት ስንል ምን ማለታችን ነው?

አዳም ወደቀ ስንል ጸጋው ተገፈፈ ባሕርይው ጎሰቆለ ማለታችን ነው።

፩. ጸጋው ተገፈፈ

† ራቂቱን ሆነ፡- ለአዳምና ለሔዋን የጸጋ ልብስ ነበራቸው። ዕፀ በለስን በልተው ትዕዛዙን ሲሸሩ ግን ራቂታቸውን ሆኑ

«የሁለቱም ዓይኖች ተከፈቱ እነርሱም ራቂታቸውን እንደሆኑ ዐወቁተፋፈሩ።» ዘፍ ፫፡፯

† ኃይልን አጣ፡- ፈቃደ ነፍስ በፈቃደ ሥጋ ላይ የነበራትን ኃይል

አጣች። የሰው ልጅ ለመብላት ባማረ ፤ ለዓይን በሚያስገመጅ ለጥበብ መልካም መስሎ በሚታይ ነገር /ዘፍ.፫+፭/ ተሸነፈ። ሰው እንስሳትን ይመስል ለፈቃደ ሥጋው ድል ሆነ። «ሰው ግን ክቡር ሆኖ ሳለ አያውቅም እንደሚጠፉ እንስሶች መሰለ።» መዝ.፵፰+፲፪። ለእንስሳት ስም ያወጣ የነበረው አዳም ስም ያወጣላቸውን እንስሳት ፈራ። ከእግዚአብሔር ከአምላኩም ሸሸ። የፍቅር ድምጹን የሚያዳምጥበት መንፈሳዊ ኃይል አጣ። ኃጥእ ነውና ማንም ሳያሳድደው ሸሸ። ምሳሌ ፳፰+፩ “የኃጥእ ሰው ፍርሐት በላዩ ይመጣበታል።” ምሳሌ ፲+፳፬

† እንግዳ ሆነ፡- የገነት ባለርስት የዚህ ዓለም ጌታ የነበረው የሰው ልጅ ርስቱን በማጣት እንግዳ ሆነ። ርስቱን የሚናፍቅ። ለዚህም ነበር በብሉይ ዘመን የነበሩ አበው እንግዶች ነን ያሉት። ፈርኦንም ያዕቆብን «የዕድሜህ ዘመን ስንት ዓመት ነው»አለው ያዕቆብም ለፈርኦን «የእንግድነቴ ዘመን መቶ ሰላሳ ዓመት ነው...አለው።» ዘፍ.፵፯+፳፬ «እኔ በምድር መጻተኛ ነኝና እንደ አባቶቼም እንግዳ ነኝ» መዝ.፴፰+፲፫

፫.ባሕርይው ጎለቆለ

† ሰላሙን አጣ፡- አዳም ሰላማዊ ሆኖ ነበር የተፈጠረው። ሕገ እግዚአብሔርን ሲሸር ግን ሰላሙን አጣ ተጨነቀ ደነገጠ ተሸሸገ። ኃጥእ በሰላም መኖር አይቻለውምና መደበቂያ ፈለገ።

† ነጻነቱን አጣ፡- አዳም በነጻነት የሚኖር ነጻ ፍጡር ነበር። ሕይወትንም ሞትንም የመምረጥ መብት ነበረው። አሁን ግን ሞትን መርጦ በሞት ቀንበር ሥር ተያዘ፤ ሞት ሰለጠነበት፤ የሞት ባርያም ሆነ። «ከአዳም እስከ ሙሴ ሞት ነገሠ» ሮሜ.፭+፲፬ እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ የአዳም ንጉሥነት ቀርቶ ባርያ ሆነ።

† ሕያውነቱን አጣ፡- አዳም ህያው ሆኖ ይኖር ዘንድ ቢፈጠርም ሞትን በገዛ እጁ በመጋበዙ ሟች ሆነ ። እንደ እንስሳት መሞት መበስበስ ግድ

ሆነበት። ፈቃዱን እንደ ፈጸመለት እንደ ዲያብሎስ በነፍስ ወደ ሲኦል መውረድን ተቀበለ። ይህዋው የነበረው መስዋዕትም ሟች፤ ሕይወትን የሚያመጣ ፣ሞት የሚያሸንፈው የእንስሳት መስዋዕት ሆነ።

† እግዚአብሔርን መምሰል አጣ፡- እኔ ግን አማልክት ናችሁ አልሁ፤ ሁላችሁም የልዑል ልጆች ናችሁ። ነገር ግን እንደሰው ትሞታላችሁ ከአለቆችም እንደ አንዱ ትወድቃላችሁ። መዝ.፳፩፤፫.ሐ.፲፥፴፬። ሰው አምላክ ዘበጸጋ ነበር። ነገር ግን እንደ ዲያብሎስ /ከአለቆች እንደ አንዱ/ በመውደቁ እግዚአብሔርን የመምሰል ክብር አጣ።

† ባለዕዳ ሆነ፡- አዳም በባሕርይው ነጻ ሰው ነበር። አሁን ግን ዕዳን በገዛ እጁ አመጣ፤ ሞትን ያህል ዕዳ ተሸከመ፤ ደግሞም ዕዳውን መክፈል አልቻለም።

† ገነትን አጣ፡- አዳም የነበረችውን ርስት አጥቶ ተባረረ፤ ገነት ተዘጋችበት፤ ስደተኛም ሆነ፤ እግዚአብሔር የህያዋን አምላክ ነው እንጂ የሙታን አምላክ አይደለም። ማቴ.፳፪፥፴፪። አዳምና ሔዋን ግን ሞትን ተሸከሙ። ስለዚህም ከህያዋን አምላክ ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸው ግንኙነት ተቋረጠ ስለዚህ ለአዳም የሚያስፈልገው ማን ነው? ነቢይ? መልአክ? ሌላ ፍጡር? አምላክ? አዳም አባታችን ጸጋው ተገፏል፤ ራቁቱን ሆኗል ፤ኃይሉን አጥቷል፤ እንግዳ ሆኗል/ ባሕርይው ጎስቱሏል /ሰላሙን፤ ነጻነቱን፤ ሕያውነቱን፤እግዚአብሔርን መምሰል አጥቷል፤ ባለዕዳ ሆኗል፤ገነትን አጥቷል/ታዲያ አዳምን ከዚህ ሁሉ ዕዳ አውጥቶ ሞትን አሸንፎ በሐዲስ ተፈጥሮ ሊፈጥረው የሚችል ፤ወደ ወጣበት ርስት የሚመልሰው ባለ ጸጋ የሚያደርገው ማን ነው?

ነቢይ ነውን?

ነቢያት ወደ ህዝቡ ይላኩ የነበሩት ለሁለት ምክንያቶች ነበር፡- ለትምህርትና ለተግሳጽ። ለምሳሌ ሙሴና ኤልያስ ህዝቡን ይመሩ ይመክሩ ይገስጹ እንደነበረው ማለት ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ህዝቡ ከሚመጣው ቁጣ ይተርፍ ዘንድ መጸኢያቱን እየነገሩ ይመክራሉ ይገስጻሉ ያስጠነቅቃሉ፡

: ዳንኤልና ኤርምያስ ኢሳይያስና ሕዝቅኤል በህዝበ እስራኤል ላይ ከሚደርሰው ጉዳይ አንስቶ በዓለም ላይ እስከሚፈጸመው ድረስ በትንቢት መጽሐፋቸው እንደገለጡት፡፡

ነቢያት በየዘመናቱ ከደረሰውና ከሚደርሰው መከራ በምክራቸውና በትምህርታቸው በጸሎታቸውና በምልጃቸው ህዝቡን ከመዓት ከቁጣ ከሞት አድነዋል፡፡ መዝ.፪፭፡፳፫፡፡ ይህ ሁሉ የነቢያት ተጋድሎ አዳምን ከሲኦል ወደ ገነት ሊመልሰው፤ ከጥንተ አብሶ /ከውርስ ኃጢአት/ አላቅቆ ነጻነት ሊሰጠው ዕዳ ሞትን ሊከፍልለት አልቻለም፡፡ እነርሱ ከአዳም ዕዳ ነፃ ስላልነበሩ ባለዕዳ ባለዕዳን ሊያድነው አልቻለም፡፡ /መዝ.፳፫፡፭ በመሆኑም ለአዳም ከነቢያት የሚበልጥ አስፈላገው፡፡

መልአክ ነውን?

መላእክት በሰውና በእግዚአብሔር መካከል የሚላላኩ/ሉቃ.፩፡፲፰-፲፱ የሰዎችን ጸሎት የሚያሳርጉ/ራዕ.፳፡፩-፮ ስለ ሰዎች ኃጢአት የሚማልዱ/ ዘካ.፩፡፲፪-፲፯/ ሰዎችን ከክፉት መከራ የሚያድኑ/ዘፍ.፵፰፡፲፯ ከታናሽነት እስከ ዐዋቂነት የሚመግቡ /ዘፍ.፵፰፡፲፭ በሰዎች ንስሐ መግባት የሚደሰቱ /ሉቃ.፲፭፡፯-፲ ናቸው፡፡ በዚህ ሁሉ ተልዕኮዎቻቸው በገነት ሳለ ከገነት ከተባረረም በኋላ ሲራዱት ሲያማልዱት መንገዱን ሲመሩት ኑረዋል፡፡ይህ ሁሉ ቢሆንም መላእክት አዳምን ከሲኦል ሊያወጡት ገነትን ሊከፍቱለት ሞትን ሊደመስሱለት አልቻሉም፡፡ ምክንያቱም፡-

፩. አዳም ከእግዚአብሔር ጋር ሲጣላ የእግዚአብሔር መላእክት ወደ አዳም ይመጡ ነበር እንጂ አዳም ወደእነርሱ መሔድ አልቻለም፡፡

፪. በአዳም የሞት ፍርድ የፈረደው እግዚአብሔር በመሆኑ እግዚአብሔር የፈረደውን ፍርድ መላእክት ማንሳት አልቻሉም፡፡

፫. ከገነት አዳምን ያስወጣ በመልአኩ ሰይፍ ገነትን ያስጠበቀ እግዚአብሔር በመሆኑ እግዚአብሔር ያስወጣውን አዳም መላእክት ሊመልሱት አልቻሉም፡፡ በመሆኑም አዳም ከመላእክት የበለጠ ያሻው ነበር፡፡

መስዋዕተ ኦሪት ነውን?

ከዘመነ አበው እስከ ዘመነ ካህናት በተራሮችና በቤተመቅደስ መስዋዕተ አበውና መስዋዕተ ኦሪት ቀርበዋል። የበግና የላም የፍየል መስዋዕት ግን አዳምን ሊያድነው አልቻለም።

፩. የሚሰዋው መስዋዕት የፍጡር በመሆኑ ፍጡርን ፍጡር ማዳን አይችልምና ሊያድነው አይችልም። ፍጡርን ፍጡር ሊያድነው ቢችል ኖሮ ፍጡርን ፍጡር ሊፈጥረው በቻለም ነበር። ከየት እንዳመጣው ምን እንደሰጠው ከሚያውቅ በቀር አዳምን ወዴት እንደሚወስደው ምንስ እንደሚመልስለት ሊያውቅ የሚችል አንዳች የለምና። በመሆኑም የፍጡር መስዋዕት ፍጡርን ሊያድነው አልቻለም። /ዕብ.፲፥፩-፭

፪. የሚሰዋው መስዋዕት ሞት የሚያሸንፈው በመሆኑ ሞትን ድል አድርጎ አዳምን ከሞት ባርነት ሊያወጣው አልቻለም። በጉም ሆነ ፍየሉ ሚች ሙቶ በስብሶ የሚቀር የሞትን መውጊያ የመቃብርን መዝጊያ ማሸነፍ የማይችል በመሆኑ ባለዕዳውን አዳም ትንሣኤን ሰጥቶ ከሞት ሊያወጣው አልቻለም። በመሆኑም ከበግና ከላህም ከፍየልም የበለጠ መስዋዕት ያስፈልገው ነበር።

እግዚአብሔር ነውን?

አዳምን ከምድር አፈር ያበጀው የሕይወት እስትንፋስንም የሰጠው እግዚአብሔር ነው። «አዳም ሆይ መሬት ነህና ወደ መሬትም ትመለሳለህ» ብሎ የፈረደበትም እግዚአብሔር ነው። ሕያው አዳምን ሞት እንዲያሸንፈው ፍርድ የሰጠበትም እግዚአብሔር ነው። ስለዚህም ከመሬት ያበጀውን ወደ መሬት የመለሰውን መልሶ ከመሬት ለማንሳት ሥልጣን ያለው እግዚአብሔር ብቻ ነው። ሕይወት ለሰጠው ሰው ሞት የፈረደበት መልሶም ከሞት ቀንበር አላቅቆ ሕይወት መስጠት የሚችል እግዚአብሔር ብቻ ነው። የቀደመው ሰው አዳም በእግዚአብሔር ተፈጥሮ በእግዚአብሔር የከበረ ነበር። የዳነው አዳም ግን በፍጡር የተፈጠረ በፍጡር የዳነ በፍጡር የከበረ ቢሆን ኖሮ አዳም ወደ ጥንተ ክብሩ ተመለሰ ፍጹም ድኅነትን አገኘ

ማለት ባልተቻለ ነበር።ምክንያቱም የቀደመው አዳም በእግዚአብሔር ተፈጥሮ በእግዚአብሔር ከብሮ የሚኖር በመሆኑ ከኋለኛው አዳም ይበልጣል ያሰኛልና ነው።

እግዚአብሔር አዳምን ሲፈጥር ማንንም አላማከረም፤ሲፈርድበትም የማንንም ሀሳብ አልጠየቀም።በመሆኑም እንዴት እንደፈጠርውም እንዴት እንደፈረደበትም ምስጢሩን የሚያውቅ እግዚአብሔር ብቻ ነው። ሊያድነው ወደ ጥንት ክብሩ ሊመልሰው ዕውቀቱም ጥበቡም ሥልጣኑም ያለው እርሱ ብቻ ነው። ለአዳም ቀዳሚቷን ሕግ የሰጠ እግዚአብሔር ነው።አዳም ሕጉን በጣሰ ጊዜ የቀጣው እግዚአብሔር ነው። ሁለተኛዋን ሕግ የመስጠት ሥልጣን ያለውም እግዚአብሔር ነው። ስለዚህ አዳምን ሊያድነው ከወደቀበት ሊያነሳው ወደ ጥንት ርስቱ ሊመልሰው «አ አዳም አይቱ ሀሎክ አዳም ሆይ ወዴት አለህ » እያለ የመጣው መድኃኔዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር ነው።

፩.፩.፮. አምላክ ለምን ሰው ሆነ?

. ለአዳም የገባውን ቃል ኪዳን ሊፈጽም

. የሰይጣንን ጥበብ በጥበቡ ሊሸር፡- ሰይጣን በሥጋ ከይሲ ተሰውሮ አዳምን ቢያስተው አምላኩ አባቱ እግዚአብሔርም ባልገመተው መንገድ በሰው ሥጋ ተሰውሮ ድል ነስቶታል። (ቆላጼ፬ ዮሐ.፱)

, ትንቢትና ምሳሌውን ሊፈጽም፡- ነቢያት ስለ ወልደ እግዚአብሔር ሰው ሆኖ ወደ ዚህች ምድር መምጣት በብዙ ኅብረ ትንቢት ወአምሳል ተናግረዋል። ስለዚህ በነቢያቱ አድሮ የሚናገር እርሱ ያከበራቸው የመረጣቸው ነቢያት <ነቢያተ ሐሰት> እንዳይባሉበት በእነርሱም አድሮ የተናገረው ቃለ ትንቢት እንዳይታበልበት ትንቢቱን ምሳሌውን ሊፈጽም ሰው ሆነ። ማቴ ፩፥፫

, ለአርአያ ለምሳሌ፡- ይህም ጸሞ ጹሙ፣ጸልዮ ጸልዩ፣ ሥርዓትን ፈጽሞ ፈጽሙ ሊለን ለሕግም ሁሉ መምህር ሊሆነን ሰው ሁኗል። ማር ፩፥፭፣

ሉቃ፩፥፪፣ ማቴ፩፥፪፤ ማቴ፯፥፯፤ ሉቃ፪፥፱

. **ፍቅሩን ሊገልጽልን፡-** በአዳም ላይ በመናገር የፈረደ እግዚአብሔር ሲሆን ለምን በመናገር አላዳነውም ያልን እንደሆነ ፍጹም ፍቅሩን ለመግለጽ ነው። አዳንሁህ ከሚለው የእርሱን ባሕርይ ነስቶ ሰው ሆኖ በመስቀል ተሰቅሎ እንዳዳነው ቢያሳየው የበለጠ ፍቅሩን ይረዳዋልና የሰው ፍቅር አገብሮት ሰው ሆነ። ዮሐ ፫፥፯ ኤፌ፪፥፳፣ ቆላ፩፥፫

. **የኃጢአት ፍርሃት ከለዎች ያርቅ ዘንድ** ዓለም በኃጢአቱ ምክንያት የእግዚአብሔርን ድምጽ ፈርቶ ይኖር ነበር።/ ዘፍ ፫፥፲-፲፫። እስራኤል እግዚአብሔር በሲና ተራራ በተናገራቸው ጊዜ ሙሴን « አንተ ተናገረን እኛም እንሰማለን፤ እንዳንሞት ግን እግዚአብሔር አይናገረን » ዘጸ.፳፥፲፰ እንዳሉት። ይህን የኃጢአት ፍርሃት ከለዎች ያርቅ ዘንድ እግዚአብሔር ሰው ሆኖ ከእኛ ጋር ተገኘ።/አማኑኤል/ የሰው ቋንቋ እየተናገረ በሰው ስርዓት ተመላለሰ። ድምፁን አሰምቶ በበለስ ሥር የተደበቀውን አዳም ፈለገው አገኘውም።

. **እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥር «ንግበር ሰብአ በአርአያነ ወበአምላሊን» ብሎ ከምድር አፈር አበጀው።** ይህ በአብ ልብነት አስበው በወልድ ቃልነት ተናገረው በመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነት የፈጠሩት ሰው ቢወድቅ «ንግበር ሰብአ» ብሎ የተናገረው ቃል ወደ አዳም መጣ። ከመሬት ያበጀው እጅ /ክንድ/ ተዘረጋ።

. **ፍርድ ሊያነሳ «ኦ አዳም መሬት አንተ ወትገብእ ውስተ መሬት»** ብለው ሥላሴ በአብ ልብነት አስበው በወልድ ቃልነት ፈርደው በመንፈስ ቅዱስ ሕያውነት፤ አጽንተውት የኖሩትን ፍርድ ሊያነሳ የፈረደበት ቃል ወደ አዳም መጣ።

. የሰው ልጅ በትዕዛዛት የተሰጠውን ሕግ ይፈጽም ዘንድ አልቻለም፤ ስርቶ ፈጽሞ አድርጎ ያሳየው የለምና። በመሆኑም እግዚአብሔር ወደ እኛ መጥቶ ስርቶ አዲሲቷን ሕገ ወንጌልን ሰጠን ።/ የቀረውን መንፈስ ቅዱስ ይግለጥልን/

፩.፩.፮ ተሠግዎት ወልደ እግዚአብሔር

በአዳም የተፈረደውን ፍርድ ያጠፋ ዘንድ ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ ቅድስት ከምትሆን ከእመቤታችን ከድንግል ማርያም በብስራተ መልአክ በግብረ መንፈስ ቅዱስ ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነስቶ በኅቱም ድንግልና ተወለደ። ዕቡይ (ትዕቢተኛ) የሆነ ዲያብሎስን ይረታው ዘንድ እንግዳ በሚሆን ተዋርዶ (ሰው በመሆን) የባርያውን መልክ ይዞ ተገለጠ ፊልጪ፤፤ይህም የማዳኑ ሥራ ድንቅ በመሆኑ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ «እግዚአብሔር ዓለሙን ከፈጠረበት ዓለሙን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል» በማለት ተናግሯል። ከሦስቱ አካላት አንዱ ወልድ ከእመቤታችን ሲወለድ እንበለዘር፣ እንበለ ሩካቤ፣ እንበለ ገሲስ ነው። ማኅተመ ድንግልናዋን ሳይፈታ እንደተዘጋች ገብቶ እንደተዘጋች ነው የወጣው። በድንግልና ስለመወለዱም ብዙኃን ነቢያት በትንቢት ተናግረዋል። ከእነዚህም ውስጥ፡-

መድኅን ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ንጽሕት ከሆነች ከእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በድንግልና እንደሚወለድ አስቀድሞ በራእይ የተረዳ ነቢዩ ኢሳይያስ «ስለዚህ ጌታ ምልክትን ይሰጣችኋል ድንግል ትፀንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች» በማለት በትንቢት መጽሐፉ ከትቦታል ኢሳ ፯፡፱።

ይኸው ነቢይ ዝቅ ብሎ በምዕራፍ ዘጠኝ ላይ «ሕጻን ተወልዶልናል ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል ስሙም ድንቅ መካር ኃያል አምላክ የዘላለም አባት የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል» በማለት ልዝብ በሆነ ቃሉ ጥዑም በሆነ አንደበቱ ተናግሯል ኢሳ.፮

ነቢዩ ሕዝቅኤል «ወደ ምስራቅ ወደ ሚመለከተው በስተ ውጭ ወዳለው ወደ መቅደሱ በር አመጣኝ ተዘግቶም ነበር። እግዚአብሔርም፡- ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ አይከፈትም ሰውም

አይገባበትም የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና ተዘግቶ ይኖራል። (ሕዝ ፬፻፩) በማለት እንደተናገረው

- በር (ቤት)፡- በእመቤታችን
- መዝጊያው (ቁልፉ)፡- በማኅተመ ድንግልናዋ ሲመሰል በሩ (ቤት) ተዘግቶ መኖሩ እና የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ብቻ ወደ እርሱ መግባቱ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእመቤታችን ማኅጸን በድንግልና መጸነሱን እንዲሁም በድንግልና መወለዱን የሚያመለክት ሲሆን ለዘላለም ተዘግቶ መኖሩ እመቤታችን ከመውለዷ በፊት ከወለደችም በኋላ ድንግልናዋ አለመለወጡን (አለመጥፋቱን) ያሳያል።

• በፍጥረት ሥርዓት አንድ ቤት ከወለደች በኋላ ድንግል ልትባል አትችልም ድንግልናዋም የሚሰነብተው እስክትወልድ ድረስ ነው። ስለዚህም የወልደ እግዚአብሔር በድንግልና የመወለድ ምሥጢር ሊመረመር የማይችል ታላቅ ነው። አበው ግን በጥርጣሬ ማዕበል ለሚገነላቱ ሰዎች በሥነ አመክንዮ (By Logic) አስተምረዋል። ይኸውም ዓይናችን ምስሎችን ነቅዕ ሳያገኘው እንደሚያሳይ ስንጥቅ ሳያገኘው ከግንባራችን ወዝ (ላብ) እንዲወጣ፤ ያለ ምንም ጉዳት አካላችን በመስታወት ውስጥ ገብቶ እንደሚታይ እንዲሁ ጌታም ማኅተመ ድንግልናዋን ሳይፈታ በድንግልና ተወልዷል። ቤዛ ይስሐቅ በግ (የይስሐቅ ቤዛ በግ) ከካቱም ግንድ እንደተገኘ ቤዛ ዓለም አማካይ በግ ኢየሱስ ክርስቶስ ከእመቤታችን በካቱም ድንግልና ተወለደ፤ እስራኤል በበረሃ ሳሉ ከካቱም ድንጋይ የፈለቀ ውኃ ጠጥተው እንደረከ ማየ ሕይወት የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ በካቱም ድንግልና ተወልዶ ጽምዓ ነፍስን ከእኛ አስወግዷል። (ዘፍ.፪፥፫ጥ፩ኛቆሮ፫፣ዘጉልቀ፩)

ወልደ እግዚአብሔር ከእመቤታችን ከመወለዱ አስቀድሞ ከባሕርይ አባቱ ከአብ ዓለም ሳይፈጠር በፊት ባሕርይ ዘእም ባሕርይ አካል ዘእም አካል እንበለ እም (ያለ እናት) ተወልዷል። እግዚአብሔርም አለኝ አንተ ልጄ ነህ እኔ ዛሬ ወለድኩህ መዝ ፪፥፯ <ከአጥቢያ ኮከብ አስቀድሞ ከሆድ

ወለድሁሁ እንዲል። ስለዚህ ወልደ እግዚአብሔር የአብ አንድያ <የባሕርይ ልጁ > ነው። በመሆኑም <ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነስቶ> የሚለው ቃል አምላካችን ከእመቤታችን ነፍስም ሥጋም እንደነሳ የሚናገር ትምህርተ ሃይማኖታዊ ቃል ነው። ጽጌያት (አበቦች) ከአዕጼቃቸው (ከቅርንጫፋቸው) እንዲገለጡ ጌታም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስን ነስቶ የዕለት ጽንሰ በመሆን ተዋሐደ ።

፩.፩.፰ አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ለምን ሰው አልሆኑም?

አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ለምን ሰው አልሆኑም ቢባል? አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ሰው ቢሆኑ የግብር ተፋልሶ የባሕርይ ተፋልሶ ይመጣ ነበር። ይኸውም አብ ወላዲ ወልድ ተወላዲ መንፈስ ቅዱስ ሰራጺ በመሆናቸው የመወለድ ግብር ያለው ወልድ ብቻ ስለሆነ ነው። ነገር ግን ምንም ሥጋ ለመልበስ ወልድ በማገጸኗ ቢያድርም አብ ለመምረጥ መንፈስ ቅዱስ ለማንጸት ለማጽናት አድረዋል። መንፈስ ቅዱስ ከምን አነጻት ቢባል <ከዘር ከሩካቤ፣ ከሰስሎተ ድንግልና (ድንግልናን ከማጣት)፣ ከልማደ አንስት> አነጻት የነጻቸውስ ልትጸንስ ባለች ጊዜ ሳይሆን ገና ከእናቷ ማገጸን ሳለች ነው። <መንፈስ ቅዱስ አቀባ እም ክርስ እማ> እንዲል።

ወልድ ሰው ሆኖ ሊያድነን መጣ ማለት የጌታውን ቃል ሰምቶ ትእዛዙን ሊፈጽም እንደሚሮጥ ተዋራጅ አሽከር ሆነ ማለት ሳይሆን በራሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድና በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መሆኑን ልንረዳ ይገባል። <እስመ በፈቃዱ ወበሥምረተ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ መጽአ ወአድኃነነ> <በእርሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መጥቶ አዳነን> እንዲል (ውዳሴ ማርያም ዘሠሉስ)። እንዲሁም ሰው ሲሆን ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነቱ አልተለየም። አንድ ጸሐፊ ብዕር ቀርጾ ብራና ዳምጦ ቀለም በጥብጦ በጻፈ ጊዜ ረቂቁ ቃል (ሐሳቡ) ከልቡናው ሳይለይ በቀለም ገዘፎ

እንዲታይ ወልድም ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነት ሳይለይ ልገለጽ ባለ ጊዜ በጠባብ ደረት በአጭር ቁመት ተወስኖ በሥጋ ተገልጧል።

ሥጋችንን መለኮት የተዋሀደው በምልአት (ሙሉ በሙሉ) ሲሆን አብና መንፈስ ቅዱስ ስላልተዋሀዱ መለኮት ከእነርሱ ዘንድ የለም ሊባል አይችልም። ይህንንም ለማስረገጥ የአበውን ምሳሌ እንመልከት፡-

፩.፩.፰ አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ለምን ሰው አልሆኑም?

አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ለምን ሰው አልሆኑም ቢባል? አብ ወይም መንፈስ ቅዱስ ሰው ቢሆኑ የግብር ተፋልሶ የባሕርይ ተፋልሶ ይመጣ ነበር። ይኸውም አብ ወላጁ ወልድ ተወላጁ መንፈስ ቅዱስ ሰራጺ በመሆናቸው የመወለድ ግብር ያለው ወልድ ብቻ ስለሆነ ነው። ነገር ግን ምንም ሥጋ ለመልበስ ወልድ በማግኘድ ቢያድርም አብ ለመምረጥ መንፈስ ቅዱስ ለማንጸት ለማጽናት አድረዋል። መንፈስ ቅዱስ ከምን አነጻጽ ቢባል <ከዘር ከሩካቤ፣ ከሰስሎተ ድንግልና (ድንግልናን ከማጣት)፣ ከልማደ አንስት> አነጻጽ የነጻችውስ ልትጸንስ ባለች ጊዜ ሳይሆን ገና ከእናቷ ማግኘን ሳለች ነው። <መንፈስ ቅዱስ አቀባ እም ክርስ እማ እንዲል።

ወልድ ሰው ሆኖ ሊያድነን መጣ ማለት የጌታውን ቃል ሰምቶ ትእዛዙን ሊፈጽም እንደሚሮጥ ተዋራጅ አሽከር ሆነ ማለት ሳይሆን በራሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድና በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መሆኑን ልንረዳ ይገባል። <እስመ በፈቃዱ ወበሥምረተ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ መጽአ ወአድኃነነ> <በእርሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መጥቶ አዳነን> እንዲል (ውዳሴ ማርያም ዘሠሉስ)። እንዲሁም ሰው ሲሆን ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነቱ አልተለየም። አንድ ጸሐፊ ብዕር ቀርጾ ብራና ዳምጦ ቀለም በጥብጦ በጻፈ ጊዜ ረቂቁ ቃል (ሐሳቡ) ከልቡናው ሳይለይ በቀለም ገዘፎ

እንዲታይ ወልድም ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነት ሳይለይ ልገለጽ ባለ ጊዜ በጠባብ ደረት በአጭር ቁመት ተወስኖ በሥጋ ተገልጧል።

ሥጋችንን መለኮት የተዋሀደው በምልአት (ሙሉ በሙሉ) ሲሆን አብና መንፈስ ቅዱስ ስላልተዋሀዱ መለኮት ከእነርሱ ዘንድ የለም ሊባል አይችልም። ይህንንም ለማስረገጥ የአበውን ምሳሌ እንመልከት፡-

ነፍስ

ሁላችንም ያለን ነፍስ አንዲት ናት። ነፍስም አካሏ አንድ ነው። ምንም ግን አካሏ አንድ ቢሆንም የከዊን ሦስትነት አላት። የነፍስ ኩነታትም ከዊነ ልብነት (ልብ መሆን)፣ ከዊነ ቃልነት (ቃል መሆን)፣ ከዊነ እስትንፋስነት (እስትንፋስ መሆን) ናቸው። ነገር ግን የነፍስ የቃልነቷ ከዊን ከልብነትና ከእስትንፋስነት ከዊን ተለይቶ በአፋችን ውስጥ ካለው ከምላሳችን ከትናጋችን ጋር ተዋሕዶ ንባብን ድምጽን ቢሰጥ በአንዲት ነፍስ ተዋሕደው ያሉ እስትንፋስነትና ልብነት ድምጽን ባለመስጠታቸው ምክንያት ከአንዲቷ ነፍስ ተለዩ እንደማይባል ከሦስቱ አካላት አንዱ ወልድ የእመቤታችንን ሥጋ ቢዋሐድ አብና መንፈስ ቅዱስ ሥጋን ስላልተዋሐዱ አምላክ አይደሉም አይባልም። ወልድም ሥጋን በመልበሱ ምክንያት ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ተለዩ አይባልም።

ፀሐይ

ፀሐይ አካሏ አንድ ሲሆን ሦስት ከዊኖች አሏት። ይህም ክበቧ፣ ብርሃኗ እና ሙቀቷ ናቸው። ፀሐይ እነዚህ ሦስት ከዊኖች ኖረዋት ሳለ በከዊነ ብርሃንነቷ ብቻ ከዓይን ብሌን ጋር ተዋህዳ ዓይናችንን እንዲያይ ታደርጋለች። ምንም ብርሃኑ ከዓይናችን ጋር ተዋሕዶ ማየት ስለቻልን ብርሃኑ ከፀሐይ ተለዩ እንደማንል ብርሃነ ዓለም ወልደ እግዚአብሔር ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ተለይቶ ባዕድ ሥጋን ስለለበሰ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ተለዩ መለኮት ለሦስት ተከፈለ አንልም።

ባሕር

ባሕር አካሉ አንድ ሲሆን ስፍሐት፣ ርጥበት፣ ማዕበል የሚባሉ ሦስት ከዊኖች አሉት። አንድ ሰው ወደ ባሕር በገባ ጊዜ ርጥበቱ (ቀዝቃዛነቱ) ፈጥኖ ከሰውነቱ ጋር ይዋሐዳል። በመሆኑም ከሰውነት ጋር የተዋሐደው ቆሪርነቱ ብቻ ስለሆነ ስፍሐቱና ማዕበሉ ከባሕሩ ውጪ ናቸው ብለን እንደማንናገር እንዲሁ ወልደ እግዚአብሔር ሰው ቢሆን አብና መንፈስ ቅዱስ አምላክ አይደሉም አንልም። ወልድንም ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ካለው አንድነት ሕልውናው አንነጥልም።

፩.፩.፱ አምላክ ሰው የሆነው እንዴት ነው?

ከዚህ በላይ እንደተመለከትነው ነገረ ድኅነት ማለት የመዳን ነገር ማለት ነው። በዚህ ምስጢር ደግሞ ከዚህ ቀጥለን የምናየው የክርስቶስ ሰው የመሆን ምስጢር (ምስጢረ ሥጋዊ)ትልቅ ቦታ ይሰጠዋል። አንድ ሰው አምላክ ሰው ሆኑ እንዴት ሰው ሆነ? የሚለውን በደንብ መረዳት ይኖርበታል። እግዚአብሔር ወልድ ወደዚህ ዓለም መጥቶ በሥጋ ማርያም ስለመገለጡ ስንናገር በዙርያው ማወቅ የሚገባን ብዙ ነገር አለ። ቅድመ ዓለም ያለእናት ከባህርይ አባቱ ከአብ ፤ ድሀረ ዓለም ያለአባት ከድንግል ማርያም በሥጋ የተወለደው ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋን ነስቶ ሰው የመሆኑ ነገር ቅዱስ ጳውሎስ እንደተናገረው ታላቅ ምስጢር ነው /፩ኛ ጢሞ.፫፡፲፮/። ስለዚህ ይህን በሚገባ መረዳት አለብን።ይህንን ስንል በራሳችን ተፈላሽፈን እንመርምር ማለት አይደለም።ነገር ግን ቅዱሳት መጻሕፍት በገለጡልን ዕውቀት መሠረት እንዴት ሰው እንደሆነ እንረዳ ማለታችን እንጂ። ጌታችን ጴጥሮስን አንተ ዐለት ነህ በዚህ ዐለት ላይ ቤተክርስቲያኔን እሠራለሁ /ማቴ.፲፮፡፲፰/ ያለው፤የሃይማኖት መሠረት እምነት እንዳለው የተናገረለት፤አንተ መሲሁ ክርስቶስ የህያው የእግዚአብሔር ልጅ ነህ”ስላለ ነበር።/ማቴ.፲፮፡፲፮። በፊቱ የቆመውን ወልደ አምላክ የአብ የባህርይ ልጅ ብሎ በመጥራቱ ብፁዕ ተባለ።

ዛሬም ብዙዎች እንደሚሉት በተሳሳተ መልኩ ኢየሱስ ክርስቶስን የማይገባ ስም ሰጥተን ከመጥራት ተቆጥበን /ከስህተት ድኑን/ መለኮት ከሥጋ ፍጹም መዋሐዱን አምነን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው የሆነ አምላክ ነው፤ የአብ የባህርይ ልጁ ነው ብለን ካመንን ያድነናል። ስለዚህ እግዚአብሔር ወልድ ሰው ሆነ ስንል በምን መልኩ -እንዴት የሚለውንም ማወቅ አለብን። ከዚህ ቀጥለን ይህን ሐሳብ መረዳት እንዲያስችለን አምላክ ሰው የሆነው እንዴት እንደሆነ በቅዱሳት መጻሕፍት በተጻፈውና አባቶች ባስተማሩን መሠረት እንመለከታለን።

፩. በመለወጥ/ውላጤ/ ነውን? - አይደለም፤

ለምን ቢሉ መለወጥ ማለት ሥጋ ወደ መለኮትነት ወይም መለኮት ወደ ሥጋነት ተለውጧል፤ አንዱ በአንዱ ጠፍቷል ማለት ነው። ምሳሌ የሙሴ በትር ወደ እባብነት ፤ የሎጥ ሚስት ወደ ጨው ዐምድነት እንደተለወጡ። /ዘጸ.፯፡፳፻፲፫፤ ዘፍ.፲፱፡፳፯/ አንድ ነገር ተለወጠ ስንል የቀደመ ባህርይውን ለቆ ሌላ ይሆናል የሚል ትርጉም ይሰጠናል። የአምላክ ሰው የመሆን ምስጢር ግን በመለወጥ አይደለም። ምክንያቱም መለኮት ወደ ሥጋነት ተለወጠ ካልን መለኮት የቀድሞ ማንነቱን ለቆ ሰው ብቻ ሆኗልና ዓለም አልዳነም ማለት ይሆንብናል። ይህ ደግሞ መለኮት ከሥጋ ጋር ስላልተዋሀደ ሥጋ ብቻውን ከሆነ መከራ መቀበሉ፤ መስቀሉ ሁሉ ለክንቱ ነው ያስብላል። በሥጋ ብቻ /በፍጡር ደም/ ዓለም አይድንምና።

በሌላ በኩል ሥጋ ተለውጦ መለኮትን ሆኗል በመለኮት ተውጧል ልንልም አንችልም። አምላክ ሰው ሆነ ካልን ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ መሆኑንም ከመረዳት ጋር መሆን አለበት። ምክንያቱም ሥጋ ባህርይውን ለቅቆ ወደ መለኮትነት ተለውጧል ካልን አሁንም ዓለም አልዳነም ወደሚለው ሐሳብ ስለሚወስድ ነው። ክርስቶስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ነው ብለን ካላመንን ሥጋ ተለውጧል ካልን መከራ የተቀበለው መለኮት ብቻውን ነው ያስብለናል። ይህ ደግሞ ስህተት ነው፤ መለኮት ሊዳሰስ፤ ሊሰቀል ፤ ሊቀበር

አይችልምና። የግድ መከራን ለመቀበል የሥጋን ባህርይ ባህርይው ማድረግ ነበረበት። ስለዚህ በአጠቃላይ ስናየው ሥጋም ወደ መለኮትነት መለኮትም ወደ ሥጋነት አልተለወጡም በተወሰነ/በመጠባበቅ/ አንድ ሆኑ እንጂ። እግዚአብሔር በባህርይው መለወጥ ስለሌበት /ሚል.፫+፮ በሥጋ ባህርይ ተለወጠ ማለት ስህተት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ ትናንትም ዛሬም እስከ ዘላለም ያው ነው።/ዕብ.፲፫+፮

፪. በኅድረት ነውን? - አይደለም ።

ይህ ሀሳብ የመጣው በምንታዌ /በሁለትነት/ ከሚያምኑና በጀኛው መቶ ክ/ዘ ከነበሩ መናፍቃን ነው። እነርሱም «ሁለት አምላክ አለን። አንዱ ክፉ ሌላው ደግ፤ ክፉው ይህን ዓለም /ሥጋን/ ፈጠረ፤ ደጉ የማይታየውን ዓለም /ነፍስን/ ፈጠረ። ስለዚህ ነፍስ በደጉ ሥጋ በክፉ የተፈጠሩ በመሆናቸው ሁለቱ አይዋደዱም። ነፍስ በሥጋ ታስራ ስትሰቃይ ትኖራለች፤ አምላክ እርሷን ነጻ ሊያደርግ መጣ። በሥጋ ላይ አድሮ ተመላለሰ፤ ነገር ግን ሥጋን አልተዋሀደውም፤ ምክንያቱም ሥጋ የክፉ አምላክ የእጁ ሥራ የረከሰ ፍጥረት ነውና» ይላሉ።

ይህ አስቀድሞ በነበሩ በሁለት አማልክት በሚያምኑ መናፍቃን የተጀመረ የኅድረት ትምህርት ሥር በስተመጨረሻ በአንድ አምላክ እናምናለን ወደሚሉ መናፍቃንም ደረሰ። ስለዚህም ከቤተክርስቲያን የተነሱ እነንስጥሮስም «አምላክ ከድንግል ማርያም በተወለደው በኢየሱስ ላይ አደረበት እና የጸጋ አምላክ አደረገው እንጂ ሥጋን አልተዋሀደም» አሉ። /ንስጥሮስ በ፱፻፴፩ ዓ.ም በኤፌሶን ጉባኤ የተወገዘ መናፍቅ ነው።/ይህ መናፍቅ “ዳዊት በማህደሩ እንደሚያድር በማርያም ልጅ ኢየሱስ ላይ አምላክ አደረበት። ድንግል ማርያም የወለደችው ሰውን ነው።/ ወላዲተ ሰብእ ይላታል/። ኋላ እርሷ በወለደችው ላይ ፈጣሪ አደረ” ብሎ በድፍረት ያስተምር ነበር። ይህንን የክህደት ትምህርት ይዘው “ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት ባህርይ ነው። ሥጋን አልተዋሀደም” የሚሉ መናፍቃን ዛሬም

አሉ። ይህ አይነት አስተሳሰብ ግን ፍጹም ስህተት ነው። ምክንያቱም፦

፩. መናፍቃን እንደሚሉት ሰውን ብቻ ወለደች ጌላ አምላክ መጥቶ አደረበት ካልን ከጽንሰቱ ጀምሮ በልደቱ ጊዜ የተደረገውን ነገር የተነገረለትን ነገር መሻር ስለሚሆንበት ነው። ኢሳይያስ “ድንግል ትጸንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች፤ ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች።” ኢሳ.፯፡፲፬/ አማኑኤል ትርጓሜውም እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ነው ብሎ ተናገሯል፡ ፡ ማቴ.፩፡፳፫/ የተወለደው ህጻን አማኑኤል የተባለው ሲወለድም አምላክ በመሆኑ ሥጋን ነስቶ ፍጹም ሰው መሆኑን ለመግለጥ ነበር። ከዚህ ሌላ አሁንም በትንቢት “ሕጻን ተወልዶልናል ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል ስሙም ድንቅ መካር ኃያል አምላክ የዘለዓለም አባት የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል” የሚል ቃል እናገኛለን፡ ፡ ኢሳ.፱፡፯ በቤተልሔም ዋሻ ድንግል ማርያም የወለደችው ሰብአ ሰገል ወርቅ እጣን ከርቤ መብክ አድርገው የቀረቡለት ሕጻን ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ ስለሆነ ስሙም ኃያል አምላክ ተብሎ ይጠራል ተባለለት። ይህን ህጻን ኤልሳቤጥ በማህጸን ሳለ ገና ጌታዬ ብላ ጠርታዋለች። /ሉቃ.፩፡፵፫/ ስለዚህ መናፍቃን እንደሚሉት ድንግል ማርያም ወላዲተ ሰብእ/የሰው እናት/አይደለችም። የአምላክ እናት እንጂ። ኢየሱስ ክርስቶስም አስቀድሞ ሰው የነበረ ጌላም በጸጋ የከበረ አይደለም።ከድንግል ማርያም ሥጋን ነሥቶ ሰው የሆነ አምላክ እንጂ።

፪. ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት ባህርይ ነው፤ መለኮትና ሥጋ አልተዋሀዱም ከተባለ ሰው ገና አልዳነም ማለት ይሆናልና። በተዋህዶ መለኮትና ሥጋ አንድ ካልሆኑ ኢሳይያስ “.. በእውነት ደዌያችንን ተቀበለ ሕማማችንንም ተሸክሟል.. ስለመተላለፋችን ቆሰለ ስለበደላችንም ደቀቀ ...ተጨነቀ ተሰቃየ አፉንም አልከፈተም” /ኢሳ.፶፫ / ብሎ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ባልተናገረ ነበር።እርሱስ በተዋህዶ መለኮትና ሥጋ አንድ መሆናቸውን በመንፈስ ተገልጦለት ተናገረ። ለምን ቢሉ መታመምና መቸገር የመለኮት

ባህርይ አይደለምና፤ በተዋሐደው ሥጋ ታመመ ተቸገረ ቆለለ ለማለት። ሥጋ ብቻውን ነው ካልን ግን ሰው የራሱን መከራ ራሱ ተቀብሏልና ገና አልዳነም ወደሚል ክህደት ይወስዳል። ሰውም በሰው አይድንምና አዳም አልዳነም ማለትን ያስከትላል። በተዋህዶ ምስጢር ግን መለኮት የሥጋን ገንዘብ የራሱ በማድረግ ታመመ፤ ሥጋም የመለኮትን ገንዘብ የራሱ በማድረግ መከራን ችሎ ታገሰና ተቀበለ፤ አንላለን። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት ባህርይ አይደለም። በመሆኑም ጎድረት የሚለው ቃል ክህደት ነው።

፫. እግዚአብሔር አብ ስለ ባህርይ ልጁ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ "የምወልደው የምወደው ልጄ እርሱ ነው" በማለት መስክሯል። መለኮትና ሥጋ በተዋህዶ አንድ ባይሆኑ ኖሮ በእነ ቅዱስ ጴጥሮስ ፊት የቆመውን ኢየሱስ ክርስቶስን ልጄ ብሎ ባልጠራው በዚህም ፈንታ የልጄ ማደሪያ ባለው ነበር። ነገር ግን ሥጋ ከመለኮት ጋር በመዋሐዱ ማደሪያ ሳይሆን ልጄ ተብሎ ሥጋ የመለኮትን ገንዘብ ገንዘቡ አድርጎ የአብ የባህርይ ልጁ ተባለ። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው የሆነው በጎድረት ሳይሆን በተዋህዶ ነው።

፫. በቱሳሔ ነውን አይደለም።

ቱሳሔ ማለት ቅልቅል ማለት ነው። ይህም እንደ ማርና እንደ ውኃ ማለት ነው። ውኃና ማር ሲቀላቀል ስም ማእከላዊ ይገኝባቸዋል። መልክ ማእከላዊ እንደ ማር ሳይነጣ እንደ ውኃ ሳይጠቁር መካከለኛ መልክ ይይዛል፤ ጣዕም ማእከላዊ እንደ ማር ሳይከብድ እንደ ውኃም ሳይቀል መካከለኛ ጣዕም ይኖረዋል። ወተትና ቡናም ሲቀላቀሉ እንዲሁ ነው። ቡናው እንደ ወተት አይነጣም ወተቱም እንደ ቡና አይጠቁርም፤ መካከለኛ ቀለም ይኖራቸዋል።

በምስጢረ ሥጋዊ ግን ሥጋና መለኮት አንድ የሆኑት ያለመቀላቀል ነው፡ ሥጋ ወደ መለኮትነት መለኮት ወደ ሥጋ ባህርይ መጥቶ መካከለኛ የሆነ ነገር አልመጣም፡፡ ሥጋም ሥጋዊ ባህርይውን ሳይለቅ መለኮትም መለኮታዊ ባህርይውን ሳይተው በመጠባበቅ ተዋህደዋል፡፡ ያለመቀላቀል ሌላ አዲስ ነገር ሳይፈጥሩ አንድ ሆነዋል፡፡ ሥጋም የመለኮትን ባህርይ ገንዘቡ አድርጎ፤ መለኮትም የሥጋን ባህርይ ገንዘቡ አድርጎ ተዋህደዋል፡፡

ምሳሌ፡- ሙሴ ያያት ዕፅ ሐመልማሉ ከነበልባሉ /ቅጠሉ ከእሳቱ/ ጋር ተስማምተው ነበር አንዱ ሌላውን አላጠፋውም፡፡ ቅጠሉ እሳቱን ሳያጠፋ እሳቱ ቅጠሉን ሳያቃጥል ያለመጠፋፋት አንድ ላይ ታይተዋል፡፡ እንደዚሁም መለኮት የሥጋን ባህርይ ሳያጠፋ ሁለቱ ያለመጠፋፋት አንድ ሆኑ፡፡ ከዚህ ውጭ ተቀላቀሉ ካልን ግን ከባህርያቸው ለቀዋል ፤ክርስቶስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ አይደለም ሌላ አዲስ ባህርይ አለው ስለሚያስብልብን በሰውነቱ መብላት መጠጣቱን ...የሰውን ሥራ መስራቱን ምትሐት ነው እንድንል በአምላክነቱ ሙት ማስነሳቱን ተአምር መስራቱን እንዳናምን እንድንጠራጠር ያደርገናል፡፡ በመቀላቀል ወደ ሌላ ባህርይ ተቀይሯል ካልን ፍጹም አምላክ ነው ልንል አንችልምና ነው፡፡

፩. በትድምርት ነውን? አይደለም፡፡

ትድምርት መደረብ መደመር ማለት ነው፡፡ ይህም እንደ ልብስ እንደ እንጀራ ማለት ነው፡፡ ልብስ ቢደርቡት ይደረባል ቢነጥሉት ይነጠላል፤ እንጀራም ቢደርቡት ይደረባል ቢነጥሉት ይነጠላል፡፡ መለኮት ከሥጋ ጋር አንድ የሆነው ግን እንዲህ በመደረብ አይደለም በተዋህዶ እንጂ፡፡ ምክንያቱም በትድምርት ከሆነ ሲፈልጉ መነጠል አለ፡፡ ቀድሞውንም በአንድ ላይ ይደረባል እንጂ አይዋሐዱም፡፡ መለኮትና ሥጋ ግን በመጀመሪያም በተዋህዶ አንድ ሆነዋል ጌላም ያለመነጣጠል ኖረዋል፡፡ መለኮትን ከሥጋ ከተዋሕዶ በጌላ መነጠል አይቻልም፡፡

፩. በቡዓይ ነውን? አይደለም።

ቡዓይ መለየት መለያየት ማለት ነው። ሁለት ነገሮች አንድ ላይ ከሆኑ በኋላ መለየት መነጠል ሲቻል ቡዓይ ይባላል። ለምሳሌ፡- በቆሎና ስንዴ / በጥሬቸው እነዚህ ሁለት የእህል ዘሮችን ከቀላቀልናቸው በኋላ ስንፈልግ መለየት እንችላለን። አብረውም ሳሉ በቆሎውን በቆሎ ስንዴውን ስንዴ እንላለን። የክርስቶስ ሰው የመሆን ምስጢር ግን ከዚህ የተለየ ነው። ከተዋህዶ በኋላ ሥጋና መለኮትን ለያይቶ ለየብቻ ይህ መለኮት ነው ይህ ሥጋ ነው አይባልም። እንደ ብረት እና እሳት ፍጹም ተዋህዶ ስለሆነ መነጣጠል አይቻልም። ስለዚህ ክርስቶስ ሰው የሆነው እንበለ ቡዓይ ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር ወልድ በተዋሕዶ ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ከሁለት አካል አንድ አካል በመንሳት ሰው ሆነ። ሙሴ በደብረ ሲና የእሳቱ ወዕየት (ቃጠሎ) ቁጥቋጦውን ሳያቃጥል የቁጥቋጦው ቆሪርነት (ቀዝቃዛነት) እሳቱን ሳያጠፋ ከሐመልማል ጋር የተዋሐደ እሳት እንዳየ እንዲሁም መለኮትና ሥጋ በተዋሐዱ ጊዜ መለኮት ሥጋን አላጠፋውም ሥጋም መለኮትን አልዋጠውም በተወቅቦ ተዋሐዱ። በዚህም ቃል የሥጋን ባሕርይ ገንዘብ በማድረጉ ሥጋም የቃልን ባሕርይ ገንዘብ በማድረጉ ‘አምላክ ሰው ሆነ ሰው አምላክ ሆነ!!!’ ‘ወልደ አብ ወልደ ማርያም በተዋሕዶ ከበረ!!!’ ብለን እናምናለን።

፪.፩.፲ ተዋሕዶ

በኩነት (በመሆን) ስሙ ቃል የተባለ እግዚአብሔር ወልድ በቅድምና የነበረ አምላክ ነው። የሰውን ልጅ ለማዳን ከመምጣቱም አስቀድሞ ልክ እንደባሕርይ አባቱ አብ እና እንደ ባሕርይ ሕይወቱ መንፈስ ቅዱስ ፍጹም መልክ ፍጹም አካል ፍጹም ገጽ አለው። ከእመቤታችን በተዋሐደ ጊዜ አይደለም ‘አካላዊ ቃል’ የተባለው። ‘ከአፌ የሚወጣ ቃሌ እንዲሁ ይሆናል የምሻውን ያደርጋል የላክሁትንም ይፈጽማል እንጂ ወደ እኔ በከንቱ አይመለስም’ እንዲል ከሁሉ በፊት የነበረና ሁሉን

መስራት ሁሉን መፈጸም የሚችል እውነተኛ አካል ያለው ቃል ነው (ኢሳ፩፥፩ ፍጥረትም የተፈጠሩት በዚህ አካላዊ የእግዚአብሔር ቃል ነው፡፡ በመሆኑም በቅድምና ይኖር የነበረው የራሱ አካል፣ ባሕርይ ያለው ቃል በእመቤታችን ማኅጸን ባደረ ሥግው በሆነም (ሰው በሆነ) ጊዜ ቃልና ሥጋ ያለመቀላቀል ያለ መለያየት በፍጹም ተዋሕዶ ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ከሁለት አካል አንድ አካል ሆኑ (ዮሐ፩)፡፡

በሸማኔ ጉድጓድ ድርና ማግ አንድ እንዲሆኑ በእመቤታችንም ማኅጸን መለኮትና ትስብእት (ሥጋ) አንድ ሆነዋል፡፡ የቃል ገንዘብ የሥጋ ገንዘብ ብሎ መለያየት መገነጣጠል ቀረ፡፡ የአብ የባሕርይ ልጁ በተዋሕዶ የሰው ልጅ ተባለ አምላክ ፍጹም ሰው ሆነ፡፡ ቅዱስ ጳውሎስ ለእግዚአብሔርንም የመምሰል ምሥጢር ታላቅ ነው፡፡ በማለት እንደተናገረ አምላክ ሰው የመሆኑ ቃል ሥጋ የመልበሱ ምሥጢር እጅግ ድንቅ ነው (፩ጢሞ፫፥፮፡፡ ሥጋም በተዋሕዶ አምላክ ሆነ፡፡ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል ለእመቤታችን ትጸንሲ (ትጸንሻለሽ) ባለት ጊዜ ለእንደ ቃልህ ይደረግልኝ እነሆኝ የጌታ ባሪያ ስትለው ፈቃዷን ተመልክቶ የእግዚአብሔር ቃል በአጽባባት መንፈስ ቅዱስ በማኅጸኗ ካደረ ጀምሮ ለቅጽበተ ዓይን እንኳ ሥጋና መለኮት ተለያይተው አያውቁም (ሉቃ፩፥፳፡፡ ቃል ከሥጋ ጋር ተዋሐደም ስንል ውሕደቱ የአካል ብቻ ሳይሆን የባሕርይም መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡

ከእግዚአብሔር ባሕርያት መካከል ዘለዓለማዊነት (ዘመን የማይቆጠረለት)፣ ምሉዕ በኩለሄ (በሁሉ የሞላ)፣ ረቂቅ እም ረቂቃን... የመሳሰሉት ናቸው ምሳጅ፡፡ የሥጋ ባሕርያት ደግሞ ዘመን የሚቆጠርለት፣ ጠባብ ውሱን፣ ደካማ፣ ታማሚ... የመሳሰሉት ናቸው፡፡ ታዲያ የቃል ባሕርይ ከሥጋ ባሕርይ ጋር ተዋሐደ ሲባል ዘመን የማይቆጠርለት መለኮት ሥጋ በመልበሱ አንድ ሁለት ተብሎ ዘመን ተቆጠረለት፤ በሁሉ የሞላ መለኮት ሥጋን በመዋሐዱ ምክንያት ውሱን ጠባብ ሆነ ተዳሰሰ ተጨበጠ ማቴ

፫፥፭ ማለት ሲሆን እንዲሁም ዘመን የሚቆጠርለትም ሥጋ ካለውና ከሚኖረው (ዘሀሎ ወይሄሉ) መለኮት ጋር በመዋሐዱ ዘለዓለማዊ ሆነ፤ በሁሉ መድረስ የማይችል ተራራ ኮረብታ የሚገድበው ውሉን ሲሆን መለኮትን በመዋሐዱ ምክንያት በሁሉ የሞላ ሆነ፡፡የግዙፍነት ባሕርይው የሚያይልበት ሲሆን በምክንያተ ተዋሕዶ ረቂቅ ሆነ፡፡

የቃል እና የሥጋም ባሕርይ ተዋሕዶ ስንል ወይንና ውኃ ቡናና ወተት ውኃና ዱቄት ተዋሕደው ቀድሞ የነበራቸውን መልክ ጣዕምና ባሕርይ እንደሚያጡ ሳይሆን የቃል ባሕርይ ከሥጋ ባሕርይ ጋር መዋሐድ ያለ መለወጥ ያለ መጠፋፋት ነው፡፡ መለኮትና ሥጋ በተዋሐዱ ጊዜ የመለኮት ባሕርይ በሥጋ አልተዋጠም የሥጋም ባሕርይ በቃል አልረቀቀም፡፡ነገር ግን ምንም የመለኮትና የሥጋ ባሕርይ በተዋሕዶ አንድ ቢሆኑም በአንድ ባሕርይ ውስጥ ግን የመለኮት ባሕርይና የሥጋ ባሕርይ ፍጹም የተገለጠ ነው፡፡

ወልድ እግዚአብሔር በሥጋ ማርያም በተገለጠ ጊዜ በሰውነት ባሕርይው ተርቧል፤ ተጠምቷል፤ደክሟል፤ ታሟል፤ ሞቷል ደግሞም በመለኮት ባሕርይውም የአምላክ ልጅ አምላክ፤ ከሃሌ ኩሉ (ሁሉን የሚችል)፤ ሆኖ ሞትንም ድል አድርጎ ተነስቷል፡፡ ይህም የመለኮትን ባሕርይ ሥጋ ገንዘብ እንዳደረገ የሥጋንም ባሕርይ መለኮት ገንዘብ እንዳደረገ የሚያስረዳነው እንጂ የሁለት ባሕርይ ትምህርትን አያሳይም፡፡

አበው ሊቃውንት የምስጢረ ተዋህዶን ነገር በምሳሌ መስለው ያስተምራሉ

ነፍስ

ቅዱስ ቂርሎስ ቅዱስ አውግስጢኖስ መስለው እንዳስተማሩ አንድ ሰው የነፍስና የሥጋ ውሕደት ውጤት ነው፡፡ ሥጋና ነፍስ ተዋሕደው «ሰውን» ያስገኛሉ፡፡ አንድ ሰው ያለ ነፍስ በሥጋ ብቻ ያለ ሥጋ በነፍስ ብቻ መቆም (ህያው መሆን) አይችልም፡፡ ሕያው ለመሆን የነፍስም የሥጋም ተዋሕዶ

ያስፈልጉታል። ነገር ግን በሰውነት ውስጥ እነዚህ ሁለት ባሕርያት ሥላሉ «ሁለት ሰው» «ሁለት ባሕርይ» አይባልም። እንዲሁ መለኮትና ሥጋም በእመቤታችን ማሳጸን ከተዋሐዱ በኋላ ሁለት ባሕርይ ሊባሉ አይችሉም። አንድ ሰው ሲበላ ሥጋዬ በላ፤ ሲተኛም ሥጋዬ ተኛ፤ ብሎ እንደሚናገር በዚህም ፈንታ «ተኛሁ» «በላሁ» ብሎ እንደሚናገር እንዲሁ ሥጋ በላመለኮት አልበላም አይባልም «ሥግው ቃል በላ» እንጂ።

የብረትና የእሳት ምሳሌ

ታላቁ ቅዱስ ቄርሎስ የመለኮትና የሥጋን ተዋህዶ በብረት እና በእሳት መስሎ አስተምሯል። ይኸውም ብረት ከእሳት ውስጥ ሲገባ መጠኑን ወርዱን ቅርጹን ሳይለቅ የእሳቱን ሀብት ነስቶ (ወስዶ) ሁለንተናው ፍጹም እሳት ይሆናል። እሳቱም የእሳትነት ባሕርይውን ሳይለቅ በብረቱ መጠን የብረቱን ቅርጽ ይይዛል። ብረቱም ከእሳቱ ጋር ከተዋሐደ በኋላ «የጋለ ብረት» (Ignited Iron) እንጂ እሳት ወይም ብረት ብቻ አይባልም። ፡ ብረቱ የእሳቱን ባሕርይ ባሕርይ ሲያደርግ እሳቱም የብረቱን ባሕርይ ባሕርይ ያደርጋል። ብረቱ ወደ እሳት ከመጨመሩ በፊት አለማቃጠሉና ከእሳት ሲገባ ማቃጠሉ እሳቱን መዋሐዱን ያመለክታል። እንዲሁም እሳቱ ከብረቱ ጋር ከመዋሐዱ በፊት አለመዳሰሱና አለመጨበጡ ከብረቱ ጋር ግን በሆነ ጊዜ የብረቱን አካል አካል በማድረጉ መጨበጡና መዳሰሱ ፍጹም ከብረቱ ጋር እንደተዋሐደ ያሳያል። ይህም ምሳሌ ሲብራራ የማይዳሰሰው መለኮት ሥጋን በመዋሐዱ ምክንያት እንደተጨበጠ እንደተዳሰሰ፤ ሥጋም ከመለኮት ጋር በመዋሐዱ አንድ ባሕርይ መሆኑን ያስረዳል።

፳፩.፲፩ ጥያቄዎች በነገረ ሥጋዊ ላይ

ተዋህዶው በሁለቱ ባሕርያት መካከል ያለውን ልዩነት አጥፍቶታልን?

ኦርቶዶክሳዊት ቤተክርስቲያን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰውን ልጅ ለማዳን በሥጋ ማርያም ሲገለጥ ቀድሞ ከተዋሕዶ በፊት ሁለት አካል የነበረው በኋላ በተዋሕዶ አንድ አካል ሁለት ባሕርይ የነበረውም በተዋሕዶ አንድ ባሕርይ እንደሆነ ስለዚህም አምላካችን ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ መንሳቱን ታስተምራለች። ይሁንና ንስጥሮስ ግን ክርስቶስ ሥጋ ብዕሊን (የሰውን ሥጋ) ሲለብስ በአንድ ሳጥን እንዳሉ ሁለት እቃዎች እንዲሁ የሥጋ ባሕርይ እና የመለኮት ባሕርይ ብቻ ለብቻ እንደሆኑ እንዳልተዋሐዱ ክርስቶስንም ‘ሁለት ባሕርያት’ አሉት በማለት የምንታወቅ (Dualism) ትምህርት አስተምሯል።

የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ግን ሥግው የሆነ (ሥጋን የለበሰ) ቃል እግዚአብሔር ምንም ባዕድ የሆነ ሥጋን ቢነሳም ባሕርይው ግን ከአንድ ወደ ሁለትነት እንዳልተባዛ ወተት ከውኃ እንዲቀላቀል እንዳልተቀላቀለ እርስ በርሱም እንዳልተጠፋፋ በተአቅቦ (በመጠባበቅ) የሥጋም የመለኮትም ባሕርይ ተዋሕዶ አንድ እንደሆነ ታምናለች በዚህም ትታመናለች!። ተዋህዶ ሲባልም ጊዜያዊ ውሕደት ዘመን ጠብቆ የሚለያይ የሚነጣጠል ሳይሆን ዘላለማዊ የሆነ ነው።ይኸውም ቃል የተባለ ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ በማህጸነ ድንግል ከተጸነሰ ጀምሮ ለዓይን ጥቅሻ ያህል እንኳ የሥጋና የመለኮት ባሕርያት መነጣጠል አልታየባቸውም። በመልአኩ ቅዱስ ገብርኤል አብሳሪነት በአፅባብ መንፈስ ቅዱስ (በመንፈስ ቅዱስ ጣት) በማኅጸኗ ከተቀረጸ ከተጸነሰ ጀምሮ አምላክ ሳይጸነስ በፊት ሁለት የነበረው የመለኮትና የሥጋ ባሕርያት በድንግል ማኅጸን አንድ ሆኗል። ‘አንድ ባሕርይ’ የሚለው አገላለጽም የመለኮት ባሕርይን

ለብቻ የሥጋን ባሕርይ ለብቻ መሆንን የሚያመለክት ሳይሆን ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ የሆነውን <የእግዚአብሔርን ቃል (Logos) አንድ ባሕርይ> የሚገልጽ ነው እንጂ። ስለዚህም እኛ ኦርቶዶክሳውያን ክርስቶስ በድንግል ማገጸን ካደረ በኋላ <ሁለት ባሕርይ> አለው ማለትን ንስጥሮስን እንዳስወገዘው እንደ ንስጥሮስ እንደሚያስነቅፍ ብሎም የሚያስወግዝ ትምህርት እንደሆነ እናምናለን! እንታመናለን!

በ፬፻፶፩ ዓ.ም በተደረገው ጉባኤ (ጉባኤ ኬልቄዶን) ላይ ኦርቶዶክሳዊት ቤተክርስቲያን የጉባኤው ይዘት መንፈሳዊነቱን ያጣ የክብር ጥያቄ የተሞላበት የክርስቶስንም ባሕርይ እንደ ቅርጫ ሥጋ ከፋፍሎ ሁለት ባሕርይ የሚል አዲስ ትምህርት ያመጣ በመሆኑ በቅዱሳን ልጆቿ በእነዲዮስቆሮስ አማካኝነት ይህንን ጉባኤ አውግዛለች። በዚህም ምክንያት የዚህን ጉባኤ ውሳኔ ያልተቀበሉ የሶርያ፣ የአርመንያ፣ የኢትዮጵያ እንዲሁም የግብጽ ቤተክርስቲያን <አንድ ባሕርይ>ን የሚያምኑ (monophysites) ሲባሉ ካቶሊካዊ የሆኑ ኬልቄዶናውያን፣ የግሪክ ቤተክርስቲያን፣ <የሮም ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን> የሩሲያ፣ የሀንጋሪ፣ የሰርቢያ፣ የአሜሪካ አብያተ ክርስቲያን በጉባኤው ውሳኔ ስለተስማሙና የጸደቀውን የሁለት ባሕርይ እምነት ስለተቀበሉ <የሁለት ባሕርይ> አማኞች (Diophysites) የሚል ስያሜ አግኝተዋል፡

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የአብ ልጅና የማርያም ልጅ በማለት ይከፋፈላልን!

ኦርቶዶክሳዊት ቤተክርስቲያን ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ ምንም ከእመቤታችን ሥጋ ሰብእን (የሰውን ሥጋ) ቢነሳም ቅድመ ዓለም (ከዓለም በፊት) ያለ እናት ከአባት መወለዱን የአምላክ ልጅ አምላክ መሆኑን ታምናለች። ከዚህም የተነሳ <ወልደ አብ ወልደ ማርያም> <የአብ ልጅ የማርያም ልጅ> በማለት ትጠራዋለች። የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ግን ይህን ትታ የአብ

ልጅና የማርያም ልጅ በማለት የአብ ልጅ ሌላ የማርያም ልጅ ሌላ እንደሆነ የአብ ልጅ ጽኑዕ ሲሆን የማርያም ልጅ መከራ የሚሰቀቅ ፈሪ ደካማ እንደሆነ ባሕርይውን ከፋፍላ ታስተምራለች። እንዲህ ያለውም አስተሳሰብ እመቤታችንን ወላዲተ አምላክ (Theotokos) ሳይሆን ወላዲተ ሰብእ (የክስርቶስ እናት) (Christotokos) ብሎ የክህደት መርዙን ካመነጨው ከመናፍቁ ንስጥሮስ ጋር የሚመሳሰል ሃሳብ ሳይሆን አይቀርም። ይህን ሀሳባቸውንም ሲያብራሩ በማቴዎስ ወንጌል ላይ «አምላኬ አምላኬ ለምን ተውከኝ» የሚለውን ገጸ ንባብ የአብ ልጅ ተለይቶት ሲሄድ እሩቅ ብዕሊ (ሰው) የማርያም ልጅ ያሰማው የብቸኝነት ንግግር ነው ሲሉ እንዲሁም በጌቴሴማኔ፣ «አባቴ ቢቻልስ ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ ነገር ግን አንተ እንደምትወድ ይሁን እንጂ እኔ እንደምወድ አይሁን» ብሎ የጸለየውን ጸሎት በማንሳት የአብ ልጅ ተለይቶት በሄደ ጊዜ ያሰማው የደካማነቱ እና የፍርሃቱ ጸሎት ነው... በማለት የማይከፈለውን አምላክ ከፍለው ያስተምራሉ። (ማቴ. ፯፥፮ ማቴ. ፯፥፱)

ሎቱ ስብሐት! ሥጋ ብቻ መከራ ከተቀበለ መለኮት ሽሽቶ ከሄደ ዓለም በማን ደም ዳነ? በእሩቅ ብእሲ ሥጋ ብቻ ነውን? ታዲያ እንዲህ ከሆነ በቀደሙት አበው በእነ ይስሐቅ በእነ ኢሳይያስ ለምን አልዳነም? ይህ ብዙ ሊያስብል የሚችል ክሕደት ቢሆንም እኛ ግን ወደ ተነሳንበት መልስ እናመራለን። እነዚህ ከላይ የተጠቀሱት ኃይለ ቃላት በጥሬው ብቻ ተመልክቶ መፍታት እጅግ አስቸጋሪ ከመሆኑም በላይ አሳሳች ነው። ይህም ቃሉ አሳሳች ነው ማለት ሳይሆን ለስህተት የሚቸኩል የሰው ልብ ቃሉን አመሳቅሎ ወዳልሆነ ትርጓሜ ስለሚወስደው ነው። ስለዚህም ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ «በመጽሐፍ ያለውን ትንቢት ሁሉ ማንም ለገዛ ራሱ ሊተረጎም አልተፈቀደም ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ» ብሎ እንደተናገረው ማንም መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያለውን የእግዚአብሔርን ቃል ለራሱ እንዲመች አድርጎ መተርጎም

የለበትም ምክንያቱም ቃሉን ያናገረው እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በመሆኑ መፍታት መተርጎምም ያለበት እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ስለሆነ (፪ኛጴጥ፩፥፳ በመሆኑም እነዚህን የጌታን ቃላት ፍቺ በሚገባ ከትርጓሜው ጋር ማጤን ማሳሰል ያስፈልጋል።

ወደ ቃሉ ፍቺ ስናመራ በማቴ ፯፥፯ ላይ የተጻፈው አምላካችን በመስቀል ላይ ከተናገራቸው አስራ ሦስቱ አፅርኃተ መስቀል አንዱ ሲሆን ጌታችንም <አምላኬ አምላኬ ስለምን ተውከኝ> በማለት የተናገረው ቃል በሥጋና በመለኮት መካከል ልዩነት የሚፈጥር እግዚአብሔር አብ ልጁ እግዚአብሔር ወልድን እንደተወው የሚያሳይ ቃል አይደለም ምክንያቱም እራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እርሱና አብ መነጣጠል እንደሌለባቸው ሲያስረዳ <እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ> በማለት ተናግሯል (ዮሐ. ፬፥፩)። ታዲያ <ለምን ተውከኝ> የሚለው ቃል ምን ማለት ነው ብለን ስንጠይቅ ይህ ቃል የሚያሳየን ሁለት ባሕርይን ሳይሆን መድኃኔዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ እንዲሁም ከመስቀል በፊት የተቀበላቸው ሕማማት የባሕርይ አባቱ የአብ ፈቃድ እንዳለበት ለማጠየቅ ነው። ወልድ እግዚአብሔር መጥቶ ያዳነን በእርሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ እንደሆነ ቅዱስ ኤፍሬም በውዳሴ ማርያም ላይ <እስመ በፈቃዱ ወበስምረተ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ መጻ አወአድኃነነ> <በእርሱ ፈቃድ በአባቱ ፈቃድ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ መጥቶ አዳነን> በማለት ተናግሯል (ውዳሴ ማርያም ዘሠሉስ)። ሌላው <አምላኬ አምላኬ ለምን ተውከኝ> ማለቱ አስቀድሞ <መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አታውቁምና ትክዳላችሁ> ብሎ አይሁዳውያንን እንደገሰጸቸው (ማቴ. ፪፥፱) ቅዱስ ዳዊት <አምላኬ አምላኬ ለምን ተውከኝ ... እጆቼና እግጦቼን ቸነከሩኝ አጥንቶቼ ሁሉ ተቆጠሩ እነርሱም አዩኝ ተመለከቱኝም ልብሶቼን ለራሳቸው ተከፋፈሉ በቀሚሴም ላይ እጣ ተጣጣሉ> (መዝ፩፥፩-፰) ብሎ የዘመረው መዝሙር በእርሱ መፈጸሙን ለመናገር (ትንቢተ ነቢያትን መፈጸሙን ለማሳወቅ) ሲሆን

ሌላው <የባርያን መልክ> የነሳ አምላካችን በፈጠራቸው ፍጡራን (ሰው) ቦታ ተገብቶ የሰውን ልጅ ወክሎ የተናገረው ቃል ነው (ፊል.፪+፮)። እርሱ ኃጢአት የማይስማማው ንጹሐ ባሕርይ ሆኖ ሳለ የኃጢአት ቀንበር ተጭኖት የደከመውን የተዋረደውን ሰው ለማዳን በመስቀል ላይ የሰውን ልጅ ኃጢአት ተሽከመ በመጨረሻም ኃጢአት ከእግዚአብሔር ለመለየት እንዲሁም ለመጣል ምክንያት መሆኑን ለሰው ልጅ ለማሳየት ብሎም ምሳሌ ለመሆን <አምላኬ አምላኬ ስለምን ተውከኝ> ብሎጸለየ።

በሁለተኛ ደረጃ ጌታችን በጌቴሴማኒ <አባቴ ቢቻልስ ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ> ብሎ የጸለየው ጸሎት አማናዊው ፍቺ አሁን ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን እንደምታስተምረው ሕሉም ትርጓሜ (ጥፋ ትርጓሜ) ያለው አይደለም። በልብ መታሰቡ በቃል መነገሩ ከፍ ከፍ ይበልፍ ምንም ልዩናውያን እንዲህ ብለው ይዘለፉት እንጂ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ግን ቃሉ አምላክን ሁለት ባሕርይ የማያስብል መሆኑን ምስጢሩ ግራ በማያጋባ ሀሳቡ በማያሻማ ግልጥ በሆነ መልኩ ተርጉማዋለች፡ይኸውም <ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ> ሲል ጽዋ ብሎ የጠራት ስለኛ ብሎ የሚቀበላትን ሞት ሲሆን በእኔ ሞት በእኔ መከራ የሰው ልጆች ድኅነተ ሥጋ ድኅነተ ነፍስ የሚያገኙ ከሆነ በእኔ ሞት የተነሳ ይህ ጽዋ <ሞት> ይቅርላቸው የሚል ሲሆን በተጨማሪ <ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ> ሲል እኔን አብነት ምሳሌ አድርገው እንደነ ቅዱስ እስጢፋኖስ እንደነ ቅዱስ ጴጥሮስ ወጳውሎስ በሞት ለማዕትነትን ክብርን ለሚያገኙት ይለፍ የሚል ፍቺ አለው። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ እንደተናገረ <አባቴ ቢቻልስ ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ> የሚለው ንግግር ፍርሐት የሚስማማው የሰውን ሥጋ መልበሱን የሚያሳይ ሲሆን <አንተ እንደምትወድ ይሁን እንጂ እኔ እንደምወድ አይሁን> የሚለው ቃል ደግሞ ከአባቴ ከእግዚአብሔር ጋር በፈቃድ አንድ የሆነ አምላክ መሆኑን የሚያመለክት ነው!!!።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መንገሥ መሾም የሚናገሩ ክፍሎች አሉ። እውን ጌታችን ሿሚ ሸላሚ

አለውን?

ሥግወ ቃል ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው በመሆኑ ምክንያት ነግሠ፣ ከብረ፣ ተቀብሎ ተብሎለታል። እንዲህ ያሉትንም ቃላት በመጽሐፍ ቅዱስ ስናገኝ ለአጽድቆተ ትስብእት (በእውነት ሰው መሆኑን) ለመናገር የሚቀጸሉ ንግግሮች ናቸው። ለምሳሌ ቅዱስ ጳውሎስ በፊሊጲስዩስ መልእክቱ «በዚህ ምክንያት ደግሞ እግዚአብሔር ያለልክ ከፍ ከፍ አደረገው፥ ከስምም ሁሉ በላይ ያለውን ስም ሰጠው፤» (ፊል.፪፥፱) በማለት የተናገረው ኃይለ ቃል ወልደ እግዚአብሔር ከቅድስት ድንግል ማርያም የነሳው ሥጋ መሾሙን በአብ ቀኝ መቀመጡን ስሙም «አምላክ፣ ወልድ፣ እግዚእ (ጌታ)» መባሉን የሚያመለክት ነው እንጂ መድኃኔዓለም አምላክ አለመሆኑን እና ደርሶ መሾሙን የሚያሳይ አይደለም። እዚሁ አንቀጽ ላይ ከፍ ብለን ስናነብ በማንም ያልተሾመ በቅድምና የነበረ አምላክ፤ እግዚአብሔር አብን በመልክ የሚመስለው በባሕርይ የሚተካከለው መሆኑን የሚያስረዳ «እርሱ በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ» የሚል ግሩም ቃል እናገኛለን፡ ፡ ደግሞም በሌላ ቦታ «የአብርሃምና የይስሐቅ የያዕቆብም አምላክ፥ የአባቶቻችን አምላክ፥ እናንተ አሳልፋችሁ የሰጣችሁትንና ሊፈታው ቈርጦ ሳለ በጲላጦስ ፊት የካዳችሁትን ብላቴናውን ኢየሱስን አከበረው» (ሐዋ፤፫) «ስለዚህ በእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎና የመንፈስ ቅዱስን የተሰፋ ቃል ከአብ ተቀብሎ ይህን እናንተ አሁን የምታዩትንና የምትሰሙትን አፈሰሰው» (ሐዋ፪፥፫) የሚሉ ቃላትን ብናገኝ የሰውን ሥጋ በመዋሐዱ የተነገረ እንደሆነ ልናስብ ይገባል።

ጌታችን በእለተ አርብ ነፍሱን ከሥጋው በለየ ጊዜ መለኮት ከማን ጋር ነበረ? ከሥጋ ወይስ ከመለኮት ጋር?

በትምህርታችን ላይ እንደተመለከትነው መለኮትና ሥጋ ለዓይን ጥቅሻ ያህል ጊዜ እንኳ ተለያይተው አያውቁም። ታዲያ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋው በሞተ ጊዜ መለኮት ከማን ጋር ነበረ ቢሉ? ከሥጋም ከነፍስም ጋር ነበር። አንድን የዛፍ ግንድ የፀሐይ ብርሃን ባለበት ቦታ አጋድመው በምሳር (በመጥረቢያ) ለሁለት ቢቆርጡት ፀሐይዋ ለሁለት እንደማትከፈል ምንም ነፍስና ሥጋው ቢለያዩም መለኮት ግን ከነፍስም ከሥጋም ጋር ነበር (አልተለየም)። ከዚህ ውጪ ግን ከሥጋ ጋር ብቻ ነበር ካልን በሲኦል ያሉ ነፍሳትን ወደ ገነት ያሸጋገረው መለኮት የተለየው ነፍስ ነውን? የሚል ጥያቄ ያስነሳል። መለኮት የተለየው ነፍስ (የዕሩቅ ብእሲ ነፍስ) ይህን ማድረግ አይችልምና። ከነፍስ ጋር ነው ካልንም ከሙታን ተለይቶ የተነሳው መለኮት የተለየው የእሩቅ ብእሲ ሥጋ ነው ከማለትም በላይ ዛሬ እኛ የምንቀበለው ‘ነፍስ የተለየው መለኮት የተዋሐደው’ የአምላክን ሥጋና ደም መለኮት የተለየው (የዕሩቅ ብእሲ ሥጋና ደም) ነው ወደሚል የክህደት ሀሳብ ያደርሳል። ስለዚህ መለኮት ከነፍስም ከሥጋም ጋር ነበረ!

አምላክ ንጽሕና የጎደፈበት የሰውን ሥጋ በመልበሱ ንጽሐ ጠባዕዩ አደፈን?

እግዚአብሔር ነውር የሌለበት ንጽሐ ጠባይ ንጽሐ ባሕርይ ነው ‘እስመ ንጽሐት ጠባዕያቲሁ ለእግዚአብሔር ዘእንበለ ነውር’ እንዲል (መቅድመ ወንጌል)። ታዲያ በኃጢአት ያደፈ የሰውን ልጅ ሥጋ በመልበሱ ምክንያት አላደፈም ቢባል በፍጹም አላደፈም። እንዲያውም ያደፈውን የወደቀውን ሥጋ በመዋሐዱ ምክንያት ቀድሶታል፣ አንስቶታል፣ አንጽቶታል። ቅዱስ አትናቴዎስ እንዳስተማረ፡- ፀሐይ ብሩሕ ጽሩይ (የጠራ) ፍጥረት ነው። ይህ ብሩሕነቱ በቆሻሻ ገንዳ ላይ ባረፈ ጊዜ እንደማያድፍ እንዲሁ ንጽሐ ባሕርይ የሆነ እግዚአብሔር የእኛ ሰውነት ቢዋሐድ ቅሱ ከኃጢአታችን

መሠረተ ሃይማኖት ሰባተኛ ክፍል

ከመርገማችን ያነጻጻል እንጂ እርሱስ አይቆሽሽም።

ምዕራፍ ሰባት

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሰ/ት/ቤቶች ማደራጃ መምሪያ የመንበረ ፓትርያርክ (ዓለም አቀፍ) የሰ/ት/ቤቶች አንድነት

ነገረ ቅድስተ ቅዱሳን ድንግል ማርያም

ዓለማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ ክብረ ድንግል ማርያምን ይረዳሉ

፪ የእመቤታችንን ታሪክ ያውቃሉ

የመክፈቻ ጥያቄ

፩ የእመቤታችን የቅድስት ድንግል ማርያምን የስሟን ትርጓሜ
የምታውቁትን ተናገሩ

፩፡፩

፩.፩ የድንግል ማርያም የስሟ ትርጓሜ

በመጽሐፍ ቅዱስ “ ማርያም” በሚል ስም የተጠሩት ወደ ስምንት ገደማ ሴቶች አሉ። ከሁሉም ግን በክብር የምትበልጠው ክብርት እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ናት። አባቶቻችን ሊቃውንት ከግብሯክክብሯ የተነሳ ማርያም የሚለውን ስሟን እንደሚከተለው አመስጥረው ይተረጉሙታል። ይህ ምስጢራዊ አተረጓጎም ግን “ማርያም” በሚለው ስም የተጠሩ ሌሎችን ይመለከታል ማለት አይደለም።

- ማርያም የሚለው ቃል በዕብራይስጥ “ማሪሃም” ሲሆን ትጓሜውም የብዙኃን እናት ማለት ነው፤ አብርሃም ማለት የብዙኃን አባት ማለት እንደሆነ። ዘፍ፯፥፭

- ማርያም፡- ማለት መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት /መንግሥተ ሰማያት መርታ የምታስገባ / በተአምረ ማርያም ላይ፤ጸጋና ሀብት ፤ፍጽምት ፤መልዕልተ ፍጡራን መትህተ ፈጣሪ /ከፍጡራን በላይ ከፈጣሪ በታች እግዝእተ ብዙኃን /የብዙዎች እመቤት/፤ ማር /የምድር ጣፋጭ መብል / ያም /በብሔረ ሕያዋንና በብሔረ ብጹዓን የሚኖሩ ቅዱሳን የሚመገቡት መብል /፤ ተላኪተ እግዚአብሔር ወሰብእ ማለት ነው ።

- ከላይ ከተጠቀሰው በተጨማሪ በሆሄያት ሲተነተንና ሲተረጎም ደግሞ፡- ማ፡- ማኅደረ መለኮት /የመለኮት ማደሪያ ፡/

ር፡- ርግብየ ይቤላ /ሰሎሞን “ርግቤ” ይላታል። (መጋ፩፥፱)

ያ፡- ያንቀዑ ገቤኪ ኩሉ ፍጥረት /ፍጥረት ሁሉ “ቅድስት ሆይ ለምኛልን” እያሉ ወደ አንቺ ያንጋጥጣሉ።

ም፡- ምስክል ወምስጋድ ወመስተሥራየ ኃጢአት /መለመኛ፤ መስገጃ ፤የኃጢአት ማስተሰረያ /የሚል ፍቺን ይሰጣል።

• የእመቤታችን ታሪክ

«መሠረቶችዎ የተቀደሱ ተራሮች ናቸው፡፡» ተብሎ እንደ ተጻፈ መዝ ሹ፯፥፩/ የእመቤታችን ቅድመ አያቶቿ ቴክታና ጴጥርቃ የተባሉ ቅዱሳን ባልና ሚስት ናቸው፡፡ ይህም አንዳንዶች እንደሚሉት ኃይል -አርያማዊት ሳትሆን ከሰው ዘር የተወለደች መሆኑን ያስረግጣልናል፡፡ ሉቃ ፩፥፳፯ ኃይል አርያማዊት ናት ማለት አምላክ የሰውን ሥጋ አልተዋሐደም የሰው ልጅም አልዳነም ማለት ነውና የተሳሳተ ነው ፡፡ ቴክታና ጴጥርቃ ይህ ቀራቸው የማይባሉ ባለጸጎችም ነበሩ፡፡ ይሁንና ልጅ ስላልነበራቸው እጅግ ያዝኑ ነበር፡፡ የሀብታቸውን ብዛት እየተመለከቱ ልጅ በማጣታቸው ይከፉ ነበር፡፡

ሚስቲቱም ለባልዋ “እግዚአብሔር ከእኔ ልጅ ባይሰጥህ ከሌላ ይሰጥህ ይሆናልና ሌላ አግብተህ ውለድ” ትለው ነበር እርሱም “ ይህንንስ እንደማላደርገው እግዚአብሔር ያውቃል” ይላት ነበር፡፡ ከዚህ በኋላ “ ነጭ እንቦሳ ከበረታቸው ስትወጣ እንቦሳይቱ እንቦሳ እየወለደች እስከ ሰድስት ስትደርስ ስድስተኛይቱ ጨረቃን ስትወልድ ፀሐይን ስትወልድ” ህልምን ያያሉ፡፡ ለህልም ፈቺ ሄደው ቢነግሩት “ ደግ ልጅ ትወልዳላችሁ፡ ፡ የፀሐይ ነገር ግን አልተገለጠልኝም ፀሐይን ነቢይ እንደ ንጉሥያለ ይሆናል” አላቸው፡፡ ከዚህ በኋላ ጸነሰችና ወለደች ስሟን ሄኤሜን አለቻት፡፡ ሄሜን ዴርዴን ፤ዴርዴ ቶናን፤ ቶና ሲካርን፤ ሲካር ሄርሜላን ፤ሄርሜላ ሐናን ወለደች፡፡ ሐና አካለ መጠን ስትደርስ ከቤተ ይሁዳ ለተወለደ ኢያቄም ለሚባል ሰው አጋቧት እንደ ቀድሞ አያቶቻቸው መካኖች የነበሩ ሲሆን ልዩነቱ ግን ሀብታቸው መጠነኛ የነበረ መሆኑ ነው ሐና መካን በመሆንዋ በሰዎች ዘንድ ያስነቅፋት የነበረ ሲሆን ወደ ቤተ መቅደስ ሔደው መሥዋዕት ሊያቀርቡም ሲሉ ሊቀ ካህናቱ ሮቤል“ እግዚአብሔር መካን ያደረጋችሁ ቢጠላችሁ ነውና መሥዋዕታችሁን አልቀበልም” ብሎ ይመልሳቸውና የወለዱሰዎች የሚመገቡትን መክፈልትም ይከለክላቸው ነበር፡፡ እያዘኑ ሲመለሱም አርጋብ /ርግቦች/ ከልጆቻቸው ጋር ሲጫወቱና ሲጎራረሱ ዕፅዋት አብበው ሲያፈሩ አይታ

ቅድስት ሐና “እነዚህን እንዲያብቡ የምታደርግ አምላክ እኔ ተፈጥሮ ከድንጋይ ይሆንን ልጅ የነሳኸኝ?” ብላ አዘነች።

ከዚህ በኋላ “ ወንድ ልጅ ብንወለድ ወጥቶ ወርዶ አርሶ ቆፍሮ ይርዳን አንልም ለቤተ እግዚአብሔር አንጣፊ ጋራጅ ሆኖ ይኖራል ፤ሴት ብንወለድ እንጨት ሰብራ ውሃ ቀድታ ትርዳን አንልም ለቤተ እግዚአብሔር መሶበወርቅ ሰፍታ መጋረጃ ሰፍታ ትኑር” ብለው ብጽአት /ስእለት/ገብተዋል።

ሐምሌ ፴ እርስዋ ለእርሱ “ ጸምር ሲያሰታጥቁህ መቋሚያህ አፍርታ ፍጥረት ሁሉ ሲመግባት አየሁ” ብላ ነገረችው፤እርሱ ደግሞ ለእርስዋ “ ጸአዳ ርግብ ፯ቱን ሰማያት ሰንጥቃ መጥታ በራስሽ ላይ ስታርፍ በቀኝ ጀሮሽ ገብታ በማኅጸንሽ ስታድር አየሁ “ ብሎ ያዩትን ህልም ተነጋገሩ ። ለህልም ፈቺ ሄደው ቢነግሩት በደፈናው ደግ ልጅ ትወልዳለችሁ አላቸው። እግዚአብሔር ይፍታው ብለው ወደ ቤታቸው ተመለሱ ። በነሐሴ ፯ መልአክ መጥቶ ደግልጅ ትወልዳለችሁ ብሎአቸው በብስራተ መልአክ በፈቃደ አምላክ እመቤታችን ተጸነሰች። በእናትዋ ማኅጸን ሳለች ዕውር አብርታለች ሙት አስነስታለች። ከዚህ በኋላ አይሁድ በምቀኝነት ተነስተው ከእነዚህ ወገን የሆኑ ዳዊትና ሰሎሞን አርባ አርባ ዘመን እንደ ሰም አቅልጠው እንደ ገል ቀጥቅጠው ገዙን ደግሞ ከዚች የተወለደ ምን ያደርገን ይሆን ብለው በጠላትነት ተነሱባቸው ኢሳ፲፩÷፩ መልአክ ኢያቄምን ወደ ሊባኖስ ተራሮች ይዘሃት ሂድ ብሎት በዚያ እመቤታችን ተወልዳለች። መጋ፬÷፰

እመቤታችን በተወለደች በሦስት ዓመቷ ሐና ኢያቄምን «ይህቺ ልጅ ሆዷ ዘመድ ሳይወድ አፏ እህል ሳይለምድ ወስደን አንሰጥምን?» “የሰጠ ቢነሳ የለበት ወቀሳ እንዲሉ አንዳች ብትሆንብን ከልጃችንም ከእግዚአብሔር ሳንሆን እንዳንቀር” አለችው «ፍቅርሽ ይለቅልሽ ብዬ ነው እንጂ እኔማ

ፍቃዴ አይደለምን» አላት ወደ ቤተ መቅደስ ይዘዋት ሄዱ መዝ ፳፭÷፲፫ መዝ ፻፲፭÷፱ መዝ፻፴÷፲

ሊቀ ካህናቱ ዘካርያስ “የምግቧ ነገር ይያዝልኝ “ ብሎ መጥቅፅ /ደውል/ መትቶ ሕዝቡን ሰብስቦ ሳለ መልአኩ ፋኑኤል ኅብስት ሰማያዊ ይዞ ረቦ ታየ ዘካርያስ ለኔ የመጣ ሀብት ነው ብሎ ለመቀበል ቢነሳ ወደ ላይ ራቀበት። የሊቀ ካህናቱ ስምዖንም ለመቀበል ቢነሳ ወደ ላይ ራቀበት ከዚህ በኋላ ጥበበ እግዚአብሔር አይመረመርምና ምናልባት ለዚህች ብላቴና የመጣ ሀብት እንደሆነ እስቲ እንየው ብለው ለብቻዋ አድርገዋት ፈቀቅ ቢሉ ድንኩል ድንኩል እያለች እናቷን ሰትከተል መልአኩ ፈጥኖ ወርዶ አንድ ክንፉን አንጽፎ አንድ ክንፉን ጋርዶ በቆመ ብእሲ (በሰው ቁመት) ያህል ምድር አስለቅቆ መግቧት ዐረገ ።

“የምግቧ ነገር ከተያዘልን ከሰው ጋር ምን ያጋፋታል” ብለው ከቤተመቅደስ አስገብተዋት ፲፪ ዓመታት ኖራለች። በቤተ መቅደስ ሳለች አይሁድ በምቀኝነት ተነሳስተውባት ሊያጠፏት ምጥቁል የሚባል ጠንቋይን ቀጥረውባት ነበር ነገር ግን እመቤታችን ስመ እግዚአብሔርን ጠርታ አጋንንቱን ድል ነስታቸዋለች። ፲፭ ዓመት ሲሆናት ምንም አደፍ ጉድፍ የሌለባት ብትሆንም አይሁድ ግን በምቀኝነት ተነሳስተው “መቅደሳችንን ታሳድፍብናለች” ብለው ከመቅደስ እንድትወጣ ጠየቁ።

ሊቀ ካህናቱም ወደ እርስዋ ገብቶ “ እንደምን ትሆኒ?” ብሎ ቢጠይቃት “ወደ እግዚአብሔር አመልክትልኝ እንጂ እኔ ምን አውቃለሁ?” አለችው ወደ እግዚአብሔር ቢያመለከት ከነገደ ይሁዳ ሚስቶቻቸው የሞቱባቸውን አስቆጥረህ በትራቸውን ከቤተ መቅደስ አስገብተህ ጸልይበት ምልክትም እስጥሃለሁ አለው። ስለዚህ ሊቀካህናቱ በትራቸውን ሰብስቦ ከቤተ መቅደስ አግብቶ ሲጸልበት አድሮ ሲያወጣው ከበትሩ “የሴፍ ሆይ እጮኛህ ማርያምን ለመውሰድ አትፍራ!” የሚል ጽሁፍ ተቀርፆ ተገኝቷል።

በትሯም እንደ አሮን በትር አፍርታ የስንዴና የወይን ዘለላ ይዛ ተገኘች ዘኑ ፲፮÷፰ በራሱ ላይም ርግብ አርፋበታለች። እነዚህንም ምልክት አድርገው ሰጥተውታል።

በቤተ ዮሴፍ እንደ ገባች ዮሴፍ ወደ ገበያ ሲሄድ የዮሴፍን ልጆች ለማገዝ ውኃን ልትቀዳ ማድጋ ይዛ ሄደች በዚያም የተጠማ ውሻ አግኝታ ከማድጋዋ አጉድላ በወርቅ ጫማዋ አጠጥታዋለች። ምሳ ፲፪-፲ ሴቶችም “የለማይ አምላክ ከድንግል ይወለዳል ይባላል አንቺ ትሆኚ” በማለት የነቀፏት መስሎአቸው ትንቢትን ተናግረዋል። እርስዋ ግን በትህትና “አምላክን የምትወልደውንስ በዘመኗ ኖሬ ባገለገልኳት” ትል ነበር። ሉቃ፩÷፵፰ ከዚህ በኋላ መልአኩ ከመንገድ “ትጸንሻለሽ” የሚል ድምጽን አሰማት መለስ ብላ ብታይ አጣችው። እቤት ስትገባም እንዲሁ “ትጸንሻለሽ” አላት «እናቴ ሔዋንን ያሳተ ሰይጣን ይሆንን ? እንዲህ ያለውን ነገር ከቤተ መቅደስ ሒደው ሊሰሙት ይገባል» ብላ ከቤተ መቅደስ ገብታ ወንበሯን ዘርግታ ከደናግለ እስራኤል የተካፈለችውን ወርቅና ሐር እያስማማች ስትፈትል ቅዱስ ገብርኤል በአምሳለ አረጋዊ ሆኖ በክብር አበሰራት ሉቃ፩÷፳፮-፴፰ “እንደ ቃልህ ይደረግልኝ” የሚል ንግግሯን ይዞ ከሦስቱ አካል አንዱ ወልድ በማሳጸንዋ አደረ።

አረጋዊው ዮሴፍ ከሔደበት ሦስት ወራት ቆይቶ መጣ ዮሐንስ የሚባል ፈላስፋ ሊጠይቀው መጥቶ እንደ ጸነሰች አይቶ ለዮሴፍ ጠየቀው እርሱም እኔም አላወቅሁም አለውና ዮሴፍ እመቤታችንን ስለ ጽንሱ ጠየቃት እርስዋም “ መልአኩ አክብሮ ከነገረኝ ነገር በቀር ምንም ምን የማውቀው እንደሌለ እግዚአብሔር ያውቃል” አለች። /ውዳሴ ማርያም ዘዓርብ/ ከዚህም በኋላ አይሁድ “ማየ ዘለፋ” ያጠጧት ቢሆንም ንጽሕት በመሆንዋ ከመሞት ይልቅ ፊቷ ከጨረቃ ሰባት እጅ አብርቷል። ከዚህ በኋላ ወራቷ ሲደርስ የተወደደ ልጅዋን በበረት ውስጥ ያለ ሕማመ ወሊድና ያለ ምጥ

ወልዳዎላች ከእርሱም ጋር ወደ ግብጽ ተሰዳ ሦስት ዓመታት ከስድስት ወራት ቆይታለች። በወርታ ስደቷም በኢትዮጵያ አልፋለች የአስራት ሀገር አድርጋም ከልጅዋ ተቀብላታለች። ራእ፲፪÷፩-፳፬ን፫÷፫-፯

እመቤታችን በመዋእለ ዘመኗ ጸዋትወ መከራ (ልዩ ልዩ መከራዎች) ደርሰውባታል ፤ እነርሱን በመዘከር (በማለብ) ዋጋን የሚያሰጡ አምስት ጽኑ ሀዘናትንም አዝናለች። እነዚህም ሀዘናት

፩፦ አረጋዊው ሰምዖን “ በአንቺም ደግሞ በነፍስሽ ሰይፍ ያልፋል” ብሎ በተናገራት ጊዜ ያዘነችው ሉቃ ፪÷፴፭ ፤

፪፦ ከእየሩሳሌም በዓል በኋላ ልጅዋን ፈልጋ ስታጣው ያገኛት ሐዘን ሉቃ፪÷፵፩-፵፯ ፤

፫፦ ልጅዋ ክርስቶስ በዐውደ ጲላጦስ መቆሙና መገረፉ ማቴ፳፯÷፩-፪ ፤

፬፦ በሁለት ወንበዴዎች መሃል በሰቀሉት ጊዜ ማቴ፳፯÷፴፰ ፤

፭፦ ወደ መቃብር በወረደ ጊዜ ማቴ፳፯÷፶፯ ናቸው ።

እመቤታችን ከጌታችን ስቅለት በኋላ በመስቀል ላይ አደራ አድርጎ በተቀበላት በቅዱስ ዮሐንስ ቤት ለአስራ አምስት ዓመታት ከቆየች በኋላ በስድሳ አራት ዓመቷ ጥር ሃያ አንድ ቀን በ፵፱ ዓ.ም በክብር አርፋለች። መዝ፪፴፩÷፰ መጋ ፪÷፲ ዮሐ ፪÷፲፱ ባረፈችበትም ግዜ ስለእርስዋ እረፍት ብዙ ነፍሳት ከሲኦል ወጥተዋል። ቅዱሳን ሐዋርያት ሥጋዋን ገንዘው ወደ መቃብር ይዘው ሲሔዱ አይሁድ ታውፋንያ የተባለን ሰው ልከው ሥጋዋን በእሳት ሲያቃጥሉ ሲሞክሩ የአልጋዋን ሽንኩር የያዘው ታውፋንያ በመልአክ ሰይፍ እጁ ከአልጋው ተንጠልጥሎ ቀርቷል እመቤታችንም ፈውሳዋለች።እመቤታችንም በአማላጅነቷ ቅዱስ ጴጥሮስ ጸልዮ እጆቹን እንዲመልስለት ነግራው እጆቹን እንደነበረ አድርጎለታል፡ ፡ ከዚህ በኋላ መልአክ የእመቤታችንን ሥጋ ከወንጌላዊው ዮሐንስ ጋር ነጥቆ በገነት ከፅፁ ሕይወት ዛፍ ሥር አኖረው። ቅዱስ ዮሐንስ ከጥቂት ጊዜ በኋላ ወደ ሐዋርያት ሲመጣ አስከሬኗ በገነት ማረፉን ነግሯቸው

ሥጋዋን ሽተው ከነሐሴ አንድ ጀምረው ሁለት ሱባኤ እንደ ጸሙ በአስራ አራተኛው ቀን ሥጋዋን አግኝተው በምስጋና በጌቴሴማኒ ቀብረዋታል። ከዚህም በኋላ እመቤታችን ተነስታ ዓርጋለች። ቅዱስ ቶማስ ከሃገረ ስብከቱ በደመና ተጭኖ ሲመለስ የእመቤታችንን ዕርገት አይቷል። ሐዋርያትም ከመካከላቸው ቅዱስ ቶማስ ብቻ ያየውን ትንሳኤዋን ለማየት በዓመቱ ከነሐሴ አንድ ጀምረው ጸመዋል ትንሳኤዋንም አይተዋል። የእመቤታችንን ታሪክ መዝግቦ ያቆየልን ቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ በነገረ ማርያም መጽሐፉ ነው። የብዙ ሰዎች ታሪክ በተመዘገበበት መጽሐፍ ቅዱስ የእመ አምላክ ታሪክ በዝርዝር አለመቀመጡ አዋልድ መጻሕፍትን ለማክበርነው።

፩.፪ የእመቤታችን ምሳሌዎች በመጽሐፍ ቅዱስ

ቅድስት ድንግል ማርያም ክብርዋን የሚስተካከሉ ባይሆኑም በመጽሐፍ ቅዱስ የተቀመጡ ብዙ ምሳሌዎች አሏት። ቅድመ ዓለም በአምላክ ኅሊና ታስባ ትኖር የነበረች በመሆንዋ በቀደመው ዘመን እግዚአብሔር በነቢያቱ አድሮ ትንቢትና ምሳሌን ስለ እርሱዋ አናግሯል። እንዲሁም የኋላ ዘመን ለቃውንት በመጽሐፍ ቅዱስ የተመዘገቡ ታሪኮችንና ክስተቶችን በመንፈስ ቅዱስ ገላጭነት አራቅቀው በመተርጎም ስለ ድንግል ማርያም በሚከተሉት ምሳሌዎች አስተምረዋል።

እመቤታችን በመጀመሪያይቱ ምድር ዘፍፅ÷፲፪፤ በአቤል ደግነት፤ በኖኅ መርከብ ዘፍ፯÷፪፤ በሰላማዊቷ ርግብ ዘፍ፰÷፮ -፲፪ በቀስተ ደመና ፱÷፰-፭ ፤ በአብርሃም ድንኳን ፲፰÷፩-፭ ዘፍ ፲፰÷፩ -፭ በዕጸ ሳቤቅ ዘፍ፳፪÷፲፫፤ በአብርሃም እርሻ ዘፍ ፳፫÷፲፯ ፤ በያዕቆብ መሰላል ዘፍ፳፰÷፲ በሲና ሐመልማል ዘፀ ፫÷፩ በደብረ ሲና ዘፀ፴፩÷፲፰ በጽላተ ሙሴ ዘጸ፴፪÷፩ እስከ ፍጻሜው በበትረ አሮን ዘኑ ፲፯÷፰ በኢያሱ ሐውልት ኢያ ፳፱÷፳፭-፳፯ በጌድዮን ፀምር መሳ ፮÷፴፮-፵ በሳሙኤል የሽቱ ቀንድ ፩ኛሳሙ ፲፮÷፲፫ በዳዊት መስንቆ ፩ኛሳሙ-፲፮÷፲፬-፳፫ በአሚናዳብ ሠረገላ ፪ኛ ሳሙ ፮÷፫-፬ ፤ በኤልያስ ደመና ፩ኛ ነገ ፲፰÷፵፩ -፵፭ በኤልያስ መሶበ ወርቅ ፩ኛ

ነገ ፲፭-፰ በኤልሳዕ ማሰሮ ፪ኛ ነገ ፪፡፲፱ በሰሎሞን አክሊል መኃ ፫፡፲፩ አቤሚሌክ በያዛት የበለሰ ቅንጣት ተ.ኤር ፱፡፩-፳፪ በወርቅ ማዕጠንት/ አን.ብር.ራዕ ፰፡፱/ ትመሰላለች።

፯.፫ የእመቤታችን ንጽሕናና ዘላለማዊ ድንግልና

ድንግል ማርያም በሰው ልጆች ላይ ይደርስ የነበረው ጥንተ አብሶ ወይም የበደል ዕዳና መርገመ ሥጋ መርገመ ነፍስ የለባትም። መኃ ፬፡፯ ሉቃስ ፩፡፰ እንዲሁም የእመቤታችንን ድንግልናዋ በቤተክርስቲያናችን ትምህርት መሠረት ስድስት ጊዜ ዘላለማዊ ነው። ይኸውም ቅድመ ጸኒስ/ ከመጽነሷ በፊት/ ጊዜ ጸኒስ/በጸነሰች ጊዜ/ ድህረ ጸኒስ /ከጸነሰች በኋላ/ ቅድመ ወሊድ /ከመውለዷ በፊት/ ጊዜ ወሊድ /በወለደች ጊዜ/ ድኅረ ወሊድ /ከወለደች በኋላ/ ነው። ሉቃስ ፩፡፳፯-፴፯ ኢሳ ፯፡፲፬

የሰው ልጅ የተፈጠረበትና ዕፅዋት አትክልትና አዝርዕት የበቀሉባት ጎትምት ምድር ዘፍ ፩፡፲፩-፲፪ ዘፍ ፪፡፯ ቤዛ ይስሐቅ የሆነው በግ የተገኘባት ጎትምት ግንድ ዘፍ ፳፪፡፲፫ እስራኤል በምድረ በዳ ውኃ የጠጡበት አለት ዘጸ፲፮ ቆሮ ፲፥፬ ሕዝቅኤል ያያት የተዘጋች ደጅ ሕዝ ፵፬፥፩ ነቢዩ ዳንኤል ያየው ረጅም ተራራ ዳን ፪፡፴፩-፴፰ ኢሳይያስ የተናገረላት የታተመች ደብዳቤ ኢሳ ፳፱፡፲፩-፲፪ ሰሎሞን የተናገረላት የታጠረች ተክልና የተዘጋች ጉድጓድ መኃ ፬፡፲፪ የእመቤታችን ድንግልና ምሳሌዎች ናቸው። ቅዱስ ዳዊትም “ልዑል ማደሪያውን ቀደስ እግዚአብሔር በመካከሏ ነውና አትናወጥም” በማለት ስለማይለወጥ ድንግልናዋ መስክሯል። መዝ ፵፭ ፤፬

በ፫፻፹ ዓ.ም የተነሳው ሔልቪድየስ የተባለ መናፍቅ የእመቤታችንን ድንግልና የሚያሳብል የክህደት ትምህርት ካስተማረ በኋላ በእርሱ እግር የተተኩ መናፍቃንም ብዙ ድፍረት የሞላበት ንግግርን በእመቤታችን ላይ ያደርጋሉ። ይሁንና እነዚህ መናፍቃን እንደ ቅዱስ ጄሮም ባሉ የወቅቱ

ሊቃውንት የረታችው ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ዛሬም ድረስ በቂ ምላሽ ትሰጣለች።

ዕንባቆም ነቢይ በዝግ ጉድጓድ ውስጥ ዳንኤልን እንደመገበው ዳን፤፲፯ ተ.ዳን ፲፫፤፴፯ ቅዱስ ጴጥሮስን መልአክ ከተዘጋ ወገኒ ቤት ይዞት እንደወጣ ሐዋ ፲፪፤፮ ጌታችን ከዝግ መቃብር ክፈቱልኝ ሳይል እንደተነሳ እና በኋላም በዝግ ቤት ለሐዋርያቱ እንደተገለጠ ዮሐ ፳፥፲፱-፳፯ እንዲሁ የእመቤታችንን ማኅተመ ድንግልናዋን ሳይለወጥና ሳያፈርስ ተወልዶአል። አንዳንዶች በሉቃ ፪፥፵፯-፶፩ በማቴ ፲፫፥፶፭ ማቴ ፩፥፳፭ የተጻፉትን ኃይለ ቃላት በቁሙ በመተርጎም ክብር ይግባትና እመቤታችን ከክርስቶስ በኋላ ከዮሴፍ ሌላ ልጆች እንደወለደች አድርገው ይናገራሉ። ነገር ግን ዮሴፍን “ አባትህ” ብላ ከላይ በተጠቀሰው ሥፍራ ላይ እመቤታችን መናገርዋ አሳዳጊ አባት አባት የሚባልበት፤” ወንድሞች” መባሉም አብሮአደጎችወንድሞች ተብሎ የሚጠራበት ልማድ ስላለ ነው። ዘፍ ፲፭፥፳ ፣ ፲፩፥፳፯ ፣ ፳፱፥፲፭ የጌታ ወንድሞች ተብለው የተጠቀሱት አረጋግጦ የሴፍ ከሟች ሚስቱ የወለዳቸው ልጆቹ ናቸው ፡ ፡ እመቤታችን ልጆች ቢኖሯት ኖሮ ለዮሐንስ በመስቀል ስር አደራ ብሎ ባልሰጠው ነበር ። ዮሐ፲፱ ፥ ፳፯

እመቤታችን በሥጋዋም በኅሊናዋም ርኩሳት የሌለባት ድንግል በክልዔ /በሁለት ወገን ድንግል/ ናት። እመቤታችን ወልደ እግዚአብሔርን ያለ አባት በመውለዷ ቅድመ ዓለም ያለ እናት የወለደው የአብ ምሳሌ ናት። ስለዚህም ከሥግው ቃል በቀር የእሩቅ ብዕሲ እናት ልትሆን አትችለም። ፯.፬ እመቤታችን ለምን ለዮሴፍ ታጨች?

- የመጀመሪያው ምክንያት በወንጌል ቅዱስ ማቴዎስ እንደዘረዘረው ጌታችን ከርስት ገብቶ እንዲቆጠር ነው። ምክንያቱም በልማደ ዕብራውያን ሴትና ወንድ ተቀላቅሎ አይቆጠርምና ያለአባት የተወለደው ክርስቶስ ሳይቆጠር እንዳይቀር ነው። ማቴ ፩፥፲፮ በዚህም መሰረት የዘር ሐረግ

ግንዱ አልዓዛር ሲሆን እርሱ ማታንንና ቅስራን ይወልዳል። ማታን ያዕቆብን ያዕቆብ አረጋዊው ዮሴፍን ሲወልዱ በአንደኛው ሀረግ ደግሞ ቅስራ ኢያቄምን ኢያቄም እመቤታችንን ወልደዋል። ከዚህም ዮሴፍ ለእመቤታችን የቅርብ ዝምድናም እንዳለው መረዳት ይቻላል።

- ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ ከአዳም ልጆች መካከል የሆነች ሰብዓዊት ፍጡር መሆኗን ለማረጋገጥ ነው። አንዳንዶች እንደሚያስተምሩት ኃይል አርያማዊት ብትሆን ኖሮ በምንም ምክንያት ለምድራዊ ሰው ባልታጨች ነበር።

- ሦስተኛው ደግሞ ብቻዋን ሳለች ጸንሳ ብትገኝ አይሁድ በሀጋቸው እንደተጻፈው አመነዘረች ብለው በድንጋይ ወግረው በእሳት አቃጥለው በገደሏት ነበርና ከዚህ ለመጠበቅ እንዲሁም ያለ እጮኛ ሽፋንነት በድንግልና ጸንሳ ብትገኝ ጌታን አገኘን ብለው እነሄሮድስ ብዙ ጽንሰን ባጨናገፉ ነበርና ነው።

- አራተኛው ምክንያት በሚያስፈልጋት ነገር ሁሉ እንዲረዳትና እንዲንከባከባት በመከራዋና በችግሯ ጊዜ እንዲያፅናናትና እንዲረዳት ነው።

መታጨት የሚለው ቃል ለዮሴፍ ሲነገር መመረጥ የሚል ፍቺ ይኖረዋል፡
: ፪ኛ ቆሮ ፲፩÷፪ ሆሴ ፪÷፳፩-፳፪ ፩ኛ መቃ ፲፪÷፴፭ በተለምዶም “ዕጨ” የሚለውን ቃል የምንጠቀምበትን አገባብ ለዚህ ማስረጃ ነው። ቅዱስ ዮሴፍም መዋዕለ ውርዘቱ ያለፈ እድሜው ከኢዮቤልዩ የተረፈ አረጋዊ ጻድቅ ነው እንጂ እንዲህ ባለው ግብር የሚነሳ አይደለም።” የበኩር ልጁን እስክትወልድ ድረስ አላወቃትም “የሚለው ቃል ፍጻሜ የሌለው “እስከ” ሲሆን ዮሴፍ በህብረ መልኳ መለዋወጥ ምክንያት ጌታን እስክትወልደውና የመላእክት ዝማሬ የሰሎሜ ምስክርነት እስኪሰማ ድረስ አላወቃትም የሚል ትርጓሜ አለው ። ዘፍ፰÷፯-፳ ፤ ፳÷፲፭ ሳሙ ፮÷፳፫ ፤ ፲፭÷፴፭ ኢሳ ፳፪÷፲፬ መዝ ፻፳፪÷፪ ማቴ፳፪÷፵፩-፵፭

፯.፭ የእመቤታችን አማላጅነት

እመቤታችን “ የእናት ልመና አንገት አያስቀልስ ፊት አያስመልስ” እንዲሉ ከሁሉ ይልቅ ከልጇ የምታማልድ መሆኗን እናምናለን። በነገረ ቅዱሳን ትምህርት ውስጥ ያማልዳሉ ብለን ከምንጠቅሳቸው ምድራውያንም ሆኑ ሰማያውያን ቅዱሳን ሁሉ የከበረች ቅድስተ ቅዱሳን ድንግል ማርያም አማላጅነቷ ከሁሉ በላይ የሆነና ቃል ኪዳኗ የጸና በመሆኑ “ ኪዳነ ምሕረት” ብለን እስክንጠራት አድርሶናል። ሌሎች እንደሚያማልዱ ለተረዳ ሰው የእርሷን አማላጅነት ማስረዳት ብዙም የሚያሻው ባይሆንም የያዝነው ትምህርት እንደመሆኑ የእመቤታችንን አማላጅነት ከሚከተሉት ጥቅሶች አንጻር እንደሚከተለው በአጭሩ እንመለከታለን።

- በመዝ ፵፬÷፱ ላይ “ የወርቅ ልብስን ተጎናጽፋ ንግሥቲቱ በቀኝህ ትቆማለች” ተብሎ ተጽፏል ይህም ቃል ዘርፈ ብዙ ትርጓሜ ቢኖረውም ስለድንግል ማርያም የተነገረ ነው። እመቤታችን በተሰጣት ክብር ጸንታ ንጽሐ ሥጋ ንጽሐ ነፍስን ይዛ እንደምትኖር ያስረዳል። በመጽሐፍ ቋንቋ “መቆም” ማለት “ማማለድ” የሚል አገባብ አለው። ስለዚህ ድንግል ማርያም በምልጃዋና በቃልኪዳኗ ስለሰው ልጅ እንደምትቆም ያስረዳናል። መዝጊጃ÷ጳ፫ ዳን ፲፪÷፩ ኤር ፲፭÷፩

- ሌላው ቅዱስ ገብርኤልም በብስራቱ “ ማርያም ሆይ በእግዚአብሔር ፊት ሞገስን አግኝተሻልና ደስ ይበልሽ “ ብሏታል። ሉቃ ፩÷፴ ሞገስ ማግኘት ደግሞ ባለሟልነትን፤ ክብርን፤ ተሰሚነትን ያመለክታል። ዘፍ ፲፰÷፴፫ አስ ፭÷፯

- በመዝ ፹፰÷፫ “ከመረጥኋቸው ጋር ቃልኪዳንን አደረግሁ “ ብሎ እንደተናገረው ከተመረጡ የተመረጠችው እመቤታችን በተሰጣት ቃልኪዳን ምሕረትን ታሰጣለች።

- የእመቤታችን አማላጅነት ከሁሉ ይልቅ በጎላ በተረዳ ነገር የተገለጠው በከበረው የወንጌል ክፍል በተጻፈው የቃና ዘገሊላው ሠርግ ቤት ነው። በዚያ ሠርግ ቤት የእናቱ አማላጅነት እንዲገለጥ የወይን ጠጁን ማለቅ

እያወቀ ዝም ያለው ጌታችን የእናቱን ጥያቄ በመቀበል ውኃውን ወደ ወይን የለወጠበት ተአምር ተፈጽሟል። ጌታችን የምስጢሩ መዝገብ ካደረጋት ቅድስት እናቱ ጋር በቋንቋ ተግባብተውም ልጇ ግቡን የመታ ቢሆንም አንዳንዶች በድፍረት ጌታ እናቱን አሉታዊ መልስ እንደሰጣት አድርገው ይህንኑ ምዕራፍ “ አታማልድም “ ለማለት ሲጠቅሱት ይታያል። በመጽሐፍ ቅዱሳዊ አተረጓጎም ግን “ አንቺ ቤት” የሚለውም ሆነ “ ከአንቺ ጋር ምን አለኝ “ የሚለው አነጋገር የራሱ ትርጓሜ ያለው ነው።ቤት የሚለው ቃል የታን ለማመልከት ገላ፬÷፬ “አጥንትሽ ከአጥንቴ ሥጋሽ ከሥጋዬ” እንደ ማለት ነው ዘፍ፪÷፳፫፤እግዚአብሔር ሌላ ዘር ተክቶልኛል ዘፍ ፬÷፳፭ እንደማለት ሆኖ ይተረጎማል “ ከአንቺ ጋር ምን አለኝ” የሚለው ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስ በተጻፈበት ቋንቋ ባህል “ የምትጠይቂኝን እንዳላደርግልሽ ከአንቺ ጋር ምን ጠብ አለኝ?” የሚል ትርጉም አለው።፩ኛነገ፲፯÷፲፰ማቴ፰÷፳፰፪ኛሳሙ፲፯÷፲ ጊዜዬ ገና አልደረስም ሲል እግዚአብሔር ሥራውን የሚሠራበት ጊዜ አለውና መዝ፫፲፰÷፻፳፯ ወይኑ ፈጽሞ ባለማለቁ ተአምራቱ እንዳይቃለል፤ይሁዳ ከደጅ በመሆኑ አሳልፎ ለመስጠቱ ምክንያት እንዳያገኝ ውኃውን ወደ ወይን የሚለውጥበት ጊዜው ገና ነውና። በተጨማሪም የትርጓሜው ርቀት በጨመረ ቁጥር እንደየ አገባቡ እያንዳንዱ ቃል የራሱ ፍቺ ይኖረዋል።

፯.፯ ለእመቤታችን የሚገባ ክብርና ስግደት

እመቤታችን ከፍጡራን በላይ እንደመሆኗ ክብር ይገባታል። ለእርሷ ያለንን ክብርና ፍቅር በመግለጥም መንፈሳዊ ጸጋንና ዋጋን እንደምናገኝ እናምናለን። ድንግል ማርያምን በፍጹም ልብ መውደድና የምስጋናዋን ጣዕም መረዳት እንዲሁ የሚደረስበት ሳይሆን ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ስጦታ ነው። ሉቃ ፩÷፵፫ ለእመቤታችን ያለንን አክብሮት ከምንገልጥባቸው መንገዶች ጥቂቶቹ ከዚህ በታች ተዘርዝረዋል።

. የጸጋ ስግደትን በማቅረብ፡ እመቤታችን እግዚአብሔር ማደሪያው

ትሆነው ዘንድ የመረጣት የዘለዓለም ማረፊያው አማናዊት ጽዮን ናት፡ ፡ ለሰው ልጆች ጸወነ ሥጋ ወነፍስ /የሥጋና የነፍስ መሸሸጊያ/ በመሆኗ አምባ መሸሸጊያ የሚለው ስያሜ ከቀደመችቱ ጽዮን ይልቅ ለድንግል የሚገባ ነው፡፡መዝ ፹፯÷፭ መዝ ፻፴፩÷፲፫ መዝ ፵፯÷፲፪ መዝ ፻፳፰÷፭ ሮሜ ፲፩÷፳፯ መዝ ፹፫÷፯ በዚህም መሰረት ለጽዮን ስግደት እንደሚገባ የተነገሩትን ኃይለ ቃላት ለእመቤታችን እንጠቅሳቸዋለን፡፡ ኢሳ ፵፱÷፳፪ ኢሳ፳፭÷፲፫ ቅዱስ ዮሐንስ መጥምቅ በእናቱ ማኅጸን ሳለ ቅዱስ ያፌድ እንደተረጎመው በደስታ ሰግዶአል፡፡ ሉቃ፪÷፴፱ ራዕ፲፪÷፩

, ምስጋናን በማቅረብ፡ እመቤታችን በመላእክትና በሰው ልጆች አንደበት መመስገን እንደሚገባት በመጽሐፍ ቅዱስ በግልፅ ተመዝግቦአል፡፡ ሉቃ ፲፩÷፳፯ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤልና ቅድስት ኤልሳቤጥ በተግባር የእመቤታችንን ምስጋናዋ በእነርሱ ተወስኖ እንደማይቀር ትውልድም ሁሉ እነደሚያመሰግኗት ተናግራለች፡፡ ሉቃ፩÷፳፯ -፵፰ ይህን ቃለ ትንቢት የተከተልን እኛም እመቤታችንን እናመሰግናለን ስሟንም ለልጅ ልጅ እናሳስባለን፡፡ መዝ፵፬÷፲፯

. በዓላትዋን በማክበር፡ እመቤታችን በዓመቱ ውስጥ የሚከበሩ ሠላሳ ሦስት በዓላት አሏት፡፡ በዘመነ ኦሪት የቤተመቅደስ መታደስ በዓልም ተከብሮአልና የአማናዊቷን መቅደስ የእመቤታችንን በዓላት ማክበር እንግዳ ልማድ አይደለም፡፡ ዮሐ ፲÷፳፪ ከ፴፫ቱ በዓላት ውስጥ የቻለ ሁሉንም ያከብራል፡፡ ያልቻለ ግን ዐበይት የሆኑትን እንዲያከብር ሕገ ቤተክርስቲያን ያዝዛል፡፡ ዐበይት የምንላቸውም ጽንሰቷ(ነሐሴ ፮) ፤ ልደቷ (ግንቦት፩)፤ በዓታ/ወደ ቤተመቅደስ መግባቷ/(ታኅሳስ ፫)፡ ኪዳነ ምሕረትን /የምሕረት ቃል ኪዳን የተቀበለችበትን (የካቲት ፲፮) በፊሊጲስዩስ ሃገር ቤተክርስቲያኗ የተሠራበት (ሰኔ ፳፩)፤ ዕረፍቷ/አስተርእዮ ማርያም/ (ጥር፳፩) ፍልሰታ (ነሐሴ፲፮) ናቸው፡፡ በዓላቷን በጎ ሥራ በመሥራት ነዳያንን በመርዳት ማክበር ከቃል ኪዳኗ ተጠቃሚ ያደርጋል፡፡ ማቴ፲÷፵፪

. ተአምሯን በመስማት፡ ውዳሴዋን ቅዳሴዋን በማንበብ ወ.ዘ.ተ
ከላይ የተጠቀሱትን ለድንግል ማርያም ያለንን ክብር የምናሳይባቸው
መንገዶች ለእመቤታችን ክብር የሚጨምሩ ሳይሆኑ በእምነት
ለሚፈጽማቸው በጸጋ ላይ ጸጋ በክብር ላይ ክብርን የሚያስጡት ናቸው።

የመልመጃ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሠረት ትክክለኛውን መልስ ምረጡ
፩) እመቤታችን በዚህ ምድር ላይ ስንት ዓመት ኖረች

ሀ) ፶

ለ) ፳፬

ሐ) ፳፪

መ) ፶፬

፪ እመቤታችን በቤተመቅደስ በምትኖርበት ጊዜ ይመግባት የነበረው
መልአክ

ሀ) ቅዱስ ዑራኤል

ለ) ቅዱስ ገብርኤል

ሐ) ቅዱስ ሩፋኤል

መ) ቅዱስ ፋኑኤል

ግለጽ

፫ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ለዮሴፍ ለምን ታጩች?

፬ ለእመቤታችን ያለንን አክብሮት ከምንገልጥባቸው መንገዶች ምን ምን
ናቸው?

፭ የእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያምን የስሟን ትርጓሜ ጻፉ?

ምዕራፍ ስምንት ምሥጢረ ጥምቀት

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ የምስጢረ ጥምቀትን ምንነትና ትርጉም ይረዳሉ
፪ የኢየሱስ ክርስቶስን ጥምቀት ለምን እንዴት የት ወዘተ የሚሉትን
ያውቃሉ ይመስክራሉ

የመክፈቻ ጥያቄ

፩ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን ተጠመቀ?

« እግዚአብሔር አብ ጥምቀትን አትሞ ከፍ ከፍ አደረጋት፤ልጁም እግዚአብሔር ወልድ ጥምቀትን ለራሱ በማጨት አከበራት። መንፈስ ቅዱስም በሦስቱ ስሞች በማተም በቅድስና ብርሃን አንድትደምቅ አደረጋት » (ቅዱስ ኤፍሬም ሶርያዊ)

«አማን አማን እብለክሙ ዘኢተወልደ እማይ ወእመንፈስ ቅዱስ ኢይክል በዊአ ውስተ መንግሥተ እግዚአብሔር»

«እውነት እውነት እላችኋለሁ ሰው ከውኃና ከመንፈስ ዳግም ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» (ዮሐ. ፫፥፭)

፩.፩ ምስጢር ጥምቀት የቃሉ ትርጉም

ምስጢር ጥምቀት የሚለውን ሐረግ የሁለት ቃላት ጥምር ሲሆን እነዚህም “ምስጢር” እና “ጥምቀት” ናቸው። ምስጢር ማለት የተደበቀ የተሸሸገ ወይም ደግሞ ለተወሰነ ለተመረጠ አካል ብቻ የሚነገር ማለት ነው። ጥምቀት የሚለው ቃል ደግሞ ‘አጥመቀ’ ከሚለው የግእዝ ግስ የተገኘ ሲሆን “መነከር መጥለቅ፣ መደፈቅ፣ መዘፈቅ” ማለት ነው። በጠቅላላው ምስጢር ጥምቀት ማለት የመዘፈቅ የመደፈቅ፣ የመጥለቅ፣ የመነከር ምስጢር የሚል የቃል ትርጉም አለው። ይህ መነከር መዘፈቅ፣ መደፈቅ፣ ምስጢር መባሉን በሁለት በኩል መመልከት ይቻላል። የመጀመሪያው በጥምቀት ሥርዓት ውስጥ የተደበቀ የተሸሸገ ትልቅ ምስጢር እንዳለ የሚጠቁም ሲሆን፤ሁለተኛው ደግሞ ይህን የጥምቀት ምስጢር ወይም አስተምህሮ የሚነገራቸው ማወቅ የተሰጣቸው፤የተገባቸው የተወሰኑ ሰዎች መሆናቸውን ነው። የምስጢር ጥምቀትን ትርጉም ይህንን ያህል ከተመለከትን የዚህን ምስጢር ምንነት በሁለቱ የመጽሐፍ ቅዱስ አዝማናት (ዘመናት) መመልከት ደግሞ እጅግ አስፈላጊ ነው። ስለሆነም ከዚህ በመቀጠል ሥርዓተ ጥምቀትን በብሉይ እና በሐዲስ ኪዳን በመክፈል እንመለከታለን።

፰.፪ ጥምቀት በብሉይ ኪዳን

አስቀድሞ በብሉይ ዘመን የነበሩ ሰዎች የእግዚአብሔር ልጅ ፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ ለመባል ሽለፈትን ማስወገድ ወይም ሥርዓተ ግዝረትን መፈፀም ነበረባቸው። ይህንንም በመጽሐፈ ኢያሱ ተጽፎ የሚገኘውን የእግዚአብሔር ትዕዛዝ በመመልከት መረዳት ይቻላል። «"በዚያን ጊዜም እግዚአብሔር ኢያሱን የባልጩት መቁረጫ ሠርቶ የግርዘት ኮረብታ በተባለ ሥፍራ ግረዛቸው" አለው ኢያሱም የባልጩት መቁረጫ ሠርቶ የግርዘት ኮረብታ በተባለ ሥፍራ የእሥራኤልን ልጆች ገረዘ። (ኢያ ፩፥፪-፬) በዚህ ጥቅስ ላይ እግዚአብሔር ሁለተኛ ጊዜ ግረዛቸው የሚለው ሐረግ የመጀመሪያ ግርዘት እንዳለ ያጠይቃል እንዲሁም የተለየ የግርዛት (የግዝረት) መፈፀሚያ ቦታ እንዳላቸው ያመለክታል። በጥቅሱ ላይ የግርዛት ኮረብታ ተብሎ የተገለፀው ይህ ቦታ <ጌልገላ> የሚል ራሱን የቻለ ስያሜ እንዳለው በኢያ. ፩፥፱ እንመለከታለን። በአጠቃላይ በዘመነ ብሉይ የግዝረት ሥርዓት የሚፈፀመው የእግዚአብሔር ልጅነትን ለማግኘት ወይም ሕዝብ እግዚአብሔር ለመሰኘት ነበር።

ይህ ሥርዓት በብሉይ ኪዳን በሙሴ በኩል ከእግዚአብሔር የተሰጠን ታላቅ ሥርዓት ነው። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ሕፃን ሳለ እንደ አይሁድ ልማድ ይህን የግዝረት ሥርዓት ሊፈፅም ወደ ቤተመቅደስ ይዘውት ሄደው ነበር ነገር ግን የእርሱ የከበረ ደሙ የሚፈስበት ጊዜው አልነበረምና፤ በመንፈስ ቅዱስ ግብር እንደተገረዘ ሆኖ (ያለደም መፍሰስ) አግኝተውታል (ተአምረ ኢየሱስ) በዘፍ፲፯፥፲፪ ላይ እንደምናገኘው ስምንት ቀን የሞላው ሕፃን መገዘር ይኖርበታል። በጠቅላላው በሐዲስ ኪዳን እንዳለው ጥምቀት የእግዚአብሔር ልጅነት የሚያስገኘው ጥምቀት የግዝረት ሥርዓት ነበር። ስምንት ቀን የሞላው ሕፃን መገረዝ ይኖርበታል፡ በተጨማሪ በዘፍ ፲፯፥፲፬ ላይ የምናገኘው የአብርሃም እና ቤተሰቦቹ ታሪክግዝረት የእግዚአብሔር ሕዝቦች መለያ መሆኑን የሚያመለክት ነው። ቅዱስ ጳውሎስም የእግዚአብሔር ሕዝቦች በመገረዝ እንደሚለዩ ሲያጠይቅ

«ሕግን ብታደርግ መገረዝ ይቀድማል» (ሮሜ. ፪፥፳፭) እንዲሁም «ስለዚህ እናንተ አስቀድሞ በሥጋ አሕዛብ የነበራችሁ በሥጋ በእጅ የተገረዙ በተባሉት ያልተገረዙ የተባላችሁ ይህን አስቡ፤ በዚያ ዘመን ከእስራኤል መንግሥት ርቃችሁ ለተስፋውም ቃልኪዳን እንግዶች ሆናችሁ በዚህም ዓለም ተስፋን አጥታችሁ ከእግዚአብሔርም ተለይታችሁ ያለ ክርስቶስ ነበራችሁ» ኤፌ. ፪፥፲፩-፲፫።

፰.፫ ጥምቀት በሐዲስ ኪዳን

የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት በብዙ መልኩ ከብሉይ ኪዳን የሚለይ ሲሆን የተመሠረተውም እንደቀድሞው በሙሴ በኩል እንደተሰጠው ሥርዓት ሳይሆን አጋዜ ዓለማት (ዓለማትን የሚይዝ) ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ በተግባር በመፈፀም ነበር። በማቴ. ፫፥፩ ላይ ተጽፎ እንደምናገኘው ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፴ ዓመት በሞላው ጊዜ ዮሐንስ መጥምቅ ደግሞ በውኃ የንስሐ ጥምቀት እጁን ራሳቸው ላይ በመጫን በሚያጠምቅበት ጊዜ፤ ጌታ ይጠመቅ ዘንድ ወደ ዮርዳኖስ ባሕር መጣ ቅዱስ ዮሐንስም ባየው ጊዜ እኔ በአንተ ልጠመቅ ይገባኛል በማለት ራሱን ዝቅ አደረገ፤ ከተፈጥሮ ሕግ ውጪ ለድንግል ማርያም በማኅፀን የሰገደው ዮሐንስ በዮርዳኖስም ለጌታ ተመሳሳይ ሥርዓትን አቀረበ፤ “ሀብታም ደጋን ይመጸውታል እንጂ፤ ደጋ ሀብታምን አይመጸውትም እኔ በአንተ እጅ ልጠመቅ ይገባኛል እንጂ አንተ ወደ እኔ ትመጣለህን” በማለት ዮሐንስ ለጌታችን መለሰ ጌታችንም ይህን ሊፈፀም እንደሚገባው አስረድቶ በትሕትና በምድራዊው እጅ ሰማያዊው አምላክ ተጠመቀ። ቅዱስ ዮሐንስ ኢየሱስ ክርስቶስን በሚያጠምቅበት ጊዜ እንደ ሌሎቹ ተጠማቂያን እጁን ራሱ ላይ በማድረግ አልነበረም፤ ይልቁንም በትሕትና ሆኖ “ሌላውን ሰው ሳጠምቅ በአንተ ስም ነው፤ አንተን ምን ብዬ ሳጠምቅህ በማንስ ስም ሳጠምቅህ ይቻለኛል ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ የለም።

በአባትህ ስም እንዳላጠምቅህ አንተ እና አባተህ አንድናችሁ፤ በአባትህ ልጅ ስም እንዳላጠምቅህ አብ ከአንተ በቀር ልጅ የለውም፤ በመንፈስ ቅዱስ ስም እንዳላጠምቅህ ከአንተም ከአባትህም ጋር ያለ ነው” በማለት፤ ጌታችንም እንዲህ ብለህ አጥምቀኝ አለው። ቅዱስ ዮሐንስም እጆቹን ከጌታችን ራስ በላይ በማርበብ «ቡሩክ የቡሩክ ልጅ አቤቱ ማረን አንተ እንደ መልከጼዴቅ ክህነት ለዘለዓለም ካህን ነህ» (ዕብ.፳፻፮) በማለት አጠመቀው እንጂ። ጌታችን ተጠምቆ ከውኃው በወጣ ጊዜ መንፈስቅዱስ በአምሳለ ርግብ፤ አብ ደግሞ በደመና ሆኖ «የምወደው ልጄ ይህ ነው» ሲል እየተናገረ ምሥጢረ ሥላሴ በገሃድ ታይቷል፡ በመሆኑም ጌታችን በዮርዳኖስ ባሕር በፈፀመው ጥምቀት የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት ተመሥርቷል። መሥራቹ ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ የጥምቀት ሥርዓቱም የሚፈፀመው በውኃ በመዘፈቅ ነው። በዚህም የሥላሴ ልጅነት ይገኛል። ከዚህ ቀጥለን ስለ ጌታችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት መሠረታዊ ነጥቦችን እናነሳለን።

፳.፩. የኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት

ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት ሲነሣ ብዙ መታወቅ ያለባቸው ነገሮች አሉ፤ ለምሳሌ ያህል ለምን ጌታ መጠመቅ አስፈለገው፤ ለምን ዮርዳኖስን ለጥምቀቱ መረጠ፤ ለምን በውኃ ተጠመቀ፤ ለምን በ ፴ ዘመኑ ተጠመቀ የሚሉት እና ሌሎች መሠረታዊ ነጥቦች አሉ እነዚህን ከዚህ በመቀጠል በቅደም ተከተል እንመለከታልን፡-

፳.፩.፩ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን ተጠመቀ?

ኢየሱስ ክርስቶስ እኩብር አይል ክቡር፤ እቀደስ አይል ቅዱስ ሆኖ ሳለ መጠመቁ ራሱን የቻለ ምክንያት አለው፡-

. ትንቢቱን ለመፈፀም፡- መዝ. ፸፯(፸፯፡፲፮ «አቤቱ ውጥች አዩህ፤ ውጥችም አይተውህ ፈሩ ጥልቆች ተነዋወጡ ውጥችም ጮኹ»፤ መዝ. ፲፫፡፫ «ባሕር አየች ሸሸችም፤ ዮርዳኖስም ወደ ኋላው ተመለሰ»

. አርአያ እና አብነት ሊሆኑን:- ጌታችን በዚህ ምድር ከመጣበት ዓላማ አንዱ ለሰው ልጆች አርአያ እና አብነት ለመሆን ነው። ከሰማያት ወርዶ በበረት ተወልዶ ትሕትናን፤ በግብፅ ተሰዶ መከራ መቀበልን አስተምሮናል፤ ከጥምቀቱም በኋላ ቢሆን ደግሞ ጾሞ መጸምን፤ ጸልዮ መጸለይን፤ ሕመማንን በመጎብኘት በማዳን ለተቸገሩት በመከራ ላሉት እጅ መዘርጋትን፤ ካዘኑት ጋር ሆኖ የጎዘን ተካፋይ፤ ተሰቅሎ ሞቶ እውነተኛ ፍቅርን የሚሰብክልን ነውና፤ መጠመቁም የሥላሴን ልጅነት ለሚያስገኘው ለእኛ ጥምቀት አርአያ ምሳሌ ሆኖናል።

. ምስጢረ ሥላሴ ይገለጥ ዘንድ:- (ማቴ ፫፡፲፮) «እነሆም ሰማያት ተከፈቱ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንደ ርግብ ሲወርድ በእርሱ ላይም ሲመጣ አየ፤ እነሆም ድምፅ ከሰማያት መጥቶ:- በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው አለ።»

. የዕዳ ደብዳቤ ይደመሰስ ዘንድ «አዳም ገብሩ ለዲያብሎስ ሔዋን አመቱ ለዲያብሎስ» «አዳም የዲያብሎስ ባርያ ሔዋን የዲያብሎስ ገረድ» ተብሎ በዲያብሎስ የተሰወረው የዕዳ ደብዳቤ ይደመሰስ ዘንድ፤ ቈላ. ፪፡፲፬ «በትእዛዛት የተፃፈውን የዕዳ ጽሕፈት ደመሰሰው።»

. በጥምቀቱ ጥምቀታችንን ለመቀደስ ለመባረክ:- ጌታችን መጠመቁ ለእርሱ ጠቅሞት ሳይሆን እኛ የምንጠመቀውን የልጅነት ጥምቀት ሊባርክልን ሊቀድስልን ነው።

፰.፬.፪ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን በ፴ ዘመኑ ተጠመቀ?

. አዳም የ፴ ዘመነ ጎልማሳ ሆኖ ተፈጥሮ በ፵ ቀኑ ያገኛትን የልጅነት ጾጋ በሰይጣን አሳችነት አጥቶት ስለነበር ይህን የአዳምና የልጆቹን የጾጋ ልጅነት ለመመለስ ሁለተኛው አዳም ኢየሱስ ክርስቶስ በ፴ ዘመኑ

ተጠምቋል፡፡

. በብሉይ ኪዳን መንፈሣዊ አገልግሎት (የክህነት ሥራ) የሚጀምረው በሙሉ እድሜ ወይም በ፴ ዘመን ነው በመሆኑም ይህን የሌዌውያንን ሕግ ለመፈጸም በ፴ ዘመኑ ተጠምቋል አገልግሎቱን ፈጽሟል፡፡

፰.፩.፫. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን በውኃ ተጠመቀ?

ጌታችን የሁሉ ፈጣሪ ሲሆን በማር በወተት ወይም በሌላ ፈሳሽ አልተጠመቀም፤ ይልቁንም በውኃ ተጠመቀ እንጂ፡፡ ጌታ በውኃ የተጠመቀበትን ምክንያት ስንመለከት፡-

. በኖኅ ዘመን በውኃ በሆነው ጥፋት ምክንያት የሰው ልጆች ውኃ ለመዓት እንጂ ለምሕረት አልተፈጠረም ይሉ ነበርና፤ ለምሕረት እንተፈጠረ ለማጠየቅ ነው፤

. ውኃ በሁሉም ቦታ በሁሉም ቤት ይገኛል፤ ጥምቀትም ለመላው የሰው ዘር የተሰጠ መሆኑን ለማሳየት ነው፤

. ውኃ በአትክልት ላይ ቢያፈሉት ያለመልማል ፤ እናንተም በውኃ ብትጠመቁ ልምላሜ ሥጋ ልምላሜ ነፍስ ታገኛላችሁ ሲል ነው፤

. ውኃ እድፍን ያነጻል፤ በውኃ ስትጠመቁ የነፍስና የሥጋ ንጽሕና ታገኛላችሁ ሲል ነው፤

. ውኃ መልክን ያሳያል፤ እንዲሁም በጥምቀት የሥላሴን ምስጢር በዓይነ ሕሊናችሁ ታያላችሁ ሲል ነው፤

. ውኃ እሳትን ያጠፋል እናንተም በውኃ ብትጠመቁ ከገሃነም እሳት ትድናላችሁ ሲል ነው፤

. ውኃ ተክሎችንም የሰው ልጆችንም ሕያው ያደርጋል ወይም የሕይወት ምልክት ነው «የሚያንጸባርቀውን የሕይወት ውኃ ወንዝ አሳየኝ» (ራእ.፳፪፥፩) እንዲሁም «ውኃ ሕያው ነፍስ ያላቸውን ተንቀሳቃሾች ታስገኝ» (ዘፍ.፩፥፳) ተብሎ ተጽፎ እናገኛለን፤ እንዲሁም በውኃ ብትጠመቁ ሕያዋን ትሆናላችሁ ሲለን ነው፤

. በመዝ.፪፻፫፫ ላይ « አንቺ ባሕር የሸሸሽ፤አንቺም ዮርዳኖስ ወደ ጊላሽ የተመሰሸ ምን ሆናችኋል» ተብሎ የተነገረው እንዲሁም በሕዝ.፴፯፥፳፭ የተነገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ ነው።

፳.፩.፩. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠመቀ?

. ትንቢቱ ይፈፀም ዘንድ «ባሕርኒ ርእየት ወጎየት ወዮርዳኖስኒ ገብአ ድኅሬሁ» «ባሕር አየች ሸሸች ዮርዳኖስም ወደጊላው ተመለሰ» (መዝ.፪፻፫፫)

. ዮርዳኖስ ዮር እና ዳኖስ የተባሉ ወንዞች የሚገናኙበት ቦታ ነው፤ ዮር ከሚያምኑ ከእግዚአብሔር ሕዝቦች ሀገር ዳኖስ ደግሞ ከአሕዛብ መኖሪያ የሚፈሱ ወንዞች ናቸው፤ጌታም የተጠመቀው እነዚህ ሁለት ወንዞች በሚገናኙበት ቦታ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ መጠመቁ ሕዝብና አሕዛብን አንድ ሊያደርግ ሊያገናኝ መምጣቱን ያሳያል።

. የተመሰለው ምሳሌ ይፈጸም ዘንድ ነው።

. አብርሃም የኮሎዶጎሞርን ነገሥታት ድል ነሥቶ ዮርዳኖስን ተሻግሮ ከመልክ ጼዴቅ ኅብስት እና ወይን ተቀብሎአል።ጌታችንም ስለ ሰው ልጆች ፍቅር የጥምቀት ሥርዓት ከሠራልን በጊላ ለዓለም መድኃኒት የሚሆን ክቡር ሥጋው ክቡር ደሙን በእለተ አርብ ለሰው ልጆች የመስጠቱ ምሳሌ ነው።

. ዲያብሎስ በዮርዳኖስ የሸሸገውን የዕዳ ደብዳቤ ለመደምሰስ፤ «በእኛ ላይ የነበረውን የሚቃወመንንም በትእዛዛት የተጻፈውን የዕዳ ጽሕፈት ደመሰሰው» (ቈላ.፪፥፲፬)

፳.፩.፭. ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን ወደ ዮሐንስ ሄዶ ተጠመቀ?

ጌታ ዮሐንስን ወደ እኔ ዘንድ መጥተህ አጥምቀኝ ሳይል እራሱ ወደ

የሐንስ ዘንድ ሄዶ መጠመቁ፤ አንድም ለትሕትና ሲሆን ሌላው ደግሞ ሥርዓትን ሲደነግግልን ነው። ጌታ የሐንስን መጥተህ አጥምቀኝ ቢለው ኖሮ የዛሬ ነገሥታት፤ መኳንንትና ባለጸጎች ታላላቅ ሰዎች ካህናትን ቤተ መንግሥታችን ወይም ቤታችን ድረስ መጥታችሁ ልጆቻችንን አጥምቁ ባሉ ነበር። ይህን እንዳይሉ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ አርአያ ስለሆነን እነርሱም አይሉም ቢሉም ቤተ ክርስቲያን አትቀበለውም።

፳.፬.፮. የሐንስ ሲያጠምቀው ለምን እጁን አልጫነበትም

† የኦሪት መሥዋዕት ሲቀርብ በእንስሳው (ላም'ርግብ'በበግ....) ላይ እጅ ተጭኖ ነበር፤ ጌታችን ላይ ያልተጫነበት ምክንያት የኦሪት መሥዋዕት አለፈ፤ መሥዋዕታችን አንተ ነህ ሲል ነው። ክርስቲያኖች ለመመገብ እንስሳትን ያርዳሉ እንጂ ለመሥዋዕት ተብሎ የሚቀርብ እርድ የለም። የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕት መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ በዕለተ አርብ ተሰቅሎ ለዓለም ሁሉ መሥዋዕት ሆኗል።

† እጁን ቢጭንበት ኖሮ የሐንስ ጌታን አከበረው ቅድስና ሰጠው ብለው በኋለኛው ዘመን የሚነሡ ሐሰተኞች የሐሰት ትምህርት እንዳያስተምሩ፤ † የመለኮትን አካል መንካት አይቻለንም ሲል ነው።

፳.፬.፯. መንፈስ ቅዱስ ለምን በርግብ አምሳል ወረደ

. በኖኅ ጊዜ ርግብ “የጥፋት ውኃ ጎደለ” ስትል ቈፅለ ዘይት(የወይራ ቅጠል) ይዛ መጥታለች። አሁን ደግሞ መንፈስ ቅዱስ “የኃጢአት ባሕር ጎደለ” ሲል በርግብ አምሳል ታየ፤

. ርግብ ቢመቷት እንቁላሏን ቢያፈርጡባት ቤቷን ካላፈረሱባት በስተቀር ቦታዋን አትለቅም መንፈስ ቅዱስም ኃጢአት ቢሰሩ ጨርሰው ካልካዱት ማለትም ሰው ሕንፃ እግዚአብሔር መሆኑን ዘንግቶ በራሴ ሃሳብና ምኞት የምንቀሳቀስ ፈጣሪ የሌለኝ ነኝ ብሎ ካልካደ በስተቀር ከፍጥረቱ አይለይም፤

. ርግብ የዋህ ናት ቂም በቀል አትይዝም መንፈስ ቅዱስም ሐዳጌ

በቀል(በቀልን ይቅር ባይ፤የሚተው) የዋህ በኃጢአት በበደል ቂም የማይዝ፤ተጸጽተን ይቅር በለን ካልነው ይቅር የሚል ነውና።

. ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በ፴ ዓ.ም ሰኞ ለማክሰኞ ንጋት አስር ሰዓት ላይ በዮርዳኖስ ባሕር የተጠመቀ ሲሆን፤ለማክሰኞ ንጋት ብርሃን ወጣሁ ወጣሁ በሚልበት ጨለማው ባየለበት ሰዓት መጠመቁ፡- ፩.በጥምቀት ከጨለማው ኑሮ ወደ ብርሃን አወጣኋችሁ በአሪት ያለውን የግዝረት ሥርዓት ትቼ የሐዲስ ኪዳንን ጥምቀት ሰራሁላችሁ ሲል ነው፤

፪.መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳል ሲገለጥ ተራ ርግብ ነው መንፈስ ቅዱስ አይደለም እንዳይሉት አርጋብ (ርግቦች) በጨለማ ማየት አይችሉምና፤ተራ ርግብ ሳይሆን መንፈስ ቅዱስ መሆኑን ለማጠየቅ ነው።

፩.፩. የክርስቲያኖች ጥምቀት

ማንኛውም ሰው የእግዚአብሔርን መንግሥት ለመውረስ ከውኃ እና ከመንፈስ ቅዱስ ሊወለድ ይገባዋል። ክርስቲያኖችም ክርስቲያን ለመባል ከማኅፀነ ዮርዳኖስ ከአብራክ መንፈስ ቅዱስ ሊወለዱ ይገባቸዋል። «ዘኢተወልደ እማይ ወእመንፈስ ቅዱስ ኢይክል በዊኦ ውስተ መንግሥተ እግዚአብሔር» «ሰው ከውኃ እና ከመንፈስ ካልተወለደ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» (ዮሐ.፫፥፭) ተብሎ እንደተጻፈ።

ጥምቀት የሚፈጸመው በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲሆን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሠራው ሥርዓት መሠረት ጥምቀት በውኃ የሚፈጸም ነው። ይህ ውኃ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስስም ከተባረከ ከተቀደሰ በኋላ ተጠማቂው በካህኑ አማካኝነት እየተነከረ ብቅ ጥልቅ እያለ የሚፈጸመው ሥርዓት ነው። የልጅነት ጥምቀት አንድ ጊዜ ብቻ የሚፈጸም ሥርዓት ነው።

ጥምቀት ላይ መሟላት ያለባቸውን አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን

. የተጠማቂው ሃይማኖት ያስፈልጋል፤ይህም ተጠማቂው የእግዚአብሔርን አምላክነት እና በአርቶዶክስ ሃይማኖት ሥር ያሉትን ደግማ እና ቀኖናት ሊቀበል ይገባዋል። በማር.፲፮፡፲፮ «ያመነ የተጠመቀ ይድናል ያላመነ ግን ይፈረድበታል» በተጨማሪ ሐዋ.፪፡፴፯ እና ሐዋ.፰፡፴፯ን ይመልከቱ።

. ሥርዓተ ጥምቀቱን የሚያካሄዱ ካህናት ያስፈልጋሉ፤ይህንን የጥምቀት ሥርዓት እንዲፈጽሙ የተፈቀደላቸው ካህናት ብቻ ናቸው። በማቴ.፳፰፡፲፱ ላይ «በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርገቸው» ተብሎ የታዘዙት የማሰርና የመፍታት ሥልጣን የተሰጣቸው ቅዱሳን ሐዋርያት ናቸው።

. የጥምቀት ሥርዓቱ በውኃ ሊፈጸም ይገባዋል። በዮሐ.፫፡፭ ላይ «ሰው ከውኃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» በተጨማሪ ሐዋ.፰፡፴፰ እና ኤፌ.፭፡፳፮ እንዲሁም ሕዝ.፴፮፡፳፭ን ይመልከቱ።

. ተጠማቂው በሥላሴ ስም ሊጠመቅ ይገባዋል ። በማቴ.፳፰፡፲፱ ላይ «በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው...» ተብሎ እንደተጻፈ።

. ተጠማቂው ለጥምቀቱ ማኅተም ይሆነው ዘንድ ሜሮን ይቀባል ፤በሜሮንም ይከብራል። በብሉይ ዘመን ዘይት ነገሥታትን ለመሾም (፪ሳሙ.፲፡፩)፤ካህናትን ለመሾም (ዘጸ.፳፱፡፯) ለማክበር ቃልኪዳንን ለማፅናት ለማክበር (ዘፍ.፳፰፡፲፰) እንዲሁም ከበሽታ ከደዌ ለመፈወስ ይጠቅም ነበረ።በሐዲስ ኪዳን ደግሞ ከዘይቶች ሁሉ የተመረጠው ዘይት ቅብዓ ሜሮን በጥምቀት ለምንቀበለው የሥላሴ ልጅነት እንደ ማኅተም ሆኖ ያገለግላል።

ለጥምቀት የተወሰነ እድሜ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አንድ ሰው ወንድ ከሆነ በተወለደ በ፵ ቀኑ ሴት ከሆነች ከተወለደች በ፹ ቀኗ መጠመቅ እንዳለበት ሥርዓት ሠርታለች። ነገር ግን ከዚህ እድሜ ውጪ የሆኑ ሰዎች የመጠመቅ ዕድል የላቸውም ማለት አይደለም፤ ለእነዚህ ዓይነት ሰዎች የተሠራ የራሱ የሆነ ሥርዓት አለው። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያናችን መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት አድርጋ ጥምቀት በሕፃንነት ዘመን ሊፈጸም እንደሚገባ ታስተምራለች።

በመጽሐፍ ቅዱስ በሕፃንነት ዘመን መጠመቅ እንደሚገባ የሚያመለክቱ ጥቅሶችን ከዚህ በመቀጥል እንመለከታለን፡-

. ሕፃናት በ፵ በ፹ቀን መጠመቃቸው አዳም በ፵ ሔዋን በ፹ ቀኗ ወደ ገነት የመግባታቸው ምሳሌ ነው። ኩፋ.፬:፱ «በተፈጠረባት ምድር ለአዳም አርባ ቀን ከተፈጸመለት በኋላ ይገዛትም ይጠብቃትም ዘንድ ወደ ገነት አስገባነው፤ ሚስቱንም በሰማንያ ቀን አስገባናት»

. ለጥምቀት ምሳሌ የሆነው ግዝረት በሕፃንነት ዘመን የሚፈጸም ነበር፡
: በዘፍ.፲፮:፲፪ «የስምንት ቀን ልጅ ይገረዝ» እንዲሁም በሉቃ.፪:፳፩ «ሊገርዙት ስምንት ቀን በሞላ ጊዜ» ተብሎ ተጠቅሷል።

. ቅዱስ ጳውሎስ ልድያንና ሌሎች ሴቶችን በፊልጵስዩስ ባስተማረበት ጊዜ፤ እግዚአብሔር ልቦናዋን ከፍቶላት ከነቤተሰቦቿ ተጠምቃለች። ሐዋ.፲፮:፲፭ «እርስዋም ከቤተ ሰዎችዋ ጋር ከተጠመቀች በኋላ. ...» ተብሎ ተጽፏል። በዚህም ቤተሰብ ውስጥ ሕፃናት አሉ። በመሆኑም ቅዱስ ጳውሎስ ሕፃናትን በልጅነት ማጥመቅ ተገቢ ባይሆን ኖሮ ባላጠመቃቸው ነበር።

. ቅዱስ ጳውሎስ በተመሳሳይ የቅዱስ እስጢፋኖስን ቤተሰቦች አጥምቋል፤ በዚህ ቤተሰብ ውስጥም ሕፃናት አንድ አካል ናቸው። «የእስጢፋኖስን ቤተ ሰዎች ደግሞ አጥምቄአለሁ» ፩ቆሮ.፩:፲፯

. «ለው ከውኃና ከመንፈስ ቅዱስካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» የተባለው ይህ የመዳን ተስፋ ለወጣቶች ለጎልማሶች ለሽማግሌዎችብቻ ሳይሆን ለሕፃናትም ተሰጥቷል፤ ምክንያቱም "ሰው" ተብሎ በጥቅሉ ውስጥ የተመለከተው በሁሉም ዕድሜ ክልል ውስጥ ያለውን የሰው ልጅ ገላጭ ነውና። ጌታም «ሕፃናትን ተወክቸው ወደ እኔ ይመጡ ዘንድ አትከልክሏቸው» (ማቴ.፲፱:፲፬) በማለት ወደ ድኅነት ሊቀርቡ እንሚገባ ይነግረናል።

. እግዚአብሔር ጸጋውን በረከቱን ከሕፃናት አልለየም፤ ለምሳሌ ያህል ቅዱስ ኤርምያስን ቅዱስ ዮሐንስን ከማኅፀን ጀምሮ ነበር የመረጣቸው የባረካቸው ጸጋውንም ያበዛላቸው። «በሆድ ሳልሠራህ አውቁአለሁ ከማኅፀን ሳትወጣ ቀድሼሃለሁ ለአሕዛብም ነቢይ አድርጌአለሁ» (ኤር.፩:፬) ተብሎ ለነቢዩ ኤርምያስ ተነግሮለታል። ለቅዱስ ዮሐንስም «ገናም በእናቱ ማኅፀን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይሞላበታል» (ሉቃ.፲:፲፭) ተብሎ ተነግሮለታል።

፳.፮ የብሉይ እና የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት አንድነትና ልዩነት

የብሉይ እና የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት አንድነት

. አሰጣጡ ይለያይ እንጂ የሁለቱም ኪዳናት መሥራች እግዚአብሔር ነው።

በኢ.ያ.፭፥፪ ላይ «እግዚአብሔርም ኢያሱን፡- የባልጨት መቁረጫ ሠርተህ የእስራኤልን ልጆች ሁለተኛ ጊዜ ግረዛቸው፤ አለው» እንዲሁም በማቴ.፫:፲፫ «ኢየሱስም ከተጠመቀ በኋላ ወዲያው ከውኃ ወጣ» ተብሎ በብሉይ ያለውን በትእዛዙ፤ በሐዲስ ያለው በተግባር እርሱ ራሱ

እንደመሠረተው ያሳያል።

. በሁለቱም ኪዳናት ሥርዓቱን የሚፈጽሙ የተለዩ አካላት አሉ፤ እነዚህም ካህናት ናቸው።

. ሥርዓቱ የሚፈፀምበት ራሱን የቻለ ቦታ አለ።

የብሉይ እና የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት ልዩነት

. የብሉይ ጥምቀት ሽለፈት በማስወገድ ደም በማፍሰስ የሚፈፀም ሲሆን የሐዲስ ኪዳን ግን በውኃ በመዘፈቅ በመነከር የሚፈፀም ሥርዓት ነው።

. የብሉይ ኪዳን ጥምቀት ከአጋንንት ምርኮኝነት ከዲያብሎስ ቁራኝነት አያድንም የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት ግን የድኅነት መሠረት ነው ፤ ሕይወት ነው። «በጥምቀት ከእርሱ ጋር ሕይወት ሰጣችሁ» (ገላ.፪:፲፫)

. የብሉይ ኪዳን ጥምቀት የሥላሴን ልጅነት አያሰጥም የሐዲስ ኪዳን ጥምቀት ግን የሥላሴን ልጅነት ያሰጣል ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ያሳድራል።

. ኃጢአትን ያሰተሠርያል ይቅር ያስብላል «በደላችሁን ይቅር አላችሁ» (ገላ.፪:፲፫ላ.) በማለት ቅዱስ ጳውሎስ ይገልጻል፤ እንዲሁም «ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአት» «ኃጢአት በሚሠረይባት በአንዲት ጥምቀት እናምናለን» (ጸሎተ ሃይማኖት)

፳.፯. የምሥጢረ ጥምቀት ምሳሌዎች

ስለ ምስጢረ ጥምቀት የሚነገሩ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሳሌዎችን ብዙ ቢሆኑም ጥቂቱን ቀጥለን እንመለከታለን፡-

. ቅዱስ ጴጥሮስ በ፪ጴጥ.፫:፳ ላይ «ስምንት ነፍስ በውኃ የዳኑበት መርከብ ሲዘጋጅ የእግዚአብሔር ትዕግሥት በኖኅ ዘመን በቆየ ጊዜቀድሞ አልታዘዙም፤ ይህ ውኃ ደግሞ ማለት ጥምቀት ምሳሌው ሆኖ አሁን ያድነናል» በማለት እንደገለጸው ኖኅና ቤተሰቦቹ ከመርከብ ከጥፋት ውኃ መዳናቸው የጥምቀት ምሳሌ ነው፤ በጥምቀት ከገሃነም ጥፋት እንድንናለንና። (ዘፍ.፰:፲፰)

. ግዝረት ለሐዲስ ኪዳን ጥምቀት እንደ ጥላ እንደ መርገፍ ነው። የግርዘት ሥርዓት የፈፀሙ ሰዎች የእግዚአብሔር ወገን እንደሚባሉ ከጥፋት እንደሚድኑ፤ «ያልተገረዘ ቆላፋ ሰው ሁሉ ያች ነፍስ ከወገንዋ ተለይታ ትጥፋ» (ዘፍ.፲፮:፲፬) ከሚለው የቅጣት ትዕዛዝ እንደሚተርፍ በተመሳሳይ መልኩ፤ የሥላሴን ልጅነት የነፍስን ድኅነት ለማግኘትም አማካኝነት ጥምቀት ያስፈልጋል። «ያመነ የተጠመቀ ይድናል ያላመነ ግን ይፈረድበታል» (ማር.፲፮:፲፮ እንዲል፤

. እሥራኤላውያን ባሕረ ኤርትራን ማቋረጥ ወይም መሻገራቸው የጥምቀት ምሳሌ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በ፩ቆሮ.፲:፩ «አባቶቻችን ሁሉ ከደመና በታች ነበሩ ሁሉም በባሕር መካከል ተሻግሩ ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመናና በባሕር ተጠመቁ» በማለት ይገልጻል፡ ፡ እሥራኤላውያን ባሕሩን ተሻግረው ተስፋይቱን ርስት እንደወረሱ እኛ በልጅነት በምንጠመቀው ጥምቀት ርስት መንግሥተ ሰማያት እንወርሳለን።

. በኢ.ያ.፫:፲፬-፲፯ ተጽፎ እንደምናገኘው መስፍኑ ኢየሱስ እስራኤል ልጆች ምድረ ርስትን ለማካፈል ወደ ምድረ ከነዓን ለመሻገር ከእስራኤል ልጆች በዮርዳኖስ ወንዝ ሲደርስ የቃል ኪዳንን ታቦት የተሸከሙ ካህናት በባሕር ውስጥ እግራቸውን ባስገቡ ጊዜ ዮርዳኖስ ጎድሎ ግራና ቀኝም ቆሞ ኢየሱስና የእስራኤል ልጆች እንደተሻገሩ ታሪኩ ያሳያል። በታሪኩ መሠረት ዮርዳኖስ የእውነተኛይቱ ጥምቀት ምሳሌ ነው። ኢየሱስ የጌታችን ምሳሌ፤ ካህናቱ ደግሞ የሐዋርያት እና የኦርድእት ምሳሌ፤ ታቦቱ ደግሞ የሕገ ወንጌል ምሳሌ፤ ሕዝበ እስራኤል የምእመናን ምሳሌ ናቸው። ኢየሱስ ዮርዳኖስን አሻግሮ ምድረ ርስትን ለሕዝብ እስራኤል እንዳወረሳቸው፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ምእመናንን በጥምቀት ወደ መንግሥተ ሰማያት አሻግሮ ርስት መንግሥተ ሰማያትን የማውረሱ ምሳሌ ነው።

. የሶርያ ንጉሥ ሠራዊት አዛዥ የነበረው ንዕማን፤ አካሉ በሙሉ በለምጽ ደዌ ስለተመታ በሽተኛ ሆኖ ሲኖር ሳለ በነቢዩ አልሳዕ ትዕዛዝ በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠምቆ ከለምጽ እንደተፈወሰ በ፪ነገ.፭፡፩-፲፭ ያለው ታሪክ ይናገራል።በታሪኩም መሠረት ዮርዳኖስ የጥምቀት ምሳሌ፤ ኤልሣዕ የጌታችን የመድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ንዕማን የምእመናን መሳሌ፤ ለምጽ የኃጢአት የመርገመ ሥጋ የመርገመ ነፍስ ምሳሌ ነው። ንዕማን በኤልሣዕ ትዕዛዝ በዮርዳኖስ ታጥቦ ከለምጽ እንደተፈወሰ፤ በጌታችን የሚያምኑ ምእመናንም በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትዕዛዝ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠምቀው ከኃጢአት ከበደል ንጹሐን ይሆናሉ። በዚሁ መሠረት የዮርዳኖስ ባሕር ለአማናዊቷ ጥምቀት ታሪካዊ ምሳሌ ናት የተባለው ለዚህ ነው።

. ዮርዳኖስ ባሕር ነቅዑ (ምንጩ) አንድ ነው። ከመካከል ሲደርሱ በትንሽ ደሴት ተከፍሎ ጌላ ደግሞ አንድ ይሆናል። የዚህም ምሳሌነት ዮርዳኖስ ምንጩ አንድ እንደሆነ የሁሉ አባት አንድ አዳም ነው። ጌላ ዮርዳኖስ በደሴት እንዲከፈል እስራኤል በግዝረት በኦሪት አሕዛብ ደግሞ ባለመገረዝ (በቁልፈት) በጣዖት ተለያይተው ይኖሩ እንደነበር ያመለክታል። በጌላ ከሁለት የተከፈለው አንድ መሆኑ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አማናዊ ጥምቀት ወይም ደግሞ እርሱ በሠራት አንዲት ጥምቀት ሁሉም አንድ ሕዝብ መሆናቸውን ያሳያል።

፰.፰ የጥምቀት ዓይነቶች

ጥምቀትን በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ከፍለን መመልከት እንችላለን። የመጀመሪያው የውኃ ጥምቀት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ የደም ጥምቀት ነው። በመቀጠል በተናጠል እንመለከታቸዋለን፡-

የውኃ ጥምቀት

ይህ ጥምቀት በውኃ የሚደረግ ጥምቀት ነው፤ የልጅነት እና የፈውስ ጥምቀት ተብሎ ሊከፈል ይችላል።

. የልጅነት ጥምቀት የሥላሴን ልጅነት የሚያሠጥ ታላቅ ጥምቀት ነው፤ ይህም ጥምቀት አንድ ጊዜ ከተፈፀመ በኋላ አይደገምም፡፡ (ዮሐ.፫:፩)፤ የፈውስ ጥምቀት ግን ሕማም እና ደዌ በሚያጋጥም ወቅት ሁሉ በየትኛውም እድሜ መፈፀም የሚችል ነው፡፡ በ፪ነገ. ፭:፱ ላይ ንዕማን በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠምቆ እንደዳነ እንዲሁም አባታችን ቅዱስ ኢየሱስ በዮርዳኖስ ውኃ ታጥቦ ከቁስሉ እንደተፈወሰ ማለት ነው፡፡

የሰማዕታት የደም ጥምቀት

ይህን ጥምቀት የሚጠመቁት አስቀድሞ እግዚአብሔርን ባለማወቅ ኖረው ኋላ ግን አማናዊውን ፍኖት አግኝተው በዚያ ለመንዝ ሲነሡ ስለ አምላካቸው ሲመሰክሩ በማያምኑ አካላት መከራ አግኝቷቸው የልጅነት ጥምቀት ሳይጠመቁ ስለ እግዚአብሔር ደማቸውን አፍስሰው የሞቱ ሠዎች የሚጠመቁት ጥምቀት ነው፡፡ በዚህም የደማቸው መፍሰስ እንደ ጥምቀት ሆኖላቸው የእግዚአብሔርን መንግሥት ይወርሳሉ፡፡

ለምሳሌ፡

. ሕፃን ሣሉ በሄሮድስ እጅ የ፪፵፬ ሺህ ሕፃናት ጌታን ፍለጋ ያለፉ ደማቸው የፈሰሰ ስለነበር ጥምቀታቸው በደማቸው ሆኖላቸዋል፡፡ (ማቴ.፪:፲፮)

. ፈያታዊ ዘየማን እድሜውን በሙሉ በመዝረፍ የፈጀ ሆኖ ሣለ በመጨረሻው ሰዓት ተፀፅቶ ስለተመለሰ በመስቀል ላይ የፈሰሰው ደሙ ጥምቀት ሆኖለት ወደ ገነት ለመግባት የመጀመሪያው ሰው ሆኗል፡፡

፩.፱. በጥምቀት የሚገኙ ጥቅሞች

. ሥርየተ ኃጢአትን ያሰጣል፤ በጸሎት ሃይማኖት ሠለስቱ ምዕት «ኃጢአት በሚሰረይባት በአንዲት ጥምቀት እናምናለን» እንዳሉ፤ ቅዱስ ሉቃስም በሐዋ.፪:፲፰ ላይም የተናገረው ይህን ያመለክታል፡፡

. በመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ መወለድ ወይንም የሥላሴ ልጅነት ያሠጣል፤ «ሰው ከውኃ ከመንፈስ ዳግም ካልተወለደ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም» (ዮሐ.፫:፭)

. ከርደተ ገሃነም(ገሃነም ከመውረድ) ለማዳን መንግሥተ እግዚአብሔርን ለመውረስ ፤ (ዮሐ.፫፡፭)

. የቤተ ክርስቲያን አባል እንሆናለን ከማኅበረ ምዕመናን እንደመራለን፤ (ገላ.፪፡፲፩)

. ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር አንድ እንሆናለን፤ በገላ.፫፡፳፯ላይ «ከክርስቶስ ጋር አንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋልና»

፳.፲ በምሥጢረ ጥምቀት ላይ የሚነሡ ጥያቄዎች

ጥምቀት አንድ ጊዜ የሆነበት ምክንያት ምንድነው

ጥምቀት በወራጅ ውኃ፤ በፈሳሽ ውኃ ብትፈጸም፤ በገንዳ ውኃ ብትፈጸም እንዲሁም በሊቀ ጳጳስ'በኤጲስ ቆጶስ'በቂስ እጅ-ብትፈጸምም ጥምቀት አንዲት ናት። «አንድ ጌታ'አንድ ሃይማኖት'አንዲት ጥምቀት» (ኤፌ.፬፡፭) ተብሎ ተጽፏል። ጥምቀት አንድ ጊዜ ብቻ የሆነችበት የማትደገመምበትን ምክንያት ስንመለከት፡-

• ከወላጆቻችን በሥጋ የምንወለደው አንድ ጊዜ ብቻ እንደሆነ ከመንፈሳዊ አባታችን ከእግዚአብሔር የምንወለደው መንፈሳዊ ልደትም አንድ ጊዜ ብቻ ይፈጸማል። ቅዱስ ኤፍሬም ሶርያዊ«ከተፈጥሮአችን ውጪ በሆነ ልደት ከእግዚአብሔር ተወልደን ከባሕርያችን ውጪ በመንፈስ እንድንጠመቅ ከባሕርይው ውጪ ከድንግል በመወለድ በውኃ የተጠመቀ እርሱ በባሕርይው የእግዚአብሔር አብ ብቸኛ ልጁ ነው» በማለት ይገልጻል።

• የጥምቀት ምሳሌ የሆነው ግዝረት አንድ ጊዜ ብቻ እንደሚፈጸም ሁሉ፤ ጥምቀትም አንድ ጊዜ ብቻ ትፈጸማለች።

• ከጌታችን ሞትና ትንሣኤ ተሳታፊ የምንሆንበት ምሥጢር በመሆኑ፤ ጌታ የሞተውና የተነሣው ደግሞ አንድ ጊዜ ብቻ ስለሆነ ጥምቀትም አንድ ጊዜ

ትፈጸማለች። ቅዱስ ጳውሎስ ይህንን አስመለክቶ «በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀብራችሁ በጥምቀት ደግሞ ከሙታን ባስነሣው በእግዚአብሔር አሠራር በማመናችሁ ከእርሱ ጋር ተነሣችሁ» በማለት ተናግሯል። (ገላ.፪:፲፩) በተጨማሪ በሮሜ.፮:፫ ላይ «ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ እንደተጠመቅን አታውቁምን።» ተብሎ ተገልጾ እናገኛለን።

ጌታ በ፴ ዘመኑ የተጠመቀው እናንተ ለምን በ፵ በ፹ቀን ትጠመቃላችሁ

ቤተ ክርስቲያን ለዚህ የምተሰጠው ምላሽ መጽሐፍ ቅዱስን እና አዋልድ መጻሕፍትን መሠረት ያደረገ ነው። «ሰው ከውኃና ከመንፈስ ቅዱስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» (ዮሐ. ፫:፭) ሲል ባስተማረው መሠረት ሕፃናት የመንግሥት ሰማያት ወራሾች ለመሆንና ከመንፈስ ቅዱስም ለመወለድ ይችሉ ዘንድ በሕፃንነታቸው መጠመቅ ይገባቸዋል።

ሕፃናት በሕፃንነት እድሜያቸው ወደ ጌታ መቅረብ የሚችሉ መሆናቸውን ጌታ በወንጌል እንዲህ ሲል ተናግሯል «ሕፃናትን ተወክቶ ወደ እኔ ይምጡ ዘንድ አትከልክሉኝቸው መንግሥተ ሰማያት እንደነዚህ ላሉት ናትና» (ማቴ. ፲፱:፴፩-፲፭)

በዘመነ ሐዋርያት ሕፃናት በጥምቀት ያላቸውን ሱታፌ በአንዳንድ ታሪኮች መመልከት ስለሚያስፈልግ ጥቂት ጥቅሦችን እንመልከት፤

. በሐዋርያው በቅዱስ ጳውሎስ ስብከት ያመነችው ልድያ ከመላው ቤተሰቦቿ ጋር እንደተጠመቀች መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። (ሐዋ ፲፮:፲፬-፲፭)

. ቅዱስ ጳውሎስ እና ሲላስ በወኅኒ ቤት ታስረው ሳሉ በመንፈቀ ሌሊት በጸሎት ኃይል ያደረጉትን አስደናቂ ተአምር አይቶ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመነው የወኅኒቤት ጠባቂ በቅዱስ ጳውሎስ ትምህርት ከመላ ቤተሰቦቹ

ጋር መጠመቁን መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል። «እርሱም ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር ተጠመቀ» (ሐዋ. ፲፮፡፴፫) ፤ "ከቤተ ሰዎቹ" ጋር የሚለው ሕፃናትንም ያካትታል።

. ቆርኔሌዎስ በቅዱስ ጴጥሮስ ትምህርት አምኖ ከነቤተሰቦቹ ተጠምዷል፡፡ (ሐዋ. ፲፡፩-፵፰)

. ግዝረት በኤሪት ራሱን ቻለ ሥርዓት ነበር። (ዘፍ.፲፮፡፲፪) ጌታም ሕፃን ሳለ በተወለደ በ፰ ቀኑ የጥምቀት ምሳሌ የሆነውን ግዝረት ሊፈፅም ወደ ቤተመቅደስ ሄዶ ነበር።(ሉቃ. ፪፡፳፬-፳፰) ስለሆነም የሕፃናት ይህን ምሥጢር መፈፀም ሊያስደንቅ አይገባም የተፈጸመው ጌታን አብነት በማድረግ ነው።

. ቅዱስ ኤፌንዮስ፣ ቅዱስ አፖሊቱስ፣ ቅዱስ ኪፐርያኖስ የተባሉ ሐዋርያን አበው ሕፃናት በሕፃንነት ዕድሜያቸው እንደሚጠመቁ በትምህርቶቻቸው እና በመጽሐፎቻቸው ላይ አዘዋል።

. አዳም እና ሔዋን ወደ ገነት ሲገቡ አዳም በ፵ ቀኑ ሔዋን በ፹ ቀኗ ወደ ገነት በይባቤ መላእክት (በመላእክት ምሥጋና) ወደ ገነት ገብተዋል። ይህንንም መሠረት በማድረግ አዳም የሕፃናት ወንዶች፤ሔዋን የሕፃናት ሴቶች ምሳሌ፤ገነት የቤተክርስቲያን ምሳሌ ሆና ወንዶች በ፵ ቀን ሴቶች በ፹ ቀን ወደ ቤተመቅደስ ይገባሉ።(ኩፋ. ፬፡፩)

ከላይኛው ጥያቄ ጋር በተያያዘ መልኩ ጌታ በወንጌል (ማር.፲፮፡፲፮) ያመነ የተጠመቀ ይድናል» ነው የሚለው ሕፃናት እንዴት ሳያምኑ ይጠመቃሉ ብለው የሚጠይቁ ሰዎች አሉ?

. ለዚህ የሚሠጠው ምላሽ ስንመለከት ከላይ እንደተጠቀሰው በሊድያ፣ በወጎኒ ቤቱ ጠባቂ እንዲሁም በቆርኔሌዎስ ቤተሰቦች ውስጥ ያሉ ሕፃናት የተሰበከላቸውን ስብከት ተረድተው አምነው ሳይሆን፣ የተጠመቁት የቤተሰቦቻቸው ማመን እንደራሳቸው እምነት ተቆጥረላቸው ነው።

ስለሆነም ቅድስት ቤተ ክርስቲያን የቤተሰቦቻቸውን እምነት የራሳቸው

እምነት ሆኖላቸው ሕፃናትን ታጠምቃለች። ይህንንም ለማጠየቅ የሕፃናቱ አውራ ጣት ተይዞ በጥምቀቱ ጊዜ «የሃይማኖት ጸሎት» እንዲደገም ታዛለች።

ህፃናት ፵፫ ቀን ሳይሞላቸው ቢታመሙ ምን ይደረጋል?

. ቤተ ክርስቲያን ከጥምቀት ቀን አስቀድመው ለሚታመሙ እና ለመቆየት የማያስችል ሕመም ቢደርስባቸው ሕፃናት በማንኛውም ቀን እንዲጠመቁ ትፈቅዳለች፤ ይህም በፍትሕ መንፈሣዊ አንቀጽ ፫ቁ ፴፬ ላይ ተጽፎ ይገኛል።

ተጨማሪ የሊቃውንት ምልክታዎች በምሥጢረ ጥምቀት

የቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙ ምልክታዎች

ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌ ፬፡፬ ላይ «አንድ ጌታ፣ አንዲት ሃይማኖት፣ አንዲት ጥምቀት» ይላል እንዲሁም በጸሎተ ሃይማኖት «ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየት ኃጢአት» «ኃጢአት በሚሠረይበት በአንዲት ጥምቀት እናምናለን» በማለት እንደደነገጉ ጥምቀት አንዲት ናት፤ ቢሆንም ግን ጥምቀትን የሚመስሉ አራት ዓይነት መንገዶች እንዳሉ ቅዱስ ጎርጎርዮስ ይናገራል። ይህም በድርሳነ ጎርጎርዮስ ተጽፎ ይገኛል። ፩) ምሳሌያዊ ጥምቀት፡-እሥራኤላውያን ከደመና በታች ሆነው «ባሕር ሲሻገሩ ሁሉም በደመናና በባሕር ተጠመቁ» (፩ቆሮ. ፲፡፪) እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ፤

፪) የንስሐ ጥምቀት፡-ለዚህ ምሳሌ የሚሆነው የዮሐንስ መጥምቁ ጥምቀት ነው። «ኃጢአታቸውንም እየተናዘዙ በዮርዳኖስ ወንዝ ከእርሱ ይጠመቁ ነበር» (ማር. ፩፡፭-፮)

፫) በሰማዕትነት ደም በማፍሰስ የሚፈፀም ጥምቀት፡- ይህ እግዚአብሔርን በማመን ስለ እርሱም በመመስከር ደማቸውን ስለ እግዚአብሔር መንግሥት የሚያፈሉሰማዕታት የሚጠመቁት ጥምቀት ነው። በዘመነ ሄሮድስ የተጨፈጨፉ ሕፃናት ለዚህ ምሳሌ ይሆናሉ።

፬) የንስሐ እንባ፡-ይህም የኃጢአት ሥርየት ያሠጠናል እንደ ጥምቀት ይቆጠራል፤ምክንያቱም ጥምቀት የኃጢአት ሥርየት ታደርጋለችና።

የቅዱስ ኤፍሬም ሶርያዊ ምልክታዎች

. «የሰውነት ትኩሳት ከሰውነታችን በሚመነጨው ላቦት እንዲቀዘቅዝ እንዲሁ በጥምቀት የገሃነም እሳት ይጠፋል»

. «ወንድሞች ሆይ በመጠመቂያው ገንዳ ውስጥ በመጥለቅ መንፈስ ቅዱስን ልበሱ እናም እግዚአብሔርን ከሚያገለግሉት መንፈሳውያን ጋር አንድነትን ፍጠሩ። እነሆ የማይታይ እሳት የሆነ እርሱ ክፉ ሰይጣንን በሚያርቀው በሦስቱ መንፈሳዊ ስሞች ያትማችኋል።»

. «የለምጽ ደዌ የቆየበት ሰው ከለምጽ እንዲነጻ ሌዋዊው(ካህኑ) በደዌው ላይ የተቀደሰ ዘይት ያፈስበታል፤በመቀጠል ወደ ውኃ ምንጭ ሄዶ እንዲታጠብ ያደርገዋል።ይህ የጥምቀት ጥላ ነው። አሁን ተጠማቂው በቅብዓ ሜሮን ይከብራል፤በጥምቀትም ይነጻል።ጌታ ሆይ አንተም በዚህ መልክ የተጠመቀውን ተጠማቂ ከመንጎችህ ትቀላቅለዋለህ ከቅዱስ ሥጋህም ትመግበዋለህ።»

. «በጌታ ጥምቀት አዳም በገነት ዛፎች መካከል ያጣውን የጸጋውን ልብስ አገኘው።እርሱ ወደ ውኃ በመጥለቅ በውኃ ውስጥ ያንን የጸጋ ልብስ ለበሰው በእርሱም አጊጦና ተውቦ ወጣ። ምሕረትን ሙሉ ለሙሉ የሰጠን አምላካችን እርሱ የተመሰገነ ይሁን።»

የቅዱስ ኤፍሬም የጥምቀት ምሳሌዎች

. ቅዱስ ጴጥሮስ በጌታ ትእዛዝ በቀኝ በኩል የጣለው መረብ ፻፲፫ ዓሣዎች ይዘለት ነበር፤ይህም የጥምቀት ምሳሌ ነው። ቅዱስ ኤፍሬም ይህንን ሲያስረዳ፡-

« ከባሕር ውስጥ በቅዱስ ጴጥሮስ መረብ ፻፲፫ ዓሣዎች ተሠግረው ነበር፡ እንዲሁም በእርሱ ሰብከት ከጥምቀት እቅፍ አሥር ሺህና ከዚያም በላይ የሆኑትን በማጥመድ የእግዚአብሔር ልጆች እንዲሆኑ ማረካቸው»

. ቅዱስ ኤፍሬም ጥምቀትን ወደ ሰማያት የምንወጣባበት መሰላል ብሎ ይመስለዋል፡-

«እርሱ ወደ ጥምቀት በመውረድ ጥምቀትን መሠረተልን፤ እርሱም በሠራልን ጥምቀት እኛ ወደ ሰማየ ሰማያት ተነጠቅን»

. የሰሊሆም መጠመቂያ የጥምቀት ምሳሌ ነው፡-

«በሰሊሆም እውር የነበረው ሰው ዓይኖቹ ያልነበሩት ያ ሰው በውኃ ምክንያት ብርሃንን አየ ውኃው በአይኖቹ ውስጥ የነበረውን ጨለማ አስወገደው እንዲሁም በእኛ ውስጥ ተሰውሮ የሚኖረውን ጨለማ ማስወገድ የሚቻለው በጥምቀት ነው»

. ነቢዩ ኤርምያስን በጸነሰች ማኅፀን መስሎታል፡-

«ነቢዩ ኤርምያስ ገና በእናቱ ማኅፀን ሳለ ተቀደሰ ተማረ። ደካማ የሆነችው ማኅፀን የፀነሰችውን ቀድሳ የወለደች ከሆነ እንዴት ጥምቀት ከእርሷ ማኅፀን የተፀነሱትን ይበልጥ ቀድሳ አትወልዳቸው ይሆን! ጥምቀት ተጠማቅያንን ንጹሐንና መንፈሳውያን አድርጋ ትወልዳቸዋለች»

. ጥምቀትን ያዕቆብ በፍኖተ ሎዛ በሕልም ባየው መሰላል መስሎታል፡-

«ወንድሞች ሆይ ዐይኖቻችሁን ክፈቱና ተመልከቱ ልክ ያዕቆብ እንደተመለከተው መሰላል ዐይነት በአየሩ ላይ ዐይን የማይታይ አምድ ተተክሎ ይታያችኋል። የዚህ አምድ መሠረቱ በመጠመቂያው ውኃ መካከል ሲሆን ጫፉም የሰማይ ደጆችን ይነካል። በእርሱም ወደ መጠመቂያው ገንዳ ብርሃን ይወርዳል፤ በዚህም ዐምደ ብርሃን በኩል ተጠማቂያን ወደ ሰማያት ይነጠቃሉ። በዚያም በአንድ ፍቅር ይነጠቃሉ።»

. የቅዱስ ሳዊሮስ ዘእስሙናይን ብሂል ስለ ጥምቀት

. «ሰው በክርስትናው ጥምቀት ከዲያብሎስ ቁራኝነት ለርኩሳን አጋንንት ከመገዛት ፈጽሞ አርነት የወጣ ይሆናል»

የመልመጃ ጥያቄዎች

በተማራችሁት መሠረት ትክክለኛውን መልስ ጻፉ

፩ በብሉይ ኪዳን የምስጢረ ጥምቀት ምስሌዎችን ዘርዝሩ?

፪ በምስጢረ ጥምቀት የምናገኛቸውን ጥቅሞች ዘርዝሩ?

፫ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለምን ተጠመቀ?

ምዕራፍ ዘጠኝ ምሥጢረ ቁርባን

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ ስለ ምስጢረ ቁርባን ምንነት ይረዳሉ

፪ የመስዋዕትንና የቁርባንን አንድነትና ልዩነት ያውቃሉ

፫ የቅዱስ ቁርባን ምሳሌዎችን ይዘረዝራሉ

የመክፈቻ ጥያቄ

የመስዋዕትንና የቁርባንን አንድነትና ልዩነት የምታውቁትን አስረዱ?

« ጎበስቱንም አንሥቶ ባረከ ቆርሶም ለደቀመዛሙርቱም ሰጠና እንካችሁ ብሉ ይህ ሥጋዬ ነው አለ ጽዋውንም አንሥቶ አመስግኖ ሰጣቸው። እንዲህም አለ ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ፤ ስለ ብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ

የሚፈስ የሐዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው » (ማቴ. ፳፮፥፳፮)

«አማን አማን እብለክሙ እመ ኢበላዕክሙ ሥጋሁ ለወልደ እንለ እመሕያው ወኢስተይክሙ ደሞ አልብክሙ ሕይወት ላዕሌክሙ»

«እውነት እውነት እላችኋለሁ የወልደ እንለ እመሕያው ክርስቶስን ሥጋ ካልበላችሁ ደሙንም ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የላችሁም» (ዮሐ. ፮፥፫)

፱.፩. የምሥጢረ ቊርባን የቃሉ ትርጉም

ምሥጢረ ቊርባን የሚለው ስያሜ ከሁለት ቃላት የተገኘ ሲሆን እነርሱም «ምሥጢር» እና «ቊርባን» ናቸው። «ምሥጢር» ማለት የተደበቀ የተሸሸገ ለብዙዎች ሳይሆን ለጥቂቶች የሚነገር ማለት ነው። «ቊርባን» የሚለው ቃል ደግሞ የሱርስት ቃል ሲሆን አምኃ፣ መባ፣ ስጦታ፣ እጅ መንሻ የሚል ትርጉም ይይዛል። ምሥጢረ ቊርባን ምሥጢር መባሉ ጎበስቱ ወደ መለኮት ሥጋ ወይኑ ወደ መለኮት ደም የሚለወጥበት የማይታይ ረቂቅ ምሥጢር በመሆኑ ነው። «ቊርባን» ለሚለው ቃል ከላይ ከተጠቀሰው ጋር በተያያዘ ሁለት ዋና ዋና ትርጉሞች ይሠጡታል እነርሱም፡-

፩) ለእግዚአብሔርና ለሰው የሚቀርብ እጅ መንሻ ስጦታ

፪) ሕይወትን የሚያድለው ለሰው ልጆች ያለ ዋጋ በሥጦታ የተሰጠው ቅዱስሥጋው ክቡርደሙ ነው።

በዚህ በምሥጢረ ቊርባን ትምህርት ውስጥ አስፍተን የምንቃኘው የምንመለከተው ስለ አምላካችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋና ደም ነው፡
፡ ፈጣሪ ዓለማት እግዚአብሔር አዳምና ዘሩን ለማዳን የሰው ሥጋ ለብሶ በቃሉ መሠረት በመስቀል ተሰቅሎ የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕት

ሆኗል። በሚያስደንቅ ጥበብ መስዋዕቱም፤ መስዋዕት፤ አቅራቢውም፤ መስዋዕት ተቀባዩም እራሱ ሆኖ ድኅነትን ፈጽሟል ለብሉይ ክብረው የመስዋዕት አቀራረብ በተለየና ዕፁብ በሚያስብል መልኩ መስዋዕት ሐዲስ ሆኖ ራሱን ለመስቀል ሞት አሳልፎ ሠጥቷል።

መስዋዕት ማለት ምን ማለት ነው?

“መስዋዕት” ማለት መንፈሳዊ አምኃ፤ ቁርባን፤ የእንስሳትን የአዝርዕትና የአትክልት የስንዴ፤ የወይን፤ የዘይት፤ የዕጣን እጅ መንሻ፤ ፍጡር ለፈጣሪው ከጸሎትና ከምስጋና ጋር የሚያቀርበው የሚያቃጥለው ማለት ነው።፤ ከእንስሳት ከአዕዋፍ ደሙ ለመረጨት፤ ሥጋው ለመቃጠል የሚቀርበው መስዋዕት ይባላል። ከአትክልት ከአዝርዕት ወይኑ ለመረጨት እህሉ ለመቃጠል የሚቀርበው ደግሞ ቁርባን ይባላል መስዋዕት የተጀመረው ከበደል በኋላ አዳም ከገነት ከወጣ ጊዜ ጀምሮ ነው።

መስዋዕት ለመሠዋት (ለማቅረብ) አራት አካላት የስፈልጋሉ፡-

- ፩) መስዋዕት የሚቀርብለት ምሕረት የሚጠየቅለት አካል
- ፪) የሚቀርበው መታረቂያ መስዋዕት
- ፫) የሚያስታርቅ መስዋዕቱን የሚያቀርበው አካል
- ፬) መስዋዕቱን ተቀብሎ ይቅር የሚል ዋጋ የሚከፍለው አካል ናቸው።

፱.፪ መስዋዕት በሕገ ልቡና

ሕገ ልቡና የሚባለው የተጻፈ ሕግ ያልተሠጠበት ከአዳም እስከ ሙሴ ድረስ ያለው ጊዜ ነው። የመጀመሪያው መስዋዕት አቅራቢ አባታችን አዳም ነው አዳም መስዋዕቱን ከዕጣን፤ ቀንዓት፤ ሉባንጃ፤ ስንቡል ከሚባሉ ሹቱዎች ለእግዚአብሔር እንዲቀርብ በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ እናገኛለን። ኩፋ ፩፥፩ ከአዳም ቀጥሎ ደግሞ አቤልና ቃየን መስዋዕት አቅርበዋል። ከዚያም በኋላ የተነሡ ደጋግ አበው እነ ሄኖክ፤ ኖሳ፤ መልከጼዴቅ፤ አብርሃም፤ ይስሐቅ፤ ያዕቆብ ከእንስሳት ከሸቱ ከዕጣን

የተዘጋጁ መስዋዕቶችን ሠውተዋል አቅርበዋል። ለምሳሌ ያህል መልክ ጼዴቅ ቅዱስ ቀሌምንጦስ እንደተናገረው ለየት ባለ መልኩ መስዋዕቱን የሚያቀርበው ስንዴ ጎብስት እና በወይን ነበር ይህንንም በመጽሐፍ ቅዱስ በዘፍ ፲፬፥፳፩ ላይ ተጽፎ እናገኘዋለን። የቀደሙት አበው ባቀረቡት መስዋዕት ቃልኪዳን ተቀብለዋል። የሰው ልጆች ከመጣባቸው መርገምና ፍዳ እንደሚድኑ ተስፋ ተሠጥቷቸዋል። ለምሳሌ ኖኅ ባቀረበው መስዋዕት የጥፋት ውኃ ደግሞ እንዳይዘንብ ቃል ተገብቶለታል። ዘፍ ፳፥፳ አብርሃም ደግሞ እግዚአብሔር እርሱ የሚባርካቸውን እንደሚባረክ ቃልኪዳን ተሠጥቶታል። (ዘፍ ፳፯፥፫-፬)

፱.፫. መስዋዕት በሕገ ኦሪት

ሕገ ኦሪት እግዚአብሔር እሥራኤልን በሙሴ መሪነት ከግብጽ ባርነት ካወጣቸውና ከተገለጠላቸው በኋላ በደብረሲና የተሰጣቸው ሕግ ናት ከዚህም የተነሣ የመስዋዕቱ ዓይነት የሚሠዋበት ጊዜ መስዋዕት አቅራቢው ሁሉ ከእግዚአብሔር የተመረጡና በሕግ የተወሰኑ ነበሩ። በዘመነ ኦሪት የሚቀርቡ መስዋዕቶችን ለመረዳት ይቻል ዘንድ ለሦስት ክፍሎ መመልከቱ አስፈላጊ ነው።

፩. ጊዜን መሠረት አድርገው የሚቀርቡ መስዋዕቶች

፪ ቅብዐት በሚከናወን ጊዜ የሚቀርብ መስዋዕት

፫..የሰዎችን ሕይወት መሠረት አድርጎ የሚቀርብ መስዋዕት

፩ ጊዜን መሠረት አድርገው የሚቀርቡ መስዋዕቶች

እነዚህ መስዋዕቶች መደበኛ ሲሆኑ በየጊዜያቸው ሳይታጎሉ ይቀርባሉ ጊዜን ባማከለ መልኩ የሚቀርቡ መስዋዕቶችን ስንመለከት፡-

የዕለት መስዋዕት፡- በየዕለቱ ሁለት ጠቦቶች ይቀርባሉ አንዱ በጠዋት አንዱ ደግሞ በሠርክ ጊዜ ይቀርባሉ (ዘጸ.፳፱፥፴፰) « በቀን በቀን ዘወትር

ሁለት የዓመት ጠቦቶችን ታቀርባለህ አንዱን ጠቦት በማለዳ ለቁርባን አድርገህ ታቀርባለህ ሁለተኛውንም ጠቦት በማታ ቁርባን አድርገህ ታቀርብዋለህ»

የሰንበት መስዋዕት:- በዕለት ከሚቀርበው ለየት ባለ መልኩ ይህ የሚቀርበው በአሪት ሰንበት (በቅዳሜ) ብቻ ነበር። የሚቀርበውም በዕለት ከሚቀርበው በተጨማሪ ፲፪ ኅብስቶች ተዘጋጅተው (የእህል ቁርባን ሆነው) የሚቀርብ መስዋዕት ነው። (ዘሌ ፳፬፥፭) «መልካሙን ዱቄት ወስደህ ዐሥራ ሁለት ኅብስት ጋግር በአንድ ኅብስት ውስጥ ከመሥፈሪያው ከአሥር እጅ ሁለት እጅ ይሁን.....በእግዚአብሔር ፊት ሁልጊዜ በሰንበት ቀን ሁሉ በርካታ ያድርገው» ተብሎ ተጠቅሷል።

የሠርቀ ወርኅ (መባቻ):- ይህም በወር መባቻ (ማለቂያ፣ መውጫ) ጊዜ የሚቀርበው ሲሆን በየዕለት ከሚቀርበው ሌላ ሁለት ወይፈኖች፣ አንድ አውራ በግ፣ ሰባት የአንድ ዓመት የበግ ጠቦቶች፣ አንድ ፍየል ከእህል ቁርባን ጋር የሚቀርብበት ነው። (ዘፍ ፳፰፥፲፩) «በየወሩም መባቻ ለእግዚአብሔር የሚቃጠል መስዋዕት ታቀርባላችሁ ሁለት ወይፈን፣ አንድ አውራ በግ፣ ነውርም የሌለባቸውን ሰባት የአንድ ዓመት ተባዕት የበግ ጠቦቶች. . . ለሚቃጠል መስዋዕት ታቀርባላችሁ።»

የዓመት በዓላት:- እሥራኤል በተለያዩ ወራት የሚከናወኑ የዓመት በዓላት አሏቸው ከእነዚህም ውስጥ ከግብጽ በወጡበት በአቢብ ወር በዐሥራ አራተኛው ቀን በሚያከብሩበት ለፋሲካ በዓል (የቂጣ በዓል) ወቅት የሚቀርብ መስዋዕት ነው። ሌላው ደግሞ ከግብፅ በወጡበት ሰባተኛ ወር በሆነው በመስከረም የመጀመሪያ ቀን (መስከረም አንድ) የመለከት ድምፅ የሚነፋበት በተቀደሰው ጉባኤ የሚቀርብ መስዋዕት ነው። ሦስተኛው ደግሞ የመከር በዓል ላይ የሚያቀርቡት መስዋዕት ነው። በእነዚህ ሦስት ጊዜያት የተለያዩ ራሱን የቻለ ሥርዓት ያለው መስዋዕት ያቀርባሉ።

፪.ቅብዐት በሚከናወንበት ወቅት የሚቀርብ መስዋዕት

ይህ መስዋዕት ሰዎችንም ሆነ ዕቃዎችን ለእግዚአብሔር የተለዩ ለአገልግሎትም የበቁ ለማድረግ ቅብዐ ቅዱስ ተቀብተው በጸሎት በሚከብሩበት ወቅት ለእግዚአብሔር የሚቀርብ መስዋዕት ነው። ይህ ዓይነቱ መስዋዕት በሚከተሉት ምክንያቶች የሚቀርብ ነው።

ሰዎች ክህነት ሲቀበሉ(ዘፍ. ፳፩ ጀምሮ ተመልከት)

በንግሥና ሹመት ወቅት(፩ ሳሙ፤፩፥፲፬) «ሳሙኤልን በእግዚአብሔር ፊት አነገሡት በዚያም በእግዚአብሔር ፊት የደኅንነት መስዋዕት አቀረቡ» ንዋያተ ቅዱሳትንና የእግዚአብሔርን ድንኳን ወይም አዲሱን ቤት ለማክበር ከቅብዓት በኋላ የሚቀርብ መስዋዕትነው። (ዘኁ.፯፥፩) «ሙሴ ዕቃውንም ሁሉ ከቀባና ከቀደሰ በኋላ የእስራኤል አለቆች የአባቶቻቸው ቤቶች፤ አለቆች ቁርባናቸውን አቀረቡ»

፫ የሰዎችን ሕይወት መሠረት አድርጎ የሚቀርብ መስዋዕት

ይህ የመስዋዕት ዓይነት ደግሞ የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ የሕይወት ገጠመኞች አሏቸው። በዚህ ኑሮአቸውም ለእግዚአብሔር እንዲያቀርቡት የሚጠየቅ መስዋዕት ነው። ሰውን መሠረት አድርገው የሚቀርቡ መስዋዕቶች ምክንያታቸው የተለያየ በመሆኑ የመስዋዕት ዓይነቶቹን ከዚህ በመቀጠል እንመለከታለን።

የመንጸት መስዋዕት፡- ይህ መስዋዕት ሴቶች ወንድ ከወለዱ በአርባ ቀናቸውሴት ልጅ ከወለዱ በሰማንያ ቀናቸው የሚያቀርቡት ነው (ዘሌ ፲፪፥፩-፰) እንዲሁም ሴቶች ከልማደ አንስተ ከወር አበባ፤) በሚነጹበት ጊዜ በተጨማሪ ደግሞ ከደዌ በሚነጹበት ወቅትና በመሳሰሉት የሚቀርብ መስዋዕት ነው። (ዘሌ.፲፬፥፩፤ ዘሌ ፲፭፥፲፮)

የኃጢአት መስዋዕት፡- አንድ ሰው ትእዛዝ ተላለፎ በድሎ ኃጢአቱ ተሰምቶ በግሉ የሚያቀርበው መስዋዕት አልያም ሕዝቡ ወይም አንድ ባለሥልጣን ኃጢአት በመሥራቱ ምክንያት የሚያቀርበው ነው። (ዘሌ. ፬፥፩-፴፭)

የቅንፃት መስዋዕት:- ባል ሚስቱን በሌላ ወንድ ቢጠረጥርና በቀና ጊዜ ለካህኑ ተናግሮ «መራራ ውኃ» (ማየ ዘለፋ) ካጠጣት በኋላ የሚያቀርበው መስዋዕት ነው። (ዘኁ.፭+፲፩-፳፰)

የቅድስና መስዋዕት :- ሰው ራሱን ለእግዚአብሔር የተለየ ለማድረግ የናዝራዊነት ስእለት በሚሳልበት ጊዜ የሚያቀርበው መስዋዕት ነው። (ዘኁ. ፯+፩-፳፩)

የበደል መስዋዕት:- አንድ ሰው ሳያውቅ ኃጢአትን ቢሠራ ወይም እንዳይነካ የተከለከለውን ቢነካና ከተወሰነ ጊዜ በኋላ የሠራው ኃጢአት ቢታወቀው በእርሱ ላይ በደል ይሆንበታል። በዚህም በታወቀው ጊዜ የሚያቀርበው መስዋዕት የበደል መስዋዕት ይባላል። (ዘሌ.፭+፩-፱)

የስእለት መስዋዕት:- አንድ ሰው የተለየ ነገር እንዲፈጸምለት በመሻት ጸሎቱ ተቀባይ እንዲሆንለት የሚያቀርበው መስዋዕት ነው። ይህ መስዋዕት ሕጻጽ (ጎዶሎ፤የሚያስነቅፍ ነገር) የሌለበት መሆን አለበት፡ : (ዘሌ. ፳፪+፳፫)

የፈቃድ መስዋዕት:- አንድ ሰው በበዓላት ጊዜ ወይም በፈለገው ዕለት ከሚጠበቅበት ሌላ በፈቃዱ የሚሠጠው የሚያቀርበው መስዋዕት ነው፡ : (ዘሌ.፳፪+፳፫)

የምስጋና መስዋዕት:- ይህን መስዋዕት ለየት የሚያደርገው ከመስዋዕቱ ጋር ለሚቀርበው የእህል ቁርባን ኅብስቱ እርሾ ያለው መሆኑና እንደ ስእለትና እንደ ፈቃድ መስዋዕት አድሮ የማይበላ መሆኑ ነው ። (ዘሌ. ፲፩+፲፰)

እነዚህ ከላይ የተጠቀሱት ሁሉ በአሪት የሚሠዉ የመስዋዕት አይነቶች ናቸው። ቢሆንም ግን የአሪት መስዋዕት የቀደመውን በደል (ጥንተ አብሶን) ማራቅ እንዲሁም ፍጹም ድኅነትን መስጠት ባይችልም የኃጢአት ሥርየትን ግን ይሰጥ ነበር። ከዚህ በተጨማሪ ለአማናዊው የሐዲስ ኪዳን መስዋዕት

ተስፋ በመሆን ለሚቀርብላቸውም ለሚያቀርበውም ያገለግል ነበር። ይህ የኦሪት መሥዋዕት ከእንስሳት ወገን እንዲሁም ከአዝርዕት (ከአህል) ወገን የሚቀርብ ነበር። (ዘሌ. ፯፥፰፣ ዘሌ. ፯፥፰፣ ዘሌ. ፯፥፲፬-፳፫። «ወበልዑ መሥዋዕተ ምውተ» «ሙት መሥዋዕትን በሉ» (መዝ.፪፭፥፳፰) እንዲል የሚያቀርቡት መሥዋዕት የእንስሳ እንደመሆኑ በተሠዋ ጊዜ ይሞታል እነርሱም በእሳት ጠብሰው ወይም ቀቅለው የሞተውን የእንስሳ ሥጋ ይመገባሉ ስለሆነም መሥዋዕተ ኦሪት ምውት (ሙት) ነበረ ማለት ነው።

፱.፩ መሥዋዕት በሕገ ወንጌል

ይህ የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕት ራሱ መድኃኔዓለም ሲሆን ይህንንም የድኅነት ጉዞው መፈጸሚያ ወይም ማሳረጊያ አድርጎታል። ይህ መሥዋዕት አንድ ጊዜ ተሠውቶ በንጽሕና ሆነው ዘወትር የሚመገቡት የዘለዓለም መሥዋዕት ነው። «እነሆ የዓለም ኃጢአት የሚያስተሰርይ የእግዚአብሔር በግ» (ዮሐ፩፥፳፱) በማለት ቅዱስ ዮሐንስ እንደመሰከረ።

፱.፭. መሥዋዕተ ወንጌል ለምን አስፈለገ?

•የቀድሞው መሥዋዕት ፍጹም የኃጢአት ሥርየት ስላላስገኘ ነው። በዕብ ፲፥፩-፬ «ሕጉ ሊመጣ ያለው የበጎ ነገር እውነተኛ አምሳል ሳይሆን የነገር ጥላ አለውና ስለዚህም በየዓመቱ ዘወትር በሚያቀርቡት በዚያ መሥዋዕት የሚቀርቡትን ሊፈጽም ከቶ አይችልም በእንደዚህማ ባይሆን የሚያመልኩት አንድ ጊዜ ነጽተው ከዚያ በኋላ በሕሊናቸው ኃጢአትን ስላላወቁ ማቅረብን በተዉ አልነበረምን?» ተብሎ እንደተጻፈ።

•ሁለተኛ ደግሞ የሞት ፍርዱን ሊያነሣ የሚችል ማንም አልነበረምና። ይህን ፍርድ የፈረደው አምላክ ሌላ መልእክተኛ ሳያስፈልገው ቅዱስ ኤፍሬም እንደተናገረ «ራሱን የተወደደ መሥዋዕት አድርጎ አቀረቡ» (ውዳሴ ማርያም ዘቀዳሚት ሰንበት) ነቢዩ ኢሳይያስም «አኮ በመልአክ

ወአኮ በተንባል አላ ለሊሁ ይመጽኝ ወያድኅኖሙ» «በመልእክተኛ አይደለም በአማላጅም አይደለም እርሱ ራሱ ያድናቸውማል፡፡» በማለት እንደተናገረ፡፡

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዕለተ አርብ መሥዋዕት ሆኖ ከመቅረቡ በፊት በመጨረሻው እራት በሐሙስ ምሽት በሐዲስ ኪዳን ያለውን የመሥዋዕት ሥርዓት ወይም ሥርዓተ ቁርባንን እራት ከበሉ በኋላ ለሐዋርያት ሠርቶ አሳይቷቸዋል፤ አንዲህም ብሏቸዋል፡ - «ሲበሉም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስኅበስቱን አንሥቶ ባረከ ቆረሰ፤ ለደቀመዛሙርቱም «ይህ ሥጋዬ ነው እንኩ ብሎ» ብሎ ሰጠ ጽዋውንም አንሥቶ አመስግኖ ሠጣቸው እንዲህም አለ «ሁላችሁም ከእርሱ ጠጡ ኃጢአትን ለማስተስረይ ስለ ብዙዎች የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው፡፡» በማለት ሠጥቷቸዋል፡፡ አምላካችን በዕለተ አርብ በቀራንዮ አደባባይ የሚያፈሰውን ደሙን የሚቆርሰውን ሥጋውን ሐሙስ ማታ ለሐዋርያት አብልቷቸዋል፤ አጠጥቷቸዋል፡፡ ካህናት ናቸውና የሐዲስ ኪዳን የቁርባን ሥርዓት አስተምሯቸዋል፡፡ ኅብስቱና ወይኑም ምስጋና ከቀረበበት፤ ከተባረከ፤ ከተቀደሰ በኋላ ዕለተ አርብ የቆረሰው ሥጋው ያፈሰሰው ደሙ እንደሚሆን ቃል ኪዳን የገባበት ዕለት ነው፡፡ ይህ ቃልኪዳንና ሥርዓት ከሐዋርያት ወደ ሐዋርያነ አበው እንዲህ እያለ ዛሬ ላይ የደረሰ የማይቋረጥ እስከ ዓለም ፍጻሜ የሚቀጥል ነው፡፡

ቅድስት ቤተ ክርስቲያንም ጌታችን ኅብስቱንና ወይኑን አስቀድሞ እንደባረከ ወይም እንዳመሰገነ እርሷም ኅብስቱን ከስንዴ አዘጋጅታ ወይኑን አሰናድታ፤እርሱ ኅብስቱ እና ወይኑን ባርኮ አመስግኖ ለሐዋርያት እንደ ሰጣቸው ቤተ ክርስቲያንም ኅብስቱና ወይኑ የሚባረክበትን ወደ ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ወደ ደመ ወልደ እግዚአብሔር የሚለወጥበትን የቅዳሴውን ሥርዓተ ሠርታ አካሄዱን አበጅታ ሥርዓተ ቁርባንን ትፈጽማለች (ታከናውናለች)፡፡ መድኃኔዓለም በዮሐ.፩፡፶፮ «ሥጋዬን የበላ

ደሜን የጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው ሥጋዬን ያልበላ ደሜን ያልጠጣ ግን የዘለዓለም ሕይወት የለውም» በማለት የዚህን መሥዋዕት ወንጌል ክብርና ሥጦታ ገልጾልናል። ጌታችን ኅብስቱን ዐሥራ ሦስት ቦታ ፈትቶ አንዱን ለራሱ ተቀብሎ እነርሱን አቀበላቸው ደሙንም እንዲሁ እርሱ ቀምሶ አቅምሏቸዋል። «የሐዲስ ኪዳን ደሜ ነው» በማለት «የሐዲስ ኪዳን ደም» ማለቱ «የሐዲስ ሕግ የወንጌል፤ የሐዲስ ርስት የመንግሥተ ሰማያት መዳኛ የሚሆን ሐዲስ ሥርዓት ነው» ሲላቸው ነው። ጌታችን ቆርቦ ማቁረቡ እርሱ በሠራው ሥርዓት የሚያገለግሉ ካህናት ቀድሰው በመጀመሪያ እነርሱ ቆርበው ማቁረብ እንዳለባቸው ሲያስተምር ነው።

፱.፮. አምላካችን ሥጋ ወደሙን ለምን በሚበላና በሚጠጣ ነገር አደረገው?

. አዳም የሞት ሞትን የሞተው እግዚአብሔርን የሚያህል ጌታ ገነትን ታህል ቦታ ያጣው ለስሕተት የበቃው በሚበላ ነገር በዕፀ በለስ ነበረና መድኃኔ ዓለም ይህን መጎስቆሉን ተመልክቶ ያጣውን አምላኩን እንዲሁም ገነትን ያገኝ ዘንድ ድኅነቱንም በሚበላ ነገር አድርጎታል።

. መብል ከሥጋ ከደም ጋር እንዲዋሀድ እንዲሁም እኔም ሥጋዬን ደሜን በበላችሁ በጠጣችሁ ጊዜ በጸጋ ከሥጋችሁ ከደማችሁ እዋሀዳለሁ ሲል ነው። «ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ ከእኔ ጋር ይኖራል እኔም በእርሱ እኖራለሁ» (ዮሐ.፮፥፶፮)

. መብል ፍቅር ይሰጣል ወይም መብል ያፋቅራል እርሱም በማይነገር፤ በማይገደብ ፍቅር እንደወደደን ሲያጠይቅ ነው። «እግዚአብሔር አንድያ ልጁን እስኪሠጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወዷልና» (ዮሐ.፫፥፲፮)

. ትንቢቱንና ምሳሌውን ሊፈጽም

ምሳሌው፡- ካህኑ መልከጼድቅ የስንዴና የወይን መሥዋዕት ያቀርብ እንደነበረ በአሪት ዘፍጥረት ላይ ተጽፎ እናገኛለን። የእግዚአብሔር ወዳጅ አብርሃም ኮሎዶጎሞርንና ከእርሱ ጋር የነበሩትን ነገሥታት ወግቶ ድል አድርጎ ከተመለሰ በኋላ የርዳኖስን ተሻግሮ ወደ ሳሌም ንጉሥ ወደ መልከ ጼዴቅ ሄዷል። የልዑል እግዚአብሔር ካህን መልከ ጼዴቅ እንጀራ ወይኑን አውጥቶ ሠጥቶታል ባርኮታልም አብርሃምም የሚገባውን ዐሥራት አውጥቶ ለካህኑ መልከ ጼዴቅ ሠጥቷል። ይህም አብርሃም የምእመናን ምሳሌ የርዳኖስ መሻገር የጥምቀት ምሳሌ መልከጼዴቅ የኢየሱስ ክርስቶስ ፤ እንጀራና ወይኑ ደግሞ የሥጋና የደሙ ምሳሌ ነው። (ዘፍ፩፡፶፮)

ትንቢቱ፡ በመዝ.፪፫፡፲፭ «ወይን ያስተፌሥሕል በሰብእ ወቅብዕ ለአብርሐ ገጽ እክልያጸንዕ ኀይለ ሰብእ» «ወይን የሰው ልብ ደስ ያሰኛል ዘይትም ፊትን ያበራል እህልም የሰውን ጉልበት ያጠነክራል» ወይን የተባለው የጌታችን ክቡር ደሙ ነው። የሰው ልብ የተባለ ሕይወት ነው። ዘይት የተባለውም መንፈስ ቅዱስ ነው መንፈስ ቅዱስ ትፍስሕት ወይም ደስታ ነውና የሰውን ፊት ያበራል። እህል የተባለው ሥጋውና ደሙ ሲሆን የሰውን ጉልበት ያጠነክራል መባሉ ነፍስን እንደሚያድናት ለማጠየቅ ነው።

. መዝ.፲፡፲፱ «እንጀራን ለሳቅ የወይን ጠጅንም ለሕይወት ደስታ ያደርጉታል» በማለት ጠቢቡ ሰሎሞን እንጀራና ወይን የተባለው ሥጋ ወደሙ ለሕይወታችን ደስታ እንደሚሆን ተናግሯል።

፱.፮ ሥጋወደሙ ለምን በስንዴና በወይን ይዘጋጃል;

መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ከሚበሉና ከሚጠጡ ነገሮች ስንዴና ወይንን ለሥጋወደሙ መርጧል ለዚህም ራሳቸውን የቻሉ ምክንያቶች አሉት።

. በ፫.፩ ላይ የተጠቀሰው ምሳሌ (ዘፍ.፯፡፶፮ እና ትንቢቱ (መዝ.፪፫፡፲፭ ፤

መክ.፲+፲፱) ይፈጸም ዘንድ፤

- . ስንዴ ተባብሮ ቢያዩት ስብን ይመስላል ወይን ተቀድቶ ቢያዩት ደም ይመስላልና በሚመሳሰል ነገር ሲያደርገው ነው፤
- . እመቤታችንና ጌታችን ሲበሉ የኖሩት ስንዴና ወይንን ነበር እርሱም ፍጹም ሥጋውንና ፍጹም ደሙን እንዲሰጠን ለማጠየቅ ነው፤
- . ስንዴን ልባም ወይም ብልህ ሴት የያዘችው እንደሆነ እንክርዳድ የማይገኝበት ንጹሕ ይሆናል። እኔም ነውር የሌለበት የሐዲስ ኪዳን ህግ ሥርዓት ሠራሁላችሁ ሲል ነው። ወይንም ከተጣራ (ከተጠመቀ) በኋላ ኃይል እየጨመረ እየጣፈጠ ይሄዳል እንደዚሁ ኃይል የምትሆን በቅን ለሚጓዝባት የምትጣፍጥ ሕግን ሠራሁላችሁ ሲል ነው፤

., ከላይ ከተጠቀሱት ውጭ ስንዴና ወይንን የመረጠበት ምክንያት ፈቃዱ ስለሆነ ነው። አሮንን ለክህነት፣ ሙሴ ለመሪነት ለነቢይነት እርሱ ባወቀ እንደመረጠ በተመሳሳይ ስንዴና ወይንንም እርሱ ባወቀ መርጧል።

. ከዚሁ ጋር በተያያዘ በቤተ ክርስቲያናችን ሥርዓት መሠረት የጌታችን ደም፣ከውኃ እና ከወይን ይዘጋጃል፤ይህም ጌታችን በተሰቀለ ጊዜ ከጎኑ የፈሰሰውን ደምና ውኃ ምሳሌ አድርጎ ነው። የወይኑና የውኃው መጠን የራሱ የሆነ ልኬት አለው።

፪.፰ የቅዱስ ቁርባን ምሳሌዎች

አብርሃምና መልክ ጼዴቅ

አባታችን ቅዱስ አብርሃም ኮሎዶኒሞርንና ከእርሱ ጋር የነበሩትን ነገሥታት ወግቶ ከተመለሰ በኋላ ከዮርዳኖስ ወንዝ ባሻገር ይኖር ወደ ነበረው ወደ መልክ ጼዴቅ የዮርዳኖስን ባሕር ተሻግሮ ከመልክ ጼዴቅ ኅብስትና ወይንን ተቀብሏል። ይህ ራሱን የቻለ ምሳሌ ሲሆን መልክጼዴቅ የኢየሱስ ክርስቶስ አብርሃም የምዕመናን ምሳሌ ኅብስቱና ወይኑ ደግሞ የሥጋና ደሙ ምሳሌ ነው፤ መልክ ጼዴቅ ኅብስቱና ወይኑን ለአብርሃም

እንደሰጠው ኢየሱስ ክርስቶስም ለቤዛ ዓለም ሥጋና ደሙን የመስጠቱ ምሳሌ ነው። አንድም መልክ ጼዴቅ የካህናት አብርሃም የምዕመናን ምሳሌ፤ ጎበስቱና ወይኑ የሥጋወደሙ ምሳሌ፤ የዮርዳኖስ ባሕር ደግሞ የጥምቀት ምሳሌ ነው፤ ይህም በ፵ በ፹ ቀናችን ከተጠመቅን በኋላ በካህናቱ እጅ የጌታን ሥጋና ደም እንደምንቀበል ያሳያል። (ዘፍ.፲፯፥፩)

የፋሲካው በግ

እስራኤል በግብጽ ባርነት በፈርዖን ግዞት ለ፬፻፴ ዓመታት ከቆዩ በኋላ እግዚአብሔር ሕዝቤን ልቀቅ ብሎ ለፈርዖን ቢያዘውም ፈርዖን ቃሉን ቸል በማለቱ በተለያዩ ዘጠኝ መቅሰፍቶች መትቶታል፤ ቢሆንም ግን ፈርዖን ሊመለስ ስላልቻለ በአስረኛው መቅሰፍት ይኸውም «የበኩር ልጅ ሞት» ሊቀጣው ፈለገ። እስራኤላውንም በዚህ መቅሰፍት እንዳይሞቱ “ነውር የሌለበት የአንድ ዓመት ተባዕት ጠቦት በግ ወስደው በመሸ ጊዜ እንዲያርዱት በሚበሉበት ቤት ሁለቱንም መቃን ጉቦንንም ከፈሰሰውከበጉ ደም እንዲቀቡት ከዚያም ከበጉ ሥጋ በእሳት የተጠበሰውን ከመራራ ቅጠል ጋር ወገባችሁን ታጥቃችሁ ጫማችሁን አድርጋችሁ በትራችሁን ይዛችሁ ፈጥናችሁ ትበሉታላችሁ እኔም በዚያች ሌሊት በግብጽ ምድር አልፋለሁ። ደሙም ባላችሁበት ቤቶች ምልክት ይሆናችኋል” (ዘጸ.፲፪፥፲፩) ተብሎ በእግዚአብሔር ትእዛዝ ተላለፈላቸው። እነርሱም እነደተነገራቸው አደረጉ ፈርዖንና ሕዝቡም ቅጣቱን ቀመሱ ከመቅሰፍቱም ተቋደሱ። ይህም ታሪክ ለሐዲስ ኪዳን ሥርዓት ምሳሌ ነው። ምሳሌውን ስንመለከት፡-

. ግብጽ የሲያል፤ ፈርዖን የዲያብሎስ፤ እሥራኤላውያን የምዕመናን፤ የፈርዖን ግዞት የዲያብሎስ የጭካኔ ግዞት ምሳሌ ናቸው።

. ነውር የሌለበት የአንድ ዓመት ተባዕት ጠቦት በግ፡- በግ የተባለው መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ በጉ ደሙ ፈስሶ ሥጋው ተቆርጦ ለመዳናቸው ምክንያት እንደነበር ለሰው ልጆች መዳን የተሰዋው የሞተው ሥጋውን የቆረሰው ደሙን ያፈሰሰው እርሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና።

እንዲሁም በተጨማሪ በግ ሲሸለት ለምን ሽለታችሁኝ እንደማይል ሁሉ መድኃኔ ዓለም መከራ ሲያጸኑበት ለምን ሳይል ግፍ መቀበሉን ያሳያል፡ ፡ ቅዱስ ኢሳይያስ «በሸላቾቹ ፊት ዝም እንደሚል በግ እንዲሁ አፉን አልከፈተም በማለት ይገልጻል» (ኢሳ.፶፫፡፭)

. በእሳት የተጠበሰውን ብሉ፡- ይህ ደግሞ «እስመ ነፍስ ተኃድር በደም» እንዲል» የተጠበሰ ነገር ደም ይርቀዋል በሌላ አማርኛ ነፍስ የለውም፡ ፡ የተጠበሰ ሥጋ የተባለው ክቡር ሥጋው ነው፤ ምክንያቱም የጌታ አማኖዊ ሥጋው ነፍስ የተለየው እሳት የተባለ መለኮት የተዋሀደው ነውና፡፡ «እሳት በላዒ ለዓማፅያን ለእለ ይክህዱ ስሞ»«ስሙን ለሚክዱ ግን የሚባላ እሳት ነው» እንዳለ ቅዱስ ሕርያቆስ፡፡

. ከመራራ ቅጠል ጋር ብሉት፡- ይህን ትእዛዝ የታዘዙት ለጊዜው የሚበሉት ከሥጋቸው እንዲዋሐዳቸውና የቅጠሉ መራራነት ደግሞ የግብጽ የግዛት መራራ ዘመን እንዲያስታውሱ ነው፡፡ ለጊዜው ምሥጢሩ ይህ ቢሆንም ጌላ ግን በበግ የተመሰለ ኢየሱስ ክርስቶስ መራራ ሞትን እንደተቀበለ፤ እኛም ስንቆርብ መራራ ሞቱን እያሰብን እንድንቆርብ ነው፡፡

ወገባችሁን ታጥቃችሁ ጫማ አድርጋችሁ በትር ይዛችሁ፡- ይህ ትእዛዝ ደግሞ እሥራኤል የባርነቱ ዘመን አብቅቶ መንገደኞች ስለሚሆኑ እንዲዘጋጁ የተነገረ ቢሆንም ፍጻሜው ግን እኛ ክርስቲያኖች የመድኃኔዓለምን ሥጋና ደም ስንቀበል፤ ወገባችሁን ታጥቃችሁ የተባለ ገጽሕናን ቅድስናን ገንዘብ አድርገን፤ ጫማችሁን አድርጋችሁ የተባለ ወንጌልን አምነን ይዘን፤ በትር ይዛችሁ የተባለ ክቡር መስቀሉን መከታ ድጋፍ አድርገን መሆን እንዳለበት ሲያጠይቅ ነው፡፡(ሉቃ.፲፪፡፴፭፤ ፩ጴጥ.፩፡፲፫)

, ፈጥናችሁ ትበሉታላችሁ፡- ቃሉ ነጻ ወጥተው መንገድ የሚጓዙ ናቸውና ሰዓት እንዳያባክኑ የተላለፈ ቢሆንም ፍጻሜው ግን የጌታን ሥጋና ደም

ለመቀበል ዛሬ ነገ አትበሉ የመዳን ቀን ዛሬ ነውና ተዘጋጅታችሁ ሥጋውን ደሙን ተቀበሉ ሲል ነው።

, ደሙም ምልክት ይሆናችኋል፡- ይህ ቃል ደግሞ እሥራኤላውን የታዘዘው መልአክ ሲቀስፍ እንዳይቀስፋቸው የተሰጣቸው ምልክት እንዳለ ይጠቁማል። ምሳሌነቱ ወይንም ፍጻሜው ግን በአዲስ ኪዳን ያለን ክርስቲያኖች የጌታ ሥጋና ደም ካልበላን ካልጠጣን ይህንንም እንደ ምልክት እንደ ማኅተም ካልያዝን በቀር ከዳግመኛ ሞት ከርደተ ገሃነም (ገሃነም ከመውረድ) እንደማንተርፍ ያመለክታል።

የእስራኤል መና

እስራኤላውያን በምድረ በዳ ሲንከራተቱ እግዚአብሔር ከሰማይ ንጣቱ እንደ በረዶ ጣዕሙም እንደ ማር ቂጣ ያለ ምግብ ወይንም መና ከሰማይ አውርዶ መግቧቸዋል ያንን ተመግበው ኃይል ብርታት አግኝተው በረሀውን አልፈው ምድረ ርስት ከነፃንን ወርሰዋል። በእሥራኤል የተመሰለን እኛ ክርስቲያኖችም ለድኅነተ ዓለም (ዓለምን ለማዳን) ከሰማይ የወረደውን የመድኃኔ ዓለምን ሥጋና ደም በበላን በጠጣን ጊዜ መንፈሳዊ ኃይል ተጎናጽፈን ወደ ርስት መንግሥት ሰማያት እንደምንገባ ይጠቁማል። ምሳሌ ሙሉ አይሆንምና እሥራኤላውያን ምንም ከሰማይ የወረደውን መና ቢበሉሞት ግን አልቀረላቸውም፤ የጌታ ሥጋና ደም ግን ሞትን የሚያቸንፍ የሚያሻግር የጨለማውን አበጋዝ ዲያብሎስን ከእግር በታች የሚጥል የሕይወት ምግብ ነው።

ለዚህ ነው ሊቁ በመልክዓ ኢየሱስ ላይ «ኅብስተ ሕይወቶሙ ክርስቶስ ለእለ ይነሥኩ ስመ ክርስትና አኮ ኅብስተ እሥራኤል መና ዘዕሴተ ሞት ፈደየ በሲና» «ስመ ክርስትና ለያዙ የሕይወት ኅብስት አንተ ነህ ይህም በእስራኤላውያን ላይ በሲና ምድረ በዳ ሞትን እንዳመጣቸው ኅብስት አይደለም» በማለት የገለጸው። (ዘጸ.፲፮፥፫)

የዛሬ እጆችና ቀዩ ፈትል

ትዕማር የተባለችው አሕዛባዊት ሴት ከይሁዳ የጸነሰቻቸውን መንታ ልጆቿን በወለደች ጊዜ አዋላጂቱ መጀመሪያ እጁን ባወጣው «ዛራ» በተባለው ልጅ እጅ ላይ ቀይ ፈትል አስራለች። ይህም ምሳሌ ያለው ሲሆን ቀዩ ፈትል የሥጋ ወደሙ፤ዛራ ደግሞ የካህናት ምሳሌ ነው። ዛራ በእጁ ላይ ቀዩ ፈትል እንደነበረ ካህናትም የመለኮትን ሥጋ በተቀደሱ እጆቻቸው የመፈተታቸው የመንካታቸው ምሳሌ ነው። (ዘፍ.፴፰፥፳፯-፴)

ቀዩ ፈትል በረዓብ ቤት

ረዓብ የተባለችው ሴት፤ኢያሱ በኢያሪኮ እንዲሰልሱ የላካቸውን ሰልሞንና ካሌብን ወታደሮች በመጡ ጊዜ በቤቷ ሸሽጋ አዳነቻቸው እነርሱም ስላደረገችላቸው ቸርነት እርሷንና ቤተሰቧን እንዲያድኑላት ለመነቻቸው እነርሱም ቃል ገቡላት፤ደብቃ በመስኮት በኩል ከሀገር አስወጣቻቸው፤እነርሱም ከሀገሩ በወጡ ጊዜ “በበርሽ ላይ ሰንደቅ ዓላማ ተክለሽ በመስኮት በኩል ይህን ቀይ ፈትል እሰራው አንቺም ቤተሰቦችሽም በዚህ ቤት ተሰባስቡ” ብለዋት ሄዱ። (ኢያ.፪፥፩-፳፱) ጌላ እሥራኤላውያን በኢያሱ መሪነት ታቦተ ጽዮንን ተሸክመው ሰባት ጊዜ ዙረው የኢያሪኮን ቅጥር አፈረሱ፤ከተማዋንም ወረሩ በገቡትም ቃል መሠረት ረዓብ በሰጠቻቸው ምልክት እርሷንና ቤተሰቧን አዳኑ፤ረዓብም ሰልሞንን አግብታ አዲስ ሕይወትን መምራት ጀመረች። (ኢያ.፮፥፳፪ ይህም ራሱን የቻለ ምሳሌነት አለው፤ ኢያሱ የጌታ፤ ኢያሪኮ የምዕመናን፤ አሕዛብ የአጋንንት ምሳሌ ናቸው። ኢያሱ አሕዛብን ድል ነሥቶ ኢያሪኮን የራሱ እንዳደረገ፤ጌታም አጋንንትን ድል ነሥቶ ምዕመናንን ገንዘብ አድርጓልና ነው።

ከምሥጢረ ቁርባን ጋር በተያያዘ ደግሞ በበር ላይ የተተከለው ዓላማ የመስቀል ምሳሌ ነው፤መስኮት ደግሞ የምዕመናን ከንፈር ምሳሌ ነው፤ሐር ደግሞ የሥጋወደሙ ምሳሌ ነው፤ ረዓብ ሐሩን በመስኮት በኩል አድርጋ በሥጋ ከመሞት እንደዳነች ምዕመናንም ሥጋወደሙን ተቀብለው ከነፍስ ጥፋት እንሚድኑ ያሳያል።

፱.፱ የቅዱስ ቁርባን ጥቅሞች

. ኃጢአትን ያስተሠርያል፡- «ዝውእቱ ደምየ ዘሐዲስ ሥርዓት ዘይትከዓው በእንተ ብዙኃን ለኅድግተ ኃጢአት» «ኃጢአትን ለማስተሥረይ ስለ ብዙዎች የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው » (ማቴ.፳፮፥፳፰)

. የዘለዓለም ሕይወትን (መንግሥተ ሰማያትን) እናገኝበታለን፡-« ዘበልዐ ሥጋየ ወሰትየ ደምየ ቦ ሕይወት ዘለዓለም» «ሥጋዬን የበላ ደሜን የጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው(የእግዚአብሔርን መንግሥት ይወርሳል» (ዮሐ.፮፥፶፬) እንዲሁም በቅዱሴ ማርያም ላይ «በማመን ለሚቀበሉት ሕይወትን መድኃኒትን ይሰጣል» በማለት ተገልጿል፡፡

. ቅዱስ ሥጋው ክቡር ደሙ ማስተዋል ምሥጢር ጥበብን ይገልጻል፡
- በቀደመው ዘመን በዓለመ መላእክት ቅዱሳን መላእክት አምላካችን ማነው ብለው በታወኩ ሰዓት እግዚአብሔር «ለይኩን ብርሃን» «ብርሃን ይሁን» ብሎ የፈጠረው ብርሃን፤ ምሥጢር ጥበብ እውቀት እንዲሆናቸው አድርጓል፡፡ በመጽሐፈ ሥነ ፍጥረት «ዝንቱ ብርሃን ኮኖሙ ጥበብ ወአዕምሮ» «ይህም ብርሃን ጥበብና እውቀት ሆናቸው» ተብሎ እንደተጻፈ፤ ብርሃን በእግዚአብሔር ኃይል ለቅዱሳን መላእክት ጥበብ እውቀት ማስተዋልን ከሠጣቸው ከእርሱ ከመድኃኔ ዓለም ከአካሉ የተቆረሰው ሥጋው የተቀዳው ደሙ እንዴት አብልጦ ምሥጢር ጥበብን አይገልጥ፡፡

. ፈተናዎችን በማራቅ አጋንንትን ድል የምንነሣበትን ጸጋ 'ኃይል' ብርታት ይሠጠናል፡፡ ኔታችን ወደ ጌርጌሴኖን በሄደ ጊዜ በሁለት ሰዎች ላይ ያደሩ አጋንንት «ኢየሱስ ሆይ የእግዚአብሔር ልጅ ከአንተ ጋር ምን አለን; ጊዜው ሳይደርስ ልታስቃየን መጣህን; እያሉ ጮሁ» (ማቴ.፳፥፳፱) በማለት ቅዱስ ማቴዎስ ይገልጻል፡፡

አንድ ሰው ራሱን በንስሐ አንጽቶ ከኃጢአት ጸድቶ በቆረበ ጊዜ የሚቀበለው የአምላክን ሥጋና ደም ነውና አጋንንት ይርዳሉ ይንቀጠቀጣሉ፡፡

ከዚህ ጋር በተያያዘ ሥጋና ደሙን በተቀበልን ጊዜ ወሀቤ ጸጋ(ጸጋን

የሚሰጥ) እግዚአብሔር የአጋንንትን ጥበብ የምንለይበትን የምንዋጋበትን ጸጋ ኃይል በውስጣችን ያኖራል።

ቅዱስ ቁርባን ራሱን በንጽሕና በቅድስና ጠብቆ ንስሐ ገብቶ አምኖ ለተቀበለው ሕይወትን ይሠጣል በተቀራኒው ደግሞ ንስሐ ሳይገባ በበደል እንደቆሸሸ ሳያምን ለሚቀበለው ደግሞ ዕዳ ፍዳ ይሆንበታል። ሥጋ ወደሙን አቃሏልና በሥጋውም በነፍሱም ይቀጣበታል። «እሳት ማኅየዊ ለርቱዓነ ልብ ለእለ ይገብሩ ፈቃዶ እሳት በላዒ ለዐማፅያን ለእለ ይከህዱ ስሞ» «በቅን ልቡና ፈቃዱን ለሚፈጽሙ የሚያድን እሳት ነው ስሙን ለሚክዱ ለማያምኑ ግን የሚባላ እሳት ነው» ተብሎ በቅዳሴ ማርያም ላይ ተገልጿል። በተጨማሪ ቅዱስ ሕርያቆስ በቅዳሴ ማርያም ላይ «ከአንቺ የወጣውን ኅብስት ሳያምኑ ለሚቀበሉት እንደ አድማስ ድንጋይ የማይታኘክ ጽኑዕ ነው» በማለት ይገልፀዋል። ቅዱስ ጳውሎስም እንዲሁ በ፩ቆሮ ፲፩፥፳፯ «ሳይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፤ ይጠጣልምና» በማለት ያለ ንጽሕና መቀበል የሚያመጣውን ቅጣት ይገልጻል።

፱.፲. መሥዋዕተ ወንጌል ከመሥዋዕተ ኦሪት የሚለይባቸው ባሕርያት

. ሕያው ነው፡- በኦሪት መሥዋዕት በእንስሳው ደም ነፍስ ስለምታድር ደሙን ማንም አይመገብም ነበር ያልተጠበሰ ወይም ያልተቀቀለ እሳት ያልነካውም አይበላም በድንም ፈጽሞ የተከለከለ ነበር እነዚህ የኦሪት የመሥዋዕት ሥረዓቶች ለሐዲስ ኪዳን ሥርዓት (ለሥጋወደሙ) እንደ ምሳሌ እንደ ጥላ ናቸው። «ደሙን (የእንስሳው ነፍስ) አትብሉ » መባላቸው የጌታ ሥጋና ደም ነፍስ የተለየው መለኮት የተዋሐደው መሆኑን ያሳያል፤ «እሳት ያልነካውን አትብሉ» መባላቸው ደግሞ በእሳት የተመሰለ መለኮት የተዋህደው መሆኑን ያመለክታል።

እንዲሁም « በድን አትብሉ» መባላቸውም ሥጋና ደም ነፍስ የተለየው

መለኮት የተዋሀደው እንጂ ሙት አለመሆኑን ያጠይቃል። መፍቀፊ ጥበብ ሰሎሞን ይህን ሃሳብ እንዲህ በማለት ተናግሮ እናገኘዋለን « አነ ንውም ወልብየ ንቅሕት» «እኔ ተኝቻለሁ ልቤ ግን ንቁ ናት» በማለት። «እኔ ተኝቻለሁ» ማለቱ ጌታችን በሥጋ መሞቱን ሲናገር ሲሆን «ልቤ ግን ንቁ ናት» ማለቱ ደግሞ በመለኮት ሕያው መሆኑን ሲናገር ነው። በመሆኑም መሥዋዕተ ሐዲስ ሕይወት ሆኖ ሕይወትን የሚሰጥ ነው። ፡ ጌታ መድኃኔ ዓለም ራሱ በዮሐ.፲፬፥፮ ላይ «እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ» በማለትም ተናግሯልና።

. **ፍጹም የኃጢአት ማስተሠረያ ነው፡-** የቀደመው የብሉይ ኪዳን መሥዋዕት ኃጢአትን የማስተሥርይ ኃይል ቢኖረውም እንኳን ጥንተ አብሶን ግን አላላቀቀም ነበር የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕት የድንግል ማርያም ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ያለ ዘር በመወለድ ጥንተ አብሶን አርቆ ደሙን አፍስሶ ሥጋውን ቆርሶ የገነትን ደጅ ክፍቶ ለሠው ልጆች ፍጹም ድኅነትን ሠጥቷል። «የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአት ሁሉ ያነጻል» (ጆዮሐ.፩፥፯) በማለት ቅዱስ ዮሐንስ እንደገለጸው። ይህበዕለተ አርብ የተቆረሠው የአምላክ ሥጋ የፈሰሰው ደሙ የዓለምን ኃጢአት በደል ፍጹም ያስተሠርያል። «እርሱም የኃጢአታችን ማስተሠረያ ነው ለኃጢአታችንም ብቻ አይደለም ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኃጢአት እንጂ» ጆዮሐ. ፪፥፪

. **አማናዊ ነው፡-** የጌታችን ሥጋና ደም ምሳሌ ሳይሆን አማናዊ (እውነተኛ) ነው በቅዳሴ የምንቀበለው ሥጋውና ደሙ በዕለተ አርብ የተቆረሰው ሥጋው የፈሠሠው ደሙ ነው። ኅብስቱና ወይኑ አካሉን ባሕርውን ለውጦ ወደ ሌላ አካል እና ሌላ ባሕርይ ይለወጣል ማለት አይደለም። ፡ ይልቁንም ያለመለወጥ ከአዕምሮ በላይ በሆነ ምሥጢር ማለትም ጌታችን ከድንግል ማርያም ሲወለድ የአምላክ መወለድ ሊመረመር የማይችል እንደሆነ ሁሉ ኅብስቱ እንደ ሎጥ ሚስት መለወጥ፤ በዕለት

ከዕለት ኑሮአችን እንደምናውቀው እንምንመገበው ሥጋ ይሆናል ማለት አይደለም። ይልቁንም በማይታይ ምሥጢር ኅብስቱ ሥጋው ወይኑ ደግሞ ደሙ ይሆናል። ጌታችንም ሥጋና ደሙ ተራ ኅብስትና ወይን ለሚመስላቸው ሰዎች «ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነው» በማለት ተናግሯል። (ዮሐ. ፮፡፶፭)

. አንድ ጊዜ የቀረበ ነው፡- የብሉይ መሥዋዕት በተደጋጋሚ የሚቀርብ ነበር ጌታችን ግን አንድ ጊዜ በዕለተ አርብ ያቀረበው የድኅነት ተግባር ወይንም የቆረሠው ሥጋ ያፈሰሰው ደሙ እስከ ፍጻሜ ዓለም ኃጢአትን ሊያስተሠርይ በደልን ሲያርቅ የሚኖር አንድ ጊዜ የቀረበ ነው።

ቅዱስ ጳውሎስ በዕብ.፮፡፳፯ «እርሱም እንደ እነዚያ ሊቀ ካህናት አስቀድሞ ስለ ራሱ ኃጢአት በኋላም ስለሕዝቡ ኃጢአት ዕለት ዕለት መሥዋዕትን ሊያቀርብ አያስፈልገውም ራሱን ባቀረበ ጊዜ ይህን አንድ ጊዜ ፈጽሞ አድርጓልና» በማለት ይገልፀዋል ቤተ ክርስቲያን ዕለተ ሐሙስ በሠራው ሥርዓት የምትሠዋው መሥዋዕት ያኔ በዕለተ አርብ አንድ ጊዜ የተሠዋውን መሥዋዕት ነው።

. ፍጹም አንድነትን ያስገኘ ነው፡ የብሉይ ኪዳን ሕግ በፍርሃት ይከበር ነበር። የብሉይ ኪዳን ሊቀ ካህን እንኳን ወደ እግዚአብሔር የክብር መገለጫ ወደ ድንኳኑ የሚገባው በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ነበር ይህም የሥርየተ ኃጢአት መሥዋዕት ለማቅረብ የሚፈጽመው ነበር፡ ፡ መሥዋዕቱም የሚፈቀደው ለሌዋውያን ካህናትና በእነርሱ ወገኖች ለሆኑ ወንዶች ብቻ መሆኑ ሰውና እግዚአብሔር በተስፋው ዘመን ምን ያህል እንደተራራቁ የሚያመለክት ነው። ኋላ ግን ጌታችን በተወለደ ጊዜ በመስቀል ላይ ነፍሱን አሣልፎ በሠጠ ጊዜ የጥልን ግድግዳ አፈረሰ በሞቱ ሰላምን አወጀ።

በኤፌ. ፪፡፲፬ «እርሱ ሰላማችን ነው ...ጥልንም በመስቀሉ ገድሎ በእርሱ

ሁለታቸውም በአንድ አካል ከእግዚአብሔር ጋር ያስታርቅ ዘንድ ነው። በማለት እንደተገለጸው በዚህ ፍጹም መስዋዕትም ሥርየትን አግኝተናል፡ ፡ በተጨማሪ በቅዱስ ጳውሎስ መልዕክት «ደምም ሳይፈስ ሥርየት የለም» (ዕብ.፱፥፳፪) ተብሎ የተነገረው በጌታችን ስቅለት ተፈጸመ። ያመንን የተጠመቅን ሁሉ በዘር ጾታ እና በዕድሜ ተከፍሎ ሳይኖር ሁላችን እንበላው ዘንድ ከእግዚአብሔርና የእግዚአብሔር ከሆኑ ነገሮች ጋር አንድ እንሆን ዘንድ ሥጋና ደሙ ተሠጥቶናል።

. መስዋዕቱ፤ አቅራቢው፤ተቀባዩ አንድ ነው በአራት በነበረው መስዋዕት፡ አቅራቢው ሊቀካህኑ መስዋዕቱ በግ (ከእንሰሳት) ተቀባዩ እግዚአብሔር ነበር። ሊቀ ካህኑ ሰው እንደመሆኑ ይበድልና አስቀድሞ ስለ ራሱ ኃጢአት መስዋዕት ከሠዋ በኋላ በመቀጠል ደግሞ ስለ ሕዝቡ ይሰዋ ነበር ጌታችን ግን ሰው ሳለ አንዳች በደል ኃጢአት አልነበረበትም፡ ፡ ቅዱስ ዮሐንስ መጥምቅ «እነሆነ የዓለምን ኃጢአትን የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ ሲል ኢየሱስ ክርስቶስን ይገልጻል።

ኃጢአትን ተሸክሞ የዓለምን ኃጢአት ሊያስተሠርይ የሚቻለው የለምና መድኃኔዓለም በደል ኃጢአት የለበትም ቅዱስ ኤፍሬምም «ከኃጢአት በቀር እንደኛ ሰው ሆነ» (ውዳሴ ማርያም ዘሐሙስ) በማለት በግልፅ ተናግሯል። በአራቱ መስዋዕት በመስዋዕት አቅራቢ ላይ ሦስት አካላት ያስፈልጋሉ። በሐዲሱ መስዋዕት ላይ ግን በሚያስደንቅ ሁኔታ መስዋዕት አቅራቢው ሊቀካህናት የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው መስዋዕት ተቀባዩም ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ መስዋዕቱም እራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ይህ ዕፁብ የሚያስብል ድንቅ ምስጢር ነው።

፱.፲፩ በምሥጢረ ቁርባን ላይ የሚነሡ ጥያቄዎች

« ጌታ ኅብስቱን ሥጋዬ ነው ወይኑን ደግሞ ደሜ ነው » ማለቱ « እኔ የበጎች በር ነኝ እኔ መንገድ ነኝ» እንዳለው ምሳሌያዊ አነጋገር ነው የሚሉ ወገኖች አሉ።

ቤተክርስቲያን ደግሞ ከዚህ የተለየውን እውነተኛ ትምህርት ታስተምራለች፡ ጌታችን በሚያስተምርበት ወቅት ሰዎች የሚሰናከሉ ሆነው ካገኛቸው ወይም ያልገባቸው ሆነው ሲያገኛቸው እንደገና ተንትኖ ገለጻ በማድረግ ያስረዳቸው ነበር እንጂ እንዲሁ አይተዋቸውም ነበር። ለምሳሌ በማቴ.፲፮፥፳ ላይ እንደተገለጸው ጌታ ለደቀመዛሙርቱ ከፈሪሳውያንና ከሰዱቃውያን እርሻ እንዲጠነቀቁ በነገራቸው ጊዜ እነርሱ ደግሞ ወደ ሌላ ቦታ ስንሄድ የሚበላ ምግብ ባለመያዛችን ነው የሚያስጠነቅቀን ብለው ንግግሩን በሌላ ተረጎሙት ጌታችን ግን የተረዱበት አረዳድ ትክክል አለመሆኑን ተመልክቶ ከስሕተት እንዲታረሙ ገለጸላቸው። እንደሚታወቀው እርሾ ማለት አዲስን ሊጥ ለማቡካት የሚረዳ አሮጌ ሊጥ ነው።

እንግዲህ የጌታ አባባል በፈሪሳውያንና በሰዱቃውያን አሮጌ ልማድ ተጠምዳችሁ አዲሱን የወንጌል ትምህርት ወደ ኋላ አትጐትቱ ማለቱ እንጂ እነርሱ እንዳሰቡት አለመሆኑን ገለጸላቸው። እንዲሁም ደግሞ ጌታ ለኒቆዲሞስ ደግመኛ ስለመወለድ ገለጻ ያደረገለት በነበረ ጊዜ ገለጸውን በምሳሌ ከጀመረ በኋላ ኒቆዲሞስ ግን ምሳሌው ስላልገባው ወደ ቀጥተኛ አባባል የተዛወረ መሆኑን በዮሐ ፫፥፩-፲፭ እንመለከታለን።

ስለ ሥጋ ወደሙ እውነተኛ ምግብነትና መጠጥነት ጉዳይ ይናገር በነበረ ጊዜ ግን ከሰሚዎቹ አንዳንዶቹ ቢያጉረመርሙና ሌሎች ደግሞ ከተከታይነታቸው ወደ ኋላ ቢያፈገፍጉም ንግግሩን በበለጠ በማረጋገጥ ገለጸውን ከመቀጠሉ በቀር ምንም አባባሉን አልለወጠም ስለ ሥጋወደሙ

ያደርግ የነበረው ገለጻ ምሳሌያዊ አነጋገር ቢሆን ኖሮ ለሰሚዎቹ በሚገባ አነጋገር አባባሉን በለወጠ ነበር፤ ነገር ግን ምንም ያህል የሰሚዎቹ እምነት ሊቀበለው ያልቻለ መሆኑ ቢገለጥ አነጋገሩን አለመለወጡ የምሥጢረ ቁርባንን ትክክለኛነትና የእርሱም ገለጻ ቀጥተኛ እንጂ ምሳሌያዊ አነጋገር አለመሆኑን ሊገልጽልን ስለፈለገ ነው።

ሉቃ. ፲፩፡፲፱ «ይህንለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ» የሚለውን ጥቅስ መነሻ በማድረግ ሥጋወደሙ እውነተኛ የአምላክ ሥጋና ደም ሳይሆን መታሰቢያ ነው የሚሉ ደግሞ አሉ።

መድኃኔ ዓለም ይህን የተናገረው መናፍቃኑ እንደሚናገሩት አይደለም ይልቁንም እንደ አስተምህሮ መታሰቢያ መሆኑ ወደ ጌታ ሥጋነትና ደምነት መለወጥን አይከለክልም ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር ስለ ሰው ልጆች የሚደረጉ ድንቅ ድርጊቶች እንዲታወቡ ይፈልጋል። ለምሳሌ በዘጸ.፲፮፡፴፪ ላይ መና በመባል የታወቀውንና ከሰማይ ይወርድ የነበረውን ምግብ በመታሰቢያነት ለወደፊት ትውልድ እንዲያስቀምጥ እግዚአብሔር ሙሴን አዘዘው ይላል እንዲሁም ተአምራት የተሰሩባት የአሮን በትር ለመታሰቢያነት እንዲቀመጥ መደረጉን በዘኁ.፲፯፡፲ እንመለከታለን። እነዚህ ለመታሰቢያነት ይቀመጡ የተባሉት መና እና የአሮን በትር በምሳሌነት ሳይሆን ራሳቸው መናው እና የአሮን በትር ናቸው። በመሆኑም ለመታሰቢያ የሚኖር(የሚቀመጥ) ነገር አማናዊው (እውነተኛው) ነገር ራሱ ሊሆን እንደሚችል ማሰብ ይገባል።

በዚህ ዓይነት «ለመታሰቢያዬ አድርጉት» ያለው ሥጋውን በበላንና ደሙን በጠጣን ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔር ስለ እኛ ያለውን ፍቅር ለእኛ ሲል የፍጡሩን ሥጋ መልበሱን ሕማማትን መቀበሉንና መሞቱን ማስታወስ አለብን ለማለት ነው እንጂ ኅብስቱና ወይኑ ወደ ጌታ ሥጋነትና ደምነት አይለወጡም ለማለት አይደለም።

ለዚህ ነው በዮሐ ፮፡፱፫-፱፮ ላይ «ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነውና ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል እኔም በእርሱ እኖራለሁ» በማለት በሐዲስ ኪዳን ለሥርየተ ኃጢአት ሥጋውን ለሚበሉት ደሙን ለሚጠጡት የሚቀርበው መሥዋዕት ሕይወት የሚሰጥ መብል እና መጠጥ እንደሆነ ይህም የእርሱ ሥጋውና ደሙ እንደሆነ በግልጽ የተናገረው።

ቅድስት ቤተ ክርስቲያን አንድ ሰው ከመቁረቡ በፊት ሳይበላ ሳይጠጣ መሆን እንዳለበት ታስተምራለች። ሐዋርያት ደግሞ እራታቸውን በልተው እንደቆረቡ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ይህ ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ጋር ይጣረሳል፤ እንዴት ሊሆን ቻለ ብለው የሚጠይቁ አሉ።

ለዚህም ቤተ ክርስቲያናችን ምላሽ ስትሰጥ፤ በመጀመሪያ ጌታችን በሐሙስ ምሽት ሕገ ኦሪትን አሳልፎ ሕገ ወንጌልን ‘መሥዋዕተ ወንጌልን ሠርቷል። ሐዋርያት የበሉትን የጠጡትን ለዘመነ ኦሪት ሰጥቶ ሥጋውን ደሙን ለዘመነ ወንጌል አዲስ ሥርዓት አድርጎታል ይህም የተመገቡትን ከሕገ ኦሪት ጋር አሳልፎታል ማለት ነው። በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ ጌታ ሐዋርያትን እንደ ሕፃናት አድርጎ ሥጋውን ደሙን አቀብሏቸዋል። ይህ ሲባል ሕፃናት ጡት ሲጠቡ ቆይተው ተጠምቀው እንደሚቆርቡ ሁሉ ሐዋርያት በእድሜያቸው ሕፃናት የሚባሉ ባይሆኑም በአእምሮአቸው ነገረ ወንጌልን ያልተረዱ ሕፃናት ነበሩና አምላካችን ለሕፃናት በሚሠራው ሥርዓት አቁርቦአቸዋል። ሐዋርያት ሕፃናተ አእምሮ (በአእምሮ ሕፃናት) እንደሚባሉ ራሱ ጌታ በወንጌል «አባት ሆይ የሰማይና የምድር ጌታ ይህን ከጥበበኞችና ከአስተዋዮች ሰውረህ ለሕፃናት ስለ ገለጥህላቸው አመሰግንሃለሁ» (ማቴ. ፲፩፥፳፭) በማለት ተናግሯል።

በቅዱሴ ጊዜ ኅብስቱ ተለውጦ ሥጋ መለኮት ደሙ ተለውጦ ደመ መለኮት ይሆናል። ለመለኮት ሥጋና አጥንት ደም የለውም ታዲያ ለምን እንዲህ

ይባላል በማለት የሚጠይቁ አሉ።

ይህ የምንበላው ሥጋና ደም ነፍስ የተለየው መለኮት የተዋሀደው ነው፡
፡ በማቴ. ፳፯፥፱ «ወወጽአት መንፈሱ ሶቤሃ» «በዚያች ሰዓት ነፍሱ
ከሥጋው ተለየች» እንደተባለ አምላክ የሰውን ሥጋ ሲዋሀድ ከድንግል
ማርያም የነሣው ሥጋንም ነፍስንም ነው፤ «የአዳምን ሥጋ ከነፍሱ
ጋር ተዋሀደ» ተብሎ በመጽሐፍ ተጽፎ እናገኛለን፤ በዕለተ አርብ ጌታ
ከሞተ በኋላ መለኮት ከሥጋም ከነፍስም አልተለየም ከነፍስ ጋር ወደ
ሲኦል ወርዶ ነፍሳትን አውጥቶአል፤ ከሥጋ ጋር አብሮ ወደ መቃብር
ወርዷል፤ ከሥጋ የተለየበት ጊዜም የለም።

«ጥቂት ለምትሆን ለዐይን ጥቅሻ ለአንዲት አፍታ እንኳን ከመለኮት
ላልተለየ በድን ሥጋህ ሰላም እላለሁ» ተብሎ እንደተጻፈ። በአጠቃላይ
መለኮት ከድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍስዋ ነፍስ ነሥቶ ስለ
ተዋሐደ የምንቀበለው፤ ሥጋ መለኮት እንዲሁም ደመ መለኮት ነው።

ሌሎች ከሥርዓተ ቁርባን ጋር በተያያዘ የሚነሡ ጥያቄዎች አሉ እነዚህን
በ፯ቱ ምሥጢራት ቤተክርስቲያን በሥርዓተ ቁርባን ትምህርት ላይ
ምላሽ ሲያገኙ ይሆናሉ። ከተጠቀሱት ውጪ በየዘመኑ በምሥጢረ
ቁርባን ላይ የተነሡና የሚነሡ ጥያቄዎች አሉና መጻሕፍትን በማንበብ
እውቀትን ማስፋት ምላሽ ማግኘት ይገባል።

መልመጃ

በተማራችሁት መሠረት ትክክለኛውን መልስ ምረጡ

፩፡ ከሚከተሉት መካከል የቅዱስ ቁርባን ጥቅም የቱ ነው?

ሀ ኃጢአትን ያስተሠርያል   ለ ማስተዋል ምስጢር ጥበብን

ይገልጻል

ሐ የዘለዓለም ሕይወትን እናገኝበታለን መ ሁሉም

፪፡ ከሚከተሉት መካከል የቅዱስ ቁርባን ምሳሌ የትኛው ነው?

ሀ የፋሲካው በግ   ለ የእስራኤል መና

ሐ የዛራ እጆችና ቀዩ ፈትል መ ሁሉም

ግለፁ

፫፡ አምላካችን ሥጋ ወደሙን ለምን በሚበላና በሚጠጣ ነገር አደረገው?

፬፡ መስዋዕት ወንጌል ለምን አስፈለገ?

፭፡ መስዋዕት ማለት ምን ማለት ነው?

ምዕራፍ አስር ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን

ዓላማ

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ሲያጠናቅቁ

፩ ነገረ ትንሣኤ ሙታንን በማወቅ ያበራራሉ

፪ የምስጢረ ትንሣኤ ሙታን ምሳሌዎችን ያውቃሉ

የመክፈቻ ጥያቄ

፩ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በሦስተኛው ቀን ስለመነሳቱ አቆጣጠሩ እንዴት እንደሆነ ተነጋገሩ

“በምድር ትቢያ ውስጥ ካንቀላፉት ብዙዎች ይነቃሉ እኩሌቶቹ ወደ ዘላለም ሕይወት እኩሌቶቹ ደግሞ ወደ ወደ ዘላለም ጉስቁልና” ት.ዳን ፲፪፥፪

ትንሣኤ ሙታን ትርጉም፡-

ትንሣኤ ሙታን ማለት ተለያይተው በተለያየ ስፍራ ይኖሩ የነበሩ ነፍስና ሥጋ እንደገና ተዋህደው መነሳትና ከሞት በኋላ በነፍስና በሥጋ ህይወት ማግኘት ማለት ነው።

ፍጥረታዊ ሰው ጊዜው ሲደርስ የሚሞት መሆኑን ማለትም ነፍስና ሥጋ እንደሚለያዩ በተለያየ ስፍራ እንደሚኖሩ ቀደም ሲል ተገልጧል ይሁን እንጂ እነዚህ የተለያዩ ሥጋና ነፍስ በመጨረሻው ዘመን ተዋህደው በማይፈርስና በማይበሰብስ ሥጋ እንደሚነሱ የሚገልፀው የቤተክርስቲያን እምነትና ትምህርት ሚስጢር ትንሣኤ ሙታን ይባላል ይህም ትምህርት ለሰው አስተሳሰብ ረቂቅ ምስጢር በመሆኑ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን ተብሏል ።

፲.፩.ስለ ትንሣኤ ሙታን የተነገሩ ትንቢቶች

ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን ቀደም ብሎ በነቢያት ታውቆ ስለ ነበር ስለ ትንሣኤ ሙታን ብዙ የተነገሩ ትንቢቶች ነበሩ።

. ት.ኢሳ ፳፮፥፲፱ “በዓለም የሚኖሩ ይወድቃሉ ሙታንህ ህያዋን ይሆናሉ ፊሳዎችም ይነሳሉ” በማለት ነቢይ እግዚአብሔር ኢሳይያስ ተናግሯል

. ት.ዳን ፲፪፥፪ “በምድር ትቢያ ውስጥ ካንቀላፉት ብዙዎች ይነቃሉ እኩሌቶቹ ወደ ዘላለም ህይወት እኩሌቶቹም ወደ እፍረትና ወደ ዘላለም ጉስቁልና ።”

እንዲሁም በሐዲስ ኪዳን ስለትንሣኤ ሙታን በሠፊው ተፅፎ እናገኛለን ።

. ፩ኛተስ ፱፥፲፬ “ኢየሱስ እንደሞተና እንደተነሳ ካመንን እንዲሁም በኢየሱስ ያንቀላፉት እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ያመጣቸዋል “

. ዮሐ. ፭፥፳፰ ፡- “በመቃብር ያሉት ሁሉ ድምፁን የሚሠሙበት ሰዓት

ይመጣል መልካም ያደረገ ለህይወት ትንሳኤ ክፉም ያደረገ ለክፉ ትንሳኤ ይወጣሉና ።”

. ፩ቆሮ ፲፭፡፲፪ “ክርስቶስ ከሞት እንደተነሳ የሚሰበክ ከሆነ እንዴት ከእናንተ አንዳንዶቹ የሙታን ትንሳኤ የለም ይላሉ? ሙታን ከሞት የማይነሱ ከሆነ ክርስቶስ አልተነሣም ካልተነሳ ደግሞ የእኛ ትምህርት ሆነ የእናንተ እምነት ከንቱ መሆኑ ነው።” ቀጠል በማድረግ ስለክርስቶስ መነሳትወይም ትንሳኤ ሲናገር “ክርስቶስ ላንቀላፋት በኩራት ሆኖ ከሙታን ተነስቷል ሞት በሰው በኩል ስለመጣ ትንሳኤ ሙታን በሰው በኩል ሆኗል ።”

፲.፪. የምሥጢረ ትንሳኤ ሙታን ምሳሌ

. በአቤል ሞት ሞታችን፤ በሄኖክ ዕርገት ትንሳኤያችን ታውቋል ዘፍ ፬፡፳ ዘፍ ፭፡፳፬

. የኖኅ ሕዝቦች ኃጢአት ቢሰሩ ቢበድሉ እግዚአብሔር ኖኅን መርከብ እንዲሠራ አዘዘው። ኖኅም መርከብን ሠራ እግዚአብሔርም የኖኅን ሕዝቦች በጥፋት ውኃ ሊያጠፋ ኖኅን ወደ መርከብ እንዲገባ አዘዘው። አባታችን ኖኅ ወደ መርከቡ መግባቱ የመሞታችን አንድም ለመቀበራችን ምሳሌ ከጥፋት ውሃ መውጣቱ የመነሣታችን ምሳሌ ነው ዘፍ ፮፡፯-፰

. አብርሃም ካረጀ በኃላ ሣራም የመውለጃዋ ጌዜ ባበቃ ሰአት እግዚአብሔር ልጅን እንደሚወልዱ ነገራቸው አብርሃምና ሣራ ሙቀትና ልምላሜ እግኝተው ይስሐቅን ወልደዋል ማርጀታቸው ለመሞታችን ምሳሌ ፤ ሙቀት ልምላሜ ማግኘታቸው ነፍስ ቃል አእምሮ አግኝተን ለመነሳታችን ምሳሌ ነው። ዘፍ ፳፩፡፩-፪

. እግዚአብሔር ለአብርሃም በስተርጅና ጌዜ ያገኘውን ልጅ እንደሠዋለት አዘዘው አብርሃምም በሞርያም ተራራ ሊሠዋው ከሦስት ቀን ጉዞ በኃላ ሊሠዋው ባዘጋጀው ጌዜ እግዚአብሔር አብርሃምን ከልክሎ በእርሱ ፈንታ በዕፀ ሳቤቅ የታሠረውን በግ እንደሠዋለት አዘዘው። ዘፍ ፳፪፡፩

ይስሐቅ አባቱ በህሊናው ከሰዋው በኋላ ከሞት መዳኑ የትንሳኤው ምሳሌ ነው።

. ያዕቆብና ዮሴፍ በሞታቸው ጊዜ አጥንታቸው ከግብፅ ወደ ከነዓን እንዲወጣ ተናግረዋል ።

. ግብፅ ፤የመቃብር

. በከነዓን ፤የመንግሥተ ሰማይ ምሳሌ

. ዮሴፍና ያዕቆብ አውጡት ማለታቸው ትንሳኤ ሙታንን ለመግለፅ ነው ። ዘፍ ፵፯፡፳፱-፴፩ ዘፍ ፶፡፳፬

. አቤል ከሞተ በኋላ ደሙ መናገሩ የትንሳኤ ምሳሌ ነው ።ዘፍ፱፡፲

፲.፫ የትንሳኤ ሙታን ምሳሌ በሥነ-ፍጥረት

ፀሐይ፡- ከምስራቅ መውጣቷ ለመወለጃችን ወደ ምዕራብ መሄዷ በዚህ ዓለም ለመኖራችን በምዕራብ መግባቷ ለመሞታችን ዞራ በምስራቅ መውጣቷ ለትንሳኤያችን ምሳሌ ነው።

ጨረቃ፡- መወለዷ ለመወለጃችን ማድኃ ለማዳጋችን ጠፊ መሆኗ ለመሞታችን ደግማ መውለዷ የትንሳኤያችን ምሳሌ ።

ስንዴ፡- ስንዴ መዘራቱ ለመቀበራችን መብቀሉ ለመነሳታችን ምሳሌ።

ፈልፈል ፡- በተወለደ በሰባተኛው ወሩ ይሞታል እንደገናም ህያው ሆኖ ይነሳል ።

ሐኩረ፡- የትል ዓይነት ነው በሚሞትበት ጊዜ ራሱን ከጉድፍ ውስጥ አስገብቶ ይቀብረውና ከራሱ ከበሰበሰ በኋላ እንደገና ህያው ሆኖ ይነሳል ።

ፀጉር፡- ፀጉር እየላጩት ያድጋል ጥፍር እየተቆረጠ ይተካል እንዲሁም የሰው ልጅ ይተኛል መልሶ ይነሳል ይህ ሁሉ የትንሳኤ ሙታን ምሳሌ ነው።

፲.፬. የሙታን አነሳስ እንዴት ነው?

የሙታንን አነሳስ አስመልክቶ “ሙታን የሚነሱት እንዴት ነው?በሚነሱበት ጊዜ የሚኖራቸው አካል ምን ዓይነት ነው ብሎ የሚጠይቅ ሰው ይኖር ይሆናል። ቅ/ጳውሎስ ሲመልስ አንተ ሟች የምትዘራው እህል ካልሞተና

አፈር ውስጥ ገብቶ ካልበሰበሰ በስተቀር ህይወት ሊኖረውና ሊበቅል አይችልም የምትዘራት አንዲት የስንዴ ቅንጣት ወይም ሌላ እህል ዘር ነው እንጂ ዋናውን የአትክልት አካል አይደለም ። በበቀለና ባደገ ጊዜ ግን አንተ ከዘራኸው ዘር የተለየ መልክ እና አካል ይኖረዋል” በማለት በምሳሌ አስደግፎ ገልጧል ፩ቆሮ ፲፮፡፴፭-፴፯

፲፮. የሰው ልጅ አነሣስ

“ከዚያም ቀን ሰማያት በተቀላቅ በታላቅ ድምፅ ያልፋሉ የሰማይ ፍጥረት በትልቅ ትኩሳት ይቀልጣል ምድርም በእርስዋ ላይ የተደረገው ሁሉ ይቃጠላል “፩ጴጥ ፫፡፲

የሞትህ ተነሳ (ንቃህ መሞቲ) የሚል አዋጅ በመላእክት አለቃ በቅ/ሚካኤል ይታወቃል ሦስት ረቂቃን ነጋረቶች ይመታሉ። ነጋሪት ሲባል የጌታ ትእዛዝ ነው “ጌታ እራሱ በትእዛዝ በመላእክት አለቃ ድምጽ በእግዚአብሔርም መለከት ከሰማይ ይወርዳልና “፩ተሰ ፬፡፲፯ እንዳለ

. የመጀመሪያው ረቂቅ ነጋሪት ሲመታ አውሬ የበላው ነፋስ የበተነው ያለቀው የደቀቀው ሁሉ ራሱ በፈረሰበት ቦታ ላይ ይሰበስባል(ቅዱሴ ያዕቆብ ዘ.ሥሩግ ቁ.፺፩)

. ሁለተኛው ረቂቅ ነጋሪት ሲመታ አጥንትና ሥጋ ተዋህደው ሳይንቀሳቀስ ትኩስ ሬሣ ይሆናል። አጥንቶችና ጅማቶች ከሥጋና ከደም ጋር ይያያዛሉ እስኪነሱ ያለመንቀሳቀስ ፍፁም በድን ይሆናል።

. ሦስተኛው ረቂቅ ነጋሪት ሲመታ በቀዋሚ አካል በምትናገር አንደበት ከራስ ፀጉራቸው እስከ እግር ጥፍራቸው ከቁጥር ሳይጎድሉ ከሠውነታቸው ሳይከፈሉ ወንድ በአቅመ አዳም የሠላሣ ዓመት ጎልማሳ ሴት በአቅመ ሔዋን የአሥራ አምስት ዓመት ቆንጆ ሆነው በአርባ ቀን በእናቱ ማኅፀን ደም ሆኖ የወረደ ፅንሰ ሳይቀር በጎም ይሁን ክፉ ሥራቸውን ይዘው ይነሳሉ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለው “እነሆ አንድ ምስጢር እነግራችኋለሁ ሁላችንም አንሞትም ነገር ግን ሁላችንም እንለወጣለን የምንለወጠውም የመጨረሻው መለከት በሚነፋበት ጊዜ እንደ ዐይን ቅፅበት

በአንድ ጊዜ ነው።” ብሏል ፩ቆሮ ፲፭፡፱፩-፱፪ ጌታም ራሱ በማቴ. ፳፭፡፴፩-፵፯ ባለው መሰረት” በጎቹን በቀኝ ፍየሎቹን በግራ ያቆማቸዋል”

፲.፮. ሃድቃን በበግ ኃጥአን በፍየል የተመሰሉት ለምንድነው

ሃድቃንን በበግ ኃጥአንን በፍየል መስሎአቸዋል ለምን ተመሰሉ ቢባል የበጎች ተፈጥሮ ከሃድቃን ሥራ ጋር ሲመሳሰል የፍየሎች ተፈጥሮ ደግሞ ከኃጥአን ጋር ስለሚመሳሰል ነው። ምክንያቱም፡-

ሀ. በጎች ደጋ እንጂ ቆላ አይስማማቸውም ሃድቃንም በመከራ ሥጋ እንጂ በተድላ በደስታ ለመኖር ሲሉ ሃይማኖታቸውን ክደው ስብእናቸውን አጉድፈው በምግባር ብልሹነት አይገኙም። ፍየሎች በቆላ እንጂ በደጋ አይኖሩም ኃጥአንም በተድላ ደስታ ለመኖር ሲሉ ሃይማኖታቸውን ለኃላፊ ነገር ይለውጣሉ።

ለ. በጎች እረኛቸው ባሰማራቸው ሥፍራ ፀንተው ይኖራሉ ሃድቃንም እረኛቸው ክርስቶስ ባሰማራቸው በአንዲት ሃይማኖት ፀንተው ይኖራሉ ፍየሎች እረኛቸው ባሠማራቸው ሥፍራ ፀንተው አይቆዩም እንዲሁ ሲባዝኑ እረኛቸውን ያደክማሉ ወይም የአውሬ ሲሳይ ይሆናሉ ኃጥአንም በሃይማኖታቸው አይፀኑም።

ሐ. በጎች ጥቂት ሳር ካገኙ ተፋቅረው በአንድነት ያንን ይነጫሉ። ሃድቃንም ያገኙዋትን ከሌሎች ጋር ሆነው ተፋቅረው በአንድነት ይመገባሉ። ምቀኝነትና ሥስት የለባቸውም ፍየሎች ግን የሚመገቡት ሣር ቅጠል ሞልቶ ለሁላቸውም ሲበቃ ከሥስታቸው የተነሣ አንዱ ሌላውን ሲወጋ ከሌላው ጋር ሲጣላ ይታያሉ ኃጥአንም በኑሮአቸው ምንም ሳያጡ ሌላው ሲራብና ሲጠማ እያዩ ካላቸው ማካፈል ሲገባቸው እነርሱ ግን የሌላውን ሀብት በመመኘት ሲካሠሡ ሲጣሉ ሲመቀኙ ይገኛሉ።

መ. የበጎች ላታቸው የወደቀ ሐፍረተ ሥጋቸው የተሸፈነ ነው የፃድቃንም ኃጢአታቸው በሰው ዘንድ የተገለጠ አይደለም በኃጢአት ተሰናክለው ቢወድቁም ሌላው ሰው ሳይሰናክልባቸው የንስሐን ምርኩዝ ተመርኩዘው በፍጥነት ይነሳሉ። የፍየሎች ላታቸው የተሠቀለ ሐፍረተ ሥጋቸው የተጋለጠ ነው። ኃጥአንም እንዲሁ ናቸው ነውራቸው አደባባይ የወጣ ኃጢአታቸው ለሰው የተገለጠ እነርሱም በዚህ የማያፍሩ ናቸው።

ሠ. በጎች አቆልቁለው እንጂ አሻቅበው አያዩም ፃድቃንም ሁል ጊዜ በትህትና ህይወታቸውን ይመራሉ። ኃያላን ሲሆኑ ደካሞች ባለጸጋ ሲሆኑ ነዳያን ጠቢባን ሲሆኑ አላዋቂ መስለው ይታያሉ። እዩን እዩን አይሉም ሁሉን ነገር ለእግዚአብሔር ሰጥተው ነው የሚናገሩት እቡያን አይደሉም። ፍየሎች ግን አሻቅበው ነው የሚያዩት ሁልጊዜ አንገታቸውን እንዳሰገጉ ነው ኃጥአንም ሁሉጊዜ እዩኝ ያበዛሉ። ደካማ ሆነው ሳለ ኃያላን መስለው መታየት ይሻሉ ሀብት የእግዚአብሔር ሆኑ ሳለ እነርሱ ግን ባገኙት ሀባት ይመካሉ ይኮራሉ ሌላውን ይንቃሉ ትህትና በእነርሱ ዘንድ የበታችነት ምልክት ነው።

ረ. ከበጎች መካከል አንዲቱ በአውሬ ከተነጠቀች የተቀሩት ሁሉ በርግገው ከበረታቸው ወጥተው ይሄዳሉ በዚያውም እንደወጡ ይቀራሉ። ፊታቸውን ወደዚያ ስፍራ አይመልሱም ፃድቃንም ሞት ከእነርሱ መካከል አንዱን ድንገት ነጥቆ በወሰደው ጊዜ ነገም የእነርሱ ተራ እንደሚሆን ተረድተው ከኃጢአት በረት በንስሐ ይወጣሉ። ዳግመኛም ወደ ቀደመ ግብራቸው አይመለሱም። ፍየሎች ግን ከመካከላቸው አውሬ አንዱን ሲወስድ ለጊዜው ደንብረው ይገኛሉ ኃጥአንም ከመካከላቸው አንድ ባልንጀራቸው ድንገት ሲሞት ለጊዜው ይደነግጣሉ በሐሳባቸውም ከኃጢአት በረት ለመውጣት ይወስናሉ። ዳሩ ግን ጥቂት ቆይተው ይዘነጉታል ወደ ቀደመ ግብራቸው ይመለሳሉ።

፲.፯. የግራና የቀኝ ምሳሌ

የድቃን በቀኝ የሚቆሙት ምሳሌአቸው ስለሆነ ነው።

- . ቀኝ ቅን ነው የድቃንም ሃይማኖት ምግባር ለመሥራት ቅን ናቸው
  - . ቀኝ ፈጣን ነው የድቃንም ሃይማኖት ምግባር ለመሥራት ፈጣን ናቸው
  - . ቀኝ ብርቱ ነው የድቃንም ሃይማኖት ምግባር ለመሥራት ብርቱ ናቸው
- ኃጥአን በግራ የሚቆሙት ምሳሌአቸው ስለሆነ ነው።
- . ግራ ጠማማ ነው ኃጥአንም ሃይማኖት ምግባር ለመሥራት የተጣመሙ ናቸው።በዚህ ሲሉአቸው በዚያ ይላሉ ምክንያት ያበዛሉ
  - . ግራ ዳተኛ ነው ኃጥአንም ሃይማኖት ምግባር ለመሥራት ዳተኞች ናቸው። ቤተክርስቲያን ለምን አትሄዱም ሲሉአቸው እዚህ ቦታ ደርሼ መጥቼ ደከመኝ፤ ጸልዩ ሲባሉ መጮሁ ምን ዋጋ አለው እራሱ እግዚአብሔር ፍላጎቴን ያውቅ የለ፤ ስገዱ ፀሙ ሲባሉ ይለግማሉ።
  - . ግራ ሰነፍ ነው ጠንከር ያለ ሥራ መሥራት አይችልም ኃጥአንም በሃይማኖት በምግባር በኩል ጠንከር ያለ ነገር ሲገጥማቸው ደከመን ስለችን ብለው ይተውታል ለኃጢአት ሥራ ግን አይደክማቸውም። ሌሊት ጨለማን ተገን አድርገው ሲዘርፉ ሲዘሙቱ ያመሻሉ።

፲.፰. በመጸሕፍት ሕያዋንና ሙታን የተባሉት እነማን ናቸው ሕያዋን፡- የድቃንን ሕያዋን ይላቸዋል ምክንያቱም በዚህች ምድር ላይ በወዲያኛው ዓለም ሕያው የሚያሰኛቸውን ሃይማኖትና ምግባር ጠብቀው ተገኝተዋል።

ምውታን፡- ኃጥአንን ምውታን ይላቸዋል ምክንያቱም በዚህ ምድር ላይ ንበወዲያኛው ዓለም ምውት የሚሆኑበትን ሥራ ሠርተዋልና።

ትንሳኤ ዘለክብር

ትንሳኤ ለመላው የሰው ዙር ሁሉ ነው። የኃጥአም የፃድቁም ሥጋ ከፈረሠበት ትቢያውን አራግፎ መነሣቱ አይቀርም ትንሳኤ ከሌላቸው እንስሳት በስተቀር የሰው ልጅ ሁሉ ይሞታል ይፈርሳል አፈር ትቢያ ይሆናል። በአዲስ አካል ደግሞ በትንሳኤ ዘጉባኤ ይነሣል።

በዚህች ምድር ላይ ሳሉ በተቀደሰችው ሃይማኖት ፀንተው መልካም ምግባር የሠሩ ሁሉ የክብር ትንሣኤ ይነሳሉ። ከፀሐይና ከጨረቃ ደምቀው ፈጣሪያቸው ኢየሱስ ክርስቶስን መስለው በክብር ይነሣሉ።

በመንግሥተ ሰማይ እንደ ከዋክብት ደምቀው በዘለዓለም ደስታ ይኖሩ ዘንድ። ይህ የፃድቃን ትንሣኤ የክብር ትንሣኤ (ትንሣኤ ዘለክብር) ተብሎ ይጠራል። ማቴ.፳፭፡፴፬

ትንሣኤ ዘለጎሳር

ኃጥአን አፈር ትቢያ የነበረ ሥጋቸው ከነፍሳቸው ጋር ተዋህዶ ይነሳል፡ ፡ ዳሩ ግን ትንሣኤያቸው የክብር አይደለም። አበጋዛቸው ዲያብሎስን መስለው ተስፋቸው ጨልሞ በገሃነም እሳት ለዘለዓለም ሲሰቃይ ይኖሩ ዘንድ። ይህ የኃጥአን ትንሣኤ ወደ መከራ ወደ ሥቃይ የሚሄድበት በመሆኑ ትንሣኤ ዘለጎሳር ይባላል። ማቴ.፳፭፡፴፩

ትንሣኤ ዘለክብር ለፃድቃን ትንሣኤ ዘለጎሣር ደግሞ ለኃጥአን እንደሚሆን ጌታ ሲያረጋግጥልን “በመቃብር ያሉት ሁሉ ድምፁን የሚሰሙበት ቀን ይመጣል መልካምም ያደረገ ለህይወት ትንሣኤ ክፉም ያደረገ ለፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉ” በማለት አስተምሯል።ዮሐ ፭፡፳፰

፲.፱. ትንሣኤ ክርስቶስ

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰው ልጅን ከዘለዓለም ሞት ያድነው ዘንድ በፊቃድ የሞትን ፅዋ ተጎንጭቷል። ሥጋችን በመቃብር ፈርሶ በስብሶ እንዳይቀር ሙስና መቃብርን ለማጥፋት ሦስት መዓልትና ሦስት ሌሊት በመቃብር አድሯል።

አንዳንድ ሰው እንዴት አርብ ተሰቅሎ ቅዳሜ ለእሁድ አጥቢ ተነስቶ እንዴት ሦስት ቀን ሦስት ሌሊት ተብሎ ሊቆጠር ይችላል ቢሉ እንደ ዕብራዊያን አቆጣጥር ሌሊት የሚቆጠረው በዋዜማው ካለው ዐሥራ ሁለት ሰዓት ጀምሮ ነው። ከዐሥራ ሁለት ሰዓት በፊት ያሉት ሰዓቶች ግን አንድ ሰዓትም ቢሆን እንደ አንድ መዓልትና ሌሊት ይቆጠራል።

ጌታ የተቀበረው ዓርብ ከዐሥራ ሁለት ሰዓት በፊት ነው ይህንንም የሚያረጋግጥልን “የመዘጋጀት ቀንም ነበር ሰንበትም ሊጀምር ነው” የሚለውን አነጋገር ነው። ሉቃ፳፫፡፱፬

ሰንበተ አይሁድ ቅዳሜ የሚገባው ከዓርብ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ጀምሮ ነው እስከ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ያለው የመዘጋጃ ቀን ይባላል። እንግዲህ ጌታ ወደ መቃብር የወረደው ዓርብ ዕለተ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ከመግባቱ በፊት ስለሆነ የተቀበረበት ሰዓት የዓርብን መዓልትና ሌሊት ጠቅልሎ ይይዛል። ዓርብ ከሠርክ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ከሠዓት በኋላ ድረስ ያለው የቅዳሜ መዓልትና ሌሊት ያለችው እንደ አንድ ሙሉ ቀን ይቆጠራል። በአጭሩ አገላለፅ እንመልከት . ዓርብ፡- ከዐሥራ ሁለት ሰዓት በፊት ያለችው ጌታ የተቀበረበት ሰዓት ከፊትዋ ያለው ቀንና ሌሊት ስቦ እንደ አንድ ሙሉ ቀን ትቆጠራለች።/ አንድ መዓልት አንድ ሌሊት/

. ቅዳሜ፡- ዓርብ ከሠርክ ዐሥራ ሁለት ሰዓት እስከ ቅዳሜ ዐሥራ ሁለት ሠዓት ያለው/አንድ መዓልት አንድ ሌሊት/

. እሁድ፡- ከቅዳሜ ዐሥራ ሁለት ሰዓት ጌታ እስከ ተነሳበት የእሁድ አጥቢያ ሌሊት እንደ አንድ መዓልት አንድ ሌሊት ይቆጠራል መዓልቱንም ይስበዋልና።

ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በክርስ መቃብር አደረ የሚለው ከላይ በተገለጠው አቆጣጠር መሠረት ነው።

ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ትንሳኤ መጽሐፍ ቅዱስ በተለያየ መልኩ ተገልጿዋል” ህያውን ከሙታን መካከል ስለምን ትፈልጋለችሁ ተነስቶአል እንጂ በዚህ የለም” ሉቃ፳፬፡፫ ማር ፲፮፡፮ ማቴ ፳፰፡፭ ሉቃ ፳፬፡፴፮-፵፫

፲.፲. ትንሳኤ ሙታን የሚሆነው መቼ ነው /ዳግም ምፅአት/

በኋለኛው ዘመን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ ለፍርድ በሚመጣበት ወቅት ነው። በዚያም ጊዜ የሞቱት ሰዎች ሁሉ ይነሣሉ። በእለተ ዕርገቱ ጌታ ከደቀ መዛሙርቱ ተለይቶ ከፍ ከፍ እያለ ወደ ሰማይ ሲወጣ ሐዋርያት በተመስጦ ዓይናቸውን ወደ ሰማይ ሰቅለው ይመለከቱ ነበር ብሩህ ደመና መጥቶ ተቀበለው ይህም የባህርይ ክብሩ ነው። ከዓይናቸውም እየራቀ ዐረገ።

ነጫጭ ልብስ የለበሱ ሁለት መላእክት ተገልጠው “ሰማይ ሰማይ እያያችሁ ከዚህ ለምን ትቆማላችሁ፤ ይህ ከዓይናችሁ እየራቀ ያረገው ኢየሱስ ዳግም በግልጥ ይመጣል” ብለው ደግሞ ምፅአቱን ነገሯቸው ዮሐንስ ወንጌላዊም “እነሆ ከደመና ጋር ይመጣል ዓይንም ሁሉ የወጉትም ያዩታል” በማለት የጌታን ደግሞ ምፅአት አረጋግጧል የሐዋ.ሥራ ፩፡፲፩ ራዕይ ፩፡፯

አመጣጡም በሥጋ ማርያም በክበበ ትስብእት መሆኑን ልብ አምላክ ዳዊት እንዲህ በማለት ገልጿዋል “ከክብሩ ውበት ከፅዮን እግዚአብሔር ግልጥ ሆኖ ይመጣል” መዝ ፵፱፡፪ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ “ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከቅዱሳኑ ሁሉ ጋር ይመጣል” በማለት ተናግሯል

ትክክለኛው የሚመጣበት ቀን ግን ማንም ፍጡር አያውቅም “ስለዚያች ቀንና ስለዚያች ሰዓት ግን ከአባት ብቻ በቀር የሠማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጅም ቢሆን የሚያውቅ የለም” ተብሎ በጌታ እንደተገለፀ ማቴ.፳፱፡፴፯ ከአብ ከወልድ ከመንፈስ ቅዱስ በስተቀር የሠማይ መላእክትም ልጅም የተባለ የአዳም ዘር አያውቃትም።

ይህ ይሆናል አይቀርም ጌታም ይመጣል የቅዱሳን ዋጋም እንዲሁ በከንቱ አይቀርም የኃጥአንም የሥራቸው ደመወዝ አይነፈጋቸውም ለሁሉም

እንደሰራው ይከፍላል “እነሆ በቶሎ እመጣለሁ ለእያንዳንዱ እንደሰራው መጠን እከፍል ዘንድ ዋጋዩ ከእኔ ጋር አለ” ራዕ ፳፪፡፲፪ ብሎ ሐዋርያው እንደተናገረ።

፲፲፩ በምሥጢረ ትንሳኤ ሙታን ላይ የሚነሱ ጥያቄዎች

. አውሬ የበላቸው ሰዎች ወደ አውሬው ሥጋነት የተለወጡ ስለሆነ በትንሳኤ ወቅት ሥጋቸው ከአውሬው ሥጋ ተለይቶ እንዴት ይነሳል።

. አፈርና እህል በአንድነት ተቀላቅሎ ቢዘራ አፈሩ እዚያው አፈር ሆኖ ሲቀር እህሉ ግን ይበቅላል። አውሬ የበላቸው የሰዎች ሥጋም በትንሳኤ ወቅት በእግዚአብሔር ሥልጣን የእነሱ ሥጋ ከአውሬው ሥጋ ተለይቶ ሲነሣ የአውሬው ሥጋ ግን ትንሳኤ ስለሌለው እዚያው ፈርሶ ይቀራል።

. ዘላለማዊ ቅጣት የለም። ኃጥአን በገሃነመ እሳት ለዘላለም ቅጣት አይጣሉም ይህ ከእግዚአብሔር ባህርይ ጋር አይሄድም ለዘላለም በነፍስ በሥጋ ይሞታሉ እንጂ ለሚሉት

. እግዚአብሔር ርኅሩኅ እንደሆነ ሁሉ ፈታሔ በርትዕም ነው ርኅራኄውን ፈራጅነቱ፤ ፈራጅነቱን ርኅራኄው አይደመስሰውም። ኃጢአት ላደረጉ ከትእዛዙ ለወጡ ሁሉ የተናገረው የፍርድ ቃል በእነርሱ ላይ በትክክል ይፈፀማል።

“እግዚአብሔር ኃጢአትን ላደረጉ መላእክት ሳይራራላቸው ወደ ገሃነም ጥሎ በጨለማ ጉድጓድ ለፍርድ ሊጠበቁ አሳልፎ ከሰጣቸው ለቀደመውም ዓለም ሳይራራ ከሌሎች ሰባት ጋር ፅድቅን የሚሰብከውን ኖላን አድኖ በኃጢአተኞች ዓለም ላይ የጥፋትን ውሃ ካወረደ ኃጢአትንም ያደርጉ ዘንድ ላሉት ምሳሌ አድርጎ ሰዶምንና ገሞራን አመድ እስኪሆኑ ድረስ አቃጥሎና ገልብጦ ከፈረደባቸው ፃድቅ ሎጥም በመካከላቸው ሲኖር እያየና እየሠማ ዕለት ዕለት በዓመፀኛ ሥራቸው ፃድቅ ነፍሱን አስጨንቆ ነበርና፡ ፡ በዓመፀኞች ሴስኛ ኑሮ የተገፋውን ያን ፃድቅ ካዳነ ጌታ እግዚአብሔርን የሚያመልኩትን ከፈተና እንዴት እንዲያድን በደለኞችንም ይልቁንም

በርኩስ ምኞት የሥጋን ፍትወት እየተከተሉ የሚመለሱትን ጌትነቱንም የሚንቁትን እየቀጣቸው ለፍርድ ቀን እንዴት እንዲጠበቅ ያውቃል” ፩ጴጥ ፪፻፱-፲ ስለዚህ ጌታችን ስለቃሉ ተፈፃሚነት ሲያረጋግጥልን “ቃሌ ከሚያልፍ ሰማይና ምድር ቢያልፉ ይቀላል” ማቴ ፳፱፥፴፭ ስለዚህ ዘላለማዊ ቅጣት በመጽሐፍ ቅዱስ የተገለፀውን እውነታ አምዘግዝጎ በመጣል በራስ አሣብ በመደገፍ የዘላለም ቅጣት የለም ማለት ክህደት ነው። እነዚህ ጥቅሶች ስለዘላለማዊ ቅጣት መኖሩን በግልፅ የሚያሳዩ ናቸው። ማቴ ፲፫፥፵-፵፫ ማቴ፳፭፥፵፩ ፪ጴ፪፥፲፯ መዝ፱፥፲፯

- . ፃድቃንና ኃጥአን በስህተት ተቀላቅለው አይነሱምን፤
- . አይነሱም ኃጥአን ኃጢአታቸውን ይዘው ሲነሱ ፃድቃን ደግሞ የፅድቅ ሥራቸውን ይዘው ነው የሚነሱት
- ምሳሌ፡- ኑግና ስንዴ በአንድነት ተቀላቅለው በአንድ መሬት ላይ ቢዘሩ ኑግ ኑግ ሆኖ ይበቅላል እንጂ ስንዴ ሆኖ አይበቅልም። ስንዴውም ስንዴ ሆኖ ይበቅላል እንጂ ኑግ ሆኖ አይበቅልም ኃጥአንና ፃድቃንም እንደዚሁ፡

- . ሰው ከፈረሰ ከበሰበሰ በኋላ እንዴት ይነሳል
- . ይህንን ጥያቄ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሲመልስ” አንተ ሞኝ አንተ የምትዘራውን ስንዴ ሳይሞት ሳይፈርስ ሳይበሰብስ ፍሬ እንደማያፈራ አታይምን ሰውም እንደዚሁ” ፩ቆሮ፲፭፥፴፯ በማለት ይመልሳል።

ወስብሐት ለእግዚአብሔር

፲፪) የቅዱስ ቁርባን ጥቅም?

ሀ. ኃጢአትን ያስተሠርያል ለ. የዘላለም ሕይወት ያሠጣል
ሐ.ጸጋና ጥበብን ይሠጣል (መ). ሁሉም

፲፫) ምስጢረ ጥምቀት ብለን “ዮርዳኖስ” ካልን፤ .....

ብለን “የአብርሃም ድንኳን” እንላለን።

ሀ. ምስጢረትንሣኤ (ለ). ምስጢረ ሥላሴ

ሐ. ምስጢረ ቁርባን መ. ሀ እናሐ

፲፬ ነገረ ተዋሕዶን በተመለከተ የእሳትና የብረት ተዋሕዶን እንደ ምሳሌ
ያቀረበው አባት ማነው?

(ሀ). ቅዱስ ቁርሎስ

ለ. ቅዱስ ባስልዮስ

ሐ. ቅዱስ ዮሐንስ

መ. ሁሉም

የጎደለውን መላ

፲፭) ሥላሴን ስንጠራ ቅድስት ሥላሴ ፤ ሥሉስ ቅዱስ ፤ .....

ብለን እንጠራቸዋለን።

፲፮) የሥላሴ አንድነት በ .....፤ .....፤ .....

፤ .....ነው።

፲፯) የአብ፤ የወልድ፤ የመንፈስ ቅዱስ የኩነት ስም ፤ ..... እና _ _ _ .

ነው።

፲፰) ቀኖና የሚለው ቃል ካኖን ከሚለው የግሪክ/ላቲን ቃል የተገኘ ሲሆን
ትርጉሙ.....፤ .....፤ .....

....ማለት ነው።

አብራሩ

፲፱) የሐዲስ ኪዳንን የቁርባን ሥርዓት የሠራው ማነው? መቼ?

፳) ሕፃናት ለምን በ፵ እና በ፹ ቀን ይጠመቃሉ? ሳያምኑ መጠመቅ
አይሆንባቸውም ወይ?

፳፩) ስለ ሥላሴ አንድነትና ሦስትነት መጽሐፍ ቅዱስ መነሻ በማድረግ

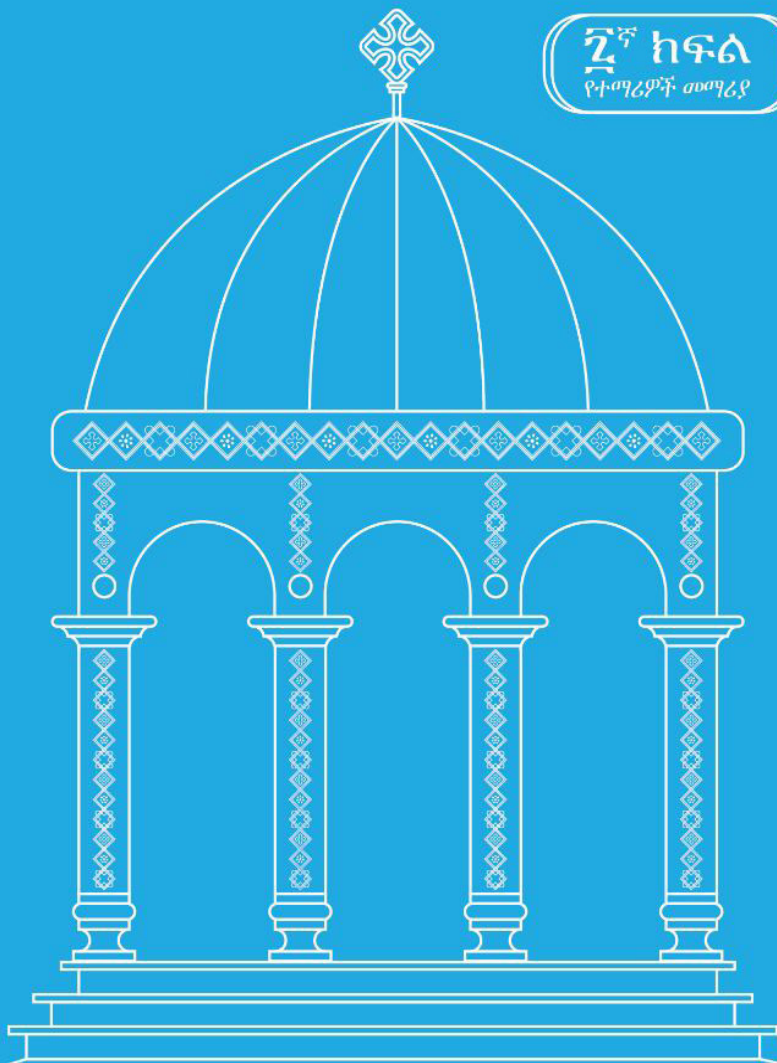
**የሰንበት ት/ቤት አመራር እና መምህራን እንዲሁም
ተማሪዎችና ወላጆች በመጽሐፉ ላይ ያላችሁን
ማንኛውም አስተያየት እና ግብዓት በሚከተለው
አድራሻ ላኩልን**

office@eotc-gssu.org
https://t.me/GSSUCurriculum_bot

መሠረተ ሃይማኖት

ጊኛ ክፍል
የተማሪዎች መማሪያ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሰንበት ት/ቤቶች ማደራጀት መምሪያ
የመንበረ ፓትርያርክ (ዓለም አቀፍ) የሰንበት ት/ቤቶች አንድነት የተዘጋጀ